

A

1217

—

—

XIII.

—

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Kassai K...
K...
Szekre...
0s...

Kereiztyen TECHISMUS.

Az az:

ztyeni Hitnek ágazatira való rövid
anítás, kérdések és feleletek által.
ostan a kérdéseknek s' feleleteknek summás ér-
kel, és azo ban foglaltatott dolgokat fel fej-
kérdésekkel, s' némelly szükséges ma-
azatokkal; a' Sz. Irásbéli bizonyságoknak egész-
le-írásával, végre a' Catechizálásra való
mutatással, ujjobban, még jobbitva s' öregbi-
ti-bocsáttatott.
dik ilyen formán való nyomtatás mivel öregbül-
Olvalóhoz való elő-járó beszédnek a' vége felé

Hoz.

szükséges
szentegy-
si tanítás
a' kereiz-
gazati rő-
datnak az
zükség ar-
nind a' Sz-
ak eléggé
aplálásnak
2. másutt
inek betűi-
dik rész-
n való fun-
zükséges
itallal va-
való elő-
ét a' jó épi-
ése: szin-
n való lel-
idvefféges
ire; és az
igaf-

SAROSPATAKON,
nyomtatta ROSNYAI JANOS.
M. DC. LXVII.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin;
/308. ig. j./

2. Tim. 1. v. 13.

Ki-ráírt példáját tarts - meg a' józan beszédeknek,
mellyeket én tüllem hallottál a' hittel és szeretettel
melly vagyon a' Jesus Christusban.

2. Tim. 3. v. 14. 15.

De te maradj-meg azokban a' mellyeket tanultál, és
a' mellyek re rejad biztattanak, tudván azt kitül ta-
nultad. Es hogy gyermekségedtül fogva tudtad a'
Sz. Irásokat, mellyek tégedet bölcsétehetnek az id-
vekségre, a' Christus Jesusban való hitnek általa.

K. K. RECHTSAKAL
BIBLIOTHEK
IN K. B. SCHAU

A' KERESTYEN OLVASOHOZ.

MElly igen hasznos és szükséges
légyen az Isten Anyaszentegy-
házabā a' Catechismusi tanítás
és tanulás, melyben a' keresz-
tyén vallásnak fundamentomos ágazati rő-
vid kérdések és feleletek által adatnak az
gyengébbeknek eleikben, nem szükség ar-
rul itt sokat szólani, mivel azt mind a' Sz.
Írás, mind a' tapasztalható példák eléggé
mutogattyák. *Téjnek itallal való táplálásnak*
mondgya azt Szent Pál 1. Cor. 3: 2. másutt
megént, *az Isten beszédének kezdetinek betü-
re való tanításnak*, Sid. 5. 12. A' 6-dik rész-
ben pedig a' 2 v-sben *a' tudományban való fun-
damentom vetésnek*. Valamelly szükséges
azért embernek nevedésére az itallal va-
ló táplálás; és valami dologban való elő-
menetelre a' kezdeti annak; ismét a' jó épí-
tésre a' fundamentumnak fel-vetése: szin-
tén olyan szükséges a' Christusban való lel-
ki életünknek nevelésére, s' az idvefféges
tudományban való előmenetelre; és az

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. j./

Ri-ráíszolt p
mellyeket
melly vag

Dé te maradé
a' mellyek
nultad.
Sz. Irókai
velségre,

gasságban s' kegyességekben való épületre az
ilyetén tanítás és tanulás. A' tapasztalható
példák-is azt mutatják hogy azok az Ec-
clesiák virágoznak leg jobban mind az igaz
tudományban, mind a' kegyes tudomány
szerént való szent életben, a' mellyekben e'
szent tanítás és tanulás leg nagyobb serény-
séggel és szorgalmatossággal gyakorolta-
tik; a' mint hogy ellenben ennek el-mulatá-
sa, avagy csak immel ámmal való gyakorlá-
sa, egyik kiváltképpen való oka fok Eccle-
siákban s' a' miénkben-is az nagy temér-
dek lelki tudatlanságnak, a' mellynek vesze-
delmes voltát többi között így adgya Isten
előnkben, Hof. 4. v. 6. *El-vész* ugy-mond
az én népem mivel tudomány nélkül való, és
ismét, Esa. 5. v. 13. Ennek-okáért vitetik az
*én népem fogsára mivel hogy nintsen semmi böl-
tségre.* Hűzem melto tehát ez ilyen vesze-
delmes tudatlanságot minden jó uton mo-
don meg-orvosolni, és az Istennek igaz ís-
éretire, a' melly egy általlyában szükséges
az idvességre, Jan. 17. 3. tanítani mindene-
ket. A' mellyre egy igen fő és hasznos czí-
köz az ilyen catechismusi tanítás és tanu-
lás, melly elietől fogván nagy szorgalmato-
son gyakoroltatott mindē jó rendes ecclesi-
ákban;

ákban; a' melly végre különbömb különbömb Ca-
techismusok is irattanak. Többi között igen
emlekezetes ez Heydelbergai Catechismus,
mely ez előtt majd száz czítendővel irattat-
ván sok Reformáta ecclesiáktól, s' a' miénk-
től is bé-vétettett, el-annyrá hogy már
tiz féle nyelven-is olvastatik; melly ez előt-
ötven czítendővel előbē az Palatinatusbā
az után egy néhány czítendővel Belgium-
bā, először Deák az utā magok nyelvén-is il-
lyen formábā ki-botsáttatott, a' mint immár
Istē kegylméből a' mi nyelvünkön-is ötöd-
üttal adatik ki-nyomtatás által illyē formá-
bā. Ez mostani nyomtatás pedig megjobbi-
tatott és öregbítettett a' Belgiumi nyelvē va-
lo ezen Catechesis szerént, mind sok Sz. irá-
si bizonyságokkal, és némelly szükséges ma-
gyarázatokkal, mind a' Catechismus közön-
séges rendének meg-mutatásával, s' a' Sz. irá-
könyveinek lastromával, és a' catechismu-
tanítás előtt és utána mōdando szükséges
könyörgésekkel. Elly azért ezzel K. Olvas-
mind a' magad épületire, s' mind mások ép-
tésekre az könyvnek végén való út mutatá-
szerént, s' meglátod hogy tapasztalható ha-
szon izármazik mind magadra, s' mind ma-
sokra belőle. Légy jó egéssében...

A 3

Az szer

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin;
/308. i. g. j. /

Az szent Irás könyveinek listroma.

Az Ő Testamentumi könyvek szám szerént 39.
Vgy- mint

A Moses 5. könyvei.

1. A Teremtésről.
2. A Ki jövetelről.
3. A Lévitai ceremoniakról.
4. A népnek meg számlálásáról.

Ki-rájszolt p
mellyeket
melly vag

5. A Törvénynek második ki-adásáról.

12. Historiás könyvek.

De te marade
a' mellyek
nultad.
Sz. Irások
velségre.

- Iosuejé egy.
Biráké egy.
Ruthé egy.
Samuelé kettő.
Királyoké kettő.
Chronikás könyv kettő.
Esdrafé egy.
Néhemiasé egy.
Istheré egy.

Versekre irott könyvek.

ob könyve.
Soltrók.
Példa beszédek.
Prédicator könyv.
Salamon Eneke.

6. *Versekre irott könyvek.*
7. *Közönséges levelek.*
A Szent Iakabé I. Szent Péteré kettő. Szent Iánosé három. A Iudásé I.
Egy Prophétiai könyv.
A szent Iános Ielenése.

Esiás. Teremiás prophétái, és sirlma. Ezechiel. Daniel. Hoseas Joel. Amos. Obadiás. Ionás. Micheas. Nahum. Habakuk. Sophonias. Haggueus. Zachariás. Malachias.

Az Vj Testamentumi könyvek 27. Vgy- mint

4. Evangeliumok.

Szent Máthéjé szent Márké szent Lukásé. szent Iánosé. Az Apostolok tselekedeti 1. *A Szent Pál levelei 14.*
A Romaiakhoz. a Corinthusiakhoz kettő. A Galatiabéliekhez. Az Ephesubiéliekhez. A Philippibéliekhez. A Colossébéliekhez. A Theffalonicabéliekhez. A Timotheushoz. kettő. A Titushoz. A Philemonhoz. A Sidokhoz.

7. Közönséges levelek.
A Szent Iakabé I. Szent Péteré kettő. Szent Iánosé három. A Iudásé I.

Egy Prophétiai könyv.
A szent Iános Ielenése.

CATE-

CATECHISMUS,

Az az:

A' Keresztyéni Hitre való rövid tanítás, Kérdések és Feleletek által.

ELSŐ KERDES.

Mit soda teneked életedben és halálodban eggyetlen egy fő vigasztalásod? Találsom ez, hogy az én meg-tartó Jésus Christusomnak tulajdona vagyok *d*, és hogy ő engemet mint tulajdonát úgy meg-tart *g*.

I. II. NAP
Summaja
Az én egy-
g'etlen eg-
fő vigasz-

FELELET.

Ez hogy (1) mind testestül lelkestül *a*, vagy élek, vagy halok *b*, nem én magamé *c*, hanem az én hűséges Vramnak és meg-váltó Jésus Christusnak tulajdona vagyok *d*. (2) ki az ő drágalatos vérével minden némű bűnemiért tellyességgel eleget tévén, *e*, engemet az Őrdögnek minden hatalmából meg-szabadított *f*, és úgy meg-öriz *g*, (3) hogy az én menyei szent Atyámnak akarattya nélkül még tsak egy haj szál sem eshetik-elfejemről *h*, de sőt inkább szükség hogy mindenek az én idvességemre szolgállyanak, *i*, Minek okáért (4) engemet az ő szent lelkével bizonyosítá térsen az Őrdök élettelől *k*, és arra indit hogy ez után örömeit és kérsen az ő kedves akarattya szerént életemet rendelni igyekezzem *l*.

I. Mikép-
pen vagy a'
Christus-
nak tulaj-
dona?
2. Mikép-
pen tart te-
gedet mag-
ának tu-
lajdonná
a' Christus
3. Mikép-
pen tart-
meg tege-
det?
4. Mikép-
pen teszem
tegedet bi-
zonyossá é-
letemre?
5. Mikép-
pen teszem
tegedet bi-
zonyossá é-
letemre?
6. Mikép-
pen teszem
tegedet bi-
zonyossá é-
letemre?

A4

Szene

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ki-részolt p
mellyeket
melly vag

Dé te marad
a' mellyek
nultad. E
Sz. Irókai
vesztéte,

AZEMBERNEK NYA

Szent irásbeli bizonyítgok.

a. 1. Cor. 6. 7. 20. Ditsöitsetek azért az Istent a' ti testseitekben es a' ti lekeitekben, mellyek az Istenek.

b. Rom. 14. 7. 8. Mert egygyikünk sem él ő magának, es senki nem hal ő magának. Mert ha élünk is az Urnak élünk, ha meghalunk is az Urnak halunk-meg. Akar ellyünk azért, akar meg-halljunk az Urat vagjunk. Lásd. 1. Theff. 5. 7. 10.

c. 1. Cor. 6. 7. 19. Nem ti magatokéi vagtok.

d. 1. Cor. 3. 7. 22. 23. Mindenek tiétek: ti pedig a' Christusei vagtok. Lásd. Ján. 17. 6.

e. 1. Pet. 1. 7. 18. 19. Ugy-mint kik tudgyátok hogy nem veszendő állatokon, mint aranyon vagy ezüstön váltattatok-meg ama' hijában valo életekből, mellyet a' ti Atyaitoknak tanításból vöttetek volt: Hanem dragalátos vesén, tudni-illik, a' macula es szep mellyel valo bárányak a' Christusnak verén.

Imét. 1. Ján. 1. 7. A Jesus Christusnak az őfiának. Vere sziszis meg-minhet minden bűn-imből.

* Holott azért az Isten Fiának vére által lőrt a' mi bűneink.

f. Sid. 2. 7. 14. 15. A' Christus az ő halálánál általa el-ronsotta az, a' kinél a' halál-nak birodalma vala az az, az ördögöt. Es-meg-bizonyára szabadította mind azokat, Valakik a' haláltól való félelemnek miatta rabok Valának.

g. 2. Theff. 3. 7. 3. Hiv az Ur ki meg-erősíté itteket, es meg-öriz ama' gonoszol.

Imét, Ján. 6. 7. 39. E' pedig annak akarata a' ki engemet el-botsátott tudni-illik az eleget tött Atyáé, hogy valamit nekem adott, abban sem-ly névez. mit el-ne vesztettek. Lásd. Ján. 10. 7. 28. 29. 2. Theff. 3. 3. 1. Pet. 1. 5. 6. Matth.

V ALYASS AG AROL.

3

h. Matth. 10. 7. 30. Néktek pedig fejetecknek baba szálai is-mind számon vagdnak.

Imét, Luc. 21. 18. Tinektek hajatok szála sem veszt-el.

i. Rom. 8. 28. Tudgyuk hogy azoknak kik az Istent szeretik mindenek javokra vagdnak. Lásd. Mos. I. könyv. 50. 20.

k. Rom. 8. 16. 17. Az Istennek lelke részen bizonyítot a' mi lelkünkkel egygyet hogy mi Istennek fiait vagjunk: Hogy ha fiak tehát örökösök is: Istennek örökösök, es a' Christusnak örökös társai. Lásd. v. 9. es 14. Azért mondatik a' Sz. Lélek mi vigasztalonknak, Ján. 14. v. 16. 26 es a' mi öröktűgünknek zálogának, Eph. 1. 7. 14. Lásd. 2. Cor. 1. v. 22. es 5. v. 5.

l. Luk. 1. 7. 73. 74. 75. ---Hogy meg-adná nekünk hogy a' mi-ellenféginknek kezekből meg-szabadulván, minden kérelkedés nélkül szolgáljunk ő nekis szentséggel es igazsággal, ő előtt a' mi életeknek minden idejében.

Imét, Tit. 2. 14. Ki adta ő magát mi éretünk, hogy meg-váltana nínket minden hamisságtól, es tisztítana magának kikálkeppen való népet, jo szelkeedetre igyeket. Lásd. 2. Cor. 5. v. 15.

II. KERDES.

Hány dolgokat kell tenéked tudnod, hogy ez vigasztalással élvén boldogul lehessen életed es halálad?

vigasztalással éllyék, három dolgokat kell tudnom: mellyek a' Catechesisnek három részei.

FELELET.

Három: Elsöt. (1) Mely nagy legyen az én bűnöm es nyavalyásságom, a. Második: (2) Mímodon szabadulhassak-meg minden bűnöm-

vérü
verének
Act 20-8

Summa
Hogy
előtt
mondo

1. Mc
az első
2. Mc
a' másod

A 5

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ki-ráírt p
mellyeket
melly vagy

De te maradj
a' mellyek
nultad. E
Sz. Irásokat
vességt,

3. Mellyik
a' harma-
dik?

4. AZEMBERNEKNYA.

bűnömből és nyavalyásfágomból b. Harma-
dikát: (3) Minémű hálá-adással tartozzam
Istennek azért a' meg-szabadításért. c.

Szükség ez három dolgokat tudni, nem va-
lami pusztá szemlélésbéli ílméret szerént, ha-
nem erzékeny, és hathatovau munkálkodo íl-
mérettel úgy, hogy a' Nyavalyásfágnak meg-ílmé-
rését kövessék bennünk a' bűnön való bánat
és töredelmesség, mely előven való erzésé a'
Nyavalyásfágnak. A' meg-szabadulásnak meg-
tudása, hittel legyen elegyítetett, mellyel azt
magunkhoz kaptassuk. Az Háláadásfágnak
meg-tanulása is engedelmesseggel legyen ösz-
ve kötöttvén, úgy hogy a' meg-értett tiszteín-
ket, el-is kövessük.

Szent írásbéli bizonyosságok.

Az Apostol e' három dolgokat tanítja a'
Rimaiakhoz írt levélben:

a. Az Elsőt; Az 1. részének 18. versétől fog-
va, az 3. résznek 21. verséig, holot meg-mu-
tattya mind a' Sidokat, mind a' Pogányokat
nyavalyás bűnösöknek lenni.

b. A' Másodikat, Az 3. résznek 21. versétől
az 11. résznek végeig, holot világosan előnk-
ben adgya, hogy csak a' Jesus Christul által lőtt
a' mi bűneinkből való meg-szabadulásunk.

c. A' Harmadikat A' 12. résztől fogva a' le-
vélnek végeig, holott ínt mindeneket az uje-
letbéli engedelmesseggel által való háláadás-
fágra.

Ílmét, Tit. 3. v. 3. 4. 5. 6. 7. 8. a' Mert va-
lánk régenten mi-is bolondok, engedetlenek, té-
velygők, külömb-külobb kívánságoknak, és
gyönyörüléseknek szolgálai, gonoszlágban és i-
rigységben elők, gyűlölfégessek és egymásnak
gyűlölöi.

b. De mi-

V ALY ASS AG A R O L. 9

b. De minok-utánna a' mi meg-tartó Iste-
nünknek jó volta, és emberekhez való szerel-
me meg-jelenék: Nem az igazságnak tselekedo-
siből, mellyeket mi tselekedünk volna, hanem az
ő irgalmasfágából tartott-meg minket az ujjon-
nan való születésnek törődőjének, és Sz. Lelke
által való meg-ujittatásnak általa, mellyet ki-
törtött mi reánk bőséggel a' Jesus Christusnak a'
mi meg-tartónknak általa, hogy az ő kegyel-
méből meg-igazítottak legvén, örökösök le-
gyünk, az örök élet felől való reménység szerént.

c. Igaz beszéd ez, és ezeket akarom hogy
erősítsed, hogy igyekezzének jó tselekedetekkel
előjárni azok, a' kik hittének Istennek; az az,
tisztességes tselekedetekkel és embereknek
hasznosokkal. Lásd. Matth. 11. v. 28. 29.

EL S Ő R E S Z.

Az embernek Nyavalyásfágos
voltárol.

III. K E R D E S.

Honnan ismered-meg a' te nyava-
lyásfágodat?

F E L E L E T.

Az Istennek törvényéből. a.

(Az embernek nyavalyásfágárol.) Az ember-
nek nyavalyásfága két részből áll. Elő a'
Bűn. Második a' Bűnnek büntetése, avagy az-
zal érdemlett gonoszl.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 3. v. 20. A' bűnnek ismereti a' tör-
vény által vagyon.

Rom. 7. v. 7. A' bűnt nem ismerem-meg ha-
nem a' törvény által. Mert a' gonoszl kívánsá-
got-is

II. URNAP
Summája
Az én nya-
valyásfá-
gomnak
első részét
meg-ismé-
rem, az I-
stennek
törvényé-
ből.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ki-részolt p
mellyeket
melly vagy

Dé te maradj
a' mellyek
nultad.
Sz. Irásokat
vességté.

† tudni-illik bűnnek lenni.
got-is nem tudtam volna † haa' Törvény nem mondotta volna: Ne kívánnyad. Lásd, Galat. 3. 19. 1. Ján. 3. v. 4.

6 AZ EMBERNEK NYA?

IV. KERDES.

Mit kíván mi tőlünk az Istennek törvénye?

F E L E L E T.

Summája
Az Istenek törvénye kíván mi tőlünk tökéletes szeretetett 1. Istenünk höz. 2. Felebarátunkhoz.

Meg-tarint minket arra Christus Vrunk egy Summában Sz. Máthénak 22. részében.
(1) Szeressed a' te Uradat Istenedet tellyes szívvel, tellyes lelkedből, tellyes elmédből, és minden erődből. Ez az első és nagy parantsolat. A második pedig hasonlo ehhez:
(2) Szeressed a' te Felebarátodat mint te magadat. E két parantsolatban függ mind a' Törvény és a' Proféták írása.

1. Mitsoda igékkel kívánnyaa' törvény az Istenhez valo tökéletes szeretetett?

2. Mitsoda igékkel kívánnyaa' törvény a' mi felebarátinkhoz valo tökéletes szeretetett? Matth. 22. 37. Mark. 12. 30. Luc. 10. 27.

Szeressed a' te Uradat Istenedet.) Mos. 5. Könyv. 6. 5.

Szeressed a' te Felebarátodat.) Mos. 3. Könyv. 19. 18.

V. KERDES.

Meg-tarthatodé tökéletesen mindezeket?

F E L E L E T.

Semmiképpen nem a: (1) Mert természet szerént hajlando vagyok az Istennek b, és felebarátomnak gyűlöletére c.

Szent irásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 3. 11. 12. Nintsen csak egy igaz-is. Nintsen ki tudná és meg-keresné az Isten; Mind.

Summája

7 VALYASSAGAROL.

Mindnyájan az emberek el-b. islottak, hasonlatanok a' löstetnek, nintsen ki jor islekednek, nintsen csak egy u.

b. Rom. 8. 7. Mert a' restnek bölcsesége, ellenége Istennek. Es az Isten törvényenek alája nem vettetek, mert nem-is lehet. Lásd. Mos. 2. k. 20.

6. Solr. 68. v. 2. Rom. 1. v. 30.

c. Tit 3. 2. Mert valánk régenten mi-is boldok, gyűlölségessek és egy másnak gyűlöls. Lásd. Rom. 1. 31.

VI KERDES.

Hát az Isten az embert illy gonosz-szá és viszsza fordultá teremtette?

F E L E L E T.

Nem semmiképpen: Hanem inkább jóva a, és (1) az ő hasonlatosságára b, teremtette őtet: az az, (2) fel-ékesítette őtet igazsággal és szentséggel c, (3) hogy az ő teremő Istenét igazán meg-ismérné, szive szerént szeretné, ő véle egyetemben boldogul örökké élne: e' vegre pedig hogy őtet dicsérné és magasztalná d.

Szent irásbéli bizonyosságok.

a. Mos. 1. K. 1. 31. Meg-rekinte Isten mindent a' amit teremtett vala, és imé igen jóvala. Préd. 7. v. 29.

b. Mos. 1. K. 1. 27. Teremté azért Isten az ő képerre, az Istennek képerre teremté az.

c. Ephet. 4. 24. Eőitörzettek-fel amaz új ember, ki az Isten szerént teremtett az igazságra és a' valóságos szent életre.

d. Ismét, Col. 3. 10. Ölrözettek-fel az új embert, mellynek ujttatása vagyon, annak ábrázattyához illendő ismertetben a' ki teremtett az. d. Rom.

Az Isten az embert né gonosz-lzá vagy el-fordultá, hanem jó-vá terem-teremté a. 1. Miképpé teremtette jóvá?

2. Miben ál az Istennek hasonlatossága vagy ábrázattya?

3. Mi végre teremtette az Isten az embert az ő hasonlatosságára. Summája Az ember természetnek romlott és gonosz volt véstzen eredete a' Adámnak és Evának esetiből. 1. Miképpen tartó

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. J./

zik mi re-
ánk az az
t?
Ki-ráfolt p
mellyeket
melly vag
De te marad
a' mellye
nultad.
Sz. Irások
velségit.

AZ EMBERNEK NYA-
d. Rom. 10. 5. A Mofés igy írja-le a' tör-
vényből való igazságot, hogy: A' ki azokat bé-
tölti él azok által. Ide tartozott a' Paradicsom-
ban lévő életnek fájának Sacramentuma. Te-
remt. 2. v. 9.

VII. KERDES.
Honnan vagyán tehát az emberi termé-
szetnek illy romlot és gonosz volta?
F E L E L E T.

* Az az, meg-rom-
lott és bü-
nökkel
meg-fer-
tezetett
természet-
től, t az az
meg-rom-
lott és bü-
nökkel
meg-ruit-
tatott az.
Summája
a' mi rer-
tezetünk
nyira,
meg-vel-
tegettet,
ogy i. a'
nak tse-
kedetire
töre al-
matla-
k vü-

A' mi első szüléinknek Adámnak és Evá-
nak a' paradicsomban tört esetekből és en-
gedetlenségekből a, A' honnét (1) a' mi ter-
mészetünk úgy meg-romlott, hogy mind-
nyájan bünbe fogantatunk és születettünk b.
Szent irásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 5. 12. Egy ember által jött e' világba
a' bün, és a' bünért a' halál, és akképpen min-
den emberekre ki hatott, kibn mindnyájan
vetkezünk.

Solt. 51. v. 7. Imé én álnokságban fogantat-
tam, és az én anyám bünben melegitet engemet.
Lásd. Job 14. v. 4.

Ismét, Ján. 3. 6. A' mi a' testből * születet-
ett az test t, és a' mi a' lélektől született,
lelek az. Lásd. Eph. 2. 3.

VIII. KERDES.
Ugy annyéra meg-romlattunké, hogy a' jo-
nak meg-cselekedésére szintén alkalmatla-
nok legyünk, minden gonosza-
ra pedig hajlandok?
F E L E L E T.

Bizonyára úgy vagyán a, (1) Hanem ha
a' Szent Lélek által ujjonnan születettünk b.
Szent

VALYASSAGAROL.
Szent irásbéli bizonyosságok.

a. Rom. 7. 18. Mert jól tudom hogy nem lakti
én bennem, az az, az én testemben, jo.
Ismét, 2. Cor. 3. 5. Nem vagyunk alkalmat-
osok magunktól valaminek csak meg-gondolása-
ra-16, 16, 16, mint magunktól.

Ismét, Terem. 8. 21. Az embernek szívének
gondolattya gonosz az ő iffiúságától fogva, és 6. 5.
Ismét, Job. 15. 16. Utálatos és dohos az ember,
(a' meg-romlott ember tudni-illik, az őv em-
ber és a' lelkes ember,) ki mint a' víz egy
iszta az álnokságot. [Az az, Vétkezni olly
közönléges és szokot dolog ő néki, és arra olly
könnyen hajlando ő mint a' viznek itallyára.]
Lásd. Jer. 23. 25. Eph. 2. 3. 1. 5.

b. Jan. 3. 8. 5. Valaki nem születendik vízsől
és lelektől, nem mehetbe az Istennek országá-
ban. és 1. 13. 2. Cor. 3. 5. Jac. 1. 17. Jan. 8. 36.

IX. KERDES.

Az Isten azért nem törvénytelenül tseleke-
szik az emberrel, hogy ő tőle a' törvényben
ollyakat kíván a' mellyeket meg nem
tselekedhetik?

F E L E L E T.

Semmiképpen nem a, (1. Mert az Isten
az embert ollyá teremtette vala, hogy azo-
kat meg-tselekedhetné b: de az ember az
ördögnek izgatása miatt, az ő maga enge-
detlenségéből mind ő maga s' mind utánna
valo maradékit azoktól az Isteni ajándékok-
tól meg-fosztta d.

(Az embert.) A' mi első szüléinket tudni-
illik, kik mint egy ugyan gyökeri valának az
emberi nemzetségnek.

Minden

gyunk. 2.
Minden
gonosza
penig haj-
landok.
1. Nem de
azért ez
romlottság-
ban és ve-
szetségben
mindenkor
meg-ma-
radunké
mi?

IV. UR
N A P.
Summája.
Az Isten
nem tésté
az ember-
rel tör-
vénytelen-
ül, kíván-
ván ő tőle
a' Törvény-
hez valo
tökéltetes
engedel-
mességét,
ha azt meg
nem tsele-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
1708. jg. J.

Ri-ró szolt
mellyeke
melly va

De te marac
a' mellye
multad
sz. Irók
velség

kedheti.
is
1. Miért?
nem?

10 AZ EMBERNEKNT

Minden ő uránna Galo mar adékja. Amiképp
pen valami jószágot nem csak magától, hanem
minden maradékitól is el. vesztethet valaki.
Azokrol az ajándékokrol.) Az az, attól az e-
rőtől, mellyel meg. ajándékozttván, az Isten-
nek törvényének tökéletesen engedelmesk. és
és minden maradéki. az azt bé. tölthették vol-
na, ha azt az erőt a' bűn által az ember el nem
vesztette volna.

Szent irásbeli bizonyítgok.

- a. Gen. 18. v. 25. Avagy ez egész földnek
bírája nem tselekedné-e igazságot?
- Rom. 1. v. 32. *Az Istennek igazsága az, hogy*
a' kik az isteneket tselekesék, meltek leg yenek
halálra. és 3. v. 5. 6. 7.
- Imét, Matth. 18. v. 21. 24. és t. A' Király
meg. kíváná az ő igazsága szerent a' meg. fizet-
hetetlen adótságot.
- b. Prédik. 7. v. 19. Látsad ezt a' mitalála-
tam, az Isten teremte az embert igazságban.
- c. 2. Cor. 11. 3. *A' kig yo tsala meg az. Egar*
az ő alnokságárol.
- d. Rom. 3. 10. *Egy embernek engedelmesége*
által sokan bűnösök lettenek.
- Imét, Mos. I. k. 3. 7. *Meg. nyilatkozának*
mind a' kettőnek (Adámnak és Évának) izo-
mei, és meg. ismérék magokat mozteleneknek
lenni.

X K E R D E S.

Nemde az Isten büntetetlen bűnyáért az
embernek vak. merő engedelmségét
és ölle el. szabadását?

F E L E L E T.

Semmi képpen nem, főt inkább a. (1) ret-
tenetes képpen haragszik b, mind (2) a' ben-
nünk

V A L Y A S S A G A R O L. II

ünk (zületet bűnért c. mind pedig azokért a'
mellyeket mi magunk tselekesünk d. és azo-
kat igaz itéletből (3) mind idő szerent valo
büntetésekkel e. mind örökké valo f. kínokkal
meg bünteti g. (4) a' mint ő maga mondotta:
Atkozott valaki meg. nem marad mind azok-
ban, mellyek meg. irattattak a' Törvénynek
könyvében, hogy azokat tselekedje.

Néde az Isten) E' kérdés a' következővel
egygyütt tanitnak a' mi nyavalyáságunknak
masodik részéről, mely a' bűnért valo büntetés.
Atkozott) Gal. 3. 10. Mos. 5. könyv. 27. 26.

Szent irásbeli bizonyítgok.

- a. Solt. 5. 8. 6. *Nem ily Isten vagy ki gő-*
nyörködje yél az kiretelenségben, nem lakik te na-
lad a' gonoszok Rom. 1. 18. és 2. 8. 9.
- b. Solt. 76. 8. 2. *Te, te mondom rettenetes*
vagy: és kirtoda állhat meg a' te orzád előtt
ahkor meg. haragszol.
- Imét, Sid. 10. 31. *Rettenetes dolog az élő*
Istennek kezében esni, és 12. 29. Mos. IV. k. 4.
24. és 32. 22. Eln. 13. 14. Nah. 1. 5. 6.
- Eph. 2. 1. *Mi minnyájan valánk haragszol*
ai, mint egyebek is.
- Imét, Rom. 3. 14. *Az halál. is pedig urala*
hadat Adámtól fe. va Mos. 5. az ő ellen. a' kik
nem tselekesnek vala az. Adám eszimek hason-
latosága szerint a.
- d. Rom. 1. 18. *Nyilván vagen az Istennek*
haragsza menzből, az emberrelnek minden bűn-
tenesség és hamisságok ellen. Lásd Mos. V. k. 29.
18. 19. 20. Rom. 2. 5.
- e. Mos. 5. könyv. 28. 15. 16. 17. 18. 19. Ha-
nem engedelmesk. a' te Uradnak Istenednek,
beszédének s' a' t. Atkozott léf. a' városban,
B árke

1 Miképpé
haragszik
Isten a' bű-
nért?
2. Hány
féle azok
a' bűnök?
3. Hány
féle a' bű-
nért valo
büntetés?
4. Honan
tudod
hogy Isten
a' bűnt ret-
tenetes
képpen
meg. akar-
ja büntet-
ni?

a' itt sze'
vagyon a'
kildetek-
ről, kikben
ha szünté
mint Adám
tselekedet
szerint né

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin.
/308.ig.j./

Ki-rájszolt
mellyeke
melly va

Dé te marac
a' mellye
nultad.
Sz. Irások
velségre

12 AZEMBERNEKNYA

vétkeznek-
is, beléjek
oltatott a'
bűn rétel-
re valo
hajlando-
ság.

átkozott a' mezőben: átkozot léfzen a' te ko-
sárod és a' te kényeres edényed, átkozott lé-
fzen a' te méhednek gyümöltse, a' te földednek
jóvedelme, a' te tehenidnek és juhaidnak te-
nyészése: átkozott léfz mikor bé menédesz és
mikor ki-menédesz. Lásd. Mos. 3. k. 26. 14.
39. és Mal. 2. 3.

f. Efa. 66. 24. *Az ő fergek meg nem hal, az ő
szék meg nem aluszik,* és minden ember előtt
yalázatosok léfzenek.

Ismét, Matth. 25. 41. Távozzatok el én tőlem
átkozottak az örökké valo éhze, ki meg-készit-
tetett az őrdőnek és az ő angyalinak. Marc. 9.
43. 48. 2. Tess. 1. 89. Jel. 21. 8.

Ismét, 2. Pet. 2. 9. *Tudja az Ur az hamissá-
kat az ítélet napjára a' bűntetésre meg tartani.*
Solt. 5. 5. 7. Nem osly Isten vagy ki gyö-
nyörködgyél a' hitelenségben, nem lakozik
te nálad a' gonosz. *El-vefzed a' kik hazugsá-
got szólnak, a' Gév szopo és álnokságnak embe-
ret el-vefzi az Ur.*

Summája.

Az Istenek
Irgalmassága a' bűnnek ennek előtte meg-mondott büntet-
ését el nem fordította

XI. KERDES.

Hát nem irgalmasé az Isten?

FELELET.

1. Mioká-
ért nem
fordította
el?
2. Mit ké-
ván hát az
Isten igal-
mása.

(1) Irgalmas bizonyára az Isten, de ugy
hogy azonközbe igaz-is légyen a: Minek ok-
aért kíványa az ő igazsága, (2) hogy a' mely
bűn az Istennek felséges ditsősége ellen lött
ugyan az fel-ite igen nagy büntetésekkel, az
az testi és lelki örökké-valo kinokkal büntet-
tésék-meg b.

Szent írásbeli bizonyosságok

1. Mos.

VALYASSAGAROL. 13

1. Mos. II. köny. 34. 6. 7. *Jehova, Jehova,*
Ez ő irgalmas és kegyelmes Isten: ké tedelmes
a' haragra, nagy irgalmasságu és igazságu: ki
meg-tartya irgalmasságát ezer-iziglen, meg-
engedi a' hamisságot, a' vétket és a' bünt: és
ki a' bűntés bűntetés nélkül semmiképpen nem had-
gya, meg-lárogyatya az Atyáknak álnokságot a' a'
fiakban, és a' fiaknak fiaiban, és harmad negyed-
iziglen, Solt. 116. 5. és 145. 17. Nah. 1. 3.

Ismét, Efa. 33. 14. *Meg-rettentek vala a'
bűnösök Sionban, a' hypocritákat környül vör-
te vala a' félelem. Kicsoda maradhatna mi köz-
zülünk az emészto tűzzel? Kicsoda lakhatnék
mi közöttünk az örökké valo égésekkel?*

b. 2. Tess. 1. 6. 7. 8. 9. Ez az Istennek igaz
ítéletinek meg-mutatása: Mivel hogy igaz do-
log ez az Istennek előtte, hogy vizontag fizet-
sen azoknak kik tikteket nyomorgatnak, nyo-
morussággal: Tinéktek pedig kik nyomorgat-
tattok nyugodalommal velünk egyetemben
Mikoron meg-jelenik az Ur Jesus az egbből, az
ő hatalmaságának Angyalival, tűznek lángjáb-
ban, ki boszszut áll azokban, a' kik az Isten
nem isméri, és nem engednek a' mi Urunk je-
sus Christusnak Evangeliomának: kik meg-
büntettetnek örök verzelemmel, az Urnak
orcájától és az ő hatalmas ditsőségétől ki-
űzöttévé. Lásd. Rom. 1. 32. Solt. 5. 5. 6.

MASODIK RESZ.

Az embernek Meg-szabadu-
lásáról.

XII. KERDES.

*Mivel hogy azért az Istennek igaz ítélet
szereint mind ideig valo s' mind pedig örök-
ké va-*

VIR NAP.

Summája.
A' tőlünk
meg-ér-
demlet
bünteté-
stől semmi-
képpen
meg nem
szabadul-

Régi nyomtatványok, Matice Slov., Martin:
/308. ig. J.

Ki-ráíszolt
mellyeke
melly va

Dé te marac
a' mellye
nultad.
Sz. Irások
velségre

14 AZ EMBERNEK MEG-
ké valo kinokra meltok volnánk: vagyone
valami mod avagy út mellyel e' bűntetésektől
meg-szabadulhatunk és az Isten-
nel meg-békélhetünk?

FELELET.
(1) Az Isten az ő igazságának eleget akar té-
tetni a: ezokaért szükség hogy, (2) vagy
magunk által b, vagy más által tegyünk
eleget a.

Szent irásbeli bizonyságok.
a. Sid. 9. 22. 23. Es majd mindenek vértel
tisztítatnak meg a' törvény szerént és a' vér-
ontás nélkül nem lézzen a' bocsánat: Azért
szükség volt, hogy a' mennyei dolgoknak pél-
dái ilyen állatok által tisztítassanak meg, a'
mennyeiek pedig drágább áldozatokkal hogy
nem mind azok voltak.

b. Ezech. 18. 4. 20. A' melly lélek vétkezik,
ugyan az hallyon is meg. Mos. 2. k. 32. 33.
Mos. 3. k. 24. 16.

c. Rom. 8. 3. 4. Mert a' mi a' törvénynek le-
hetetlen vala, mivel hogy erőtlén vala a' test-
nek miatta, az Isten az ő fiát el-bocsátván bűnös
testnek hasonlatoságában a' bűnért, a' bűnt kár-
hoztatta az ő testében: Hogy a' törvénynek
ami kívánsága mi bennünk ké-velnek

Matth. 23. 6. Bizony mondom néked ki nem
mégy onné semmiképpen mig meg-nem fizetz
mind az utolsó fillérig.

Ismét, 2. Cor. 5. 21. Az Isten, azt a' ki bűnt
nem tud vala, tévé bűnné, hogy mi lennénk
Isten igazsága ő benne.

Summája
Magunk
által sem.
XIII. KERDES.
Mi magunk által eleget tehetünk az Isten
igazságának?
FELE-

SZABADULASAROL. 15
FELELET.

Semmi részből nem a: sőt inkább (1) *
adofságinkat napról napra örebbittyük b.

Szent irásbeli bizonyságok.

a. Job. 9. 2. Jól tudom hogy ugy vagyok, mert
mi-modon lehetne igaz, az ember, ha az erős
Istenhez hasonlítatnék? Ha az ember akana
pörölni ő velem, négy ezer közzél is egymeg-
nem felelhet. Rom. 5. 6. Eph. 2. 1.

b. 1. Király 8. 46. Senki nintsen a' ki ne vét-
keznék. Pél. 20. 9. 1. Ján. 1. 8. 10.

Ismét, Rom. 2. 5. A' te keménységed szerint és
meg-terhetetlé sited szerint, gyűjtesz te magad-
nak haragot a' haragnak napjára, és az Isten-
nek igaz ítéletinek meg-jelenésének napjára.

XIV. KERDES.
A' menyben és földön valo teremtet álla-
tok között valamely, a' ki csak pusztá te-
remtet állat eleget teheté mi éret-
tünk?
FELELET.

Tsak egy sem. Először azért (1) Mert azt
a' bűnt mellyet az ember tört, nem akarja
az Isten más teremtet állatban meg-büntet-
ni a. Másodszor (2) Mert a' mi tsak terem-
tet állat, az Istennek a' bűn ellen valo harag-
jának terhét el-nem viethetné, és egyébe-
ket atol meg nem szabadithatna b.

Szent irásbeli bizonyságok.

Mos. 11. köny. 2. 17. Valamely napon éjen-
delz abból * meg-halván meg-haláz t. Lásd
Mos. 11. könyv. 32. 33. Ezech. 18. 4.

b. Je-

miképpen
eleger né
tehetünk.
1. Miért né
tehetünk
eleget?
* Az az,
ujjabb uj-
jabb bü-
netésre va-
lo kötelel-
ségünket.

Summája.
Mi éret-
tünk 1. sem
más 2. sem
tsak pusztá
terétt ál-
lat eleget
né teheret
1. Miért
né más te-
remtet ál-
lat?
2. Miért
nem tsak
tsupa teré-
tett állat?

* Tudni il-
let a' meg-
sültat fá-
nak gyé-
mőltséből.
† Te tudni

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. j.g. J.

Ki-rajza
melly
melly

Dé te m
a' me
nulta
sz. In
velse

16 AZEMBERNEK MEG-

Élik emé
ber.

6. Jerem. 4. 4. Az Ur ki-jő haraggal mint a' tűz ki annyira ég, hogy senki azt meg nem oltathatja.

Ismét, Solt. 130. 3. Ha a' mi bűneinket meg-tartándod Isten, Uram kitsoda áthat meg? Lásd. Esa. 33. 14. Solt 49. 8.

XV. KERDES.

Summája. *Minemű szabadított és közben-járót kell hat keresnünk?*
A' mi köz-ben-járonkban három dolgok kívántatnak-meg.

F E L E L E T.

1. Mellyik az első? (1) Olyan ki valóságos ember a, és (2) tökéletes igazságu légyen ugyan b, de mind-azáltal (3) mindeu teremtet állatoknál hatalmasb, az az, a' ki egyszer s' mind valóságos igaz Isten-is légyen c.

Egy szer s' mind valóságos Isten-is) Tudni illik Isten es ember a' személyi egygyesülés-ben, Isten és ember közben-járo.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Cor. 15. 21. *Ember által vagyon a' halál, ember által vagyon a' fel-támadás is.* Lásd. Mos. I. k. 3. 15.

Ismét, Sid. 2. 17. *Annaokáért mindeneszél fogva hasonlatosnak kell lenni az atyáfiakhoz. Hogy könyörü ő lenne, és hív Pap az Isten előtt való dolgokban, hogy a' népek bűnét el-törtené.*

b. Sid. 7. 26. *Mert ilyen Papi fejedelem illet vala minket, szent ártatlan, szepő-nélkül valo, a' bűnösöktől meg-szafasztatot.* Lásd. Zach. 13. 7. Matt. 26. 31.

c. Hof. 1. 7. *A' Juda házának kegyelmes léte, és meg-tartom őket az őltök Istenek által.* Ismét,

SZABADULASAROL. 17

Ismét, Jer. 23. 6. Ez az ő neve, mellyel nevezet őt az Izrael, ő Jehova a' igazságunk. Lásd. Matt. 1. 23. Esa. 9. 6.

XVI. KERDES.

Miért kellett ő néki valóságos embernek és tökéletes igaznak lenni?

F E L E L E T.

(1) Mert az Istennek igazsága azt kíván-nya, hogy a' mely emberi természet vétkezet, ugyan azon emberi természet fizessen meg-is a' bűnért a; (2) a' ki pedig ő maga is bűnös volna egybekért meg nem fizethetne b.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Ki-jöv. 32. 33. *Azt a' ki veszezik őn ellem, ki-törölöm az én könyvemből.* Lásd. 1. Cor. 15. 21. Rom. 5. 19.

Ismét, Sid. 2. 14. 6. *Mivel-hogy azért a' fiak részeli a' testnek, ő is hasonlóképpen ugyan azokban részes lőrt. s' a' t, Nem az ügya-losat vőtte fel, hanem az Abrahamnak magáit.*

Ismét, Sid. 5. 1. *Minden Pap az emberek köz-ül vétetik-fel, és az emberekért rendeltetik a' Istennél véghez viendő dolgokra, hogy aján-dékokat és áldozatokat vigyen Isten elciben a' bűnökért.*

b. Sid. 7. 26. 27. *Illyen Papi fejedelem illet vala minket, szent, ártatlan, szepő-nélkül valo, a' bűnösöktől el-válatztatot, és ki az e-geknel magofságosb volna, kinek ne lenne szék-seg mindennap, mint ama' Papoknak, először a' maga bűnéért aldozni: annak-utanna a' köf-segek bűnéért.* Lásd. 2. Cor. 5. 21. az 122 kérdés alatt.

XXVII. KERDES.

B +

Miért

VI. UR
NAP.

Summája.

1. Miért kellett lenni valóságos embernek?

2. Miért kellett lenni tökéletes igaznak?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ki-rajzo
melly
melly

Dé te ma
a' mel
nultad
Sz. I
velség

Summája.
Három-
okai jelen-
tetnek-
meg, miért
kellet a'
közben já-
ronak igaz
Istennek
lenni.

1. Mellyik az első?
2. Mellyik a' második?
3. Mellyik a' harmadike?

* az az:
az ő Isteni
erejének
által.

† Mivel
hogyan az
az igazsá-
got mely
az Isten
előtt meg-

18 AZEMBERNEK MEG-
Miért kellett ő neki az emberséggel egygyü-
igaz Istennek is lenni?

F E L E L E T.

(1) Hogy az ő Istenfégének hatalmával az az Isten haragjának terhét az ő testében el-szenvedhetné a. Es minékünk (2) az el-vez-tett igazságot és életet vizsgálva szereshetné b. és (3) meg-adhatná c.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Efa. 9. 6. Gyermekek született nekünk, Fijú adatott minékünk, kinek vállán vagyon a' Fejedelemség, kinek nevét nevezi az Ur erős hatalmas Istennek. Lásd. Efa. 63. 5.

Apost. tsel. 20. 28. Az Isten tulajdon saját-vérével váltotta-meg az Ecclesiát.

Sid. 9. 14. Mennyivel inkább a' Christusnak vére, ki az örökké-valo lélek által önnön magát ártatlan lévén meg-áldozta az Istennek, meg-tisztította a' ti lelketek ismertetit a' meg-holt tselekedetekből, hogy szogályatok az élő Istennek.

1. Pet. 3. 18. A' Christus egyszer a' bűnért szenvedet, igaz lévén a' hamissakért, hogy minket Istenhez vinne, ki meg-holt ugyan test szerént de a' léleknek * általa, meg-elevenítet-tett.

b. Jer. 33. 16. A' napokban meg-szabadul a' Juda, és a' Jerusálem lakozik bátorfággal, az pedig ki őtet nevén nevezi, Isten Jehova mi igazságunk. †. és 23. 6.

c. 1. Thess. 1. v. 10. A' Jesus meg-szabadit minket a' jövedő haragtul. Lásd. 2. Tim. 1. 10.

1. Ján. 4. 9. Ebben jelent-meg az Istennek szereteti mi hozzánk, hogy amaz ő öény Sülőre Fiát elküldötte ez világra, hogy élvezzék ő általa. 10. [†

SZABADULASAROL: 19

la. [† Melly életet nekünk az ő halálával keresett, és ugyan azont az ő lelke által hatható-keppen munkálodgya bennünk.]

XVIII. KERDES.

Kitsoda pedig az a' közbenjáró, a' ki egy-szer s mind valóságos Isten és valóságos tökéletes igaz ember-is?

F E L E L E T.

A' mi Vrunk Jesus Christus a' ki tétetett mi-nékünk az Atya Istentől (1) böltséégünké, igazságunká, szentségünké, és váltságunká b. (Váltságunká) az az, Meg-váltónká. Mert az igaz Meg-váltóhoz illendő tiszték ő benne egyedül találatnak-meg, mint oda fellyebb meg-mondatott.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. 1. Tim. 2. 5. 6. [Hoy a' Christus mi köz-ben-járonk [Egy a' közben-járo Isten között, és emberek között az ember Christus Jesus, ki adta önnön magát váltságnak árrául mindene-kért.]

Ján. 1. 7. 2. 3. 4. 5. [Hoy a' Christus igaz Isten.] A' kezdetben vala amaz Ige és az az Ige vala az Istennél, és az az Ige Isten vala, ez az Ige kezdettől fogva az Istennél vala.

Ján. 1. 14. [Hoy a' Christus Valóságos em-ber.] Amaz Ige testé lött, (az az: Istennek egy szülő: fia fel vőtte az emberi természet) és lakozott mi közöttünk.

Phil. 2. 6. 7. 8. A' Jesus Christus mikoron Istennek formájában volna, nem alitá ragado-mánynak lenni, az ő Istennel valo egyenlősé-gét, hanem ő maga meg-üresite magát, szolgál-formát vévén magára, hasonlatos lött az embe-rekhez, és emberi ábrázatban találatott mint ember.

áll ő szer-zi-meg és ajándékoz-za minékünk.

Summája.
Illyen köz-ben-járo, úgy-mint ki. 1. igaz Isten. 2. valóságos ember. 3. Igazember csak a' mi Urunk Je-sus Chri-stus a.

1. Miért adatot mi-nékünk közben-jároul?

* Az Ige érti szent János az I-stennek egyszülőtfiát mint meg-tetstik a

14. versbe Es láttuk az ő áitső-seget, úgy-mint az a-tyának eg-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. J./

Ri-ra szo
melly
melly

Dé te ma
a' melly
nultad
Sz. Ig.
velség

20 AZEMBERNEK MEG-

gyetlen
egy szülöt.
tének di-
tsóségér.

Summája

Hogy a'
Jesús Chri-
stus legyen
ez a' töké-
letes köz-
ben járó,
én azt tu-
dom az E-
vangeli-
ombol.

melly az I-
stentől 1.

régen ki-
jelentetett

2. Ki-hir-
dettetett.

3. Példáz-
tatott.

4. Pé-
lyesítetett.

* Itt szolli
az Isten a'
kigyónak.

E' pedig a'
kigyó a Sá-
tán az ör-
ög. Jel. 12.

9 és 20. 2.

* Az azo-
nyai-állat-
nak magva

1. Pet. 3. 18. [Hogy a' Christus igaz ember]
A' Christus egyszer a' bűnért szenvedet igaz lé-
vén a' hamissáért, hogy minket Istenhez vin-
né. Lásd. 1. Ján. 3. 5. 2. Cor. 5. 21.
b. 1. Cor. 1. 30. A' Jesus Christus lött miné-
künk Istentől böltséfé, igazság, szentség és
váltság.

XIX. KERDES.

Honnan tudod ezt?

FELELET.

Az Evangéliumból: Mellyet az Isten (1) e-
lőször a' Paraditsomban jelentett-meg a. és
az után (2) a' Pátriarchák b. és Prophéták ál-
tal hirdettetett c. az áldozatokkal és egyéb óv
törvénybéli ceremoniák által meg-példázot
d. Végezetre pedig (4) az ő egyetlen egy Fia
által bé tellyesítet e.

1. Holott jelentette Isten meg először az E-
vangéliomot? 2. Ki által hirdette az után? 3.
Mivel példázattat? 4. Ki által töltötte bé.

A' honnan az Evangéliomnak meg határozott
le-írása ez lehet: Az Evangélium, az Isten Fiá-
nak testben való megjelenésének közönségeski
hirdetése, Rom. 1. 1. 2. 3. az ő népének
helyre állattatására és idvözítésére. Matth. 1. 2. 1.

Szent irásbéli bizonyosságok

a. Terem. 3. 14. Ellenkezést szerzek te kö-
zötted * és az Ázsonyi-állat között a' te magod
között és az ő magva között † : az meg-rontya
rontod fejedet, és meg-rontod annak farkát, *

b. Ter. 22. 18. az Abrah. }
Ter. 26. 4. az Izáák }
Ter. 28. 14. az Jákobnak }
Magában }
Ki a' }
Christus }
Gal. 3. 16. }

áldatnak meg minden nemzetsegek

SZABADULASAROL. 21.

Ter. 49. 10. Nem vétetik-el Judától a' Kirá-
lyi pálcza, és a' törvény-tévő az ő maradékitól
míg nem el-jő a' Silo. [a' Messiás avagy a' Chri-
stus.] és sok népek gyűlnek ő hozzá.

c. Apóst. tsel. 3. v. 24. Minden Prophéták Sa-
muellől fogva, és a' kik ő utánna következének
valahoz szollottanak, e' napokról jövendőste-
nek.

Apóst. tsel. 10. 42. Eről. [a' Jesusrol] mind
a' Prophéták is bizonyoságot tesznek hogy az ő
bűneimet bocsánatnyát vésté az ő nevé által
minden valaki hiszén ő benne. Lásd. Ján. 5. 4. 6.
Luc. 24. 27. 44.

d. Sid. 8. 4. 5. A' Papok kik a' törvény sze-
részt áldoznak ajándékokat, a' mennyei dolgok-
nak példájának és árnyékának szolgálnak.

Ilmet, Sid. 10. 1. A' törvény [a' ceremoni-
as törvény tudni-illik] a' következendő jognak
árnyéka volt, nem a' valóságoknak ki-mezzett
formája.

Coloff. 1. 26. 17. Az Inepnapok, az új hold-
nak, a' szombatok a' következendő dolgoknak
árnyéki valának, de a' valóság a' Christusé.

e. Ján. 1. 29. Ime az Istennek ama' Báránya
† ki el-vevési ez világnak bűnét, Lásd. Sid. 1. 1.
Matth. 5. 17.

[† Kit az Isten öröktől fogva eleve el-ren-
delte és ki a' Páscha Bárányának meg-áldozta-
tása és egyéb óv Törvénybéli ceremoniák által
meg-volt példázattatva.]

1. Cor. 5. 7. A' mi húsvéti bárányunk a'
Christus mi ereetünk meg-áldoztatott.

Ilmet, Apóst. tsel. 13. 33. 33. Mi-is hirdet-
tyük néktek hogy az a' az igézetet mellyet lött az
apostolnak az Isten be-töltötte azoknak fiainak,
az az, menekültek, mivel hogy a' Jesus feltámasz-
totta.

XX. KE

a' Christus
Gal. 4. 4.

* A' Chri-
stus meg-
tőri a' ki-
gyónak fe-
jét, midőn
le-rontya

az ördög-
nek mun-
kát 1. Joh.
3. 8. A' ki-
gyo pedig
avag' a' Si-

án meg-
tőri a' Chri-
stusnak far-
kát, midőn
ötet teste

szerent-
meg ölte és
még mostis
az ő tagjai-
b' ötöt ül-
dözi noha

az ő idvöl-
ségekben
való fogat-
kozás és
kár nélkül.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

VII. V R

N A P.

Summája.
Az Adá-
nak nem
minden
maradéki
tartatnak-
meg a'
Christus
által a' ha-
nem csak
a' hívők.

Ri-rá'zo
melly
melly

Dé te ma
a' mel
nultad
Sz. Ir
velség

22 **AZEMBERNEKMEG-
XX. KERDES.**

*Idvezülnek hát a Christus által mindenek,
a kik az Adámban el-vef-
tenek vala?*

F E L E L E T.

Nem mindenek a: hanem csak azok, kik
igaz hit által ő beléje oltotnak, és az ő jöte-
ményit magokhoz kaptasolják b.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Matt. 7. 13. 14. Széles kapu az és széles
ut a' melly veszedelemre viszen; és szűk vad-
nak kik be-mennek az on: Mert szoros kapu és
keskeny út, a' melly viszen az életre, és keve-
sen vadnak azok a' kik azt meg találják. Lásd.
Ű. 21. 22. 23. és 20. rész. Ű. 16. és 22. Ű. 14.

b. Ján. 3. 16. Ugy szerette Isten e' világot,
hogy az egygyetlen egy szülött Fiát adná, hog'
minden valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, ha-
nem örök élete legyen és Ű. 18. és 1. rész. Ű. 12.

Ismér, Ján. 2. Ű. 36. A' ki hiszen a' Fiában
vagy annak örök élete, a' ki pedig nem hiszen
a' Fiának, nem látja az életet, hanem az Isten-
nek haragja marad rajta.

Summája.

Az igaz
hithez né
elég csak a' tőnye magán való ismér, és az Isten igéjének
való hitei adás, hanem annak felette az Evangéliumbeli i-
géretek ő való bizodalom-is meg-kivántatik.

F E L E L E T.

1. Minemű
isméretben
és hitel a'
adásban a'
te hited
Nem csak olly bizonyos ismér a' (1) a'
mellyel alharatosán hiszem mind azokat, va-
lamelleket az Isten az ő igéjében minékünk
ki-jelentett b; da még annak felette (2) bi-
zonyos

SZABADULASAROL. 23

zinyos c, bizodalom-is d, (3) mellyet az én
zivemben a' Sz. Lélek e, (4) az Evangéliom
által f gerjesztett, mellyel az Istenben meg-
nygofzom, ezt magamban bizonyal el hiszem
(5) hogy nem tsk egyebeknek, hanem enné-
kemis bűncimnek bocsánatja, öröké való i-
galság és élet ajándékozott g, (6) és hogy
ez ingyen vagy az Istennek irgalmasságá-
bol h; tsak az egy Christusnak érdemeért i.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Efa. 53. Ű. 11. Az ő ismérével az én igaz
szolgám fokakat meg-igazit. Vefd őszve Rom.
5. 1. és Ján. 17. 3. és 3. 16.

b. Rom. 10. 14. 17. Mimodon hisznek abban,
a' ki felől nem hallandanak? mimodon halla-
nak pedig predikáló nélkül? Ján. 9. 35. 36. és
10. 38. és 1. Ján. 4. 16.

c. Apóst. tsel. 24. 14. Hiszek mindeneknek,
mellyek a' törvényben és a' Prophetákban meg-
irattattanak. Lásd. Ján. 3. 33. Tsel. 26. Ű. 27.
Luc. 24. 25.

d. Jac. 1. 6. Kérje hittel semmit nem kétel-
kedvén: Mert a' ki kételkedik, hasonlatos a'
tengernek habjához, melly az szelektől meg-
mozdittatik, és idekötve hanyattatik.

e. Matth. 9. 21. Bizál leányom, a' te hited
tégedet meg-tartott.

f. Rom. 4. 20. Az Ábrahám ez igéretet hibe-
retlenég által nem vefalta, hanem az ő hitiben
erős volt, adván az Istennek ditsőséget: és min-
nesfel el-hitte hogy ő a' mit igért volna, meg-
tselekedhetné, és 19. vers. és Sid. 11. Ű. 1.

g. Eph. 3. 12. Kiben vagy szabadságunk és
bizodalommal való meneteünk az ő benne va-
ló hit által. [† Tudnia illik a' Christusban va-
ló hit által, 1. Petr. 1. 21.]
e. 2. Cor.

2. Minemű
bizoda-
lomban-is?
3. Honnan
vagy ki-
től vagy
ez a' bizo-
dalom?
4. A' Szent
Lélek mi-
által ger-
jeszti az
a' bizodal-
mot?
5. Micsoda
dolog felől
vagy bizo-
nyos az ál-
tal a' bizo-
dalom ál-
tal?
6. Milyen-
pen hiszed
hogy azok
a' jöte-
mények a'
Christus
által néked
ajándékoz-
tának.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. J./

Ri-ra'zo
melly
melly

De te ma
a' mel
nultad
Sz. Ir
vesség

Summája.
A' Keresz-
tyén em-
bernek kel

24 AZEMBERNEK MEG-

2. Cor. 4. 7. 13. Mivel hogy pengig mi ná-
lunk is ugyan azon hitnek Lelke vagyón.

f. Rom. 10. 17. A' hit a' hallásból vagyón a'
hallás az Isten igéjéből. Azért is mondánk hit-
nek beszédnek. v. 8. Lásd. Rom. 1. 16.

g. Solt. 103. 2. 3. Algyad én lelkem az Urat,
és el ne felekezzeél senmi jó tétéményről, ki
meg-kegyelmez minden te bűneidnek ki meg-gyo-
gyítja minden te betegségeidet. Lásd Ennek 2. 16
és 6. 3. és 7. 10. Solt. 23. 1.

Marth. 9. 2. Bizzál fiam, meg-botsáttatok
véked minden bűneid.

Ismét, Gal. 2. v. 20. Elek pengig többé már
nem én, hanem el a' Christus en bennem: és a'
mely életet most élek a' testben: az Isten Fiá-
ban való hit által élem, ki szeretet engemet, és
adta s magát en érettem.

2. Tim. 2. v. 8. Végezetre, le-tétetett énné-
kem az igazságnak koronája, mellyet meg-ad en-
vékem, nem tsak énnékem pengig, hanem min-
deneknek, kik várják amaz ő ditsőséges el-jö-
wetelét, és 1. Tim. 1. 15.

b. Eph. 1. 8. 9. Kegyelemből tartattatok meg
hitnek általa: és nem tsak tőletek vagyón az Isten-
nek ajándéka: nem tsak kegyelemből, hogy senki
ne ditselkedgyék.

i. Eph. 1. 7. Ama' szerelmesben, a' Christus-
ban vagyón válságunk az ő vére által, tudni-
állik, bűneinknek botsánattya az ő kegyelme-
ségének gazdagsága ikerént.

Col. 1. v. 14. Kiben vagyón válságunk az ő
vére által, az az, bűneinknek botsánattya. Lásd.
2. Cor. 5. 21. Ján. 3. 16.

XXII KERDES.

Mellyek azok a' mellyeket szükség a'
kereszttyén embernek hinni?

E E

SZABADULASAROL. 25

F E L E L E T.

Mind azok a' mellyek minékünk az Evan-
geliumban igértettek a: Mellyeknek summá-
ja (1) az Apostoli hitnek formájában, avagy
a' mindé kereszttyéneknek kétség nélkül való
közönséges hitnek fő ágai bábé foglaltatik.

Szent írásbeli bizonyságok

a. Marc. 1. v. 15. Térjete meg, és bídgyetek
az Evangeliomnak.

Ismét, Marc. 16. 15. 16. El-menvén ez egész
világra hirdesetek az Evangeliomot minden te-
remtett állatnak, a' ki hiszen *, és meg-ke-
resztelkedik, idvezül. Lásd. Ján. 10. 31.

XXIII KERDES.

Mellyik az Apostoli hitnek formája?

F E L E L E T.

Hiszek egy Istenben minden hato Atyá-
ban menynek és földnek teremőjében.

Es Jesus Christusban ő egyjetele egy sű-
lött Fiában, mi Urunkban.

Ki fogantatek Szent Lelkeöl: születék
szűz Máriától. Senyvede Pontius Pilá-
tusnak alatta, meg-fesz tettek, meg-bala
és el-temettek. Szálla-le poklokra.

Harmad napon halottaiból fei-támadt.
Fel-méne mennyégben, üle a' mindenhato
Atya Istennek jobrára.

Onnan leszen el-jövendő itélmi elevene-
ket és holtakat.

Hiszek Szent Lelkben.

Hiszem a' közönséges kereszttyén anyas-
scent.

hinni az E-
vangeliom-
nak mindé
igéretit a.
1. Mitsoda
summája az
Evangeli-
omnak
mellyet
hinnünk
kell.

* Tudni-
állik annak
az hirde-
tet Evan-
geliomnak

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin.
/308.ig.j./

Kass

Sz

28 AZEMBERNEKMEG-

Ismér, 1. Cor. 8. 7. 4. *Tudjuk hogy nintsen más Isten, hanem csak egy.* Lásd. 1. Tim 2. 5. Eph. 4. 5. 6. 8c.

2. Hogy az Istennek egy állat-tyában három szemelyek vadnak

6. Esa. 61. 1. Luc. 4. 18. *Az Ur Istennek lelke van en rajtam, azért megkent engemet az Ur, hogy a' szegényeknek Evageliomot hirdessek.* Lásd Esa. 63. 8. 9. 10. 11.

Ismét. Matth. 3. 16. 17. Mikoron azért megkereszteltetett volna *Jesus*, azonnal ki-jöve a vizből: és imé meg-nyilatkoznak az egek őnékie, és látá az *Istennek lelke* le-jöni mint egy galambot, és ő reá szállani. Es imé *az égből szöszet adatek*: mely ezt mondgya vala, *En az én szerelmes fiam*, kibén én meg-engeszteltetem. Lásd. alább 1. Jan. 5. 7.

Ismét, Matth. 28. 19. El-menvén azért tanítások minden népeket, meg-keresztelvén őket *Atyának, Fiúnak, és Szent Léleknek* nevében. Lásd. 2. Cor. 13. 13.

3. Hogy három egymástól megkülönböztetet szemelyek vadnak.

5. Jan. 14. 16. *En kérem az Atyát, és M A S Vigasztalos* ad néktek. Sid 1. 3. Lásd. fellyeb, Matth. 3. 16. 17.

Ismét, Jan. 15. 26. Mikoron penig el-jövend *ama' Vigasztalo*, kit én botsátok néktek az *Atyától*, az igazságnak *Lelke*, ki az *Atyától* származik a' bizonyoságot téfzen *En rolam*.

4. Hogy ez három szemelyek egy Isten.

4. 1. Jan. 5. 7. *Hárman vadnak kik bizonyoságot téfznek az egben: az Atya, az Ige, és a' Szent Lélek, és ez három egy.*

Jan. 10. 30. *En és az Atya egygyek vagyunk.* Idevalo, hogy a' mi Esa. 6. 1. 2. 3. 9. az *Izrael Istenéről* mondatik, az *Uj Testamentumban* mind a' *Fiuról*, Ján. 22. 7. 41. mind a' *Sz. Lélekről*, Tsel. 28. 25. magyaráztatik, melyből a' *ő ki*, hogy tehát a' *Fiú, és Szent Lélek*, ugyan azon egy *Isten* az *Atyával*, ki az *Izraelnek igaz Isten.*

SZABADULASAROL. 29

AZ ATYA ISTENRŐL.

XXVI. K B R D E S.

Mit hisz mikor azt vallod: *Hiszek a' mindenhato Atya Istenben, menynek és földnek teremtojében?*

hogy énnékem-is Istenem és Atyám, kibén egyfizer s mind bizom, s' meg-is nyugzom.

F E L E L E T.

Hiszem, (1) a' mi *Urunk Jesus Christusnak* örökké valo Atyát a, ki (2) a' mennyet és a' földet, minden benne valo állistokkal egyetemben semmiből teremtete b, és ki ugyan azonokat örökké-valo tanátsával és gondvitelével tartya és igazgattya c. (3) hogy a' *Christusért d*, én Istenem és Atyám légyen e; Ezokáért, ugy bizom ő hozzá f, s ugy nyugozom meg ő benne, (4) hogy semmit nem kételkedem fölöle, hogy mind testi s' mind lelki szükségeimre gondot nem viselne g: sőt még annak felette hogy a' mi gonoszokat e' nyavaláságos életemben reám botsát, azokat-is az én idveiségemre fordittya h: mivel hogy azt (5) meg-is tseleketheri mint mindenhato Isteni, meg-is akarja tselekedni, miut kegyes Atyám k.

Szere irásbeli bizonyosságok.

a. Eph. 1. 3. *Aldott légyen az Isten a' mi Urunk Jesus Christusnak Atya.* Lásd. Roman. 16. 6. 2. Cor. 1. 3. Solt. 2. 7. Jan. 5. 18.

b. Tsel. 24. *Uram te vagy az az Isten, ki teremtesed a' mennyet és földet, a' tengert és mind az egben valokat.* C 2 Sid.

IX. U

N A P.

Summája-
Az Atya Isten fölől hiszem

1. Kitértelz itt az Atyának nevezetine
2. Miért mondatik a' mennek földnek mindenható teremtojének?

3. Miképpen lehetened és Atyád?

4. Miképpen bizol ő benne?

5. Mitoda fundamentuma vagy ez te bizodalmodnak?

Kass.

Szo

30 AZEMBERNEK MESSZABADULASAROL. 31

Sid. 11. 3. Hit által értjük hogy teremtetett a világ Istennek beszéde által, hogy a láthatóságok minden dorgálás penig jöhetett volna, hanem látatják örvendereinek, hanem szomorúságosnak lenni, mindazáltal végezetre az igazság részét.

Eph. 1, 11. Mindeneket az ő akarattya vágnak ama' szentes gyümölcsöt adja az ő szent tanácsa szerent telekedik. Tsel. 17. 28. A kik az által gyakorolozának. Lásd. Rom. 8. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. Solt. 115. 5. A mi Istenünk a' mennyekben telekedik.

Solt. 148. 5. 6. Ditsérjék az Ur nevét, kik a' nagy parantsolattya mindjárt löttenek. Kiker meg-erősített mind örökre, kinek örökre. Valoaz Ur, és a' mi Urunk minden Istennek felétt rendel adott, melyet senki közölök által né hűg-vagyon; mindeneket Valamiket akar az Ur Jan. 5. 17. Az en Atyám mind ez idesg munk-telekezték menyben és a' földön a' tengerekben, és minden mélységeken. Lásd. Eph. 3. 20. Rom. 4. 21.

* Midőn mindene- ket tart és igazgat. † Chr. Ius tudni- illik.

d. Ep. 1. 5. 6. Az Isten el vá lastott min- ket, kiket fiakká fogadna a' Jesus Christus által ő magában, az ő akarattyanak jökede szerent az ő ditsőséges kegyelmességének ditséretire, melyből minket ingyen magának kedvesekké tőlt ama' szerelmesben

e. Jan. 20. 17. Meny-el az én atyámfiához és mond meg nékie; Fel megyek az en Atyámhoz és a' ti Atyátokhoz, és az en Istenemhez, és a' ti Istenetekhez.

f. Solt. 118. 8. Job az Istenben bizni, mint az emberekben. Lásd. Solt. 73. 25. 26. Péld. 3. 5. Bizodalmod legyen az Urban el- hies te elmédől. Lásd. Jer. 17. 5. 6. Job. 13. 15.

g. Solt. 23. 1. Az Ur az en pásztorom, az ő meg nem fogyatkozom. 1. Pet. 5. 7. Minden gon- daitokat ő reá vessétek, mert ő neki gondja és a' gyon ti reátok. Lásd. Solt. 37. 3. 4. 5. 39. 40.

h. Sid. 12. 10. 11. A' mi tett szerent valo atyá- ink, kevés időig, a' mint nekik tették vala- minket dorgálnak vala; ez penig a' mi baf- munkra

XXVII. KERDES. Missoda az Istennek gondviselése. FELLELET.

(1) Az Istennek mindenható a' és minde- nőt jelen valo b, ereje, mellyel a' mennyet és a' földet minden teremtet állatokal egye- temben, ugy mint készen tartya és igazgat- ty a c. hogy (2) vala mellyek a' földből teré- nek egyetemben az első és az aszály, a' bőv- ség és az szükség, az étel és az ital d, a' jo egef- ség és a' betegség e, a' gazdagság és a' szegeny- ség f, mindenek végezetre (2) nem történet- ből sem szerentsébből, hanem az ő Atyai taná- esából és akarattyaából léznek g.

X. N. A. P.

Summája. Az Istennek gondgya- vitelelé az ő Isteni e- reje, mely lyel min- deneket tart és igazgat, 1. Minémű az ő erő; 2. Szám- lály elő néke m egy hány oty és dolgotnak

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin; /308. ig. j. /

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.J./

Kass.

Sze

32 AZEMBERNEKMEG-

egy néhán'
példáit,
mellyeket
Isten az ő
gondvise-
lése által
igazgat.

3. Ezeket
az Isten e-
gyebekkel
egygyüt
miképpen
igazgattya

zent irásbéli bizonyságok

a. Efa. 40. 26. Emelleyétek fel magasságba
a' ti szemeiteket, és látsátok meg. *Kitsoda te
remette azokat, a' ki elő hozza azoknak sere-
gét szám szerent, mindeniket neven szólittya
az ő nagy hatalmássága és erősege miatt, tsal
egy hijjok is nintsen azoknak.*

Ismét, Sjd. 1. 3. *Mindeneket tart az ő hatal-
mas beszédével.*

b. Solt. 139. 7. 8. 9. 10. *Hova mennék a' te Lel-
ked előtt? avagy a' te orczád előtt hová futnék?
Ha a' mennyekben fel-hágok is ott vagy ha a' ko-
porfóban vetem is az én ágyamat, ott is jelen
vagy Ha olyan szárnyam volna is mint az haj-
naluak és a' tengernék utolsó határánál laknám-
is, oda is a' te kezéd vinna engemet, és a' te job-
kezéd meg fogna engemet.*

Ismét, Tsel. 17. 22. *Az Isten nem mész-
vagyó midonikünkől.* Lásd. Jer. 23. 24. Efa. 86. 1.

c. Neh. 9. 6. *Te vagy csak egyedül amaz Ur,
te teremtetted az eget, az egeknek egeit, és az-
oknak minden sokaságos seregét, a' földet, és a'
kik a' földön vadnak a' tengereket minden ben-
ne valokkal egybe, te tartod mind azokat, és az
egeknek seregei tégedet imádnak.*

Solt. 103. 19. *Az Ur a' mennyekben hely-
hezette az ő kiralyi székit, és az ő országglása
mindeneken uralkodik.* Lásd. Solt. 104. 27. 30.
és 146. 15. 16.

Ismét, Tsel. 17. 28. *Éd benne élünk, mozgunk,
és vagyunk.*

d. Solt. 104. 13. 14. 15. 16. *Ki meg-énekezi a'
hegyeket az ő lakó helyeiből, hogy a' te ereleked-
ésednek hasznabol meg-élegíttesek a' föld: terem-
szénas a' barmoknak, és fűves az embereknek
hasznokra, hogy eledels vegyenek a' földből. Ki
borral meg-vidámittya az embernek szívet, és
orczáját.*

SZABADULASAROL. 33

prer'ját meg-fényesíti olajjal es kenyérral az
embernek szívet erősíti: az Úrnak fái meg-elé-
gitetnek, a' Libánusnak cedrus fái mellyeket
plántált.

Tsel. 14. v. 17. *Nem hadta ő magát tanubi-
zonyság nélkül lenni, ajándékokat ofszogor-
ván, adván nekünk menyből esőket és termé-
sidoget, be-töltvén eledellel és örömmel a' mi szí-
veinket.* Lásd. Mof. 111. könyv. 26. 4. 5. 19. 20.
Amos. 4. 7. Jac. 5. 17.

e. Mof. 2. k. 15. 16. *Ha meg-örizended mi-
den ő szerzésit, nem borsátok te reád a' betegsé-
gek köz-ül egygyet is, mellyet az Egyiptom bé-
liekre borsáttam, Hanem En Ur leszek a' te meg-
gyogyisod.*

Job. 5. 18. 19. *Mert ő a' ki betegséggel meg lá-
togat, és ő a' ki be-kötözget, ő a' ki meg-sebesít,
és a' kinek kezei meg-gyogitanak. A' te sok nyo-
moruságidból meg szabadit tégedet, de még a'
te számtalan háboruságidban is nem illet a' ve-
szedelem tégedet.*

f. 1. Sam. 2. 7. *Az Ur szegényt téfén és meg-
gazdagit, meg-aláz és ugyan ői-s fel-magasztal.*

Pél. 22. 2. *A' gazdag és szegény öszve talál-
koznak, mind a' kettőt pedig az Ur szerzi.*

g. Siral. 3. 36. 37. *Kitsoda parantsolatyából
vagyon valami, ha az Ur nem parantsola?
Avagy nem a' felséges Istennek szájából jő-ki
mind jó s' mind gonosz.* Amos. 3. 6. Mof. 2. k. 21.
12. 13. Péld. 16. 33.

Matth. 10. 29. 30. 31. *Nemde nem meg ve-
hetnéké két verebeket egy filléren és egy azok
köz-ül a' földre nem esik a' si mennyi Arvátok
akarastya nélkül. Nektek pedig fejeteknek haja
Balai is mind számán vadnak. Ne féllyetek a-
zért ti, sok verebeknél drágábbak vadtok.*

Az Isten semmiképpen nem oka a' bűnnek,
de az

Kassa

Sze

34 AZEMBERNEKMEG-

de az ő Gondviselése ki-terjed a' bűnökreis, r
a' menyiben meg-engedi azokat lenni. Tsel
14. 16. 2. azoknak bizonyos határt vét. Lásd
Job. 1. 12. és 2. 6. Matth. 8. 31 2. Kir. 19. 28
ugy hogy az ördögök és a' gonosz emberek né
mindenkor, és né mind tselekedhetik azt a' go-
noszt a' mellyet akarnának. 3. igazgatty azo-
kat, és jó végekre fordittyá. Rom. 8. 5. 28. Mol
1. k. 30. 20. és 45. 5. 7. 8.

Summája

Három

hasznokat

vélünk,

az Ilté terem

1. Mellyik

az első?

2. Mellyik

a' második?

3. Mellyik

a' harma-

dik?

4. Mitsoda

fundamen-

tomon áll

az te jó-

vendő dol-

gaidrol

valo bizo-

dalmod?

XXVIII. KERDES.

Mit használ minékünk ez az Isten terem-
tésének és gondviselésének ismereti?

F E L E L E T.

(1) Hogy az ellenünk valo dolgokat béké-
vel szenvedzük a: (2) a' kedvünk szerént va-
lobá halá-adok legyünk b: (3) jóvédő dolga-
inkrol penig Istébé a' mi bizodalmas Atyánk-
bá jó remenségünk légyé c: ezt bizonyal tud-
van, hogy az ő szerelmétül semmi minket el-
nem szakaszthat d: (4) Mivel hogy mindé te-
remtet állatokkal ugy bir, hogy az ő akarattyá
nélkül, nem tsak az hogy semmit nem mivel-
hetőek, de még tsak meg sem mozdulhatnak. e

Szent irásbéli bizonyságok.

a. Solt. 39. 10. Meg nem ulok, nem nyitom meg
az én szájamat, mert te tselekedted.

Job. 1. 21. 22. Mezitelen jöttem-ki az én a-
nyámnak méhéből, és mezitelen térek vissza
oda Az Ur adta Solt, az Ur vette-el-ü: legyen
áldott az Urnak neve. és 2. 1. 10. Lásd. 1. Sam.
3. 18. 2. Sam. 16. 10. 11.

b. Solt. 51. 15. Híj segítségül engemet a' te
nyomom-

SZABADULASAROL. 35

nyomuságodnak idején, és meg szabaditlak to-
gedet, és te dicsőitesz engemet, és 66. 13. 14 15.
és 103. 1. 2. és 116. 12.

Ulnét, 1. Theff. 5. 18. Mindenekben hálát az
adgyatok, mert ez az Istennek akarattyá a' Je-
sus Christus által.

c Solt. 55. 23. és 1. Per. 5. 7. Minden gondai-
tokat ő reá vessétek, mert ő neki gondgya és gyom-
ri rulatok. Solt. 37. 3. 4. 5. és 46. 2. 3.

d. Solt. 125. 1. A' kik biznak az Urban, ha-
sonlatosok lésznek a' Sió hegyéhez melly meg
nem mozdul: meg marad mind örökké.

Rom. 8. 35. Kicsoda szakaszta el minket a'
Christusnak szerelmétől? és vers. 38. 39. Mert
én bizonyal el-hitem, hogy sem halál, sem é-
let, sem Angyalok, sem fejedelemségek, sem
hatalmasságok, sem jelen valok, sem következé-
dők, sem magasság, sem mélység, és semmi egyéb
teremtet állat el nem szakaszthat minket az
Istennek szerelmétől, mely vagyon a' mi Urunk
Jesus Christusban és Rom. 8. 31. Ha Isten velünk
kicsoda ellenünk.

Ismét Esa. 41. 10. Ne féllj, mert én te velek
vagyok, meg ne rettenj mert én vagyok a' te I-
stened, ki tégedet meg erősitelek, annak felette
meg-segitelek és az én igazságomnak Job kar-
jával támogatlak tégedet. Ime meg szégyenül-
nek és meg-gyaláztatnak valakik te ellened fel-
gerjednek, olyanok lésznek mint a' semmi és a'
kik tégedet háborgatnak el-vesznek.

Péld. 21. 1. Mint a' vizeknek folyási, ugy a'
Királynak síve az Urnak kezében vagyó, Gala-
bóvá akarja oda hajgya azt. Lásd. Matth. 8. v.
31. Job. 1. 12.

A' F I U I S T E N R Ő L.

XI. Ū R

XXIX. KERDES.

NA R

65

421

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. j. /

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. J.

Kassa
Sze

36 AZEMBERNEK MEG-
AZ Isten Fia miért nevezetik JESUS
NAK az az Idvezítőnek?
FELELET.

Summája.
Jesusnak,
az az, id-
vezítőnek
nevezetik
az Isten Fia
két oko-
kért.

- 1. Mellyik az első?
- 2. Mellyik a második?

† Tudni il-
lik az egy
Jesus Chri-
stus neve-
nél.

Summája.
Valakik az
ő boldog-
ságokat
vagy a
szentektől,
vagy ő ma-
goktól,
vagy má-
sunnak ke-
retik, azok
meg ta-
gadgyák az
egy idve-
zőt JESUSNAK.
1. Mikép-
pen bizo-

(1.) Mert minket minden bűneinkből id-
vezít a: (2) nem is kell másfűn idveiséget
kérni, s nem is találhatni penig egyebütt b:
a. Matth. 1. 21. [Az Annyal így szól a' Jo-
sephnek:] A' (Mária) szűl fiat, és hívod az ő ne-
vet JESUSNAK, mert ő Babaditrya-meg az ő
nép az ő bűneiből.
b. Tsel. 4. 12. Es ninszen is senkiben másban
idveiség: mert nem is adott az emberek kö-
zött eg alar más név, melly általkellene meg-
tartatnunk.
2. Cor. 3. 11. Ma fundamentomot senki nem
vetet az ő közt a' melly egyszer vetetett,
melly a' JESUS CHRISTUS. Lásd. Ján. 14. 6.
1. Tim. 2. 5. Ján. 6. 68.

XXX. KERDES.

Hisznek-e az okáért azok az egygyetlen egy
Idvezítő JESUSBAN: kik a' szentektől, a-
vagy Magoktól, avagy másfűnnek keresnek
idveiséget és meg-boldogulást?

FELELET.

Nem hisznek; Mert noha szoval ditse-
kednekez idvezítővel, de voltaképen tagad-
gyák a' JESUSNAK egygyetlen egy Idvezítőnek lenni.
(1) Mert szükség vagy az hogy az a' JESUS nem
tellyességgel való idvezítő a' vagy az hogy a'
kik őtet Idvezítő igaz hittel magokhoz kap-
csolják, azok ő benne mindeneket biranak
valamellyek az idveiségre szükségűek b.

A Sz.

SZABADUIASAROL. 97

(Szentektől) Midőn azoknak érdemek és
Isten előt való esedezések által hiszik az ő bű-
neiknek borsánattyának, és Isten kegyelmének
meg-nyerését.

Avagy magoktól.) Midőn magok érdemi ál-
tal akárlák az örök életet meg-nyerni.

Avagy másfűn.) Midőn a' Pápától ki-oz-
tot bűn-borsánattól való menedék levelek,
(Indulgentiák) a' Butsuk, Mase áldozatok
szentelt vizek, avagy Purgatorium által akar-
ják bűneiknek borsánattyát el-nyerni.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Melly ellenkeznek az irással. Colloff. 1. 19.
Tetszett az Atyának hogy ő benne lakoznek
minden tellyesség.

Coloff. 2. 9. 10. A' Christusban lakozik az
Istenségnek tellyessége valóság szerént. Es ő
benne lőrettek tellyesekké.

Ján. 1. 14. 16. Es az Ige resté lőtt, és lakozott
miközöttünk, ki tellyes Gála kegyelemmel és
igasság zal. Es az ő tellyességéből vőttünk
mindnyájan kegyelmeit is kegyelemért.

b. Sid. 7. v. 25. Minek-okaért meg-ú tart-
hatya mindenestől fogva azokat is, a' kik ál-
sala írulnak Istenhez, mert mindenkoron él,
és esedezik ő érettek.

Ján. 2. 25. Az Arya szereti a' Fia, és mia-
deneket bizott az ő kezében. A' ki hiszen a'
Fiuban, vagyon annak örök élete. Lásd. Ján. 6.
68. Phil. 3. 7. 8. 9.

XXXI. KERDES.

Miért nevezetik CHRISTUSNAK: az
az, meg-kenettetnek?

FELELET.

Mert (1) az Atyától a. (2) rendeltetet b.
és Szenc

nyitod-
meg hogy
azok meg-
tagadják a'
JESUSNAK?

XII. UR

NAK.

Summája.
Az Istennek
Fia Chri-
stusnak, az
az, meg-
kenettet-
nek nevez-
tetik, mert
ő három-
tisztekre
kenette-
rettel,
ugy mint
Profétai,
Papi, és
Királyi is
tisztre.

Kassa

Sze

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. j. /

1. Kitől ke-
netett-fel?
2. Mikép-
pen?
3. Mitsoda
avagy mi-
ben, áll az
ő Profétai
tisztí?
4. Mitsoda
az ő Papi
tisztí?
5. Mitsoda
az ő Királyi
tisztí?

38 AZEMBERNEKMEG-
és Szent Lélekkel, meg-kenetett (3) fő
Prophétává és tanítóvá d: ki minékünk a' mi
váltságunk felől az ő Attyának titkos tanácsát
és minden akarattját meg-jelentette e. fő
Pappá is f. ki (4) az ő testének egyszer valo
aldozattával minket meg-váltot g: és éret-
tünk az Attyánál fiúntelenül eledezik h: örökké
valo Királlyá is i ki (5) minket az ő igéjével k:
és szent Lelkével l: igazgat: és a' nekünk kere-
sett idvességben oltalmaz és meg-tart m.

CHRISTUS) Ez szó *Christus* eredete sze-
rént Görög szo. A' *Messias* nev. Sida szo. mind
a' kettő az ő jegyzéssel jegyez, meg-kenetett,
mint meg-tetzik ime mondásból: *Meg-salátnak*
ama' Messias, az az, ha meg-magyarázod,
ama' Christust. Ján. 1. 42 és 4. 25.

Propheta; Fő Pap; Király) Mert az ov Te-
stamentumban a' Prophéták, a' Királyok, és a'
Fő Papok, kik a' Christusnak ábrázoloi valának,
fel-kenetternek vala. Es az a' fel-kenetés vala
az ő rendes hivatalok felől valo bizonyság. té-
te: é: hogy őket az Isten, az ő tisztékhez illen-
dő székleges ajándékokkal is fel-ékelitendő va-
la; Lásd, 1. Sam. 16. 13.

Szent írásbéli bizonyságok.

a. Tsel. 4. 27. Egybe gyűltenek a' te szent
Fiad ellen a' *Jesús* ellen, a' kit meg-kenetel.

b. Apost. tsel. 2. 36 Bizonytal tudg va azért az
Israelnek egész háza, hogy ezt az *Iszópóto Ur-*
vá es Christust, e' *Jesust* mondom, a' kit ti meg-
feszítetek. Lásd Ján. 7. 22. és 5. 4. 3. és 6. 27.

c. Sid. 1. 9. Solt. 45. 8. Szeretted az igazságot, és
gyűlölted a' hamiságot, annak okáert *kenet-meg-*
segedet a' te Istened; *örömekek alajjal*, min-
den te tárcaid felett. Tsel

- * O Isten
- nek Fia.
- * A' te Sz.
- Atyád.
- * Sz Lé-
- lekkel,

SZABADYLLAS AROL. 39

T. 1. 10. 38. A' Názáretbéli *Jesust* az Isten
meg-kenete Szent Lélekkel hatalommal.
d. Luc. 4. 18. Esa. 61. 1. Az Urnak Lelke va-
gyon én rajtam, mivel hogy meg-kenet engemet,
azert küldöt engemet, hogy a' szegényeknek
Evangeliumot hirdessek.

Apost. tsel. 3. 22. Mof. 5. könyv. 18. 19. Mo-
ses így szollot a' regi atyáknak. *Prophéták, sa-*
masz neknek az Ur a' es Istenek a' ti atyátok
fiai között, mint engemet, *azt halgassátok*
mindenekben, a' mellyeket nektek szollánd.
Vesd özve Tsel. 3. 22. és 7. 37.

Matth. 17. 5. Ez amaz én szerelmes Fiam, a' ki
bényugosom *szet halgassátok*. Lásd. Col. 2. 7. 3.
e. Ján. 1. 18. Az Istent soha senki nem látta,
hanem amaz egygyetlen egy szüött Fiu, ki az
Attyának kebelében vagyok, az beszelleste
meg minékünk.

Ján. 15. 15. *Mindeneket valamellyeket hallot-*
tam az Attyától meg-jelentestem titeknek.

f. Solt. 110. 4. Meg-eskütt az Ur, és meg-
nem bánnya azt: *te vagy örökké valo fő Pap*
Melchisedeknek rendszerens. Lásd. Sid. 5. 8. 10.
és 6. 20. és 7. 17. 21. 24.

Sid. 3. 1. Atyám fiai szetek, a' menyei hivatal-
nak részesei, gödollyátok-meg a' mi vallásunknak
Apostolát és fő Papiát a' *Jesús Christust*.

g. Sid. 10. 10. *Meg-keletestünk a' Jesus Christ*
testének egyszer valo meg-aldozásának általa.

h. Jelen. 2. 14. *A' Christus egygyetlenő egy áldozat-*
tyával, sőt kellestefekke edete mind örökké azokat,
a' kik meg-keletestnek. Lásd. Sid. 7. 27. és 9. 25. 28.

Jelen. 5. 9. Meg-öletettél és meg-váltottál
minket Istennek a' te *Sered által*, minden ágá-
zatból és nyelvekből és népekből.

i. Rom. 8. 34. Mitsoda a' ki kárhoztatna? *Chri-*
stus az a' kinek holt: *Ist* a' ki fel-tamadott: ki az
Isten.

Kassa

Sze

Régi nyomtatványok, Matice Slov., Martin:
/308.ig.J./

40 **AZ EMBERNEK MEG-**

Istennek jobban-is vagyok, és esedezék mi éret-

rünk. Lásd. Sid. 7. 35. 1. Ján. 21. Sid. 9. 24.

Szol az
Atya szent
Kiarol.

1. Solt. 2. 6. *Enpenig fel kentem * az én ki-
rályomat Sionon az én szent hegyemen.*
Luc. 1. 32. 33. Es az Ur Isten néki adgya a'
Dávidnak az ő atyának királyi székét, és ural-
kodik a' Jákobnak házában mind örökké, és az ő
országának vége nem léfzen. Lásd. Sid. 1. 8.
Solt. 45. 7. és 89. 4. 5. 37. 38.

2. Solt. 110. 2. *A' te erősegednek pálcáját
ki-botsattya az Ur Sionból.* [az az, az Evange-
lium hirdetését.]

Esa. 2. 3. Mich. 4. 2. *Sionból mégyen-ki a' Tör-
vény és az Urnak beszéde Jerusalemből.*

1. Ján. 14. 16. En kérem az Atyát, es más Vi-
gasztalot ad néktek, hogy maradgjo veletek mid
örökké: tudni-illik az igazságnak amaz lelket.

Es Ján. 16. 7. 13. Ha el-mégyek, el-küldöm
a' Vigasztalot † ti hozzátok. *Az bé-és-zen a-
vagy Gezerel tiktetek minden igazságra.* Lásd.
Solt. 143. v. 10.

† Az Szent
Lelket.

Tudni-ill-
lik az én
juhaimnak

m. Ján. 16. 28. Es én örök életet adok néki-
ek, el sem vesznek soha örökké, és senti őket
az én kezemből ki nem ragadgya. Lásd. Ján. 6.
39. és 2. Thess. 3. 3.

Summája

XXXII. K E R D E S.

Azért hi- *Te penig miért neveztetel keresztyénnek?*
tarratom keresztyénnek, az az: meg-kenetnek: mert a'
Jesus Christusnak hármaz tisztekre valo fel-kenettetésének
része vagyok b.

F E L E L E T.

1. Miért
vagy a' Je-
sus Chri-
tus kene-
tnek ré-
szese?

(1) Azért, mert hit által a' Jesus Christus-
nak tagja a, és az ő kenettének része vagyok
b. azért hogy (2) az ő nevet valliam c. (3)
és magamat ő néki halá-adálnak élő áldozat-
tyát

SZABADULASAROL.

yául állam d. és hogy (4) e' világon valo
elttemben a' bűn és a' Sátán ellen szabados és
lo lelki ísmérettel viaskodgyam e: és ez élet-
nek utánna a' Christussal minden teremtet
állatokon örökké országollyak f.

*Keresztyén Christen) E' szo a' Deák, Görög
nyelvé vezé eredetet a' Christus nevéből, mely
annyit téfzen mint meg-kenetett. E' név penig
a' híveknek úgy mint a' Christus tanítványinak
és követőinek adatott elsőbé Antiochiában, Ur-
unknak menybe menetele után egy néhány
esztendőkkel. Lásd. Apóst. tsel. 11. 26. és 26.
28. 1. Pé. 4. 16.*

*Az ő kenetnek (része) Az az. az ő Lelké-
nek: mely által Prophétaságra, Papságra, és
királyi tisztre fel-kenettettem, Jelen. 1. 5. és
5. 10. és 1. Pé. 2. 9. és egyszer s' mind azon
által is illendővé tetettem e' tiszteknek igá-
zán valo véghez vitelére.*

Szent írásbéli bizonyságok.

a. 1. Cor. 12. 27. *Ti penig a' Christus resso
vadeok, és az ő rajjai, külön-külön.* Lásd. Rom.
12. 5. Eph. 3. 17. *Hogy lakozzék a' Christus his
által a' ti szívetekben.*

b. 1. Ján. 2. 27. *A' kenet mellyet el-
vettetek ösöle meg marad ti benetek.*

2. Chor. 1. 21. 22. *A' ki minket meg-erőffit
a' Christusban ti veletek egybe, és a' ki minket
meg-kenet az Istő az: ki el-is pecsételt minket,
es adta az ő Lelkenek zálogát a' mi szívünkben.*

c. 1. Pet. 2. v. 9. *Ti penig választott nemze-
tség, királyi papság, szent nép vadtok, és olly
nép mellyet Isten sajátjának tart, hogy annak
bucalmas dolgait hirdesetek, a' ki tiktetek a' tő-
létségből az ő tsudálatos világosságára hívott.*
Es 3. 15. Matth. 10. 32. Col. 4. 5. *a' Roma*

2. Mitsoda
a' te profé-
tai tiszted.
3. Mitsoda
Papi tisz-
ted?
4. Mitsoda
Királyi
tiszted?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. i. g. j.

Kas

S

42 AZEMBERNEKMBG-

d. Rom. 12. 1. Intelek titek az Atyámfiai, az Istennek irgalmaságira. hogy állásitok a' ti veszteteket, előbent, és Istennek kedves áldozatul, ama' titkos tiszteleteteket.

1. Pet. 2. 5. Ti is mint élő kövek éppiteltetek-fel, hogy legyetek lelki ház, szent Papság, lelki áldozatoknak áldozásira, Mellyek Istennek a' Christus által tessenek, Lásd ez lelki áldozatokrol. Solt 51. 19. és 141. 2. Jel. 5. 8 és 8. 3. Sid. 13. 15. 16.

e. Rom. 6. 12. 13. Ne uralkodjék a' bűn a' ti halando testeitekbe, hogy engedjetez annak kívánságának: Se penig ne állásitok a' ti tagjaitokat hamiságnak fejedere gyanánt a' bűnnek, hanem állásitok magatokat Istennek, ugy mint kika' halálból meg elevenítettetek, és a' ti tagjaitokat igazságnak fejedere gyanánt Istennek. Gal. 5. 16. 24. 1. Pet. 2. 11. 1. Tim. 1. 18. 19.

Eph. 6. 12. Mert ninesen nekünk tuskodásunk a' vér és test ellé: hanem a' birodalmok ellé, hatalmaságok ellé, e' világnak Ur ai ellé, ez életnek örökségének szeréi ellé, a' lelki gonoszságok ellen, mellyek a' magoságban vadnak.

1. Pet. 5. 8. 9. Jozanak legyetek, vigyázzatok: mert a' ti elléségeek az ördög, mint az ordító Oroslán, szélyel jár keresvén kit el-nelylyen: kinek ellene álljatok erőftek lévén az hitben. Jak. 4. 7. Eph. 6. 10. 18.

f. Jelen 3. 21. A' ki győzedelmes lesz en, egygyát áldottem velem az én királyi székemben, mint én-is győzedelmet vöttem, és ülök az én Atyámmal az ő királyi székiben.

2. Tim. 2. 12. Ha bekeséges vörök leszünk, ő vele uralkodunk. Lásd. Luc. 22. 29. 30.

Jelen. 2. 26. 27. A' ki diadalmas lesz en, és meg őrizéndi mind végig az en tselekedesimet, meg őrizéndi mind végig az en tselekedesimet, és bírja a' azok az

SZABADULASAROL! 43

azok az vas veszfővel, és mint a' fazekasnak edényi meg-rontatnak, mikképpen én-is vöttem az én Atyámtól.

XXXIII. KERDES.

Miért hivattatik a' Christus Istennek egygyetlen egy szülött Fiának, ha mi-is Istennek fiai vagyunk?

azért mődatik az Istenek egygyetlen egy szülött Fiának, mert tsak ő örökké a, és természet szerént valo Fia Istennek b.

F E L E T.

Mert tsak egyedül a' Christus az örök Atya Istennek örökké a, és természet szerént valo fia b: mi penig (1) ő érette kegyelemből lőrtünk az Atyának fogadott fiává c.

Istennek egy szülött fiának] Lásd. Ján. 1. 14. 18. és 3. 16.

Mi-is Istennek fiai] Lásd. 1. Cor. 6. 18.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Mich. 5. 2. Kinek ki-jöveteli eleitül fogva, és örökidőktől fogva vadnak. Lásd Péld. 8. 12. 31.

Ján. 1. 1. Kezdetben vala amar Ige, és az az Ige vala az Istennek és az az Ige Isten vala, és 17. 5. Esa. 9. 6. örökké valóságnak Atya.

Sid. 9. 14. Mennyivel inkább a' Christusnak vére ki az örökké valo Lélek által * önnön magát áratlan lévén meg-áldozta az Istennek, meg-tisztítja a' ti lelki-isméreteteket a' megholt tselekedetektől, hogy szolgáljatok az élő Istennek.

b. Sid. 1. 2. 3. Az Isten az utolso időkben solter minékünk az ő fia által kit tört mindeneknek örökösivé, ki által e' világot-is teremtette: ki az ő dicsősége nek fényessége, és annak szegelyének ki-megszert belyoge,

D

Ján.

XIII.

U R N A D.

Summája.

A' Jesus

Christus

azért mődatik az Istenek egygyetlen egy szülött Fiának, mert tsak ő örökké a, és természet szerént valo Fia Istennek b.

1. Miképpen vagyunk mi Istennek fiai?

Tudnia-illik a' Christusnak.

*Az az, az örökké valo Isten-sége által.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. J./

Kas

S

44 AZ EMBERNEK MEG-

Ján. 5. 18. A' Sidók akarják vala őtet meg-
őlni mivel hogy nem tsak meg-rontotta volna
a' szombator, hanem az Isten-is fiát Attyá-
nak mondotta volna, az Istenhez magát e-
gyenlővé tévén.

Rom. 8. 32. Ha Isten az ő engedelmes Fiának
sem kedvezett, hanem azt mi érettünk mind-
nyáján adta: mi módon az ő Fiával mindene-
ketis minélünk ingyen kegyelemből né adna?

Ján. 1. 14. Es láttuk az ő ditsőséget, úgy
mint az Atyának egygyetlen egy szőlőstől dít-
sőséget.

[Itt szólhatni a' Christus igaz Istenségeiől,
mely tsak Sid. 1. részéből is meg-bizonyítat-
harik ily négy rendbéli erősségekkel. I Mivel
hogy tulajdonitának ő neki Isteni nevezetek,
1. 3. 5. 6. 8. 9. 10. II. Isteni tulajdonságok,
1. 3. 9. 11. 12. III. Isteni munkák, 1. 2. 3. 10.
IV. Isteni tisztelet, 1. 3. 4. 6. 8. 13. Ez oká-
ért igaz valóságos Isten.]

e. Eph. 1. 5. 6. Az Isten és a' mi Urunk Jesus
Christusnak Attya el-választott minket *egyet*
fiává fogadna, a' Jesus Christus által ő maga-
ban, az ő akarattjának jó kedve szerént az ő dít-
sőséges kegyelmességének ditséretire: mely-
ből minket ingyen magának kedvesekké törté-
ama' szerelmesben.

Ján. 1. 12. Valakik őtet *ővé* adá nekik, ez a'
a' meltságot, hogy Iste fiaivá lennének, és 20. 17.

Gal. 3. 26. Minnyájan Istennek fiaivá adtak a'
Jesus Christusba való hit által. Es 4. 5. 1. Ján. 3. 1.

Summája
A' Chri-
stus azért
hivattik mi Urunknak:

Mert a' mi testünket és lelkünket
ő, az ő vérevel váltotta-meg e.

XXXIV. KERDES.

Miért nevezedtet mi Urunknak?

FELELET.

Mert

SZABADULASAROL. 45

Mert a' mi testünket és lelkünket a (1) a'
bűnöktől b. (2) né aranyon sem ezüstön, ha-
nem az ő drágalatos vérevel meg-váltván c.
és az ördögnek minden hatalmától meg-
bádtyand. minket ő magának saját népévé
törté.

1. Honnan
váltott-ki
minket a'
Christus?
2. Mitsoda
árron vál-
tott-meg
minket?

Szent-irásbeli bizonyosságok.

a. 1. Cor. 6. 20. Árron *vetettetek-meg*, Dicsői-
tsátek azért az Isten a' ti testetekben, és lelke-
teketben, mellyek az Istenéi.

b. Coloss. 1. 14. A' Christusban vagyon *vál-
táunk* az ő vére által, az az, bűneinknek bo-
ttánattya. Math. 1. 21. Eph. 1. 7.

c. 1. Pet. 1. 18. 19. Ugy-mint kik tudgyá-
tok hogy nem vesztétek állatokon aranyon,
vagy ezüstön váltattatok meg a' ti hájában va-
ló életeketből; hanem drágalatos véren, tud-
ni illik a' macula és szepő-néikül való bá-
ránynak a' Christusnak véren.

d. Sid. 2. 14. 15. Az ő halálának általa el-
rontotta azt, a' kinek a' halálának bivadalma
vala, az az, az ördögöt, és meg-szabadította,
valakik az haláltól való félelemnek miatta tel-
lyes életekben rabok valának. Lásd 1. Ján. 3. 8.

e. Tit. 2. 14. A' Christus adta ő magát mi
érettünk, hogy meg-váltana minket minden
hamiságtól, és tisztítana magának *híválkép-
pen* való népet, jó tselekedetekre igyekezőt.
Tsel. 20. 28. 1. Pet. 2. 9.

XXXV. KERDES.

Mit hiiz mikor azt mondod; Ki fogottaték

sz. Lélektől, születéstől, Máriától?
gantatásáról és Születéséről való hit ágazatjában bé-va-
gyon foglaltatva az Isten Fiának meg-tektesülésének titka.

FELE-

XIV.
URNA P.
Summája
A' Chri-
stusnak fo-

Régi nyomtatványok, Matice Slov., Martin;
/308. ig. J. /

Ka:
S

46 AZ EMBERNEK MEG-
F E L E L E T.

1. Kicsoda fogantott és született, a' szűz Máriától?
2. Némde fogantatás és születése után megmaradé ugyan azon, a' ki volt annak előtte?
3. A' megtestesülés által mit vőtt azért felmagaraz?
4. Honnan vőtte fel azt az emberi természetet?
5. A' szűz miképpen fogadott és szület?
6. Az Isten Fia, miképpen vőtt emberi természetet a' szűz Máriától?
7. Miért kellett az Isten Fiának születetnie a' szűz Máriától?
8. Miért kellett igaz Emberré születetnie?

Hogy (1) ő maga az Isten Fia, a' ki (2) igaz Isten, és Istenségében, mind örökké meg is marad b. (3) igaz emberi természet c. (4) a' szűz Máriának testéből és véréből d. (5) a' szent Lélek munkálkodása által e. (6) vőtt-fel f, (7) hogy egyizer s mind Dávidnak valóságos magva g, (8) és az ő atyafiaihoz mindenkben hasonlatos lenne h, a' büntől meg-válva, i.
Az Christus fogantatásának historiája megírattatik. Luc. 1. 26-38. és Math. 1. 18. 20. Születésének pedig. Luc. 2. 1. 26. Math. 2. 1. 11.
Várfel) Tudni illik a' személyi eggyesé-
ben, úgy hogy mostan ő néki vadnak két egy-
mástól meg-külömböztetett természeti, Isteni
és emberi, mindazáltal olly el válhatatlan kép-
pen egyesültének, hogy mind a' ketten-is
csak egy személyt-téfnak.
A' Dávidnak igaz magva) A' kiből tudni-
illik a' Christushnak test szerént születetnie kel-
let. Efa. 11. 1. Jer. 23. 5. A' kinek házanépe
közzül és törökéből eredett vala-is a' szűz
Mária, Luc. 1. 27.
Mindenkben hasonlatos) 1. Az emberi ter-
mészetnek állatnyára és 2. tulajdonságira ké-
pest: mellyeket mind örökké meg-tart. 3.
Azon emberi természetnek erőtelenségére ké-
pest (a' hűnön kívül,) mellyeket fel-táma-
dása után le-tött.
Emberi természetet a' szűz Máriától? 7. Miért kellett az
Isten Fiának születetnie a' szűz Máriától? 8. Miért kellett
igaz Emberré születetnie?

Szent irásbeli bizonyítékok.
o. Gal. 4. 4. Minek-utánna el-jött s' tellyes
idő,

SZAE ADULASAROL. 47

idő, ki-bossátá Isten az ő Fiát, ki afizonyi-ál-
lattól lőtt. Lásd. Phil. 2. 6. Ján. 1. 14.

b. 1. Ján. 5. 20. Ez amaz igaz Isten, és 2-
maz örök élet.

Ismét, Rom. 9. 5. Az Izraeliták közzül valo
a' Christus test szerént, ki mindeneknek felette
örökké ditsirendő Isten Amen. Efa. 9. v. 6.
Jer. 23. 6. Tsel. 20. 28.

Solt. 102. 16. és Sid. 1. 10. 11. 12. Te Uram
(Christus) kezdetben fundáltad a' földet, és
a' te kezeidnek tsinálmányi az egek. Azok el-
vesznek, te pedig meg-maradsz, és mind a-
zok mint a' ruha meg-avulnak: és mint az öl-
rőzert egybe hajtod őket: és meg-változnak
te pedig ugyan azon vagy, és a' te elítendeid
nem fogynak.

c. 1. Tim. 2. 5. Egy az Isten egy a' közben-
járó-u Isten és ember között, az ember Chri-
stus Jesus.

Ismét, 1. Ján. 1. 1. 3. A' mi vala a' kezdet-
ben, a' mit hallottunk, a' mit szemekkel lát-
tunk, a' mire néztünk, és a' mit kezeink meg-
tapasztaltanak, az életnek ama' beszédéről.
A' mit mondok láttunk, hallottunk azt hir-
dettyük néktek.

Luc. 23. v. 39. A' Léleknek nintsen busa és
sionyja: mint énnékem láttjátok hogy vagyó.

Matth. 26. 38. Minden felől szomorú az én
lelkem mind halálig. Lásd. Sid. 2. 14. Ján. 1.
14. 1. Tim. 3. 16. Sid. 10. 5. 1. Pet. 2. v. 24.
Efa. 53. v. 11.

d. Efa. 7. 14. Imé a' szűz fogad az ő méh-
ben és szül Fiát: és hívod, oh szűz, az ő nevét
Immanuelnek *.

Ismét, Luc. 1. v. 31. Imé a' te méhedben fo-
gadsz, és szülsz Fiát: és nevezed az ő nevét
Jésusnak. És a' 42. 43. v. ben: Aldott vagy te
az ő sz-

*Az az; ha
meg-ma-
gyarazod
velünk
Istennek
Matth. 1.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.J./

Ka

S

48 **AZ EMBERNEK MEG-**
az aszfonyi-állatok között, és áldott a' te me-
bednek gyámoltse; és honnet vagy on ez énné-
kem, hogy az en úramnak anyja én hozzám
jöjjön,

e. Luc. 1. 35. Es felelven az Angyal monda
neki: *A Szent Lelek szál te read, és a ma-
gasságban lakozo Istennek ereje árnyékoz meg
segedet: Annak-okaért az-is a' mi te töied szü-
letetik, szent lévén; Istennek Fiának hivatta-
tik. Lásd. Matth. 1. 18. 20.*

f. Sid. 2. v. 16. Mert bizonyára nem az An-
gyalokat vörte-fel: hanem az *Abrahám mag-
vát vette-fel.*

† Az az,
fel vörte a'

tellet, a-
vagy az
emberi
természe-
tet.

Lásd. meg
Sid. 1. 16.

† Tudni-
illik Dá-
vidnak,

Ján. 1. v. 14. *Amaz Ige testé † lött; és lako-
zott mi közöttünk.*

Hmét, Phil. 2. 6. 7. Ki mikoron Istennek for-
májában volna, nem alitá ragadománynak len-
ni az Istennel való egyenlőséget, hanem ő ma-
gát meg-üresíté: szolgai formát vevén magára.

g. Tsel. 13. 20. *Ennek † magvából támasz-
totta Isten Izraelnek az ő igireti szerent a' Sza-
badito Jeszt. Lásd ez igiretet 2. Sam. 7. 12. 13.
Solt. 89. 4. 5. 30. 37. és 132. 11. Rom. 1. 3.*

Tsel. 2. 30. *Az Isten esküvéssel meg-esküött a'
Dávidnak, hogy jóvendőben az ő ágjékának gyám-
oltásból borsátaná el a' Christust teste szerent.*

h. Sid. 2. 17. *Annak-okaért mindenestől fog-
va hasonlatosnak keller lenni az *Áhásia*hoz:
hogy könyörülé lenne és hiv Pap az Isten előtt
való dolgokban, hogy a' népnek láncit meg-
tízítitaná, és v. 11.*

Hmét, Phil. 2. 7. 8. *Eő hasonlatos lött az em-
beréhez, és emberi ábrázatban találtatott.*

i. 1. Ján 3. 5. *Tudgyátok hogy a' Christust
azert jelent-meg, hogy a' mi bűneinket el-
törlené, és bűn ő benne nincsen.*

Hmét, Sid. 4. 7. 15. *Meg-késértetet lévén
minde-*

SZABADULASAROL. 49

mindenekben, mindazáltal a' bűnről meg-vál-
ta, és 7. 26. 27.

XXXVI. KERDES.

*Mi hasznát vészed a' Christusnak szent-
iségesen való születésének és fo-
gontatásának?*

F E L E L E T.

Ezt hogy ő minékünk közben járónk a,
ki az ő ártatlanságával, és tökéletes szent-
ségével, az én bűneimet, mellyekben fo-
gontattam, el-fedezi, hogy az Isten eleiben
ne menyenek b.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Sid. 7. 26. *Ilyen Papi fejedelem illet vala
minket, szent, ártatlan, széplő nek-ül való, a'
bűnösöktől el-választott, a' ki az egeknel
magasagob vala.*

b. Rom. 8. 3. *A' mi a' törvénynek lehetetlen
vala, mivel hogy erőtelen vala a' testnek mi-
atta, az Isten az ő Fiát el-borsátán a' bűnös
testnek hasonlatosságában, a' láncit, a' bűn
kárhoz tarta az ő testében.*

Hmét, Gal. 4. 4. 5. *Minck-után el-jött a'
tellyes idő, ki-borsátá Isten az ő Fiát, ki asz-
fonyi állattól lött, ki a' törvény alá adta ma-
gát, hogy azokat a' kik a' törvény alatt valá-
nak, meg-váltaná, hogy fogadott fiaságot
vennének. 1. Cor. 1. 19. 21.*

XXXVII. KERDES.

*Mit hiszsi mikor azt mondod: Szentvede?
A' Christus szentvedet, az az, az Istennek a' bűn ellen való
haragját el-viselte c.*

F E L E L E T.

D 4

Híszem

Summája.

A' Chri-
stusnak
szentséges
fogontatá-
sából es
születésé-
ből ez hasz-
not rézde,
hog' én bi-
zonyos va-
gyon, hogy
ő minékis
közben já-
rom a, a' ki
az én bű-
neimet az
Isten előtt
el-fedezi b

XV. V r.

N a v.

Summája

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. i. g. j. /

Ka

S

50 AZ EMBERNEK MEG-

1. Mikor szenvedett?

2. Miképpen szenvedett?

3. Miért szenvedett?

Hiszem hogy ő (1) teljes életének idejében-is ugyan: míg e földön lakott a, de főképpen halálakor b, az Istennek az egész emberi nemzetnek bűnei ellen való haragját c, (2) az ő testében és lelkében d. szenvedte. (3) hogy az ő szenvedéseivel ugyan mint engesztelő és kegyelem nyerő egygyetlen egy áldozattal, a' mi testünket és lelkünket az örök kárhozattól meg-szabadítaná e, és minékünk Istennek kegyelmét f, az igazságot, g, és az örök életet h, helyre állatná.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Efa. 53. 7. 2. Nem való neki (a' *Messiasz*nak) formája, és ekétsége: Es mikor nézünk ő rejá, ninesen kívánatos ábrázattya, minden emberek között *alatos és meg-ver tetett, fájdalmakkal teljes, berezes*, és olyan vala mint a' ki előtt ember el-rejti orcáját, és semminek alétottuk őret.

Phil. 2. 8. Eő magát meg-alázta, engedelmes lévén mind halálig. 2. Cor. 8. 9. Sid. 12. 3.

b. Sid. 5. 7. 8. (Ki tudni-illik a' Christus) az ő testének napjaiban mikoron nagy kínszenvedésekkel és könnyhullatásokkal való könnyőresekkel és imádkozásokkal, *úgy volna annak eleiben, a' ki meg-szabadítattya vala őret a' haláltól*, és meg-halgattatott volna az ő félelméből, jönlhet Fiu volna, mindazonáltal azokbul a' melyeket szenvedet meg-tanulta az engedelmeséget. Lásd. Math. 26. és 27. rész.

c. Efa. 53. 4. 5. 6. De a' mi betegségeinket ő viselte, és a' mi fájdalminket ő hordozta: jönlhet mi azt alétottuk hogy meg-ostoroztatott és meg-verettetett s' meg-nyomortatott Istenő. *Mert ő a' mi álmosságunkért jönl-*

SZABADULÁSÁRÓL. 51

szentetett-meg: meg-ronsatott a' mi bűnünkért: a' mi békességünknek veresége vettetett őre; és az ő feberével gyógyultunk-meg. Az Ur mindnyajunk álmosságunk bűntetéseit őreája veterete. Lásd. Ján. 1. 29.

d. Solt. 23. 17. 18. *Altalikasztorák kezéim és lábaimat; meg-szamlálhatom minden én tsont aimat.* Lásd. 1. Pet. 2. 24. és 4. 1.

Imét, Matth. 26. 38. *Minden felől szomorú az én lelkem mind halálig.*

e. Sid. 9. 7. 12. A' Christus nem bakoknak és tulkoknak vérek által, hanem az ő tulajdon vére által *menyeg-szer a' szenteges helyben, minek-utánna örök valóságos talált volna.* Sid. 10. 13. Ró. 8. 1. 34. 1. Cor. 6. 20. 1. Thess. 1. 10.

f. Eph. 1. 7. 6. 7. Ingyen kegyelemből tölt minket, magának kedvekké amaz szerelmében, *ésben vagyon valóságunk az ő vére által, tudni-illik bűnünknek börtánattya az ő kegyelmességének gazdagsága szerént.* Rom. 5. 1. 2. Eph. 1. 6. 7. és 2. 13. 14.

Imét, Ján. 1. 17. A' kegyelem és a' valóság a' *Jesus Christus által lőrt.*

g. 2. Cor. 5. 21. Az Isten azt tselekette, hogy a' Christus a' ki bűnt nem tudott, mi érettünk lenne bűnné: hogy mi Istennek igazsága t lennénk ő benne. Rom. 5. 19.

h. Imét, 1. Ján. 4. 9. Az Isten az ő egygyetlen egy szülött Fiát el-bortátotta e' világra, hogy éllyünk ő általa. Rom. 5. 21.

Ján. 3. 14. 15. Miképpen Moses fel-emelte a' kigyót a' kigyót, úgy kell az ember Fiának fel-emeltetni: hogy valaki hisz, an ő benne, el ne veszszen, hanem örök életet legyen.

XXXIII. K E R D E S.

Mi volt az oka hogy Pilatusnak börtóságában szenvedne?

FbLE.

† Az az, Isten előt igazak a' Christusnak igazsága által.

Summája Poatius

Kas

Sz

52 AZ EMBERNEK MEG-

F E L L E T.

Pilátus a-
latt azért
szévedett,
hogy a'
Polgári
társaság-
béli biro-
tul íteltet-
nék ha-
lálra.

Hogy (1) ő ártatlan lévén a, a Polgári
társaság-béli biro előtt halálra íteltetvén b,
(2) minket az Istennek kemény ítéletétől,
mely a' bűnért mindyájunknak fején vala,
meg mentene c.

Polgári társaság-béli biro előtt) Ki az Isten-
Fiának halálra való íteltetésének hatalmát vő-
te volt az Isteutól. Ján. 19. 11. Tsel. 2. 23. és
4. 27. 28.

Szent írásbéli bizonyságok.

a. Ján. 18. 33. 38. Bé-méne azért Pilátus
vizfontag a' törvény házban, és szólitá Jesu-
t: ki méne a' Sidokhoz, és monda: *En semmi ver-*
ket nem találok ő benne. Luc. 23. 14. 15. Es imé
én, ti előttemek meg-tudakozván, *semmi ár-*
talmat eslekedtettem nem találtam ez emberben
azok között a' melyekben őtet vádolják.
Sőt még Herodes-is nem talált. Mert titeket
hozzája igazítalak: és imé *semmi halálra való*
dolgot nem eslekedett ő. Es Ján. 19. 4. 6.

Matth. 27. 19. Mikoron a' törvény székben
ülne Pilátus, küldé ő hozzája az ő felesége ezt
izenvén néki: Ne legyen néked semmi közöd
annak az igaznak dolgában, mert én sokat
szenyvedtem ma álmomban ő miatta, és a' 24.
vers. Látván pedig Pilátus hogy semmit nem
használna, hanem annál nagyobb háboruság
támadna, vizet hozatván még, mosván kezeit a'
kölség előtt ezt mondván: ártatlan vagyok én
ez igaz embernek véretől, a' ám ti lájátok.
Lásd Solt. 69. 5. 1. Péter. 2. 22. Efa. 53. 9.

b. Matth. 27. 2. Es a' Jesu-
t kötözve el-vivék
és adák kezében Pontius Pilátus isz. taponak.
Ján. 19. 13. 14. 15. 16. A' Pilátus ki-hozá
Jesu-
t.

* Itt az
Isten ő ma-
ga Jerusa-
lemben a'
Hafvóknak

SZABADULASAROL. 53

Jesu-
t, és üle a' Törvény-Székre, és monda a'
Sidoknak: Im hol a' ti királytok. Azok pedig
fel-kiáltanak vala: Vidd-el, felelts-meg őtet.
Monda nekik Pilátus: A' ti királytokat fele-
tsem-e meg? Felelének a' Papi Fejedelmek,
nintsen királyunk, hanem Tsázfárunk. Akkor
azért *adának őtet hogy meg-feszítsenek.*

c. 1. Péter 3. 18. Merő a' Christus-is egy-z er a'
bűnért szévedet, igaz lévén az hamiltakért
hogy minket Istenhez vinné.

Rom. 8. 34. Kicsoda kárhoztat: A' Chri-
stus az, a' ki meg halt.

igaznak lenni meg-mutattya elsőben, annakutánna vi-
szót a' mi bűneinkért a' keresztfán való meg-halásra ítélte.

XXXIX. KERDES.

Nagyob dolog-e az hogy keresztfára feszit-
tetett, hogy nem mint ha valami e-
gyéb halálnak nemével ölet-
tetet volna meg?

ra feszitetett, mint ha más halálnak nemével ölettetett vol-
na-meg.

F E L L E T.

Bizonyára nagyobb a, (1) mert ebből a'
dologból vagyok bizonyos, hogy azt az át-
kor mellynek terhe én rajtam vala, ő maga-
ra vőtte b: mert (2) a' keresztfán való ha-
lálra az Isten meg-átkozta vala c.

Szent írásbéli bizonyságok.

a. Phil. 2. 8. 9. A' Christus meg-alázta magát
engedelmes lévén mind halálig: meg pedig a'
keresztnék haláláig. 1. Cor. 2. 2. Gal. 6. 14.
1. Péter. 2. 24. Ján. 3. 14. 15. és 12. 32.

b. Gál. 3. 13. A' Christus meg-váltott minket
a' törvénynek átkától, mikor mi éresthük löst
árákka.

Innepe
napján,
nyilván
nagy gyü-
lekezet e-
lőtt az Ite-
lő szék-
ből
Pilátus ál-
tal az ő Fi-
át ő maga-
ban ártat-
lannak és

Summája
Nagyob
dolog az
hogy a'
Christus
kereszt-fa-

1. Mikép-
pen vigas-
tal az te-
gedet?

2. Miért
vagy bizo-
nyos ebből
hogy a'
Christus
minden
átkot maga-
gára vőit-
fel?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Kas

Sz

54 **AZ EMBERNEK MEG-
arokká,** mert meg-vagyon írva, *Atkozott Va-
lakifán függ.* Col. 2. 14. 15. és 1. 20.

c. Mof. 5. k. 21. 22. 23. Mikor valakiben ha-
lálra méltó bűn találtatik, és meg-ölettetik az,
ha fel-akasztod a' fára, ne maradjon éjjel az
ő holt teste a' fán, hanem szorgalmasan el-
temessed őtet azon napon. *Mert az Isten előtt
atkozott a' ki fán függ.* Hogy meg ne fer-
teztessed azt a' földet, mellyet a' te Urad Iste-
ned ad tenéked örökségül.

XVI. Uⁿ

NA P.

Summája.

A' Christus azért holt-meg, mert az Isten Fiának halála-
nélkül semmi-képpen nem lehetett a' mi bűneinkért való
elég-tétel.

XL. KERDES

*Mi szükség volt hogy a' Christus mind ha-
lálig meg-alázná magát?*

F E L E L E T.

I. Miért
nem lehe-
tett más
modon az
elég-tétel

Ezokáért mert (1) az Isten igazságának a.
és igaz mondoságának b, semmi egyéb mó-
don a' mi bűneinkért elég nem tétethetett,
hanem csak az Isten Fiának halála által c.

Két okai vadnak a' mellyekre képest, nem
külömben hanem az Isten Fiának halála által
lehetet a' mi bűneinkért való elég-tétel. I.
Az Istennek igaz ítéleti, ki azt kívánja hogy
a' bűn halállal büntetessék-meg. II. Az
Isten igaz mondása. Mert ő a' bűnőt halállal
fenyegette volt-meg; egyszer, a' mind meg-is
igirte volt, hogy a' bűn az ördögnek min-
den hatalmával egygyütt az ő Fiának halála-
által törölnének-el.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Rom 1. 32. *Igaz ítélet az Istennek az,
hogy a' bűnösöknek méltok legyenek
a' halálra.*

b. Mof.

SZABADULASAROL. 55

b. Mof. 1. k. 2. 17. Valamely napon ejen-
desz, halálnak halálául halsz-meg.

Ísmét, Mof. 1. k. 3. 15. *Az aszszonyi-állat-
nak magva * meg-vonnya tenéked (kigyónak)*

c. Sid. 2. 10. Illendő vala hogy az, a' kiért
mindenek vadnak, és a' kiáltaal mindenek vad-
nak, fok fiakat a' ditsőségbe vivén, az ő id-
veségeinek fejedelmek a' szentédek által
szentelne-fel.

1. Ján. 1. 7. A' Jesus Christusnak az Isten
Fiának vére tisztít-meg minket minden bűnök-
ből. Lásd. Sid. 9. 16. 17. 22. Matth. 20. 7. 28.
1. Tim. 2. 6. Tsel 20. 28.

XXI. KERDES

Miért hogy el-is temettetett?

F E L E L E T.

Azért hogy azzal meg-bizonyítaná, hogy
ő bizonynyal és valósággal meg-holt légye. a
Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Marc. 15. 41. 43. 44. 45. És mikor im-
már este volna, mivel hogy Innep-esti vala,
az az, szombat előtt való nap. Az Arimathia-
ból való Joseph ki tisztességes és tanátsbéli
ember vala, ki az Istennek országát várja vala
nagy bátorsággal bé-mene a' Pilátushoz, és
meg-kéré Jesusnak restét. A' Pilátus pedig rü-
dalkozék rajta, ha immár meg-holt volna, és
a' száradott elő-fzolitván, meg-kérdé ha ré-
gen holt volna-meg. Es meg-erőven a' dolgot
a' Szabadastól, a' Josephnek meg-adá a' Jesus
restet. † Lásd. Matth. 27. 57. 58. 59. 60. Ján.
19. 38. 42.

el-tömetnék a' Christust. Mert Pilátus ezt nem akarta meg-
engedni, minek elötte ő bizonyos né volt az ő halála felől.

* a' Chri-
stus.

Summája.

A' Chri-
stusnak el-
temetése
az ő valo-
ságos meg-
halásának
bizony-
sága.

† Hogy
tudni-illik

XLII.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. j. /

Kas

Sz

56 AZ EMBERNEK MEG-
XLII. KERDES.

Summája. *Ha a Christus meg-holt mi értünk, miért kell tehát nekünk is meg-halnunk? Log az, hogy nekünk is meg kell halnunk: ha szintén a Christus értünk meg-holt is, imez három okokért.*

FELELET.

1. Mellyik az első ok? (1) A' mi halálunk nem bűnünkért való elég-tétel a, hanem (2) a' bűnnek el-tör-lése b, és (3) az örök életre való által menetel, c.

Szent írásbeli bizonyosságok.
a. 1. Cor. 15. 54. 55. *El nyelettették a' halál szentén a' diadalomig. Hol vagyon halál a' te diadalmod? Hol vagyon koporsó a' te fulakod? A' halálnak penig tulákja a' bűn, a' bűnnek penig ereje a' törvény. De az Istennek legyen halál, ki adott minékünk diadalmas a' mi Urunk Jesus Christus által.*

b. Sid. 4. 10. *Mert a' ki be-mene az önyugodalmában. [tudni-illik az Istenében] meg-nyugott az is az ő cselekedetétől *. miképpen Isten is meg-nyugott az övétől.*

* Az az, a' bűnös testnek munkáitól.
Rom. 6. 7. *A' ki meg-holt, a' bűn alól fel-szabadult. Sid. 12. 23. Tökéltetésekké lőtt igazaknak lelkek, &c.*

c. Ján. 5. 24. *Bizony, bizony mondom tinéktek, a' ki az én beszédemet halgattya, és hiszen abban a' ki engemet el-borsátott, annak vagyon örök élete, és a' kárhózatásban nem jár, hanem által megyen a' halálból az életre.*

Imet. 2. Cor. 5. 7. 8. *Bizodalmunk vagyon penig és inkább kívánunk ke-költözni e' testből és az Urhoz menni lakni. Es 1. Phil. 1. 23. Jél. 14. 13. Luc. 23. 43.*

LXIII

57 SZABADULASAROL.

LXIII. KERDES.

Mitsoda hasznot veszünk egyebet ennek felette a' Christus áldozatjából és halálából?

nak másik haszna az ő embernek meg-

1) FELELET.

Hogy (az ő halálának erejével a, (2) a' mi ő emberünk ő véle egygyütt meg-feszítetik b, meg-ölettetik c, és el-temettetik d, (3) hogy a' gonosz indulatok, és testnek-kivánsági ez után mi bennünk ne uralkod-gyanak c. hanem ő néki magunkat halá-ado-áldozatul adgyuk f.

Az ő halálának erejével) Mely halálának ereje olly igen hatható és dragalátos, hogy az által nyerünk magunknak, nem csak az Isten előtt való meg-igazulást, mely a' bűnőknek ke-gyelemből való meg-borsátásában áll: hanem nyerünk meg-fizenteltetést is: mellynek első része az ő embernek meg-öldöklése.

Ex után mi bennünk ne uralkodgyanak) Az az, ha szintén minket háborgatnak vagy offromolnak is; nem ők mindazonáltal, hanem a' Lélek legyen győzedelmes

Mi magunkat áldozatul adgyuk) Az az, a' Christus halálának ereje által a' mi ő emberünket mint egy meg-öldöklőlyük, meg-öld-lyük, tüzzel meg-émélszük: mint az ő Testamentomban szokot való lenni, az az, hogy a' meg-romlott természetű a' Christushnak Lelke által inkább inkább meg-fojtsuk és el-töröllyük.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Rom. 6. 5. *Mert ha az ő halálának ha-sz*

Summája.

A' Christus áldozatjának és halál-öldöklése.

1. Kiknek erejével léfzen a' bűnnek meg-öldöklötése?
2. Miben áll annak az ő embernek meg-öldöklötése?
3. Az ő ember mi-képpen feszítetik meg, és temetterik el mi bennünk?

Régi nyomtatványok, Matice Slov., Martin:
/308.ig.j./

Régi nyomtatványok, Matrica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Kas

Sz

† Az az.
állatom.
magamat
szent ál-
dózatul

58 AZ EMBERNEK MEG-

fontosságára szert és belője elvárásunk vele egy-
lettünk, bizonyára fel-támadásának hasonla-
tosságá szerint-is ő vele egygyé léfünk.

Ján. 17. 19. Eő eretnek szentelm. meg maga-
mat, hogy ők-is szenteltek legyenek Valóba.

b. Rom. 6. 6. Tudgyuk mi hogy a mi ő em-
berünk ő vele meg-feszítettett.

Imét, Gal. 5. 24. Valakik a' Christusei, a-
zok a' testet meg-feszítették, annak indulatival
es gonosz kívánsággal őszve.

c. Rom. 6. 8. Ha a' Christussal meg-holtunk,
hifizünk hogy jövendőben ő vele egygyé is é-
lünk Cor. 3. 5.

d. Rom. 6. 4. El-temetettünk a' Christussal
az ő halálában a' keresztség által.

Imét, Coloss. 2. 12. Egygyé a' Christussal
el-temetettek a' keresztség által.

e. Rom. 6. 6. és 14. Tudgyuk hogy amaz mi-
ő emberünk ő vele meg-feszítettett, hogy a'
bűnnak teste el-töröltesek, hogy mi ennek utanna
ne szolgáljunk a' bűnnak. Mert a' bűn törvény-
nek nem fog utalkodni; mert nem vadtok a'
törvény alatt, hanem a' kegyelem alatt.

f. Solt. 51. 19. Az Isten elő-kező kedves ál-
dozat a' töredelmes Lelék. A' töredelmes és
meg-keseredet lelket, ő Isten né utalod meg.

Imét, Rom. 12. 1. Kérlek azért titekret-
Atyámfiai, Az Istennek irgalmaságira, hogy
állásatok a' ti testeiteket az Istennek elő, szent,
es kedves áldozatul, ama' ti okos tizteletete-
ket. 1. Pét. 2. 5.

Summája.

A' Chri-
stus az ő
pokolra
való le-szállásával minket a'
pokolbéli kinoktól és gyö-
relmeiktől meg-izabadított.

XLIV. KERDES.

Miért teszed ezt-is hozzá: Szálla
poklokra?

FELEL

SZABADULASAROL. 59

F E L E L E T.

Hogy az én nagy bánatimban és kemény
késztetrimben én magamat ezzel a' vizs-
talással tartsam, hogy az én Vram Jésus Chri-
stus (r) az ő szívének meg-mondhatatlan
késztettségével, gyötrelmivel, és rettegésével
mellyekben yollott annak előtte-is forgott
ugyan a, de főképpen a' keresztfán függvén
tellyességgel el-burított volt b, engemet
pokolnak kinnyaitól és gyötrelmitől meg-
izabadított c.

A' pokolra.) A' pokolnak nevezeti e' hitnek
agazattyában vétetik a' pokolbéli kinokért és
gyötrelmekért; nem a' helyért mint Solt. 30. 4.
Nam ki hoztad az pokolból az én lelkemet.
Solt 35. 13. Ki-izabadítottad az én lelkemet
pokolból. és Solt. 116. 3.

Szent irásbéli bizonyosságok.

a. Matth. 26. v. 27. 33. Melléje vévén Jésus
étet és a' Zebedeusnak két fiait a' kertben
szomorkodni kezdte es igen gyötörödni. Akkor
mondta nekik Jésus: Minden felől szomorn az
én lelkem mind halálig.

Luc. 22. 43. 44. És Angyal jelenék-meg ő
léki menyből, ki őtet erősti vála. Es mivel
nagy tusakodásban valna, buzgólagosan
kiadkozik vála; és az ő verítéke olyan vála
mint a' vérnek tsepjei, mellyek a' földre le-
ulnak vála.

b. Matth. 27. 46. Kiáltta Jésus nagy fel-szo-
al, mondván: En Istenem, En Istenem, miért
el-hagyál-él engemet?

c. Gal. 3. 13. 14. De a' Christus meg-váltotta
minket a' törvénynek átkától, mikor mi éret-
tünk

r. Mitsoda
a' Chri-
stusnak po-
kolra való
le-szállását

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Kas

Sz

60 AZ EMBERNEK MEG-

eknek lott atok. Hogy az Abraham áldása a' P
gányokban lenne a' Christus által.

Sid. 5. 7. 9. Ki az ő testének napjaiban, m
koron nagy kiáltással és nagy könyhullatásokkal
való könyörgéseket és imádkozásokat tette
annak eleiben, a' ki meg-szabadíthattya va
őtet az haláltól, és meg-halgtattott vol
az ő felelmeből, s' a't. Meg-szenteltetvén lő
az örök idvességnek szerzője mindeneknek v
lakik nékie engednek.

Ísmét, 1. Cor. 15. 56. 57. Hol vagyok,
Halál, a' te győzedelmed? Hol vagyok, oh kopo
so, a' te fulakod? De az Istennek legyen hála,
ki ad minékünk diadalmat a' mi Urunk J
Christus által. Efa. 55. 5. Rom. 8. 1. 5.
1. Thess. 1. 10.

XVII. UR
NAP.
Szeretése.
A' Chri-
stusnak fel támadása három hasznokat szerez minékünk

XLV. KERDES.

Mit használ minékünk a' Christusnak
fel-támadása?

FELELET.

- 1. Mellyik az első?
- 2. Mellyik a' második?
- 3. Mellyik a' harmadik?

(1) Először, hogy az ő fel-támadásával
halált meg győzte, hogy minket az ő ha
lával kerestett igazságban részesekké ten
(2) Másodszor: Mert az ő fel-támadásán
hatalmával miis az új életre fel támasztat
b. (3) Utolszor a' mi fejünknek a' Christi
nak fel támadása, a' mi jövőendő dicsősé
fel-támadásunknak is záloga e.

A' Christus fel-támadásának historisja m
irattatik. Matth. 28. Marc. 16. Luc. 24. J
20. és 21.

Az új életre fel-támasztatunk) Ez új élet
valo fel-támasztatás második része a' mi m
sz

SZABADULASAROL. 61

Szenteltetésünknek; úgy-mint az Új embernek
meg-elevenítése. Neveztetik az Írásban első
Fel-támadásnak; melly lelki. Jelen. 20. 5. 6. Ez
az első fel-támadás. Boldog és szent, a' kinek
része vagyon az első fel-támadásban.

A' mi jövőendőbeli dicsőséges fel-támadásunk-
nak. Ez a' második fel-támadás, a' testé, tudni-
illik, melly léfzé az utolsó napó, és a' melly a' hiv
keresztényeknek boldog fel támadás léfzé, mert
akkor az örök életnek birására támadnak-fel.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Rom. 4. 25. A' Christus halálra adattatott
volt a' mi bűneinkért, és fel-támasztatott a'
mi Meg-igazulásunkért.

Hogy nyilván meg mutatná azt hogy ő az ő halála által tel-
lyes és tökéletes igazulást szerzet, és hogy ugyan azont-
indé hiveknek bizonyoson ingyen ajándékozza.

1. Cor. 15. 17. 18. Ha a' Christus fel nem
támasztatott halotából, hiijában való a' ti hi-
retek; meg a' ti bűneitekbe vadatok. A' kik a' Chri-
stusba el-aluttak azok is tehát el-vesztenek.

b. Rom. 6. 4. 8. A' miképpen a' Christus ha-
lotából fel-támasztatott az ő Attyának dicsősé-
gére, az onképpen mi is új életben járjunk.
Hogy ha meg-holtunk a' Christussal, hisz-fel-
hogy élünk is ő vele.

Ísmét, Coloss. 2. 12. 15. El-remettettetek
a' Christussal a' kereszttségnek általa, ki a' lenni ő
vele egygyütt fel-támasztatott az Isten erejé-
nek hiti által, ki fel-támasztotta őtet a' halál-
ból. Es titeket kik meg-holtatok vala a' bűnök-
ben, és a' ti testeiteknek környül-metéletlenség-
ében, ő vele egygyütt meg-elevenített, meg-
botsátván tinétek minden bűneiteket.

c. 1. Cor. 13. 20. 21. A' Christus fel-táma-
dott a' halálból, és azoknak kik el-aluttak

E 2

* Az az

A' mikép-
pen a' Le-
vitai cere-
lőtt

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308. ig. j. /

Kas

Sz

62 AZ EMBERNEK MEG-

monias szolgálat-ban mindéféle gyümölcstöknek fengéje által a több gyümölcstök meg-fizentelternék vala. Mos. 5. k. 26. 27. Így a' Christusi minden tagjai fel-támadnak az örök-ké. való ditsőségre mivel hogy az ő fejek, mint első fenge, ditsőségei fel-támadott. Rom. 11. 7. 16.

1. Theff. 4. 14. Ha hiszszük hogy a' JESU meg-holt és fel-támadott: *ny az Isten-mennyek [így szol a' Christus] mert ha el-azokat, kik el-alussanak a' JESUban, elő-bö nem megyek az a' Vigasztalo nem jö-el ti hoz-za vele.*

Summája.
Fel-meni-menyekbő c'zikkely-ben semmi nem egyéb fel-vitetni b.

XLVI. KERDES. Miképpen érted ezt a' c'zikkelyt: Fel-meni-menyekben.

hanem látható-képpen a, a' földről az égbe

F E L E L E T.

Hogy a' Christus a' tanítványoknak lá- tokra a, e' földről mennyekben fel-vitet- b, és (1) mi éretünk mostan-is ott vagy on, ott is léfzen e. (2) mig nem ifu el-jö itélni eleveneket és holtakat d.

1. Nem jobb vol- naé hogy ha a' Chri- stus teste szerint e' földön mi velünk volna?
2. Miglen marad a' Christus az egek- ben?

Az Christus menyben menetele meg-ira Marc. 16. 19. Luc. 24. 50. 51. Tsel. 1. 9. *(Az mennyekben.)* Mellyet szent Pál háru dik égne, Paradicsomnak nevez. 2. Cor. 2. 4. Esaias az Istennek királyi-székinék. E. 66. 1. Christus az ő Attyának házanak. J. 14. 2. Szent János pedig Isten városának, Uj Jerusalemnék. Jelen. 3. 12.

Szent irásbéli bizonyságok
1. Tsel. 1. 9. JESU a' Tanítványoknak

SZABADULASAROL. 63

mek láttára fel-emeltetek, és a' felyhő bé-fog- yán el-szakasztá őtet szemek elől. b. Márk. 16. 19. Minck-utánna az Ur szol- ott volna nékik, Fel-vitetek mennyekben: és üle az Istennek jobbjára.

Ismét, Luk. 24. 50. 51. Ki-vivé JESUS az ő Tanítványit Béhaniáig, és kezeit fel-emel- vén meg áldá őket, és fölök el-szakasztá oda fel vitetik vala menybe.

c. Ján. 16. 17. Használ-néktek hogy én el- mennek [így szol a' Christus] mert ha el- zátok. Ha pedig el-menédek, el-küldöm- stett ti hozzátok.

Phil. 3. 20. A' mi polgári társaságunk az ég- ben vagy on: a' honnát a' mi meg-tarro Urunk JESUS Christusunkat várjuk-is. 1. Theff. 1. 10. d. Tsel. 3. 21. A' JESUS Christusnak bé-kell fogadarni az egektől, mind az időig miglen meg-epitsernek, mindenek, mally időről szollote az Isten mind az ő Prophétának szájok által, kik eleitől fogván voltak.

XLVII. KERDES.

A' Christus azért nintsené mi velünk mind világ végezetig, a' mint nekünk meg-igérte?

F E L E L E T.

(1) A' Christus valóságos Isten, és való- ságos ember. Minek-okaért emberségének természet szerint immár nintsen e' földön a: De Istensége, Felséges volta b, kegyelme és szent Lelke szerint soha semmi időben tö- lünk távol nintsen e.

Mint nekünk meg-igérte.) Math. 28. 20. E 3 Imé

Summája.
A' Chri- stusnak e világ vé- gezetig mi velünk je- len lété fe- lől való igi- reti nem ellenkezik az ő meny- ben men- telivel.

1. Miér

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Kas

Sz

64 AZ EMBERNEK MEG-

nem ellen- Imé én veletek vagytok mind világ végezetig, és 18. 20.

Felséges volta szerint.) Az ő Isteni ditsősége és méltósága szerint, mellyet az ő Anyaszentegyházában elégséges-képpen mutogat: midőn azt mindenható erejével minden ellenségek ellen oltalmazza, és megtartja.

Szent irásbeli bizonyítványok.

a. Ján 16. 28. El-hagyom e világot, és elmegyek az Atyához.

Matth. 26. 11. A' szegőnyek mindenkor veletek vadnak: de én nem mindenkor leszek veletek.

Sid. 8. 4. Ha a' Christus a' földön volna, Pap sem volna.

b. Jerem. 23. 24. En Gallyon nem váltamébe a' mennyes és a' földet? azt mondgya az Ur.

Ján. 14. 23. Ha valaki szeret engemet, az én beszédemet megtartja. Az Atya-is szereti Otet, és hozzá megyünk és ő nála lakozunk.

c. 2. Cor. 13. 13. A' mi Urunk Jესu Christusnak kezzelme, az Istennek szerelme, és a' szent Léleknek közösátsége legyen mindnyáján és veletek.

Ján. 14. 16. En ponig kérem az Atyát, és más Vigasztalos ad tinéktek, ki is veletek marad mind örökké, Lásd. Esa. 54. 8. 10.

XLVIII. K E R D E S.

Nem választanak-e el egy-mástól a' Christuban való két természetek, ha az emberi természet mindenütt ott nem lesz-e a' hol az Isteni természet vagyon?

ha szintén az emberi természet mindenütt ott is a' hol az Isteni természet.

F E L E L E T.

Semmiképpen nem: (1) Mert mivel hogy az

Szövege
Christusnak két természetű
máskülönben választanak-e el
hisz a' hol az Isteni természet.
Miképpen bizonyítványok.

SZABADULAS AROL. 65

Istenségnek természetit meg nem foghatod az meg?

és ő mindenütt jelen vagyon a: abból

ükséges-képpen következik, hogy noha a' el-vőtt emberi természetnek kívül-ötte-

vagyon az ő Istensége b, de mindazáltal

gyan azon emberi természetben-is benne

vagyon, és személy szerint azzal egyesül-

ten vele meg-marad c.

Az emberi természetnek (vö. 64.) Az az: Mivel

el-hagyta az Isteni természet végetlen és mindenütt jelen lévő, ott-is az jelen vagyon a'

hol az emberi természet nincs. Mert különben a' véghetetlen Isteni természet avagy

mint egy bé-rekesztetnék az emberi természetben; avagy az emberi természet olly végtelenné lenne minémű az Istenség.

Szent irásbeli bizonyítványok

a. 1. Király. 8. 27. Imé az egek is az egeknek egi tegeket bé-nem fognak, mennyivel inkább e' Ház mellyet én építettem. Lásd. Esa. 66. 1. Jer. 23. 23. 24. Solt. 139. 7. 10. Tsel. 17. 21.

b. Ján. 3. 13. Senki az égben nem ment fel hanem a' ki az égből le-szállott: tudni-illik az embernek Fia, ki az égben vagyon. [Tudni-illik, az ő Istensége szerint. Mert emberisége szerint még nem ment vala fel az egekben, hanem Nicodemussal beszéll vala.]

c. Coloss. 2. 9. Eő benne lakozik a' Az Istenségnek tellyesége állattya szerint t.

kor és mind örökké meg marad. † Az az, személy szerint, a' személyi egyesülés által.

* Az az minden-

XLIX. K E R D E S.

Mit beszélnek minékünk a' Christusnak MENNYBEN FEL-MENŐSELE? FELE-SZÖVEGE

XVIII.

SZÖVEGE

Kas

S

66 AZ EMBERNEK MEGFELELET.

Az Urnak menyben fel-menceliből három haznokot vészünk mi. 1. Mellyik az első? 2. Mellyik a második? 3. Mellyik a harmadik?

Először ezt, (1) hogy mennyekben az ő szent Attyánál érettünk esedezik a, Másodszor, (2) mert a mi testünk menybe vagyjon, hogy ezzel mint bizonyos záloggal meg erősítsünk, hogy még jövendőben az a ki minékünk fejünk, minket-is tagjait ő magához fel-vészen. b. Harmadszor, (3) hogy minékünk az ő Szent Lelkét viszontag zálogképpen küldi c. kinek bennünk munkálkodo ereje által nem a földieket keressük, hanem az oda-fel valokat a hol ő vagyjon az Istennek jobján ülven d.

(a mi testünk) Az az, a' Christus, a' ki mi velünk azon egy természetű. Eph. 5. 23. 30. (Zálogul) Tudni-illik a' mi mennyei örökségünknek zálogául.

Szent írásbeli bizonyosságok.

† Tudni-illik úgy-mint szofzollo.

a. Sid. 9. 24. Mert nem kézzel csinált Szent-séges helyben ment-bé a' Christus, melly példája volna a' valóságos szentséges helynek: hanem az egekben ment: hogy meg-jelene most Istennek előtte mi érettünk. †. és 7. 25.

• Melly égnek mostan örökösü vagyunk hit által, de az utolsó napon azt valósigossan bírjuk.

1. Ján. 2. 1. Sid. 12. 24. Jelen. 5. 6. Rom. 8. 34. A' Christus az Istennek jobján vagyjon, és esedezik mi érettük.

† Mint mi fejünkbea.

b. Eph. 2. 6. Az Isten a. Christussal egygyüt minket fel-támasztott: és enye jás helyhezertett az egekben a' Christus Jesuban †.

Ján. 17. 24. Atyám, a' kéket nekem adtál, az a' akarom hogy ahol én vagyok azok is én velem legyenek, hogy lássák az én ditsőségemet mellyet nekem adtál; mert szeretettel engemet, e' világ fundamentumának fel-vetése előtt. és 14. 2. 3. Ján. 20. 17. Sid. 6. 20. 6. Ján.

67 SZABADULASAROL.

c. Ján. 16. 7. En igazságot mondok tinéktek, haznál tinéktek hogy én el-mennyek, mert ha el-nem megyek, ama' Vigasztalo nem jö-el ti hozzátok: ha pedig én el-megyek, el-küldöm őtet ti hozzátok.

Eph. 1. 13. 14. Kiben (a' Christusban) mi nek utánna hittetek, meg-potsételeztetek a' az igazságnak ama' Sz. Lelkével, ki a' mi örökségünknek záloga, mig a' teljes szabadságban ujjonnan bé-helyhezertettünk. Lásd. 2. Cor. 1. 21. és 5. 5. Eph. 4. 30.

d. Coloff. 3. 1. 2. 3. Ha fel-támasztatok a' Christussal, az oda-fel valokat keressetek, holot a' Christus vagyjon az Istennek jobján ülven, oda-fel valokra vifellyesek gondot, nem a' földiekre. Phil. 3. 1. 21.

L. KERDES.

Miért térszed ezt hozzája: üle a' mindenható Arya Istennek jobján?

FELELET.

Mert a' Christus azért ment-fel a, menyekben; hogy ott ő magát az ő Anyaszentegyházanak fejének leni meg-bizonyítsa b, melly ő által bir és igazgat az Arya mindeneket c.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Eph. 3. 20. 21. Az Isten fel-támasztotta a' Christust a' halásból, és helyhezertette őtet az ő jobb keze felől mennyekben. Sokkal fellyebb minden birodalomnál.

Sid. 1. 3. A' (Christus) a' ki tart mindeneket amaz ő hatalmas beszédével, a' mi büneinkből valo meg-tisztulást maga által véghez vivén, ama' magasságos méltoságnak jobbjára ült és 13. Tsel. 2. 34. Col. 3. 1.

Illet, Sid. 8. 1. Nekünk olly Papi fejedelmünk

* Mint valami pe-tséttel az ő ditsőségének ditsiretine.

Summája

A' Christusnak az Isten jobján ülése semmi né egyéb, hanem az ő ditsősége, és felséges méltosága az egekbe a' mellyet mint az Anyaszentegyháznak feje b, az ő felmaga általása után minden te-remtett al-latokon gyakorol

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin: /308.ig.j./

Kas

S

68 **AZ EMBERNEK MEG-**
münk vagyon, ki a felségnek királyi székében
als az egekben. Solt. 110. 1. Márk. 16. 7. 19.
Tsel. 7. 55.

b. Eph. 1. 22. 23. Az Isten mindenecket ve-
tett az ő lábai alá, és őtet tette mindeneknek fe-
lette az Anyaszentegyháznak fejevé. Melly ő
tette, és tellyessége annak a ki mindenecket
bétölt mindenekkel, és 4. 15. és 5. 23.

Coloss. 1. 18. *Christus az ő Anyaszent-
egyházának testének feje.*

c. Ján. 5. 22. *Az Atya minden itéletet a'
Fiának adott.*

Matth. 23. 18. *Monda Jesus: Tellyes háta-
lom adasott énnekem mennyen földön.*

1. Cor. 15. 25. *Szükség ő neki uralkodni,
mig nem minden ellenségit az ő lábai alá veti.*
Phil. 2. 7. 4.

XIX. U

NAP.

Summája

A' Chri-

stusnak az

Isten job-

ján való ü-

léseből két

háznokat

veszünk mi

1. Mellyik

az első?

2. Mellyik

a' második?

LI. KERDES.

Mit használ minékünk a' Christusnak a'
mi fejünknek ilyen dítődsége?

F E L E L E T

Elsőben ezt (1) Hogy az ő Szent Lelke
által mi belénk ő tagjaiban mennyei ajándé-
kokat önt a: Másodszor (2) hogy minket az
ő haraimával minden ellenségink ellen meg-
öriz és oltalmaz b.

*Minden ellenségink) Ugymint az ördög, e' Vi-
lág, a' magunk Teste, a' Halál és a' Pokol ellen-
Szent irásbéli bizonyságok.*

a. Tsel. 2. 33. *Christus Jesus az Istennek
job karja által a' meg-igert Szent Lelket az
atyától meg-nyerven, ki-éltette azt, a' mi to-
vost láttok és hallotok.*

Eph. 4. 8. *Christus fel-mont a' magassá-
gán.*

SZABADULASAROL. 69

ban, fogva vitte a' fogfagot, és adott ajándéko-
kat az embereknek.

b. Ján. 10. 28. 29. *Senki az én juhaimat ki
nem ragadgya az én kezemből. Az én Atyám
ki nagyobb mindeneknél, az adta nekem azo-
kat, és senki az én Atyám kezéből ki nem ra-
gadhatja azokat. En és az Atya egy vagyunk.*

c. 1. Cor. 15. 25. 26. *Kell ő neki uralkodni mig
nem minden ellenségit az ő lába alá veti az I-
sten. Utolszor pedig a' mi ellenségünk a' ha-
lál el-töröltetik. Ján. 12. 31. és 16. 33; Tsel. 9.
5. és 18. 9. 10. 2. Cor. 13. 5. és 1. Cor. 15. 55.
56. 57.*

Es Jelen. 12. 10. 11. Es hallék nagy szoza-
tot az égben, melly ezt mondgya vala: Mo-
stan lőtt a' szabadtás és az erő, és a' mi Iste-
nünknek országa, és az ő Christusának hatal-
ma. Mert a' mi atyánk fainak vádolója le-
vetett, ki vádolgya vala őket éjjel és nappal a'
mi Istenük előtt. De ők meg-győzték azt a'
Báránynak véreért és az ő bizonyság tételének
beszédéért.

LII. KERDES.

Mit soda vigasztalásod vagyon abból, hogy
a' Christus el-jövendő itelni eleveneket
és holtakat? *

F E L E L E T.

(1) Hogy minden nyomoruságimban és
háborúságimban fel-emelt fővel a, ugyan
azon én Christusomat, ki annak elötte én é-
rettem az Istennek itéletiben elő állott volt,
és én rolam minden átkot el-vőttem, várom iti-
lő biroul az egekől b. (2) ki minden el-
lenségit kik enyimek-is, az örökke való ki-
nokra

Summája

A' Chri-

stusnak az

itéletre

való el-jö-

veteliből

három

okokra

nézve va-

gyon vi-

gasztalá-

som.

1. Mellyik

az első?

2. Mellyik

a' második?

3. Mellyik

a' harmadik?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka

S

70 **AZ EMBERNEK MEG-**
nokra veti c. (3) engemet pedig minden
választottakkal egyetemben, ő magához a
mennyei örömben, és az örök dicsőségre
által viszen. d

Szent írásbeli bizonyítványok.

* Lásd. Tsel. 10. 42. és 1. 11. és 17. 31. Rom.
14. 10. 2. Cor. 5. 10. 2. Tim. 4. 1. 1. Pet. 4. 5.

a. Luk. 21. 28. Mikor pedig ezek kezdenek
lenni, nézzetek fel, és emellyetek fel a' ti fe-
jeiteket: mert el-közelget a' ti válságotok.

b. 2. Tim. 4. 8. Végezetre lereteterett énnékem
az igazságnak Coronája, mellyett meg-ád az
Ur énnékem ama' napon, amaz igaz Biro, nem
csak énnékem pedig, hanem mindeneknek-is,
kik várandyák amaz ő dicsőséges el-jöve-
te.

Tit. 2. 13. *Várán ama' boldog reménseges,*
és ama' nagy Istennek és a' mi meg-tartónknak
a' Jesus Christusnak dicsőséges meg-jelenése; 3
ki adta magát mi érettünk, hogy meg-váltana
minket minden hamiságtól. Phil. 3. 20. 1.
Theff. 1. 10. Sid. 9. 28.

Jelen. 22. 20. 21. Azt mondgya a' ki ezek-
ről bizonyítást tesz, ugyan hamar el-jö-
vők, Amen. jövel Ur am Jesus.

c. Jelen. 10. 10. *Az ördög, ki el-tsallya va-*
la őket, *vetették a' tűznek és kénkövek tává-*
ban, holot vagyou ama' fene vad, és hamis
Prophéta: és kinezetnek ejjel és nappal mind
örökké. Math. 25. 41. 46.

2. Theff. 1. 6. 7. 8. 9. *Meg-jelenik az Ur Jo-*
sus az égből, az ő hatalmosságának Angyali-
val, *tűznek lángjában, ki boszszut áll azokon,*
kik az Isten nem ismerték, és nem engednek a'
mi Urunk Jesus Christusnak Evangeliomának,
kik meg-büntetésnek örök Gofzedelemmel. ki-
zert-

SZIBADULASAROL. 71

üzettetvén az Urnak orozájától, és az ő hatal-
mas dicsőségetül.

d. Jan. 14. 3. Mikoron el-mennéndek, és **Christus.**
néktek helyet készítek, *viszont meg-tértek ti*
hozzátok, és fel-vevőlek titeket magamhoz:
hogy a' hol én leszek, ti is ott legyetek. Matth.
25. 34. 46.

Jan. 17. 24. *Atyám az akarom hogy a' ki-*
ket adtal énnékem, ott legyenek ők-is én velem,
a' hol én vagyok: hogy látsák amaz én dicsőf-
ségemet, mellyet adtal énnékem.

Iimét, 1. Theff. 4. 17. *Mi elők, kik meg-ma-*
rattak lesznék, el-rágadtatunk azok az egy-
gyit a' ködökbe, az Ur eleibe, az éltető égbe,
és ehképpen mindenkor az Ur al lesznék.

A' SZENT LELEK ISTENRŐL.

LIII. KERDES.

Mit hiszsz a' Szent Lélekről?

F E L E L E T.

Először azt hiszem (1) hogy valóságos és
egyenlő örök Isten az örökké való Atyával
és Fiával a. Másodszor (2) hogy azon Szent
Lélek énnékem-is adatott e' végre b, (3)
hogy engemet az igaz hit által a' Christus-
ban, és minden ő jó-téreményiben részese-
tegyen c, engemet vigasztallyon d, (4) és
én velem mind örökké meg-maradgyon. e.

Először s' a' 2. másodszor) Az első dolog
nézi a' Szent Léleknek személyét, és arra kell
vitetetni: a' másik dolog viszont tartozik az
ő tiszteire, mert azok mind ő tisztei, melye-
ket hatamassan és tsudálatossan tsélekeznek a'
hivékben.

Szent

XX.
UR NAP.

Summája

A' Szent

Lélekről

két dolgo-
kat hitzek.

1. Mellyik
az első?

2. Mellyik
a' második?

3. Miért
adatott ő

tenéked?

4. Mit tsele-
keznek te

benned?

5. Meddig
marad te

veled?

Régi nyomtatványok, Matice Slov., Martin:
/308. ig. j. /

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka
S

AZ EMBERNEK MEG-

Szent irásbeli bizonyságok.

a. Matth. 28. 19. Elmentvén azért tanítsatok mindea nemzetségeket, megkeresztelvén őket *az Atyának, a' Fiúnak, és a' Szent Léleknek nevében.*

1. Ján. 5. 7. Hármán vadaak kik az égben bizonytságot téstának, *az Atya, az Ige, és a' Sz. Lélek, és ez három egy.* 1. Cor. 12. 4. 5. 6. 11.

Péter szoll Ananiásnak.

Tsel. 5. 3. 4. Miért foglálta-ela' Sátán a' te szivedet, hogy hazudnál a' *Szent Lélek ellen*, nem embernek hazudtál, hanem *Istennek.*

Ismét, 1. Cor. 3. 15. Avagy nem tudgyátoké hogy ti *Istennek* Templomi vattok, és *az Istennek Lelke* lakozik ti bennetek. Es 6. rész. 19. vers. Avagy nem tudgyátok é hogy a' ti te-
reitek *a' Szent Léleknek* Templomi. 2. Cor. 13. 13. Efa. 6. 9. Tsel. 28. 25. Solt. 139. 7.

† Az az minden emberekre, akar miném nemzertből időből, állapotból és rendből vagy nemből valok lejédenek: mint az után egygyéként előszámlállyá.

6. Tsel. 2. 17. 18. Joelből 2. 28. Lészén az utolsó időben *azt mondgya az Isten: ki-töltök az én Lelkemből minden szetre* †, és prophétálnak a' ti fiaitok és leányitok *, és a' ti Ifjaitok látásokat látnak *, és a' ti véneitek álmokat álmodoznak *, az én szolgálomra-is penig, és az én szolgáló leányimra azokban a' napokban ki-töltöm az én lelkemet, és prophétálnak. 1. Ján. 3. 24. 1. Cor. 2. 12.

[*** Az az, az Isten országának titkait meg-értik, azokrol beszélhetnek, miképpen az ő Testamentumban lévő Prophéták, kiknek az Isten vagy látások, vagy álmok által magát meg-jelentette, Lásd meg, Mos. 4. k. 12. 6.]

Gal. 4. 6. Mivel hogy penig fiak vadtok, *ki-botsáta az Isten az ő Fiának Lelkét a' ti szíveitekben*, ki által azt kiáltjuk. Abba, az az, Atyánk.

Rom. 8. 9. *A' ki nélkül minden a' Christussal Lelke nem-gyűzi az.*

e. 1. Cor-

SZABADULASAROL.

e. 1. Cor. 12. 3. *Senki-is a' Jeseft Urának nem mondhattya *, hanem a' Sz. Lélek által.*

Ismét, Eph. 3. 14. 16. 17. A' mi Urunk Jesus Christusnak Atya, adgya meg néktek az ő gazdag ditsőségéért, *hogy alhatatossan erősbogyerék-meg a' Szent Lélek által a' belső emberben*: Es a' Christus lakozzék hit által a' ti szíveitekben, &c. Es 1. Cor. 6. 11.

d. Ján. 15. 26. Mikor penig el-jövend az a' *Szószollo* †, kit én küldök néktek az Atyától, *az igazságnak ama' Lelke*, ki az Atyától származik, az bizonytságot téstén én felölem. Tsel. 9. 31.

e. Ján. 14. 16. 17. En kérem az Atyát, és más Vigasztalót *ad néktek: hogy velezek magadgyon mind örökké*: Tudai illik sz igazságnak ama' Lelkét, mellyet e' világ bé nem vehet. *Mert bennetek lakik, és bennetek marad.* Efa. 59. 21. Ján. 7. 38. 39. Eph. 1. 13. 14. és 4. 30. 1. Ján. 3. 9.

LIV. KERDES.

Mit hiszsz a' Christusnak szent és Közönséges Anyaszentegyház aról?

Christusnak közönséges Anyaszentegyháza, az egész emberi nemzet közül b, az örök életre el-választatott c, és igaz hitben meg-egygyező Sz. sereg avagy gyülekezet f

B E L E T.

Hiszem (1) hogy az Istennek Fia a, (2) világ kezdetitől fogva b, világ végezetiglen c, magának (3) az egész emberi nemzet közül a, örök életre el választatott sereget e, (4) az ő Szent f, Lelke és Igéje által g, az igaz hitben egygyező h: gyűjt (5) azt olgalmazza és meg-cartya i: (6) és hogy annak a

* Az az, hie által meg nem ismérheti és vallhattya.

† Vagy vigasztalo.

XXI. UR NAP. Summája. A' Chri-

1. Kicsoda gyűjt a- vagy sze-degeti ez sereget
2. Mikor gyűjtí az
3. Miből
4. Ki ált

Régi nyomtatványok, Matice Slov., Martin:
/308. ig. j. /

Ka
S

74 AZ EMBERNEK MEG-

gyáji?
5. Mitoda eszközzel?
6. Mit mivel oltán?
7. Mit hisztovábbá ez hitnek ágazattában?

nak a' feregnek én-is élő tagja vagyok k' és mind örökké meg maradok l.
Szent) Az Ecclesia *Szentnek* mondatik: mert a' Christusnak vérevel és Szent Lélekkel meg-szenteltetett, az az, a' Christusnak érdemeért, az Isten előtt tökéletesen való szentnek és meg-igazittatottnak lenni ítéltetik; Annak-felele a' Sz. Lélek által meg-ujjittatik, hogy szent életet élni igyekezzenek.

Közönfegy) Az az, az egész emberi nemzetség közül szedegettetett, és semmi bizonyos helyhez, bizonyos nemzetséghez, avagy valami városhoz nem köteleztetett.

El-választott) Ez szotska jegyzi különbözését a' külső és látható gyülekezetenek, úgy-mint a' melyben a' hives a' gonaszokkal a' hitetlenekkel elegyesleg vadnak; és a' belső s' láthatatlan Anyaszentegyháznak, melyben csak a' választott, és igaz hittel meg-ajándékozott hives foglaltnak-bé.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Eph. 4. 11. 12. A' Christus adott némelyeket Apostolokat: némelyeket Prophetákat: némelyeket Euangelistákat: némelyeket Pásztorokat és Tanítókat, a' szenteknek egyben való foglalásokra, szolgálatnak munkájára, a' Christus testének építésére.*

* Mellyest a' Christusnak Anyaszentegyháza

Ezért mondatik a' Christus Juhoknak nagy Pásztorának. Sid. 13. 20. és Fő Pásztorának. 1. Pet. 5. 4. Sőt az Ecclesia Fejének. Eph. 1. 22. és 4. 15. &c.

b. Luk. 11. 50. 51. Hogy elő-kérettefésék e' nemzetségtől minden Prophetáknak e' világ fundamentomának fel-Gettetéséül fogva kiontatos vérek: Az Abelnak véretül fogva mind a' Zakariásnak véreig, ki el-vezte a' ház között és az oltár között, Ján.

SZABADULASAROL. 75

Ján. 10. 10. Más juhaim-is vadnak nékem, mellyek nem ez akolból valok; azokat-is elő kell hoznom, és az én szomat halgattják, és lézen egy akol és egy pásztor.

c. Matth. 28. 7. 20. Imé én veletek vagyok mind világ végezetig.

1. Cor. 11. 26. Valamenyifzer ejénditek e' kenyeret és ijándgyátok e' pohárt, az Urnak halálát emlegetsetek, miglen el-jő.

d. Solt. 2. 7. 8. En Fiam vagy te, én ma születek tégedet. Kérd én tőlem a' pogányokat és bölcségeit, és a' földnek határait birodalmul.

Jelen. 3. 9. Meg-váltottál minket Istennek te véred által, minden ágazatból, és nyelvből, és nézből és nemzetségből. Lásd. 1. Cor. 1. 2. Ján. 10. 16. Tsel. 10. 34. Jelen. 7. 4. 9.

e. Rom. 9. 28. 29. 30. Tudgyuk pedig hogy azoknak a' kik Istent szeretik mindenek javokra vadnak azoknak kik az ő szándéka szerént biarasalóok t. Mert a' kiket öröktől fogva tudott, azokat el-választotta: A' kiket pedig el-választott, azokat el-is hitta, és a' kiket el-bi-
tott azokat meg-is igazította, a' kiket meg-gazított azokat meg-is ditsőiterte.

Ján. 10. 27. Az én juhaim az én szomat halgattják, én-is ismértem azokat, és engem követnek. és én örök életet adok nekik.

2. Tim. 1. 9 Ki meg-tartott minket és hitott szent hivatallal, nem a' mi tselekedetink szerint. hanem az ő végezeté és kegyelme szerint, melly adatott nekünk a' Jesus Christusban örök időnek előtti. Lásd Eph. 1. 7. 4. Tsel. 3. 48. Ján. 13. 18. 15. 16. Ró. 9. 11. 16. 23. 24. f. Esa. 44. 7. 3. 4. 5. Vizeket töltök ki a' zomjuhozora, és folyo vizeket a' szárazra, kiontoltam az én Lelkemet a' te magodra, és az én áldásomat a' te tsemetéidre. Es virágoznak minek a' füvek

Az Atya Isten szoll az ő Fjának

† Az az, az Istennek örökké való elrendelése és decretoma szerint.

Ka

a' füvek között a' virágok, es mint a' szőlő a' szőlőszőlő, a' víznek folyás mellyet. Egygyik azt mondják, hogy én az Uré vagyok, a' másik nevezterik Jakóbnak nevéről. Lásd 1. Pet. 1. v. 2. és 2. Thess. 2. 13. g. Rom. 10. 17. A' hit a' hallásból vagy a' hallás az Isten igéjéből. Es Rom. 1. 16. Az Evangélium Istenök hatalma minden hívőknek az idveiségre. Lásd mind-kettőt öfve foglalva, Es. 59. 21. Rom. 15. 17. 18. 19.

h. Eph. 4. 4. 13. Egy test es lélek vagyok, mi- képpen hogy a' ti hivatalatoknak egy remén- ségére hivatattok. Egy az Ur, egy a' hit, egy a' keresztség.

Eph. 4. 13. Miglé jussunk mindnyáján az hit- nek es az Isten fiának ismerésének eggyeségére. i. Máth. 16. 18. Ezen a' kövön építök, es a' kövön építök, es a' kövön építök, es a' kövön építök.

[I I Az az, ha szintén a' Pokolban, lévő minden gonosz lelkek, es azoknak e' világonus Christuskának napjára. Hiv az Isten, ki által lévő minden eszközök által tanítsanak, es gyentlenkedő igyekezetekkel öfve esküsznek is az óu Ecclesiám ellen, mindazáltal semmike- pen azon diadalmat nem vesznek, hasonlatos ságai szó, mert akkori időben a' Sidóknak tör- vénytevő helyek, es Prokatori székek a' ka- pukban voltak, kik mind azáltal külső erő el- len meg voltak jól erősfittetvén.]

1. Pet. 1. v. 5. Istennek erejéről örösztetünk hit által az idveiségre, melly meg- készítetett, hogy meg jelenyék az utolsó időben. Lásd Eph. 5. 23. Ján. 10. 28.

Eph. 2. 19. 20. 21. 22. Ezert immár nem vadok jövevények es sellérek, hanem a' Róma- nek polgár társai, es Istennek seledé, kik fel- építettetek a' Prophetáknak es Apostolok- nak fundamentomán, mellynek beise szegelen- köv

Je- su- Christus. Kiben az egész alkot- any szep rendel rakattatván nevededik, hogy egyen Istennek szent Temploma: mellyben is voltok egy yert epülők, hogy leg yert Isten- nek hajléka a' szent Lélekben. Es 1. Pet. 2. 5. 1. Solt. 23. 6. Semmi nem egyéb, hanem csak te jo voltod es irgalmasságod kövernek en- getemnek minden napjaiban, es lako- dom az Urnak házában köv szu ideiglen. [Az

Rom. 8. 38. 39. Mert én bizonytal el- hitem, hogy sem halál, sem elez, sem Angyalok, sem Fe- edelemségek, sem hatalmasságok, sem jelen- zések, sem következendők, sem magasság, sem mélység, es semmi egyéb teremtett állat el nem- lakaszhat minket az Istennek szerelmétől.

1. Cor. 1. 8. 9. Az Isten meg- erősítis titeket mind végig az ártatianságban, a' mi Urunk Je- sus Christuskának társaságában. Lásd. Sid. 10. v. 39. 1. Cor. 13. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

A' mi nézi az Ecclesiától el- szakadókat, a' krol nyilvántanittya az Irás hogy nem vol- tak igaz tagjai az Isten Anyaszentegyházának, Ján. 2. v. 19.

LV. KERDES.

Mit tesz en a' szenteknek eggyesége? A' szentek- nek eggyesége nem egyéb, hanem 1. a' Christuskával, es minden ő javaival. b. a' tagok között valo közösülés.

F E L E L E T.

Eldösz az azt téfzi: hogy mind közönséges- sen, mind eggyenként a' hivek, a' Christus- kával, es minden ő javainak b, (1) mint ő tagjai

Summa

A' szentek- nek eggyesége nem egyéb, hanem 1. a' Christuskával, es minden ő javaival. b. a' tagok között valo közösülés.

1. Mikép- pen közö- sünek a' tagjai Christuskával

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka

2. Miben áll a' hitek nek egy más közt valo kö-zőségek?

78 **AZ EMBERNEK MEG-** tagjai c, közösi és részeli. Másodszor (2) hogy egygyenként ki ki a' melly ajándéko-kat az Istentől vött, kézfélégyen azokkal kö-zönfeges haszonra, és mindeneknek idvef-segekre nagy örömeft szolgálni d.

Először, Másodszor,) A' mellyek itt a' mi Christuhal valo egygyesülésünkrol mondatnak azok a' mi vigasztalásunkra szolgálnak. A' mellyek pedig a' szenteknek egygyesége felöl mondatnak, azok a' mi oktatásunkra használnak, hogy egy más között az atyafi szeretetett gyakoroljuk.

Mint ő tagjai.) A' Christusnak tudni-illik mint fejünknek.

Szent irásbeli bizonyítgok,

a. 1. Ján. 1. 3. *A' mi közösülésünk vagyon az Atyával és az ő Fiával a' Jesus Christussal.*

b. Rom. 8. 32. Az Isten az ő tulajdon Fiának nem kedvezet: hanem adta azt mi érettünk mindnyájan: *mimodon ingyen kegyelemből nem adna tehát ő vele egygyé minékünk mindenekért*

Ján. 1. 16. *Az ő tellyeségeből vöttünk mindnyájan kegyelmet kegyelemert **

[* Az az, egy kegyelmet más kegyelem után, avagy böléges kegyelmet. A' kegyelemnek nevén pedig itt értetnek azok az ajándékok, mellyeket az Isten minékünk kegyelméből a' Christusért, vagy a' Christusban ad és ajándékoz.]

c. Eph. 5. 29. 30. *Soha senki az ő tulajdon testét nem gyűlölte, hanem inkább neveli é tá plállyá azt, miképpen az Ur-is az Anyasent egyházat: Mert az ő testének tagjai vagynak az ő testéből és tsontyaiból valok.*

*Melly'a' Christus.

Col. 2. 19. *A' főből *, az egész test, a' tagoknak egybe-botsáttatása és rakattatása által egyb*

SZ ABADULASAROL: 29

egybe foglalván és egybe szerkez. ser. ven nevedik az Istennek nevelése szerint.

d. Rom. 12. 4. 5. 6. *Miképpen egy testben sok tagok vadnak, a' tagoknak pedig mind nem tsak azon egy tselekedetek vagyon: Azonképpen sokan egy test vagynak a' Christusban, egygyenként pedig mindnyájan egy másnak tagjai vagynak.* Mivel hogy azért külömb-külobmb ajándékunk vadnak a' nekünk adatott kegyelem szerent, akar irás magyarázás, magyarázzuk azt a' hitnek regulája szerint, s' a' t' Lásd 1. Cor. 12. 12. 26.

1. Pét. 4. 10. *A' mint kiki köz. z. lélek vőtte az ajándékok, azon-képpen sáfarkodgyatok ab-bol egy másnak, mint Istennek külobmb. külobmb. fele ajándékának jo sáfári.* Lásd Tsel. 4. 32. Sid. 13. 3. Gal. 6. 10. 2. Cor. 9. 7.

LVI. KERDES.

Mit hisz. a' bűnöknek botsánattyáról? nek botsánattyáról ezt hiszem, hogy az Isten bűneimről el-felekezett c, és hogy engemet a' igazságával ingyen meg-ajándékoz. d.

F E L E L E T.

Hiszem hogy az Isté (1) a' Christusnak elégtételért a, (2) mindé bűneimről, és arról a bűnre valo hajlandóságrol, melly ellé énné-kem tellyes életembé kell harczolnom b, tellyeséggel el-felekezett c: és engemet a' Christusnak igazságával ingyen meg-ajándékoz d, (3) hogy soha meg ne ítéltessem e.

Szent irásbeli bizonyítgok,

a. Eph. 1. 7. *A' Christusban vagyon váltsá-gunk az ő vére által, tudni-illik bűneinknek botsánattya, az ő kegyelmességének gazdagsá-galzc.*

F 3

Summája

A' bűnök-minden én Christusnak

1. Miért felekezett el a' te bűneidről az Isten?

2. Mitsoda bűneidről felekezett-el?

3. Mitsoda hasznot vesz a' bűnöknek botsánattyából?

Ka

80 AZ EMBERNEK MEG-

ga szerint. Col. 1. 14. Tsel. 10. 43. és 13. 38. 39.

b. Solt. 103. 3. *Ki meg-kegyelmez MIN DEN te bñeidnek; kimeg gyogyttya MIN DEN betegesgedes.* 1. Ján. 1. 7.

Róm. 7. 24. 25 Oh én nyavalyás ember! *Kit sodeda szabadit meg engemet e halálnak testéből? Hálákat adok Istennek a mi Urunk Jესus Christusnak általa.*

Ismér. Róm. 8. *Senki kárhozatások nincsen azért azoknak kik vádnak a Jესus Christusban, kik nem test szerént hanem lélek szerént járnak.*

c. Jer. 31. 34. *Meg-kegyelmezek az ő álnok ságoknak, és az ő bñndöről többé nem emlékezem.* Sid. 8. 12. és 10. 17. Efa. 43. 25. és 38. 17. Mich. 7. 19.

d. Róm. 3. 24. *Meg-igazalunk pedig ingyen Isten kegyelméből, a Jესus Christusban lott vált ságnak általa.* és 4. 6. és 5. 19. és 8. 3. 4. 1. Cor. 1. 30. 2. Cor. 5. 21.

e. Ján. 5. 24. *Bizony, bizony, mondom néktek, a' ki az én beszédemre halgattya, és hisz benne, az az életet megkapja, és nem megyen kárhozatra nem megyen, hanem által ment a halálból az életre.*

Róm. 8. 33. 34. *Kitsoda vádollya az Istennek választottit? Az Isten a' ki meg-igazalja Kitsoda a' ki kárhozatna? A' Christus az, a' ki meg-holt, és 1. Semmi kárhozatások Lásd fellyebb.*

XXII. Ur

LVII. K E R D E S.

NA P. *Mitsoda vigasztalásod vagy a' Testnek fel-támadásából?*

Summája. *A' testnek fel-támadása három képpen vigasztal engemet: 1. hogy az én testem fel-támad e, 2. hogy ismét lelkemmel egyesül f, 3. és hogy meg-ditsőítettik g.*

81 SZ. PADULASAROL.

F E L E L E T.

Ez hogy nem csak (1) lelkem viterik a-
ntul a, mielt a' testből ki-megyem, az ő-
jéhez a' Christushoz b, hanem (2) az én
testem is c, (3) a' Christusnak hatalma ál-
tal d, fel-támasztatván e, viszont az én lel-
kemmel egyesül f, és (4) a' Christusnak
ditsőséges testéhez hasonlatos leszen g.
Az onul) Nem a' Pápistáktul költött Pur-
gatoriumban (Lelkedet tisztító helyben) vi-
terik tehát elsőben.

Ez én testem, mellyet mo-
tan viselek, és a' melly porrá tetetterik: s nem
is más test, állattya szerént: ki mindazáltal
meg-romolhatatlan és ditsőséges leszen,
Cor. 15. 42. 43.

Szent írásbéli bizonyságok.

a. Luc. 23. 43. *Bizony mondom neked, velem leszel paradysomban.*

2. Cor. 5. 8. *Bizodalmunk vagy on pedig, és azokább teszük minékünk ki-költözni e' test-
kárhozatra nem megyen, hanem által ment a' halálból az életre.*

Jelen. 14. 13. *Boldogok lesznek az időről fogva az halottak kik az Urban halnak meg.*

Luc. 16. 22. *Lón pedig hogy meg-halna a' földben, és vizsog az Angyalot az Abraham*

b. Prédik. 12. 7. *A' por földé leszen mint onnak előtte volt. A' Lélek pedig meg-ter az Istenhez a' ki assa volt a' z.*

Phil. 1. 23. *Kívánok el-ozlanni, és a' Christussal egy-ge-ye lenni, mert a' mindeneknél jobb.*

c. Job. 19. 25. 26. 27. *En jól tudom, hogy y az én meg-változom él, és hogy az utolsó ember a' földből fel-támad. Es misek-utánna ez én re-*

F E L E

F 4

stemet

1. Hová viterik a' te lelked halálot után?

2. Mitsoda test-támad-fel?

3. Kitsoda erejével támad fel?

4. A' te test ed mi képpen ditsőítettik meg?

* Jესus így szól a' keresztán a' Tolvajnak.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

82 AZ EMBERNEK MEG-

remet a' férgek meg-rágják, és minek-utánna a fel-ébredek, ebben a' testben meg-látom az I-stent: Ugyan én magam látom-meg nem más, és az én szemeim látták-meg, minek-utánna az én veséim én bennem meg-emészternek.

1. Cor. 15. 53. Mert szükség hogy e' rom-ládó test romolhatatlan természetű öltözzék-fel magára, és ez halando test halhatatlanságot.

d. Ján. 5. 28. 29. El-jő az ora, mellyen mindenek kik a' koporsókban vadnak, meg-hallják az ő (Istennek Fiának) szavát, és a' kik jokat tse-lekedtnek ki-jönnek az életnek fel-támadására.

e. Ján. 6. 20. 40. Ez pedig annak akarattya, a' ki engemet el-botsátot, tudni-illik az Atyáé, hogy valamit nekem adott abban semmit el ne vesztessék, hanem fel-támasztam azt az utol-so napon. Ez-is pedig annak akarattya, a' ki engem el-botsátott, hogy minden valaki lát-tya a' Fiut, és hiszen ő benne, örök élete lé-gyék, és én fel-támasztom azt amaz utol-so napo.

f. Ezech. 37. 5. 6. Igy szól az Ur ezeknek a' csontoknak * Ime én botsátok ti belétek lelket és életek. Es adok ti reátok inakat, és húst adok ti reátok, és bőrrrel bé-borítalak titekét, és adok ti belétek lelket és életek, és meg-tudgyá-tok hogy én vagyok az Ur.

g. Phil. 3. 21. Az Ur Jեսus Christus el-vil-tozattya a' mi alázatos testünket, hogy hason-latos legyen az ő dicsőségteljes testéhez, az ő hatal-mas ereje szerint, melynek általa mindeneket az ő birodalma alá vethet.

1. Cor. 15. 42. 43. El-vettetik * rothadan-do test, fel-támasztatik rothadatlan, el-vertetik gyalázatos test, fel-támasztatik dicsőséges, el-vettetik erőtelen test, fel-támasztatik hatalmas. Lásd 1. Ján. 3. 2.

Mitso=

Christus

* Tudni-illik a' hól-tak-meg-száradott éetemi-nek.

*Mikor el-temettetik

SZABADULASAROL.

83

LVIII. KERDES.

Mitsoda vigasztalásod vagyone' cikkely-ből: Hiszem az örök életet?

FELELET.

Ez hogy mivel (1) ez én mostani életem-beñ-is érzem az én szivembé az örök életnek beñem való kezdetit, tehát ez életnek utána tellyes és tökéletes boldogságom léfzék. (2) mellyben az Istent mind örökké dicsérem: (3) Az pedig a' boldogság olyan hogy soha szem ollyat nem látott, sem fül nem hallott, sem ember szive meg sem gondolt d.

Szent irásbeli bizonyságok.

Ján. 11. 25. 26. A' ki én bennem hiszen ha meg-hal-is, el az, és valaki él és hiszen én bennem, soha meg nem hal.

Rom. 8. 23. 24. Nem csak azok pedig, hanem mi-is kik a' Szeme Léleknek fengőjei öltö-zünk, mi magunkban sohászokodunk, a' fűságot várván, tudni-illik a' mi testünknek tellyes váltságát. Mert reménség által tartatunk meg.

1. Pet. 1. 7. 8. A' Christus meg-jelenik, kit noha nem láttatok, mindazáltal szerettétek őtet, kit noha most-is nem láttok, mindazáltal ő benne hiven örövendeztek ki-mondhatatlan és dicsőséges örömmel.

b. Matth. 25. 34. 46. Akkor azt mondgya a' Király (Christus) azoknak, kik az ő jobb keze felől léfznek: Jertek-el én Atyámnak áldottai, birjátok az országot melly meg-készítterett ti néktek a' világ fudamentumának fel-vetése előtt. Es el-mennek az igazak az örök életre.

1. Cor. 13. 10. Minek-utánna el-jövend a'

F 5

tökélle-

Summája.

Az örök élet felől való cikkelyből e' vigasztalást veszem, hogy ez élet után tellyes és tökéletes boldogság gal bírok.

1. Honnan veszed illy bizonyosó e' tellyes és tökéletes boldogságod felől vigasztalásodat?

2. Mi végre adattatik jövendőben az a' boldogság?

3. Miné-mű léfzen az a' boldogság?

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin:
/308.ig.j./

K

84 **AZ EMBERNEK MEG-**

szökölleses tellyesség, el-töröltetik a' mirefzszertint vagyon és v. 12.

c. Jelen. 22. v. 3. 4. Az Uj Jerusalemben az Istennek és a' Báránynak szeki létzen, és az ő szolgálai szolgálak ő neki * : és látták az ő orcáját, és az ő neve homlokokon létzen.

Ísmét, Jelen. 19. 5. Akkor a' székől szöjve-ki, melly azt mondgyavala: *Ditserjétek a' mi Istenünkben minden szolgálai, és kik felitek őtet kitsinyek és nagyok.*

d. 1. Cor. 2. v. 9. De prédikálljuk a' mint meg-vagyon írva. A' mellyeket a' szem nem látot, sem a' fül nem hallott, az ember kénye is gonc. tarttyában nem mentek, mellyeket az Isten készitett az őtet szeretőknék.

LIX. K E R D E S.

Immár mikor mind ezeket hiszed: mi hasznát vérszed?

F E L E L E T.

(1) Ezt, hogy Isten előtt a' Christusban meg-igazulok a : és (2) az örök életnek örököse vagyok b.

Mind ezek) Tudni-illik a' mellyek ez ideig meg-magyarázott és fejtegetett hitnek ágazatiban, ugy-mint az Evangeliomnak kiminájában, bé-foglaltatnak.

Isten előtt meg-igazulok) Isten meg-igazulni, vagy igaznak lenni, annyit térsen mint a' bűnnek kötelelsége alól fel-izabadítani: és igaznak itiltatni. Így vétetik ez a' szó helyyel helyyel az Irásban. Lásd meg Péld 17. 15. A' ki meg-igazittya a' bűnöst, és a' ki kárboztattya az igazat, utálatos az Urnak egyaránt mind a' kettő.

Matth. 12. 37. A' te beszédidből igazittya-
zol meg.

* Szün-
ten ditsér-
vén és ma-
g. szálván
ötet.

XXIII. V r

N a p.

Summája
Két hasz-
nait vérsz-
ezeknek
midőn e-
zeket hi-
szem.

1. Mellyik
az első?

2. Mellyik
a' második?

85 **SZABADULASAROL.**

rol meg, és a' te beszédidben kárboztatod. Lásd. Rom. 5. 16. 18 és 8. 33.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Rom. 1. 16. 17. A' Christusnak *Evan-
geliuma*, Istennek hatalma minden bűnnek idvet-
ségért. Mert az Istennek igasága az által jelé-
tetik meg, *hibből hitbe*, mint meg-vagyon
írva: Az igaz ember *hibből el*.

b. 1. Pet. 1. 9. A' ti *hiteteknek* juralmát el-
vévén, tudni-illik a' ti *lelketeknek* idvefegér.

2. Tim. 4. 7. 8. Amaz nemes hártzot meg-
hartzoltam, futásomat el-végeztem, a' *hitet*
meg-tartottam. Végezetre le-szeretett nekem az
igaságnak koronája, s' a' többi.

LX. K E R D E S.

Mi módon igazulok meg az Isten előtt?

F E L E L E T.

Egyedül tsak a' Jesus Christusban való hit
által a, annyira hogy (1) noha engemet az
én lelkem ismérési vádol azzal, hogy az
Istennek minden parantsolati ellen igen-
vétkeztem, és azoknak tsak egyikét-is meg-
nem-tartottam, (őtet noha még most-is min-
den gonoszra hajlando vagyok b: De mind-
azonáltal (2) tsak hogy ezeket az én Vram-
nak jó téteményit szívem szerine való igaz
bizodalommal vegyem c, minden érdeme-
nélkül egyedül tsak az Istennek igazalma-
gából, a' Christusnak tellyes elég-tétele,
igasága és szentsége, énnékem tulajdonitta-
tik és ajándékoztatik d. (3) nem különbben
mint ha én magam semmi bűnt nem töttem
volna,

Summája

Az Isten
előtt egye-
dül tsak a'
Jesus Chri-
stusban va-
ló igaz hit
által igá-
zulok meg

1. Milyen-
pen vagy
te igaz az
Isten előtt,
holott bű-
nös vagy?

2. Micsoda
oktal aján-
latot kaptak
a' ti?

3. Milyen-
képpen a'
Istennek tel-
letes elég-
tétele?

4. Az Isten
előtt tehát
mijénné-
m igaznak
tartatol te?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka

36 AZ EMBERNEK MEG-

volna, és semmi fogyatkozás én bennem, nem volt volna; Sőt inkább mint ha azt a engedelmeséget, mellyet a Christus tselekedett, tulajdon én tselekedtem volna e.

Minden gonoszra hajlando) Az ő emberre képest tudni-illik, az az, a meg-romlott természetnek maradék részeire nézve: úgy mint mellyek az ujjá születettekbe-is még feñ vadnak.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Rom. 3. 28. Annak-okaért mind ezekből ázt hozzuk ki bizonyos-képpen, hogy az ember meg-igazul hitnek általa, a törvénynek tselekedets nélkül.

Gal. 2. 16. Tudván mi ezt, hogy né igazul-meg az ember a törvénynek tselekedetiből hanem a Jesus Christusbá való hit által: Mi-is a Jesus Christusban hittünk, hogy meg igazulnánk a Christusban való hit által, és nem a Törvény tselekedetiből: Annak-okaért, mert egy teli-is nem igazul-meg a Törvény tselekedetiből.

b. Rom. 7. 14. Mert tudgyuk hogy a törvény lelki állat. *De én sepsi vagyok, és rekesztetem a bűn alá.*

Ismét, Rom. 7. 21. 22. 23. *Feléalalom az ers magamban, hogy jó akarok tselekedni, ez törvény, * hogy a bűn én hozzám ragadott. Mert gyönyörködöm az Iste Törvényebé a * belső ember berint; de látok az én tagaimban más törvény * melly az én elmémnek törvényével * ellenkezik, és engemet rabul ad a bűnnek törvényének, melly az én tagaimban vagyok.*

[*** E négy helyekben a Törvénynek nevezeti tézsen, külömb külömb mozdulásokkat és indulatokat, mellyek közül némelylek a belső és ujjá született ember szerint jó végre léfznek; némelylek viszont az ő ember avagy meg-

SZABADULASAROL. 37

a' meg-vesztet természet szerént, (melly még az ujjá születettekben-is ez életben nyilvánvaló,) gonosz végre léfznék] és Gal. 5. v. 16. 17.

c. Marth. 9. 2. *Bizálfiám meg bortsáttatának néked a te bűneid.*

Rom. 10. 10. *Szövel hiszünk az igazságra.*

Rom. 4. 23. 24. Nem tsak ő érette (Abrahamért) irattatott penig meg, hogy ez tulajdonittatott neki igazság gyanánt, hanem mi érettünk-is, kiknek jövendőben tulajdonittatik azoknak tudni-illik a kik hisznek abban, a ke fel-támasztotta a mi Urunk Jesus Christust a halálból.

d. Rom. 3. 24. 25. *Meg igazulunk penig ingyen; Isten kegyeleméből a Jesus Christusban lösté válságnak általa: Kís az Isten rendelt engesztelő áldozatul az ő véreben való hitnek általa, az elébbeni bűnöknek meg-bortsáttatásában való igazságnak meg-mutatására.*

Rom. 4. 6. 7. 8. Mint a Dávid-is boldognak jelenti lenni azt az embert, kit isten igaznak tulajdonis tselekedet nélkül, mondván: Boldogok a kiknek meg-bortsáttattak az ő hamisfágok, és a kik el-fedeztetek az ő bűneik, Boldog ember kinek nem tulajdonittya Isten a bűnt.

Rom. 5. 9. *Minok-utánna azért meg igazultunk az ő vérenek általa, sokkal inkább meg-tartatunk mostan a harag ellen ő általa.*

Rom. 5. 18. 19. Bizonyára azért miképpen egy (Adámnak) esetinek általa az ítélet minden embereknek kárhozatryára el-áradott: *Azonképpen az egy (Christusbának) meg-igazításának általa, a jó sieteményel-áradott minden emberekre, az életnek igazulására.* Mert miképpen hogy egynek engedetlensége által, sokan bűnösök löttének: azonképpen egynek engedelmesége által sokan igazak léfznek.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

K

AZ EMBERNEK MEG-

c. Efa. 1. 18. Ha a' szőke emberek olyanok volnának, mint a' sárga festék, fejeik lesznek mint a' hó: Es ha pirosak lesznek, mint a' piros festék, a' fejük gyapjúhoz hasonlok lesznek.

Mich. 7. 9. El. tapodgya a' mi alnokságunkat es a' tengernek mélységes örvényében veti minden bűneinket.

2. Cor. 5. 21. Mert az Isten, azt a' ki Isten nem tud vala, tévé bűné, hogy mi lennénk Isten igazsága ő benne.

Summája.

Azért mondom avagy álatom magamat az Isten előtt EGYEDŰL tsak hit által igaznak lenni, mert tsak a' hit az az egy eszköz, mellyel a' Jézus Christusnak elég-tételét meg-foghatom, és hozzáam kaptcsolhatom, vagy magamra szabhatom.

LXL. KERDES.

Miért állatod azt, hogy te EGYEDŰL tsak a' hit által igazulsz-meg?

F E L E L E T.

1. Nemde azért a' te hitednek méltóságával vagyé kedves az Isten előtt és meg-igazult?
2. Mitsoda hát tulajdon képen a' te igazságod az Isten előtt?

(1) Nem azért mint ha az én hitemnek méltóságáért volnék Isten előtt kellemetes a: hanem hogy Isten előtt (2) EGYEDŰL tsak a' Christusnak elég-tétel és igazsága és szentsége légyen énékem igazságom b: én pedig azt külföldben meg nem foghatom, hanem tsak az én hitemmel c.

Nem az én hitemnek méltóságával). Miképpen a' szem, a' láb, kéz és száj, a' mikhez az Irás a' hitet hasonlittya. Ján. 1. 12. és 6. 35 40. 53. nem a' magatokban való méltóságra nevezve, a' mennyiben tagok, ráplátanak valakit, avagy gazdagitnak, hanem hogy olly eszközök, kikkel afféle dolgok kerestetnek, megszerzetnek, és az embereknek tulajdonává tételnek. Így a' mi hitünk, és a' Jézus Christusnak ér-

SZABADULASAROL. 29

nek érdemében való bizodalunk meg-igazít, de nem az ő méltósága által, mint ha a' hitmagában színtén olly egészen tökéletes lelki jószág volna, hanem a' Christusnak érdeme és elég-tételére nézve a' menyiben azt magának meg-keresi, meg-szerzi, és magára ruházza, vagy tulajdonittya.

Szent irásbeli bizonyságok.

a. Rom. 4. 5. Annak a' ki nem munkálkodik *hané hisz a' ki meg igazittya a' hitetlen embert tulajdonittatik a' hit igazság gyanánt, Eph. 1. 8. 9. Kegyelemből tartattatok meg, hitnek általa, és az nem a' téslesek vagyon: Isten ajándéka az, nem a' tselekedesből, hogy tenki ne kerkedgyék.

b. Meg-igazulunk ingyen, s' a' t. Meg-igazulván az ő vére által, s' a' t. clyebb. Miképpen egy élet által, s' a' t. Lásd. oda fel. 2. Cor. 5. 21. Az Isten azt a' ki bűnt nem tud vala, tette bűné. s' a' t. 1. Cor. 1. 30. Jer. 23. 5. 6.

c. Rom. 3. 21. 22. Mostan pedig meg-jelent az Istennek igazsága a' törvény nélkül melly meg-bizonyittatott a' Törvénynek és a' Prophétáknak bizonyságokkal is. Az Isten igazságát mondom, hogy meg-jelent a' Jézus Christusban való hitnek általa * mindenekhez és mindeneken a' kik hisznek, mert nintsen ebben külföldiség.

[* Ugy-mint melly által az Istennek minékünk előnkben tételott és ajánltatott igazságát meg-fogjuk. Annakokáért a' hit nem maga az igazság: hanem ollyan mint a' szegénynek keze, mellyel a' neki nyújtott alamsinat el-veszi.]

Sid. 11. 7. Hit által Istenől meg-intervén a' Noe-kárhoztatta e' világot, és a' hitből való igazságnak öröksége lett. Rom. 4.

* Itt a' hit a' tselekedetnek elnyébe tételik, ez okáért nem annyiban a' hitből a' menyiben az a' hittel ben való jó tselekedet, hanem a' menyiben a' Christus igazságát meg-fogó és reájok ruházó eszköz. Lásd a' 60. kérdést a' D-ben.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka

90 **AZ EMBERNEK MEG-**

Rom. 4. 3. *Hán az Abrahám az Istennek és tulajdonosai nek igazságar a.*

Phil. 3. 9. *Nem lehet nekem olly igazságom, melly a törvényből volna: hanem melly a Christusban való hit által vagyon.*

XXIV. Ur

NAP.

Summája

A' mi jo-

tseleked-

tink nem lehetnek igazság, avagy az igazságnak valami része az Isten előtt, mert hibások tökéletesség nélkül valok.

1. Minémű igazságnak kell annak lenni, mely az Isten iteleiben megálhasson?

* Lásd. oda-fel 4. és 10. kerd.

LXII. KERDES.

A' mi jo tselekedetünk miért nem lehet igazság, avagy Isten előtt való megigazulásunknak valami része.

igazság, avagy Isten előtt való megigazulásunknak valami része.

FELELET.

Azért mert annak az igazságnak melly az Isten előtt megálhat, (1) vétek nélkül valónak és tökéletesnek kell lenni, és minden részeiben az Isten törvényével egyezőnek a: Minékünk pedig leg jobb tselekedetünk is, a' mig e' gyarló testi életben vagyunk, nem tökéletessek, hanem bűnökkel megferteztetek b.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Szeresséd a' te Uradat, s' a' t' Ismét; Arkozott minden s' a' többi. *

Jak. 2. v. 10. *Mert valaki az egész törvényt megtartándgya, és kezezendik pedig egy dologban, az egész törvény megromlásában bűnös.* Rom. 2. 2. 5. *az Isten iteleti igaz.*

b. Solt. 130. 3. *Ha a' mi bűneinket megtartándod Isten: Uram kétsoda álhat-meg?*

Esa. 64. 6. *Mi minnyájan olyanok vagunk mint a' tisztátalan; es mint a' megfertezsest ruha minden mi igazságunk.* Jak. 3. 2. *Sokakban megbotlunk minnyájan.*

1. Ján.

51 **SZABADULASAROL.**

1. Ján. 1. v. 8. *Ha azt mondgyuk hogy nincsen bűn mi bennünk, magunkat megtsalgyuk, és igazság bennünk nincsen.*

LXIII. KERDES.

Hogy hogy lehetne az, hogy a' mi jo tselekedetünk semmit nem érdemlenének, ha az Isten mind e' világ szerint, s' mind a' jövődő életben jutalmat ígér hogy ad érettek?

FELELET.

(1) Az a' jutalom nem a' mi érdemünkért adatik a: hanem kegyelemből b.

E' világ szerint s' mind a' jövődő életben jutalmat ígér, mert meg-vagyon írva, 1. Tim. 4. 8. Az Isteni tisztelet, (avagy kegyesség) mindenre hasznos, mellynek írott vagyon e' világon, és a' más világon való megajándékozásáról.

Ismét, Márk. 10. 29. 30. *Bizony mondom nektek, nincsen senki a' ki el-hagyandgya házát, vagy atyafait, vagy nényét, Attyát, avagy Annját, avagy feleségét, avagy gyermekit, avagy szánto-földeit én érettem es az Evangeliomért, a' ki száz annyit nem venne mostán az időben, házakat, atyafiakat, nényeit, annyait, gyermekeket és szánto-földeket, haboruságokkal egybe, és a' jövődő világon örök életet.* Matth. 10. 41. 42. Luk. 8. 35. Matth. 5. 12.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Luc. 17. 10. *Ha mind azokat meg-tselekedenditek is mellyek nektek parantsoltattak, azt mondejátok: hátsontalan szolgák vagunk, mert a' mit kellett tselekednünk azt tselekedtük.*

Rom. 11. 35. 36. *Kétsoda adogt valami elő-*

G

szár ne-

Summája

Noha az

Isten a' jo-

tseleked-

teknek ju-

talmat ígér

mindazál-

tal abból

nem kö-

vetkezik

hogy azok

Isten előtt

valamit ér-

demelné-

nek.

1. Miért

nem kö-

vetkezik?

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin: /308.ig.j./

Ka

92 AZ EMBERNEK-MEG-

szőr néki (az Urnak) és meg-adná annak? Mert ő tőle, ő általa, és ő benne vadnak mindenek, övé legyen a' dicsőség mind örökké. Amen. Solt. 16. 2. Rom. 8. 13.

* Melly örökleg né érdemért adatik.

Summája A' tselekedetek nélkül hitből való megigazulásnak tudománnya né ad az embereknek gonosz életre való telti bátorságot a.

1. Miért nem ad? * Az az, nem engeddi hogy a' bűn uralkodgyék ő rajta. † Az az, meg-általkodva a' bűnökben meg nem maradhat.

b. Coloss. 3. 24. Tudván hogy ti az Urul vezitek az örökségnek * jutalmat; mert az Ur Christusiak szolgáltok.

Ísmér, 2. Timoth. 1. 16. Adgya az Ur hogy irgalmaságot találjon az Urnal amaz napon a' a' t' Lásd. Rom. 6. 23. és 11. 6. Matth. 25. 34.

LXIV. KERDES.

Nem adé e' tudomány gonosz életre való telti bátorságot az embereknek avagy nem teszi ő restekké a' jo-tselekedetre?

F E L E L E T.

Nem a: (1) Mert azfemmiképpen nem lehet hogy azok a' kik hit által a' Christusban oltarnak, hála-adásnak gyümölcseteget teremtenének b.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Rom. 3. 21. A' Törvény azért híjjában valóvá teszi a' hit által? Távol legyen az: sőt inkább a' Törvény erősíttyék.

Rom. 6. 1. 2. Mit mondunk tehát? Megmaradgyunké a' bűnben, hogy a' kegyelem annál nagyobb legyen? Távol legyen: Kik meg-holtunk a' bűnnek, mimodon élnek még abban? Solt. 130. 4.

b. 1. Ján. 3. 9. Valaki Istentől születettet, bűnt nem tselekedzik * mert annak magva van gyon abban; ingyca sem vétkezhetik † mert Istentől születettet.

Ján. 15. 5. En vagyok a' szőlőtő, ti szőlő vesztők vattok, a' ki én bennem marad, és a' őben én maradok sok gyümölcsötök terem. Lásd Gal. 5. 6. Jac. 2. 20. Tit. 3. 8. A'SA-

SZABADULAS AROL. 93

A' SACRAMENTOMOKROL.

LXV. KERDES.

Mivel hogy az irt csak a' hit teszi en minket részesekké a' Christusban és minden ő jo-téményiben, honnan származik hat ez a' hit?

F E L E L E T.

A' Szent Lélektől a: ki azt (1) az Evangéliomnak prédikállása által b, a' mi sziveiben fel-gerjeszti, és (2) a' Sacramentomokkal való éléssel bennünk meg-erősíti e.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Mivel hogy vagyon mincünk az hitnek azon Lelke, s' a' t' 2. Cor. 4. 13. *

b. A' hit a' hallásból vagyó, s' a' t. Ró. 10. 10. † 1. Cor. 3. 5. 6. Kirsoda a' Pál, és kirsoda az Apollos, haem szolgák nek által hitettek' és a' mint kinek kinek az Ur atta? En plántáltam: Apollos öntözte, de Isten adta annak előmenetelit. Tsel. 16. 14.

c. Rom. 4. 11. Az Abrahám a' környékletesnek jölet össte, a' környékleteslenségben való hitnek * igazságának meg-pesséltévre. környül metélkedés volt annak az ő hitinek meg erősítése, mivel már annak előtte a' környül-metéletlenségben lévén, meg-fogta vala az igazságot, és a' mellyet hiti által magához képtsolt vala.

Tsel. 8. v. 36. 37. 38. Monda a' komornyik: Inhol a' viz, micsoda tilt-meg a' kereszteségtől engedtet? Philep pedig monda: Ha szelyes szóból híjss, meg-lehet. Amaz pedig felelvén monda: hiszem a' Jesus Christuát Isten Fiának lenni. Es meg-állatá a' szekeret, és le-szállának mindketten a' vízben, Philep és a' komornyik, és Philep meg-keresztelé azt. † [† A' Phi-

XXV. Ua Na p.

Summája A' Szent Lélek mind felgerjeszti, s' mind meg-erősíti a' hitet a.

1. Mi által gerjeszti-fel a' hitet?

2. Ugyan azont mi által erősíti-meg? * Lásd oda fel a' 2 t. kérd. alatt az E. be.

† Lásd a' 21. kérd. alatt az F. be.

* Az az, a'

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka

94 **AZ EMBERNEK MEG-**

[† A' Philep meg-kereztelte e' komornyikot, ki már annak előtte az ő hitiről vallást tőtt vala. Nem azért hogy a' kerezttség által idvőzülne; hanem hogy az által meg-erősítetnek az ő hiti, mellyel a' Christufért igértetett idvőséget már meg-fogyván magához kaptolsa vala.]

Summája.
A' Sacramentumok az Evangeliomi igéreteknek
1. Jegyei.
2. Petséti e
1. Minémü jegyek a' Sacramentumok?
2. Kitől szerzettenek?
3. Miképpen él az Isten a' Sacramentumokkal mint jegyekkel?
4. Miképpen él vele mint petséttel?
[Ez kérdésre a' szavak kisérd így felel:]
Mert a' Sacramentummal való élés által, az Isten minékünk az Evangeliomi igéreteket meg-petséti.]
5. Mellyik az Evangeliomnak igéreti?

LXVI. KERDES.
Mitsodák a' Sacramentumok?
F E L E L E T.

(1) Szent a, és láható b, jegyek és petsétek c; mellyek (2) az Istenről azért szerzetettek d; (3) hogy azok által az Evangeliomnak igéretit nekünk inkább meg-világosítsa e, és (4) meg-petséttelye f tudni-illik, hogy (5) nem csak közönséges-képpen mindeneknek, hanem még egygyenként-is minden hiveknek, a' Christusnak kerezt fán véghez vitt egy áldozattyáért, ingyen ajándékozza a' bűnőknek bocsánattyát és az örök életet g.

Sacramentumok) Ez szó, Sacramentumok Deák ige, melly bizonyos rend-tartásokkal véghez vitt esküvést részen. A' Catechesisben pedig és Ecclesiákban vétetik a' szent jegyekért és petsétekért.

Hogy azok által) Itt szépen meg-jelentetik mi-

SZABADULASAROL. 95

rik mitsoda különbözőséssel legyenek a' Sacramentumok. 1. Jegyek. 2. Petsétek. *Elsőben:* mert mint egy jegyek az Evangeliomnak igéretit minékünk világosít meg-mutattyák, az az, az Evangeliomban, meg-igirt minden lelki ajándékok e' külső jegyek által ábrázoltatnak, és szemeink eleiben tétetnek.

Példá-
nak
oká-
ért.

A' környül-mertelkedés.
A' Vizzel való meg-mosás a' kerezttségben.
A' Báránynak meg-öletése.
A' meg-fregett kenyér és a' ki-öntött bor.

A' bűnőknek el-vetésének.
A' bűnőknek el-mosatójának, avagy azokból való meg-tisztulásnak.
A' Christusnak a' kerezt-fán való áldozat-tyának.
A' Christ' meg-feszítettett testének, és ki-öntött vérenek.

Másodszor, ugy-mint petsétek meg-petséttel nekünk az Evangeliomnak igéretit, az az, az Evangeliomban meg-igirtetett mennyei ajándékok, e' földi jegyek és petsétek által nekünk meg-bizonyittatnak és meg-erősítetnek: miképpen közönségesen, az emberek közt nagy hírelnek okáért a' levelek petsétekkel szoktak meg-erősítetni.

Szent irásbéli bizonyosságok.

a. Mof. 2. k. 29. 33. Idegen ne egyék azokban (tudni illik a' szentelen való áldozatnak husaiban) mert * szent állatok azok. Lásd 1. Sám. 21. 4.
b. Rom. 2. 28. A' testben nyilván való környül-mertelkedés. G 3 Mof. 2.

* Ha azért az ő Testamentombéli Ceremoniás áldozatok szeteknek neveztetnek; Méyivel inkább szentek hát az új Testamentombéli Sacramentumok

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka

96 AZ EMBERNEK MEG-

Mof. 2. k. 12. 13. Es az a' Báránynak vére léfzen néktek jelül a' házakban, kikben ti le-jöndetek, és mikor *lásádom a' vére*, el-me-gyek mellőletek: és akképpen nem léfzen ti közöttetek tsapás a' veszedelemre, mikor én az első szőlőtteket vágom az Egyptom földén. Tsel. 8. 36. *Inhol a' viz, &c.*

e. Mof. 1. k. 17. v. 11. Környül-metellyétek pedig a' ti férui testeteknek bőrének eleit, hogy légyen az, az én köztem és ti közöttetek való szövetségnek jele.

Rom. 4. 11. *Abrahám votta a' környül-metelkedésnek jelét, a' környül-metéletlenségben való hitnek igazságának meg-petséltésére.* Lásd. Mof. 2. k. 13. 9.

1. Cor. 11. 24. 25. Ezt (a' meg-tőrettetett kenyeret vévén és meg-évén) tselekedgyétek az én EMLEKEZETEMRE. Ezt (mikor a' meg-áldattatott pohárból isztok) tselekedgyétek az én EMLEKEZETEMRE.

d. Tsel. 7. 8. *Az Isten atya néki a' környül-metelkedésnek szövetségét.*

Mof. 2. k. 12. 27. *Ar Urnak Páschájának áldozattya.*

Ján. 1. 33. *Az Isten el-bossáta engem, hogy keresztessek vizzel.*

1. Cor. 11. 23. *En az Uról veszem, melyet néktek előtökbe-is attam, hogy az Ur Jesus a' melly étszaka el-árultaték vötte a' kenyeret, s' a' többi.*

e. Kijöv. 13. v. 9. *Megy légyen a' teneked az mint egy kezeden való jegyél, és emlékezestél, a' te szemid előtt.* Vessd öszve ezzel, 1. Cor. 5. 7. Lásd. Mof. 1. k. 17. 13. Mof. 5. k. 30. v. 6. Tsel. 22. 16.

Ezent bizonyittyák mind azok a' *Lócsók* valahol a' Sacramentumok *Jegyeknek* hivattainak. f. Rom.

* Tudni-
lik hogy
re-kováz-
lan ke-
nyerekkel
élt.

SZABADULAS AROL. 97

f. Rom. 4. v. 11. *Abrahám votta a' környül-metelkedésnek jelét, a' környül-metéletlenségben való hitnek igazságának meg-petséltésére.* *

g. Tsel. 2. 38. Péter pedig monda nékiek: *Térjtek-meg, és kereszteskedgyetek-meg egyen egyen az Ur Jesusnak nevében, a' bűnöknek bossánattyára.*

hímét, Tsel. 22. 16. Mostan azért mit kése-delmezel, kelly-fel és kereszteskedgyél-meg, és *mosd-el a' te bűnesdet*, az Urnak nevét segit-égül híván. Lásd. Matth. 26. 28.

Luc. 22. 19. 20. *Ez az én testem, melly esz-tesetek* adatik, bűnöknek bossánattyára.

ala, lenne bizonyos arról a' meg-igazulásról mellyet hiti által vött volt.

LXVII. KERDES.

Az ige azért és a' Sacramentumok mind ketten arra valoké, hogy a' mi hitünket a' Christusnak keresztes-fán lött áldozattya mint idvességünk egygyetlen egy funda-mentomára igazítsák?

Christusnak áldozattya, mint a' mi idvességünknek egygyetlen egy fundamentomára.

F E L E L E T.

Vgy vagyon (1) Mert a' Szent Lélek az Evangeliommal tanit a: es a' szent Jegyekkel erősit ebben b: hogy egészszén a' mi idves-ségünk tsak a' Christusnak egygyetlen egy áldozattyaiban helyhezterett, ki ő magát a' keresztes-fán adá érettünk áldozatra.

Tanis es meg-erősit) Ez két szokban meg-mutattatik: mitsoda külömbözéssel mind az I-ge, mind a' szent Jegyek vezérölnek minket a' Chri-

* Az az i-
vötte olly
végre,
hogy a'
környül-
metélke-
dés által,
melly az
Isten szö-
vetségé-
nek jele

Summája
Mind az
Ige, mind
a' szent Je-
gyek, a' mi
hitünket
vezérlik a'

1. Mikép-
pen bizo-
nyitod ezt
meg?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Ka

98 **AZ EMBERNEK MEG-**

Christusnak egy áldozatára. Mert a' prédikáltatott és nyilván hirdtetett Ige, a' hallgatók által a' mi sziveinkben mint egy bé-nyomja; A' Szent Jegyek pedig, kik az Igének erőitől, ugyan azont szemmel való látás által való szont a' mi sziveinkben bé-nyomják.

Szent írásbéli bizonyságok.

a. 1. Cor. 2. 2. Mert nem végeztem volt magamban egyebet valamit tudni ti köztetek hanem a' Jesus Christust, azt pedig a' ki megfeszített. Es 1. 23.

1. Cor. 3. 11. *Mert más fundamentumot sem lehet a' kövni, melly egy szerzetestől melly a' JESUS Christus.* Lásd. Gal. 3. 1.

* Az igének prédikálásában tudni-illik mellyről ott szoll.

b. Coloss. 2. v. 11. 12. Kiben (a' Christusba tudni-illik) körül- és merítették kéznélküli körül-meréléssel, mikoron a' bűnösöknek állatját le-verték a' Christusnak körül-merélésé által. *El-temetettek a' keresztség által, s' a' többi.*

1. Cor. 5. v. 7. *A' mi Páiskánk a' Christus meg-áldozatott mi éretünk.* Lásd. 1. Cor. 10. v. 16.

Luc. 22. 19. 20. *Ez én testem, melly ti éretetek adatik. Ez pohár Új Testamentom az én véremben a' melly ti éretetek ki-ontatik.*

Summája. Christus Urunk az új szövetségben csak két Sacramentumot szerzett, úgy-mint a' Keresztséget a: és a' Urnak Szent Vatsoráját b.

LXVIII KERDES.

Hány Sacramentumot szerzett a' Christus az Új Testamentomban?

F E L E L E T.

Kettő: A keresztséget a: és az Urnak Szent Vatsoráját b.

Kérdés. Mert nem találunk többet az Új Testamentomban, hogy az Evangéliumi ígéretek mellé, s' két Ceremoniáknál több rendeléssel volt Istentől. Ezokért nintsen több Sacramentum e' kettőnél.

SZABADULASAROL. 99

Szent írásbéli bizonyságok.

a. Lásd a' Keresztségéről, Matth. 28. 19. a' 71-dik kérdés alatt.

b. Lásd az Ur-Vatsorájáról, 1. Cor. 11. 23-27-dik kérdés alatt. Hogy továbbá nintsen több e' két Sacramentumoknál, meg-tetjük e' következő helyekből, 1. Cor. 10. 1. 2. 3. 4. Es Tsel. 2. 41. 42.

A' KERESZTSEGRŐL.

LXIX. KERDES.

Miképpen emlékeztet arra és erősítéget az Isten a' keresztségben, hogy teneked részod vagy abban a' Christusnak egy-egyetlen egy áldozatában?

XXVI.
UR NAPSUMMÁJA.
A' keresztségnek külső vizével

való mosódás int engemet, úgy-mint jegy; és egyszer s' mind mint pécset meg-is erősít engemet, az én belső megtisztulásom felől, melly a' lélekben létszen, a' Christus parantsolatyának, és hozzá tetetett ígéretnék erejével.

F E L E L E T.

(1) Ekképpen, hogy a' Christus parantsolta e' külső vizzel való mosodást a: (2) hozzá tévén a' parantsolathoz ez ígéretnék, hogy az ő vére és lelke, szintén olyan bírányal meg-mos az én lelkemnek rutságából, az az, minden bűneimből engemet, mint igaz az, hogy a' vizzel külső-képpen meg-mosattattam, mellyel a' testnek minden szennyét és rutságát el-szokták mosai b.

1. Miképpen int és erősítéget a' parantsolathoz erejével?
2. Miképpen a' hozzá tetetett ígéretnék erejével?

A' mik oda-fel az 66. kérd. alatt közönségesen a' Sacramentumok felől meg-mondattak, azok itt kiváltképpen a' Keresztségre alkalmazattak. Kés dolgokat kell továbbá itt meg-jegyezni.

C s.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

100 AZ EMBERNEK MEG-

gyezni. 1. A' kereszttségben kettős meg-mosodás vagy on. *Egy yik külső*; mellyet az egyházi szolgálta, külső vizzel a' tetten véghez viszen. *Másik belső képpen való*; mellyet maga a' Christus az ő Lelke és vére által a' mi lelkeinkben véghez viszen. 2. Mivel hogy a' külső mosodás jegye, és Istentől szerzettetett s' meg-rtalharatlan petséti a' külső mosodásnak: azért a' hivek belső-képpen való mosodással olly bizonyosan meg-tisztittatnak, a' melly bizonyosan külső képpen meg-mosattatnak.

Szent írásbéli bizonyosságok.

* Lásd a' 71. kérdés alatt.

a. Mennyetek-el és tanítsátok; s' 2. t. *

b. Tit. 3. 5. Az ő irgalmaságából *tanítsát meg minket, az ujjonnan való szűletésnek feredőjének, és a' Szent Lelkeknek meg-ujjításának általa.*

† Ananiás így szoll Pálnak.

Tsel. 22. 16. † Kelly-fel, *keresztelkedj vel-meg, és tisztítsát meg a' te bűneidből az Ur-nak nevével segítségül híván.*

Summája

A' Christusnak vé-rével meg-mosattatni semmi nem egyéb, hanem a' Christusnak ki-ontott véreért, bűneinknek bocsánattyát nyerni, a' a' Christusnak lelkével meg-mosattatni viszont annyit térszen, mint a' Szent Lélek által ujjá szűlettetni b.

LXX. KERDES.

Mitsoda a' Christusnak lelkével és vérevel meg-mosattatni?

FELELET.

Istentől bűneinknek bocsánattyát venni ingyen, a' Christusnak véreért, mellyet mi érettünk az áldozattyában a' kereszt fán ki-ontott a': Annak utánna a' Szent Lélektől is meg-ujjítatni, és annak szenteléséből Christusnak tagjává lenni b: (1) hogy a' bűnök-mek nap-

. Miért hogy ujjá-szűlette-rünk

SZABADULASAROL. 101

ek napról napra inkább meg-halijunk, és mentül, s' fegyhetetlenül élljünk c.

Itt-is két dolgokat kell meg-jegyezni.

1. A' Christusnak két különböző jó tette-nényit: tudni-illik a' MEG-IGAZITTAT-AST, mellyet nekünk az ő halálával szer-ett, és a' MEG-SZENTELTETEST, mellyet az ő Lelke által mi beűnk munkálkodik.

2. A' meg-szenteltetésük két részét: ugyanint az ő embernek meg-áldoköltetését, az ujj-embernek meg-elevenítését. Mellyekről oda-ább a' 88. 89. és 90. kérdésekben.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. b. 1. Cor. 6. 11. *Meg-mosattatok, meg-szenteltettek, meg-igazítottatok az Ur Jesusnak véreben, és a' mi Istenuinknek Lelke által.* †

a. Jelen. 1. 5. A' Christus szeretett minket. *meg-mosot minket a' mi bűneinkből az ő Vé-re által.* És 7. 14. 1. Ján. 1. 7. Eph. 1. 7. Col. 1. 14.

b. Ján. 3. 5. Ha valaki ujjá nem szűlettetik *iztól és Lelkektől, nem mehet-bé az Istennek országába.* Ezech. 36. 25. 26. 27.

c. Rom. 6. 3. 4. Avagy nem tudgyátoké hogy *valakik meg-keresztelkedtünk a' Jesus Chri-stusban, az ő halálában keresztelkedtünk meg?*

El-remesztettünk az ert ő Véle együtt a' keresz-teg áloai a' halálban, hogy miképpen fel-tá-nasztattott a' Christus az Atyának ditsőségé-c, azonképpen mi-is új életben járjunk.

LXXI. KERDES.

Holigérte azt a' Christus, hogy ő minket olly *izonynal meg-mosogat és meg-tisztit az ert vérevel és Sz. Lelkével, mint bintén hogy kereszttségnek vizével meg-mosattatunk?* meg-bizo-ytattik itt. 1. A' Christusnak szerzeséből. 2. A' hozzá-attatott, és 3. az Írásban musitis elő hoztatott, igiretből.

† Sz. Pál e' helyen meg-magyarazza, mit tégyen MEG-MOSATTATNI, tudni-illik. 1. Az Ur Jesus-nak nevében, az az, az ő áldozattyáért és érdeméért meg-igazittatni. 2. A' Sz. Lélek által megszenteltetni.

Summája. Hogy mi a' Christusnak vérevel és lelkével olly bizonynal meg-mosattatunk, melly bizonynal külső vizzel meg-mosogatunk, meg-bizonynal

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

A'kereszttségnek szerzésébé mellynek ig
ekképpé vadnak: Matt. 28. 29. Márc. 16.

1. Mikép-
pen vagyó
a' kereszt-
ségnek
szerzése?
2. Mitsoda
a' hozzá a-
dattatott
igéret?
3. Mitsoda
az irás-
ban elő-
hozattatott

(1) *Meenyetek-el, és tanitsatok mindé ne-
ket, meg-keresztelvén őket Atyának, Fi-
nak és Szent Léleknek nevébe,* (2) *A'ki
end és meg-keresztelkedéndik idvezül, a'
penig nem hiend, el-kárhozik.* Ez igére-
másvutt-is elő hozza az irás. (3) Mikor
kereszttséget ujonnan valo születésnek fe-
dőjének a, és bűneinknek el-mosattatás-
nak nevezi b.

XXVI.
U R N A P.
Summája.
A'külső
vizzel va-
lo meg-
kereszt-
lés nem a'
bűnöknek
el-mosása.
1. Miért
nem az?

Szent írásbeli bizonyságok
a. Lásd. meg, a' 69. Kérd. alatt. Az Ur ki-
i irgalmasságából tartott-meg-minket, s' a'
b. Ugyan ott. Fel-kelvén keresztelkedgy
meg, s' a' többi.

LXXII. K E R D E S.
Ennek-okaért a' külső vizzel valo kereszt-
telés a' bűnöknek el-mosása?
F E L E L E T.

Nem az a. (1) Mert csak egyedül a' Ch-
stus Jესusnak vére tisztít-meg minket mind
bűneinkből b.

Szent írásbeli bizonyságok.
a. Péter. 3. 21. *A' Bárkához hasonló kereszt-
ségnek Peldája monst an minket-is meg-tart
az a' mellyet a' seftnek szennyoi el-mosatt
nak, hanem a' jó lelki esmértnék Istennél va-
kéz bé adása vagy kérdeződése) a' Jესus
Christusnak halálból valo fel-támadása álta
Lásd. ennek példáját. Tsol. 5. 13. 20.*
b. 1. Ján.

1. Ján. 2. 7. Lásd. az 1. kérdés alatt az Eben-
th. 3. 11. En ugyan keresztellek titeket
zel a' bűnökből valo meg-téréste: De a-
a' ki en utánuam jó keresztel titeket Sz-
ekkel és tiszszel. Az az, Ki a' mi lelki szen-
nket nem kálomben tisztítja meg, mint
eppen az arany a' tűz által meg-tisztíta-
Ján. 3. 5.

Ján. 19. 34. Es mindgyárt ki-méne a' (a'
ristusnak a' kereszt-fán által ökleltetet ol-
ából) * Géz és Víz.

Ján. 5. 6. Ez az t a' ki jött * Géznek és
nek általa, tudni-illik a' Jესus Christus:
n csak viznek általa, hanem * vérnek és viz-
t általa.

* * * Az ő Testamentomban az áldozatok-
ki-ontott vérek által léfzen vala a' bűnök-
botsánartya, vagy meg-engefztelés; viz
al penig a' tisztulás. Mindenik ábrázoló pél-
a volt, a' bűnöktől a' Christus vére által valo
endőbéli meg-tisztulásuaknak: és a' Lélek
al valo meg-tisztulásunknak-is, ki tiszta viz-
k mondatik. Ezech. 36. 55. Ján. 7. 38. 39.]

LXXIII. K E R D E S.
Miért nevezi tehát a' Szent Lélek a' ke-
rszttséget ujonnan valo születésnek fere-
dőjének és bűnöknek el-mosásának?
fodásának két okaért: A' viznek, s' a' Christus vérenek és
kének egy mással valo egygyezésekre képest. 1. A' bűnök-
valo meg-tisztittatásunkaak bizonyos voltára képest.

F E L E L E T.
Az Isten nem valami nagy ok nélkül szoll
képpen, tudni-illik nem csak arra akar
aitani minket (1) hogy a' mint a' viz el-
mosa

† Nem az
őv Testa-
mentom-
béli Papok
kik ez igaz
Papnak
csak ábrá-
zoloí vol-
tanak.

Summája.
A' kereszt-
ség nevez-
tetik bű-
nöknek el-
mosásának és
kének egy
valóra képest.

1. Mitsoda
a' viz, s' a'
Christus
vére és lel-
ke között
valo egy-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

gyeiség?
avagy mi-
ben egy-
gyeznek
ezek?
2. A' ke-
refztésgbē
miképpen
tőtetünk
bizonyo-
sokká a' mi
bűneink-
ből való
meg-tisz-
títatásunk
felől?

104 AZ EMBERNEK MEG-
mossa a' testiszennyet a, azonképpen a'
bűneinkből a' Christusaak vere b, és le-
tisztít-meg: De sokkal inkább azért, ho-
azzal a' szent jeggyel és Zálaggal bizony-
fa téfzen arról, (2) hogy szintén olly biz-
nyal meg-mosattatunk a' mi bűneinkből
belső feredővel, mint szintén a' külső és la-
hato vízzel meg-fereztetünk d.

Szent írásbéli bizonyságok.

- a. Ezech. 16. 4. *Vízzel-meg nem mosat-
tál mikor meg-tekintélek tégedet.*
- b. Jelen 1. 5. *A' Jesus Christus mosat-meg mi-
ket a' mi bűneinkből az ő Vere által.* és 7. 14.
- c. Esa. 14. 3. *Az Ur el mosandgya a' Sion
anyjának undokságát, és Jeruzálemnek
véré ki-mosandgya ő belőlök, az itéletnek
meg-eméltéinek Lelkével.* Lásd Ezech. 1.
7. 25.
- d. Tsel. 2. 38. *Keresztelkedgyek-meg ki-
köz-zétek a' Jesus Christusaak nevében
bűnöknek meg-mosására.* Rom. 6. 3. 4.
- Gál. 3. 27. *Valakik meg-keresztelkedtek
a' Christust öltöz-zetek-fel.*

Summája
A' keresz-
tyéncknek
kifédit
meg kell
keresztel-
ni három
okokért:
1. Mellyik
az első ok?
2. Mellyik
a' máso-
dik?

LXXIV. KERDES.

A' kis gyermekeket meg-kellé kereszteln
F E L E L E T.
Megkalligen-is. Mert (1) Ők-is szinte-
ny bé-foglaltatnak az Isten frigy kötéséb-
a, és az Anyaszentegyházhoz tartoznak mi-
az Őreg emberek b: és mivel hogy (2) Őn-
kik-is az Isten a' Christus vere által bűn-
nek bocsánattyát, és a' Szent Lelket, ki-
hit

hitnek adója és szerzője, nem különbem-
int az Őregeknek igéri c. (3) ezokáért Ő-
et-is szükség bé-oltni a' keresztleg által az
Isten Anyaszentegyházában, hogy meg-vá-
szaltsanak a' hitetleneknek magzattyoktol
Nem különbemint az ő Törvényben,
környül-metélkedés által léfzen, vala e'
nygyben való bé-avatás c: (4); Mellynek
helyében az új Testamentomban a' Kereszt-
keresztetett.

Igértetik) Mert valakik a' Szent Lelket és a'
ünöknek bocsánattyát veszik vala, azok meg-
kereszteltettek. Tsel. 10. 47.
Az nyegyedikre így felellyen-meg a' tanulo
féd: Mert immar az Új Testaméomb i a' kör-
ül metélkedés helyébe a' kereszttség ferezte-
tt, azért meg-kell keresztelni a' kifdedeket.

Szent írásbéli bizonyságok.

- a. Mos. 1. k. 17. 7. *Es helyhez tettem az én
szövetségemet én köz-öttem, és te köz-ötted, és a'
magod köz-ött te utánnad, az ő nemzetsé-
gekben örökké való szövetségül, hogy legyek
köz-öttek Istened és a' te magodnak * te utánnad*
- 1. Cor. 7. 14. *A' ti magzatitok szentek, †
om. 11. 16.*
- b. Joel. 2. 16. Mos. 6. k. 29. 10. 11. 12 a.
Chron. 20. 13. Öszve vetvén. Eph. 5. 25. 26.
- c. Márc. 10. 14. 16. *Engedgyétek hogy jöj-
nek hozzám a' gyermekek, és meg-ne tiltsá-
k őket, mert ilyenek az Istennek országa.
s mikor azokat ölében vötte volna, kezét rá-
k vétvén mag-áldá őket.*
- Tsel. 2. 38. 39. *Térjetekek-meg, és keresztel-
gedgyétek-meg mindzjáján a' Jesusnak nevében,
a' bűnök*

3. Miért
kell azért
meg-ke-
refztelni a'
kifdedeket
hogy Isten
frigy kötē-
sében vad-
nak?
4. Mellyik
a' harma-
dik ok?

*Abrahám
magvának
nem csak
azok mon-
datnak, kik
teft szerént
ő tole szü-
lettette-
nek: ha-
nem azok-
is kik az
Abrahám
Atyánknak
hitinek
nyomdo-
kát köve-
tik, Rom.
4. 12.
† Nem ugy
mint ha
eredendő

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin:
/308.ig.j./

vétek ő
bennék-is
nem volna,
hanem mi-
vel hogy
az Istenek
Sz. szövet-
ségében
avagy fri-
gyében
vadnak
mint az ő-
tegek is.

a' bűnök bocsátására, és bocsátok a' szent-
léleknek ajándékát. Mert tényleg lőttek az igé-
retek, és a' ti fiaitoknak, és mindeneknek ki-
mészere vadnak, valakiket tudni-illik a' mi
Istenünk el-hivánd.

Ismét, Tsel. 10. 47. Vallyon meg-tilthat-
tyaé valaki a' vizet, hogy ezek meg ne keresz-
telkedgyenek, kika' Szent Lelket vőttek ma-
képpen mi-is? Lásd ismét. 11. rész. 17. versé-
d. Meg-tetzik ez az Apostolok tselekedetekből
kik midőn látták hogy a' szűlés hittének, egé-
háznépekkel kerestelték-meg, mint Cornéli-
us. Tsel. 10. 48. Az tömlőcz-tartót. 16. 33. Lydia
a' 15. v. b. Stephanát 1. Cor. 1. 16. Nyilván va-
gyó pedig hogy az háznep rend szerent őregek-
ből, és kis gyermekekből sokot állani, és az kil-
dedek ez háznépek közül sohol ki nem fogat-
nak. Lásd. 1. Cor. 10. 1. 2, Eph. 5. 25. 26,

e. Teremt. 17. 12. Minden férfiu annakoka-
ért, nyolczad napon az ő szűlése után kör-
nyül meteltettek ti köztetek a' ti nemzetségtek
ben. v. 11. Környül metéllyetek pedig a' ti fér-
futekteknek eleit, és az leszen az én köz-
sem és ti köztetek lévő szövetségnek J E L E.

f. Coloss. 2. 11. 12. Környülmeteltettek ke-
zélkül való környülmeteléssel, mikoron a' reitue-
bűncinek állattját le-vezekteték a' Christus-
nak környülmetelkedése által el-temetetvé-
ő véle egygyüt a' keresttségnek általa.

Itt azt tanittya szent Pál, hogy a' kerest-
ség azon dolgot jegyzi és petsélti-még mi né-
kük, a' melyet elein az környülmetelkedés
ezokáért az keresttség következett, a' kör-
nyülmetelkedés helyében.

AZ URNAK VATSORA-
J A R O L.

LXXV. KERDES.

di módon emlekez-tetel és erőssitterel az
Vatsorájában arról, hogy tenéked a'
Christusnak kerestfán lőtt egy yeglen egy
dozattjában és minden ő egyéb jo tétémé-
nyében részed vagyon?

borral való élésem int engemet mint jegy. és bizonyos-
is tészen engemet, mint petsét, a' Christus testével, vé-
vel, és minden ő jo tétéményivel való lelki közösülésem-
li; az ő parantsolattya és igireti szerént.

F E L E L E T.

(1) Mert a' Christus minden ő hiveinek s-
néke m-is meg-parantsolta, hogy abból a'
meg-szegett kenyérből együnk, és a' pohár-
ból, melly osztogattatik, igyünk az ő emleke-
retire, a: (2) ez igéretet-is hozzát évén. E-
ször hogy az ő teste én érettem a' kerestfán
intén olly bizonyal meg-áldoztatott és tö-
tett, és vére ki-ontatott a' melly bizonyal
meimel látom, hogy azt az Vrnak kenyéret
innékem izegik, és az ő poharának italát én
elem közlik b. Annak-utánna hogy ő az én
lelkemet szintén olly bizonyal és valoban le-
telteti és táplállya az ő testével, melly mi
rettünk meg-felzittetett, és az ő vérével
melly érttünk ki-ontatott melly bizonyal az
Vr testének és vérenek külső lathato jegyeit
az Egy házi szolgának kezéből el-fogvan testi
szammal hozzám vészem

A' mellyek oda fel a' 66. kérdés alatt a' Sacra-
mentumokrol közönségesen, és kivált képpen a'
kerest-

URNA P.
Summája
Az Urnak
vatsorája-
ban lévő
kenyérrel

és bizonyos-
Christus testével, vé-
közösülésem-
igireti szerént.

1. Mikép-
pen az ő
parantso-
lattya sze-
rént?
2. Mikép-
pen igireti
szerént?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

108 **AZEMBERNEK MEG-**

keresztiségről a' 69. kérdés alatt meg-mondat-
tak, azonok itt-is az Ur. Vatsorájára alkalmaz-
tathatnak.

Három dolgokat kell továbbá itt meg-
jegyezned.

I. Az Ur vatsorájában két féle étel és ital va-
gyó. Egyik *külső*: mellyet a' Tanító a' kenyér-
bél és a' borbá ad avagy osztogat. Másik *belső*
mellyet maga a' Christus az ő meg-feszítetté-
testével, és ki-ontatott vérével minékünk ad.

II. Két-féle ismét ezen vatsorában az étel-
nek és italnak módgya, külső tudni-illik és
belső. A' *külső* lészentesti szájjal a' *belső*
léleknek szájjával, az az igaz hittel.

III. Az a' külső ételnek és italnak mód-
gya a' belsőnek jegye és petsére.

Szent írásbeli bizonyítok.

a. Matth. 26. 26. 27. Marc. 14. 22. 23. Luk.
22. 19. 20. 1. Cor. 11. 23. 24. 25. Lásd alább
a' 77. kérdést.

b. 1. Cor. 11. 23. 24. 25. A' mi Urunk *Jesus*
Christus övé a' kenyeret, meg-töré és monda
Ez az en testem mellyi értetek meg-törésé
Ismét, ugyan ott. E' pohár Uj Testamenton
az en vérem által.

c. Lásd ugyan ott. *Véve a' kenyeret és mon-
da: Ez az en testem.*

Ismét, E' pohár Uj Szövetség az en vérem
által.

Ismét, 1. Cor. 10. 16. A' kenyér mellyet el-
szegdelünk, nemde nem a' Christus testének ve-
lünk való köz-lese? Az hálá-adásnak pohárát
mellyel hálát adunk, nemde nem a' Christus vé-
rénél velünk való köz-lese?

LXXVI.

SZABADULASAROL: 109

LXXVI. KERDES.

*Mitsoda a' Christus meg-feszítettett testé-
enni, és az ő ki-ontatott véréit innya?*
eg-feszítettett testét enni, és az ő ki-ontatott véréit innya,
még egyéb hanem 1. A' Christusban hinni a, 2. Igaz hit-
tal a' Christussal egygyesülni c.

F E L E L E T.

Semmi nem egyéb, hanem (1) a' Chri-
stusnak nem csak az ő tellyes kin szenvedését
halálát bizonyos hittel el-fogni és hoz-
ni kaptsolni, és ez által bűneinknek bo-
natnyat és az örök életet nyerni a: Ha-
m még annak-felette (2) a' Sz. Lélek által
a' Christusban és mi bennünk-is lakozik b,
pohárként inkább inkább az ő szentséges te-
stével egygyesülni c. (3) annyira hogy no-
g a' mennyekben, mi penig e' földön va-
lunk, mindazáltal az ő testéből való testek
nyünk, és az ő tsontyaiból való tsontok d,
miat az egész testben hogy minden tagok
k egy lélekből vesznek magoknak eleven-
tet, azonképpen mi-is azon egy lélektől
eg-elevenítettünk, és igazgattatunk e.

Szent írásbeli bizonyítok.

a. Ján. 6. 35. 50. Mondánakieket *Jesus*: En
gyök amaz életnek kenyere. A' ki én hoz-
ni jó semmiképpen meg nem éhezik, és a' ki
én én bennem meg nem szomjuhozik soha.
ama' kenyér, ki a' menyből jött alá, hogy
i abban eszik meg ne haljon. Es 54. verő.
ki eszi az en testemet, és iszsa az en vé-
rem örök életet szagyon.

H 2

(Ez

1. Miképpé
eszkük hi-
tünk által
a' Christus-
nak meg-
feszítettete
testét?
2. Ki által
egygyesü-
lünk a'
Christus-
sal?
3. Mikép-
pen egy-
gyesülünk
ő véle hit
által?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

110 AZ EMBERNEK MEG-

[Ez egész hatodik részben emmi az Isten Fiának testét, inya az ő vérét, és hinni ő benne mind egy dologért véternek.]

b. 1. Cor. 12. v. 13. Mert egy Lélek által mindnyájan egy ital által iszunk egy lélekkel. Lásd. Rom. 8. 9. alább.

c. Ján. 6. 56. A' ki eszi az én testemet, és iszja az én véremet, én benne lakozik, és én iszom benne.

Ismét, 1. Cor. 10. 6. A' hálá-adásnak pohára mellyet meg-szentelünk, avagy nem a' Christus vérével való közléseinké? A' kenyér mellyet meg-szegünk, avagy nem a' Christus testével való közléseinké?

d. Eph. 5. 30. Mert az ő testének tagjai vagyunk az ő testéből, és az ő csontjaiból vagyunk.

e. Ján. 6. 57. 58. A' ki engemet eszen el az én általam, a' ki ejendi e' kenyeret el mind örök életre.

Ismét, Rom. 8. 7. 9. 11. A' kiből nincsen a' Christusnak lelke az nem övé. De ha annak Leleke lakik bennetek a' ki fel-rámasztotta a' Jesum az halálból, meg-éleveníti a' ti halando testeitek is, az őti bennetek lakozó Lélek által.

Summája

Hogy mi oly bizonyosan a' Christusnak meg-szenteltetett testét eszszük; és az ő ki-ontatott vérét oly bizonyosan iszszuk; melly bizonyosan a' meg-törettetett kenyeret eszszük és a' meg-szenteltetett pohárban lévő bort iszszuk, az meg-erősítetik. 1. A' Christusnak szerzéséből. 2. Az Szent Páltól másut-is elő-hozatot ígéretből.

LXXVII. KERDES.

Melly helyen ígérte a' Christus hogy az ő testét és vérét olyan bizonyosan adgya enniöknek és inniök az ő benne hívőknek, a' melly bizonyosan a' meg-segett kenyeret eszik, és a' pohárból isznak?

F E L E L E T.

Az ő Sz. Vatsorájának szerzésében melly nek ig

SZABADULASAROL. 111

ekigéi ekképpen vadnak. 1. Cor. 11. v. 23.

4. 23. (1) A' mi Urunk Jesus Christus, a' kenyér és bor a' mellyen el-áruztatek, vévé a' kenyér, és hálakat adván meg-szegé és mondá: Vegyétek, egyétek, ez az én testem

melly ti érettek meg-törettetik ezt tselegyétek az én emlékezetemre. Azonképpé pohárt-is minek-utánna vatsorálanak volna. mondván: Ez pohár Új Testamentó én vérem által: ezt tselegyétek, valamenyiser ajándgyátok az én emlékezetemre.

Mert valamenyiser ejénditek e' kenyeret és e' pohárt ajándgyátok az Urnak hálaát hirdessétek miglen el-jövend. Ez ígétet pedig Sz. Pál Apostol másut-is elő hozta mikor azt mondgya, 1. Cor. 10. 16. 17.

2) A' hálá-adásnak pohára mellyel hálát adunk, nemde nem a' Christus vérének való közléseé? A' kenyér mellyet eszszünk, nemde nem a' Christus testének való közléseé? Mert sokan egy kenyér, és egy test vagyunk, mert mindnyájan egy kenyérben részeltetünk.

XXVIII. KERDES.

Nemde ezokáért a' szent Vatsorában lévő kenyér és bor a' Christusnak tulajdon testévé és vérévé léssené?

orájában a' kenyér és a' bor nem a' Christusnak tulajdon teste és vére; avagy nem változik-el az ő testévé és vérévé.

F E L E L E T.

H 3 Semmi

1. Mitsoda a' Christusnak szerzésé?

2. Mellyik a' Sz. Páltól elő hoztatott ígétet?

XXIX. V. N. A. P. Summája Az Ur. Vatsorájában

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

1. Honnan bizonyított azt meg?

Semmi-keppen nem: Mert (1) miképen a Kereszttségben való viz a Christusnak vérvé nem változtatik, sem a bűnöket nem moshattya: hanem csak jele és zálog azoknak a dolgoknak, mellyek minékünk kereszttségben meg-petséltetnek a: Azoképpen az Ur Vatsorájában lévő kenyér nem a Christusnak természet szerint való teste, noha (2) a Sacramentomoknak mivoltokért, és a Szent Léleknek ilyen formavalo szollásának szokor modgya szerint a kenyér Christus testének nevezetik b.

2. Miképpen nevezetik tehát a kenyér Christus testének?

(Miképpen a kereszttségben lévő viz Christus vérvé: így az Ur-Vatsorájában lévő kenyér is Christus testének nem változtatik) Ekövetkezés jó, ezért; mert az Ur-Vatsorája is szinte ugyanugy Sacramentom; mint a kereszttség. A Szent Írás is pedig nem különben szoll a Keresztsegről, mint az Ur-Vatsorája felől: Mert miképpen a Kenyert Christus testének: a Példáért pedig Uj szövetségnek: azonképpen a keresztsegről bűnöknek el-mosatójának és ujja-születésnek feredőjének nevezi. Mellyekből következik az, hogy azon egy mivoltok vagyok e két Sacramentomokrol valo szollásnak formáinak.

A Sacramentomoknak mi voltok szerint melly mivoltok ebben áll, hogy az Írás a külső látható jegyeknek tulajdonítja a belső jegyeztetett dolgoknak nevezetit. De nem azért mint ha a jegyek jegyeztetett dolgokká változnának avagy a jegyeztetett dolgok a jegyekben befoglaltatnának: hanem azért, mert a jegyeztetett dolgok a külső jegyek által minékünk

nekünk meg-petséltetnek és erősfittetnek.

Példának-okáért.

Körül-petelés	Mon-datik.	Istennek szövetségének.	Mert	A' frigy kötésnek jegye.
		Ujjá való születésnek feredőjének, és bűnöknek el-mosatójának. Páshának avagy által me-netelnek.		Azt nekünk meg-petsélti és meg-erősíti.
Hul-ti Bá-ny.	Mon-datik.	Christus testének és vére- nek, avagy az ő tetté-vel és vérevel való kö-zösülésnek.	Mert	Jegye volt hogy az Isten által mégyen a' Bárányak vérevel meghintett házak méltet.
				Az Urnak testének és vére- nek emléke-zetit vesztük: és a' mi ő véle való közö- sülésünknek jegyei.

Szent írásbeli bizonyosságok.

4. 1. Per. 3. 21. Matth. 3. 11. Lásd a' 72-dik kérdés alatt.
6. Mos. 1. k. 17. 10. Ez az én szövetségem mellyet

Régi nyomtatványok, Matrica Slov., Martin: /308.ig.j./

114 **AZ EMBERNEK MEG-**

mellyet meg-tartsatok *hogy környék mellesfe minden férfiu ti köz-tetek.*

Imét, Mos. 2. k. 12. 11. 12. Meg-egyét penig a' bárányt a' ti ágyékaitokat fel-öved vén; *Mere az Urnak Páschája.*

Tsel. 22. 16. Fel-kelvén kereszttelkedgye meg, és tisztítsát meg a' te bűneidből.

Summája

Az Ur-Vatsorájában lévő kenyér és bor, a' Christus testének és vérének

neveztetik két okokért. 1. A' kenyérnek és a' testnek, bornak és a' vérnek egy mással való hasonlatosságokért. A' Christus testével és vérével való lelki élésünknek bizony voltára képest.

LXXIX. KERDES.

Miért nevezitehát a' Christus a' KENYERET a' testének, a' **POHART** a' vérének, avagy az ő vére által való ujfrigynek. **Azonképpen sent Pál-is a' kenyeret és bort** Christus testének és vérének való közlésének?

F E L E L E T.

A' Christus nem nagy oka nélkül szollik képpen: Mert nem tsak arra tanit minket ezzel: (1) Hogy a' miképpen a' kenyér és bor táplállyák a' testnek életét a: azonképpen az ő meg-feszült teste, és ki-ontott vére, a' mi lelkünknek valósággal étele és itala legyen, mellyel az örök életre tápláltatunk b: (2) Hanem sokkal inkább erre hogy ez látható szent jeggyel és záloggyal bizonyosokká tegyen minket, hogy a' Szent Léleknek tselekedete által színtén olly bizonyonnyal rézefszökké téizen minket az ő testében és vérében, melly bizonyoson e' szent jeggye

- 1. Mitsoda a' kenyér és a' Christus teste, a' bor és a' Christus vére között való hasonlatosság?
- 2. A' kenyérral és borral való élésünk,

SZ. ABADULAS ARQL. 115

egyeket az ő halálának emlékezetire testi ájainkal hozzáuk vesztjük c. Annak-felelet hogy az ő szenvedése és engedelmsége ollyan bizonynyal miénk, mint ha a' mi bűneinkért mi magunk lakoltunk volna, és az Istennek eleget tőtünk volna d.

Szent irásbéli bizonyosságok.

a. Solt. 104. 14. 15. Teremt szénát a' barátságoknak, és füvet az embereknek hasznokra: hogy eledelt vegyenek a' földből. *Ki borral meg-vidámítja az embernek szívét, és orvosságát meg-fenyésíti olajjal, és kenyérral az embernek szívét erősíti.*

b. Ján. 6. 55. 49. 51. *Az én testem Galossággal étel, és az én vérem Galossággal ital. A' ti Atyáitok öttek Mannát a' pusztában és meg-holtan. Ha Galaki eszik e' kenyéren él örökké. c. d. Vége a' kenyeret és monda. Egyszer s' a' t. Imét, a' Pohárt s' a' t. 1. Cor. 11. 24.---és 10. 16.*

A' kenyér mellyet meg-feszünk, Lásd. k. 77.

LXXX. KERDES.

Mitsoda külömbség vagyon az Ur-Vatsorája között és a' Pápások Miséje között?

A' Misé között való külömbség három dolgokban áll. 1. Nézi a' Christusnak a' mi bűneinkért egyfizer véghez vitt áldozatját. 2. A' mi Christussal való egygyesülésünket. 3. A' Christusnak imádatását.

F E L E L E T.

Az Ur-Vatsorája minékünk arról téizen bizonyfagot, (1) hogy minékünk minden bűneink tellyességgel meg-botsáttattanak, a' Christi

miképpen téfze minket bizonyosokká a' Christus testével és vérével való élésünk felől?

XXX.

UR NAP.
Summája.
Az Ur-Vatsorája és

1. Az Ur-Vatsorája mitsoda bizonyfagot téizen

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

116 AZ EMBERNEK MEG-

a' Christus a' Christusnak amaz egygyetlen egy áldozat-
tyáért a: mellyel ő maga egyszer b, a' ke-
reszt-fán áldozék c. Továbbá (2) hogy
2. Mitsoda bizony-
bizony-
got a' mi
Christussal
valo egy-
gyesülé-
sükről?
3. Mitso-
da bizony-
ságot a'
Christus-
nak imád-
tatásáról?
4. A' Mife
mit bizo-
nyit a'
Christus-
nak bü-
kért valo
áldozat té-
tele felől?
5. Mit ta-
nit a' mi
Christussal
valo egy-
gyesülé-
sükről?
6. Mit ta-
nit továb-
bá a' Chri-
stusnak
imádtatá-
sa felől:
7. Mit kel-

a' Christusnak amaz egygyetlen egy áldozat-
tyáért a: mellyel ő maga egyszer b, a' ke-
reszt-fán áldozék c. Továbbá (2) hogy
Szent Lélek által mi-is a' Christusban olt-
tunk d: Ki immár emberfégének természet-
szerént tsak az egekben vagyon az Atyán-
jobján, e, és (3) azt akarja hogy ő-
ott imádgjuk f, A' Mifében pedig (4) taga-
gyak hogy az eleveneknek és holtaknak, b-
neik meg-botsáttatván volnának a' Christus-
nak egygyetlen egy kin szenvedéseért; han-
ha a' Mife mondo Papok mostan-is minde-
napon áldozandgyak érettek a' Christust
Annak felette azt-is tanittják (5) hogy
Christus, teste szerént-is jelen vagyon a' ke-
nyérnek és bornak színe alatt: és ezokáért (6)
azokban kell őtet imádni. Es így (7) a' Mi-
fének fundamentoma semmi nem egyéb, ha-
nem a' Jesus Christusnak egygyetlen egy ál-
dozattjának és szenvedésének meg tagadása
és átkozott bálvány imádás g.

A' kenyérnek és bornak színe alatt.) Estovábbá
hogy testi szájjal veszfuk, azt és hogy mi a'
testi meg-étel által egyesülünk a' Christussal.
Atkozott bálvány imádás.) Mert az Olyán
melly alatt a' Christusnak testét jelen lenni rá-
költik, a' Mife ki-szolgáltatásának idején fel-
emelik, a' köfségnek mutogattják, arany vagy
ezüst edénybe foglalják, nyilván az ő Tem-
plomokban mutogattják szokatlan nagy pom-
pával széllyel hordozzák: kivált-képpen (a'
miut ők híjják) Ur napján, avagy CHRISTUS
TESTE-

SZABADULÁSAROL. 117

ESTENEK innepén, előtte leborulnak
nagy áhétatósággal ez BALVANYT igaz
ten gyanánt imádgják, és végezetre ez átko-
zott bálvány imádfért, szertelen kegyetlen-
edéssel viaskodnak, azt oltalmazzák.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Luc. 22. 19. 20. Ez én testem, az melly is
testetek adatik: Ezt mivellyétek az én em-
kezetemre: Ez pokár amaz Új Testamen-
um az én vérembe, melly is érettek kiottatik.
b. Sid. 9. 15. 26. 27. 28. Sem peniglen nem
ért ment-bé a' Christus a' szentséges hely-
re, hogy gyakorta áldozza-meg ő magát, mi-
éppen a' fő Pap minden éztendőben megyen
Sz. házba idegen vérrel; mert ha külföldben
volna; kellett volna ő néki gyakorta szenvedni
világ teremtésétől fogva. Hanem most egyszer
jelent-meg ő magának meg-áldozása által a' vi-
gnak utolsó részében a' bűnnek el-törlésére.
és miképpen hogy el-vegeztetett dolog az
emberek között, hogy egyszer meg-halynak,
az után itélet leszen: azon képpen Christus-is
egyszer meg-áldoztatván, hogy sokaknak bű-
nüket el-venné. Másodszor bűnért valo áldo-
zat nélkül meg-látatuk szoktol, kik őtet vár-
nak idvésegekre. Es 7. 12. Es 10. 12.

c. 1. Cor. 5. 7. A' mi Páscha Bárányunk a'
Christus meg-áldoztatott mi erettünk.

Sid. 10. 1. Egyszeren egy áldozatával tö-
lleteffékké tötte mind örökké azokat, a' kik
eg-szenteltesnek.

Ján. 19. 30. Mondo Jesus, Bé-teljesedett, és
jét le-hajtván, ki-botsátá lelkét.

d. 1. Cor. 12. v. 13. Egy lélek által mi mind-
nyájan egy testé kerestelketünk.

e. Col. 3. 1. Ha fel-támattatok a' Christus-
al az oda fel valokat kerestétek, holott a' Chri-
stus él

teiját in-
már végté-
re a' Mife
felől állat-
ni?

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin:
/308.ig.j./

118 AZ EMBERNEK MEG-

stus *Él az Atyán: jobján.* Es Tsel. 3. 5. 21.
f. Tsel. 7. 56. 57. 58. *Es monda az Isten*
Imé látek meg-nyilatkozott egeket, és láto
hog az embernek fia áll az Isten jobja felé.
Fel-kiáltván pedig amazok nagy fel-ízoval
őfüleiket bé-dugák, és mindnyájan reá roh-
nának. Es a' városból őtet ki-űzén meg-ke-
vezék, *ki imátkozván ez mondogya & a: I-*
ram Jesus végyed hozzád az én Lelkemet.

Summája

Három dolgot kívántatnak meg azokban, kik az Urnak asztalához járulnak.

1. Gal 5. 4. A' Christus Jesustól ki-rekesztettek, valakik törvény által akartok idvezülni, Es a' kegyelemből ki-estetek. †
[† Menyivel inkább ezent mondhattunk a Pápisták felől: ki-rekesztettek a' Christustól, valakik a' Mise által keresitek idveségteket. Mert a' Törvény az Istentől, a' Mise pedig az ördögtől vagon. [Lásd Mos. 5. k. 2. 15. Solt. 106. 19. 20. 21. Dan. 11. 38. 39.]

LXXXI. KERDES.

Kiknek kell az Urnak asztalához járulniok

F E L E L E T.

(1) Tsak azoknak, a' kik ugyan valobánnyák, hogy ők az ő bűneikkel az Urn Istent meg-bántották a: (2) de mindazonáltal bizodalnok vagon az Istenben hogy az ő bűneik a' Christusért meg-vadnak botcsáttatván, a' melly erőtlenségek pedig még benne vadnak, a' Christusnak szenvedése és halála által azok el-fedeztetvén vadnak b

(3) Es továbbá a' kik ez igaz hitben e, és a' jámbor életben naponként inkább inkább erőlködnek öregbülni d (4) De a' ikép mutatok, és a' kik bönökből Istenhez valoban

- 1. Mellyik az első?
- 2. Mellyik a' második?
- 3. Mellyik a' harmadik?
- 4. Kiknek kell el-tá-

SZABADULAS AROL.

eg nem térnek, (3) önnön magoknak rhozatot esznek és isznak e.

Valobánnyák] Ez léfzen mikor ők fiai fé-
emmel meg-ismérik az ő bűneiket az Isten
rvényéből, és az ő kárhozattyokat a' törvén-
k átkából, mellyekről láthatni az 4. 5. 10.
kérdésekben.

Az igaz hitben erőlködnek öregbülni.] Kö-
örögvén szorgalmatoson Istennek a' Sz. Lé-
kért, és élvén szorgalmatoson azokkal az
közökkel, mellyekkel Isten a' hitet szerzi
meg-erősíti bennünk, minéműek az Isten
éjének olvasása, halgatása, el-követése, és
Sacramentomokkal való éles. Mellyről Lásd
65. kérdést.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. b. c. 1. Cor. 11. 28. *Proballya-meg az érv*
*minden ember magán * és ugy egyek abból a' ke-*
perből, és ugy igyek abból a' pohárból.

* Proballya-meg lelke isméréit; hogy ha
bánkodiké az ő bűnein, hiszené a' Chri-
stusban. és vagoné nagy kívánsággal fel-
tött szándéka életének meg-jobbitására.]
a. Matth. 11. 28. *Jövetek hozzám mind-*
yájan a' kik meg-faradtatok, és meg-vagytok
erheltetvén; és én meg-könnyebbitlek tite-
et. Lásd Solt 51. 19. Es 57. 15. és 66. 2. Solt.
4. 19. Matth. 5. 3. 4. Zach. 12. 10.

b. 2. Cor. 13. 5. *Ti magatokat kísértésék-*
eg hogy ha & gyereke a' hitben. ti magatokat
roballyátok-meg. Ján. 3. 14. 15. és 6. 40.

c. 1. Cor. 11. 25. 26. *Ezt tegyétek az én*
mekezetemre. Mert valamennyifér éjendi-
k e' kenyeret, és iszfátok e' pohárt, az Ur-
ak halálát hirdésétek † miglen el jó.

d. Matth. 11. 29. *Vegyétek-fel az én igámat*
meg

vozni az Urnak asztalától? 5. Miert kell el-tá-vozniok?

† Az az, meg-gondoljátok, hogy a' Christus az ő halálával ti érettetek eleget tött és annak ereje által a' ti ő emberetek-is meg-feszítetik és meg-öldö-költetik.

Régi nyomtatványok, Matrica Slov., Martin:
/308.ig.j./

reátok és tanulmányok én töllem hogy én szelid és alázatos szívű vagyok, és találtok nyugodalmat a' ti lelketeknek. 1. Cor. 6. 20.

e. 1. Cor. 11. 29. A' ki észik és iszik méltatlanul *, kárhozatot észik és iszik magának (C) hogy meg nem válsztya az Urnak testét †.

[* Az az, nem illendő bősüllettel, készülettel, a' miképpen szól az Apostol a' Corinthusiakról; menyivel inkább az él véle méltatlanul, ki minden maga meg-probálása és helyes el-készületi nélkül járul e' Szent Vatsorához. (C) Az az, magára vonzza a' Szent Istennek haragját, és kemény s' terhes büntetését, midőn méltatlanul vérszi-el a' megáldatott kenyeret és bort. † Az az, mivel hogy azzal a' kenyérről, (mely neki ugye mint a' Christus meg feszítettet testének bizonyos és szent jegyevül adatik; és ezen okért a' Szent Pálról Christus testének hivattatik) nem különbben mint az otthon való közönséges kenyérről él:]

Summája

A' nyilvánvaló hitetleneket e' Sz. Vatsorához nem kelborsátani a: hanem a' Sz. gyülekezetnek attól ki kell őket rekeszteni.

LXXXII. KERDES. Hozzá kellé azokat-is e' vatsorához borsátani. a' kik vallásokkal, és életekkel magukat hitetleneknek, és Istenetleneknek bizonyították lenni?

F E L E L E T.

1. Mi okokra nézve né kell ahhoz őket borsátani? 2. Miképen. Semmiképen nem a: (1) Mert azzal az Istennek frigye meg-káromoltatik b: és az Istennek haragja mind az egészgyülekezet-re fel gerjed c. Annak-okaért a' szentgyülekezetnek, (2) a' Christus és az Apostolok paranc-

parancsolattyaok szerént d, ezeket (3) a' nyországnak kultsaival élven e, e' Szent Vatsorától mind adig el-kell tiltani f. (4) g penitentiara nem térnek, és életeket meg-nem jobbirttyák g.

(Hitetlenek és Istenetlenek) Kik nével ugyan reisztyenek, és atyafiak, de tudományokkal és életekkel magokat a' Christustól idegeneknek ni mutattyák.

Szent írásbéli bizonyítványok.

Matth. 7. 6. Ne adgyátok azt a' mi szent az ebeknek, se a' disznók eleiben ne lannya, a' trgyöngyöcsiket *, hogy azokat meg ne odgyák lábaikkal és reátok fordulván meg szaggassanak titeket.

1. Cor. 10. 21. Nem ihattytatok az Ur pohá- és az ördög pohárát. Nem lehetitek az Ur talának és az ördögök asztalának részefi.

1. Soit 50. 16. 17. A' hitetlennek ezt monda az Isten: Miért hirdeted te az en rendelé- met, és miért veszed az en szövetségemet a' Szadra? Te pedig gyűlölted a' fenyítéket, hátad megé vetetted az én beszédimet. Neh. 44. 6. 7.

Péld. 15. 3. Az Istenetleneknek áldozat- k gyűlölséges az Urnak, az igazaknak kö- rögések pedig kedves öneki.

1. Cor. 11. 30. Ennek-okaért is † Vadnak szörtesek fok erőtelenek és betegek, és el- tanak * sokan. Jos. 22. 20.

Matth. 18. 15. 16. 17. * Ha pedig vétke- te ellened a' te felebarátod, dorgáld meg tsak te közötted és ő közte, hogy ha szo- fogadgya, meg-nyerted a' te felebaráto- Ha pedig szodat nem fogadgya, végy

léd egy vagy két embert; hogy két vagy három

pen kell ö ket ki-re- keszteni?

3. Mi által kell ki-re- keszteni?

4. Med- dig kell ki rekesz- teni?

** Az az, az Istennek szentséges és kegye- lemél tel- lyes Igéjét, es Sacra- mentomit.

† Mert méltatlan észitek és iszszátok az Urnak kenyerét és borát: mint a' fel- sö versben meg-mon- dotta vala.

* Az az, megholtak a' Chri- stus paran- tsolattya cz.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

három bizonyágnak szájából akar melly do-
log bizonyosblégyen. Hogy ha azoknak-
nem fogadgya szavokat, mond-meg a' Gyü-
lekezérnek, hogy ha a' gyülekezérnek-is nem
fogadgya szavát, legyen te elősted olyan mint
Valamelly pogány és farkar.

† Az A.
postolok
parantso-
lattya ez.

Tit. 3. 10. † Az' eretnek embert egy vagy
két intés után meg-veffed.

2. Theff. 3. 6. 14. 15. Hadgyuk penig tinék-
tek atyámfiai, a' mi Urunk Jesus Christusnak
nevében, hogy meg-vonnyátok magatokat
minden atyafutól a' ki reedetlenül viseli
magát, és nem a' tanított tudomány szerént,
mellyet vött mi tőlünk. Hogy Valaki nem en-
ged a' mi leveleink által való beszédünknek
azt meg-jegyezzerék és azzal ne tarsalkod-
gyatok, hogy meg-szégyenüllyön. De ne tar-
tsátok úgy mint ellenségteket, hanem intse-
tek miút atyátokfiát.

e. Matth. 16. 19. Adam tenéked a' menyor-
szágnak kultsai, és Valamit meg-kötendesz e'
földön mennyekben-is kötözzerve leszen, és Va-
lamit meg-oldasz e' földön a' mennyekben-
is meg-leszen oldozva.

f. 1. Cor. 5. 11. 13. Mostan penig irtam nék-
tek, hogy ne tarsalkodgyatok azzal, ha Vala-
ki holott atyafinak nevezzerik, parazna
vagy fősvény, vagy bálvány imádo, vagy rész-
eges, vagy ragadozo, ez ilyenekkel mondom
hogy ingyon se egyetek. Vessétek ki azért a' go-
nosz embert köz-záletek.

g. 2. Cor. 2. 6. 7. ELEG ez ilyen embernek e'
mindenek által lőte közönseges dorgálás. Ugy-
annyira hogy inkább vizontag meg-keltyen
engednetek neki, és őtet vigasztalnotok kell
hogy valamimodon a' felettéb való keserü-
ségtől meg ne emésztesék ez ilyen ember-
e' a' többj.

LXXXIII. KERDES.

Mitsodák a' menyországnak kultsai?
FELELET.

Az Evangeliomnak prédikállása és az
Egyházi fenyték a: mellyekkel (1) a' meny-
ország a' hívőknek meg-nyittatik a' hitet-
lenek előtt pedig bé-zároltatik b.

Szent irásbeli bizonyságok.

a. b. Matth. 16. 10. † Tenéked adom a' meny-
országának kultsai; és Valamit meg-kötendesz
e' földön, meg-leszen az egekben-is kötözzerve;
és Valamit meg-oldasz e' földön, meg-le-
szen az egekben-is oldozva.

Ilmét, Matth. 18. v. 18. Valamiket meg-kö-
tendesz e' földön meg-leszen az egekben-is köt-
özzerve, és Valamiket meg-oldasz e' földön
meg-leszen az egekben-is oldozva.

Ján. 20. v. 22. 23. Vegyetek Szent Lelket:
Valakiknek meg-botsátandgyatok bűnőket,
meg-botsátatnak nékiek, a' kiknek meg-
artyátok, meg-tartatnak.*

[** E' két cikkelyetskében meg-magya-
rázza Christus Urunk azt, a' mit mondott
vala szent Máthenál a' meg-kötözzerés, és
meg-oldoztatás felől. Mivel hogy azért az
Evangeliomnak prédikállása, és az Egyházi
fenyték által botsátatnak meg a' bűnök,
és meg-is tartatnak, szükséges-képpen ki-
hozzuk, hogy e' kettő az Ecelesiának kul-
tsai, kikkal mind a' meg-kötözzerés, mind a'
fel-oldozás véghez vitetik.]

2. Cor. 10. 4. 5. 6. Mert a' mi vitőzke-
dünknek fegyverei nem testiek, hanem Isten
ereje által erősek nagy erősegeknek le-romlásá-
ra. Mikor tudni illik minden emberi okoskodásó-

URNAP.
Summája.

A' meny-
ország kult-
sainak e-
reje két
féle.

1. Az Euan-
geliomnak
predikál-
lása. 2. Az
Ecelesi
fenyték.

1. Mi
hasznok
vagyon e-
zöknek?

† Christus
Urunk így
szoll Pé-
ternek, és
a' több
Apostolok-
nak, és ő-
vélek min-
den egyéb
Evangeli-
omot hir-
dető Egy-
házi szol-
gáknak.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

kat el-forászták, és minden nagyságot melly
emelkedik az Isteni ísmeret ellen, és emberek
nek minden gondolattokat foglyul viszfizti
hogy a' Christusnak engedgyanak. Es kélsze
tartynak a' büntetést, melly által bocsfuzat á
lnak minden vakmerőségen minek utánna be
telendik a' ti engedelmesfégték.

Summája
Az Euan-
geliomnak
predikálá-
sa által

LXXXIV. K E R D E S.

Mi módon nyittatik meg, és mi módon tét
tik bé a' menyország az Evangelium-
predikálásával?

meg-nyitni a' mennyeknek országát, annyit téfszen mi
a' hívőknek közönségesen hirdetni bűneiknek bocsána
tyát e. Bé-tenai ísmét annyit téfszen, mint az Istennek ha
ragját, és az örök kárhozatot hirdetni a' penitentia ta
tatlanoknak, és hitetleneknek e.

F E L E L E T.

1. Kiknek kell meg-nyitni a' mennyeknek országát az Evangeliumnak predikálásá által?
2. Hányszor kell meg-nyitni?
3. Kik előtt kell bétenni?
4. Meddig kell betenni?
5. Missoda használ vagon e' meg-nyitásnak és bé-tévesnek?

Mikor a' Christusnak parantsolottyáb
(1) minden hívő embereknek, és kinek-ki
nek magának is a' közönségesképpé hider
tetik, hogy Isten ő nékiek a' Christusnak én
deméért mindé bűnöket meg-engedi b. (2)
Valamenyítzer az Evangeliumnak igérete
igazhittel hozzájok kapszollyák e. viszonta
penig (3) minden hitetleneknek és kép mu
tatónak d. azt hirdetik hogy mind addig
Isten haragjában, és az örök kárhozatnak kö
telében vadnak e, (4) valamig a' bűnőkbe
meg-maradnak, f. (5) Melly Evangelion
bizonyosság tétele szerént, az Isté minde' vil
gő, mind a' jövendő életbē meg-ítéli őket

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Marc. 2. 3. 5. Akkor jövének ő hozzá kik
oznak vala egy gutta ütött embert, kit négy
ember hoz vala; Mikoron pedig látta volna
Jesus azoknak a' hiteket, monda a' gutta ütött
embernek, Fiam meg-bossáztattak teneked a'
bűneid. Lásd. Ján. 3. 16. 18. 36. és 5. 24.
Marc. 16. 16. Tsel. 10. 43.

*Nem csak
az embert
hordozók-
nak, ha-
nem ma-
gának a'
gutta ü-
tötnek-ist

b. Tsel. 2. 37. Ezeket pedig mikor hallották
olna, szivekben meg-keseredének, és mondá-
nak Péternek, és a' több tanítványoknak: Mit
elekedgyünk atyámfiai férfiak? Péter pedig
monda nekik: Térjete meg, és keresztesked-
yete meg mindnyájan a' Jesus Christus ne-
vében, a' bűnnek bocsánattyára.

Ísmét, Tsel. 13. 38. Azért légyen néktek
bátorokra, atyámfiai, hogy ez által hirdessétek
a' bűnnek bocsánatya. Es mindenekből
mellyekből a' Moses törvénye által meg nem
szittathattatok ez által minden a' ki hiszen
igazzul. Eph. 1. 7. Rom. 3. 24. 25.

c. Matth. 11. 28. Jöjjetek én hozzám mind-
nyájan kik meg-fáratatok, és meg-terhelte-
tek, és én meg-nyugotlak titeket.

Ezech. 33. 11. Elek én, azt mondgya az Ur I-
sten: Nem akarom a' hitetlennek halálát, hanem
y a' hitetlen ki-terjen az ő utarol és olyan.

d. Ján. 8. 24. Mert hanem hiszitek hogy én
gyok, meg-balsok a' ti bűneitekben.

Apost. tsel. 8. 21. Nintson teneked sommi re-
nd e' dologban, mert a' te szűved nem tisztá
Istennak előste.

e. Ján. 3. 36. A' ki nem hiszen a' Fiának
m látgya az életet, hanem az Istennak ha-
gyja marad rajza. Ísmét, 18. vers. A' ki nem
Isten, immar ol. kárhozatoste, mert nem hitt
Istennak egyetlen egy Fiának nevében.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

126 AZ EMBERNEK MEG-

f. Matth. 3. 7. 8. *Mérges kígyónac fajzati, kitso-
da inter-meg titeket, hogy az Istenek követke-
zendő haragját el-távoztatnátok? Teremtete-
azért a' poenitentiához illendő gyümölsöt.*

g. Rom. 2. 16. *A' napon mellyen az Ur meg-
itéli az embereknek titkaikat az en Évange-
liumom szerént a' Jesus Christus által.*

Matth. 18. 18. *Bizony mondom néktek: Va-
lamiket meg-kötendetek e' földön meg-lesznek
kötve az egekben, és valamiket meg-oldoztat-
e' földön, meg-lesznek oldoztatva az egekben.*

Summája

LXXXV. KERDES.

Az egy-
házi fenyi-
ték által
bé-zárolni

a' menyorszá-
got az Egy-
házi fenyi-
ték által?

1. Kiknek
kell bé-
tenni a'
menyorsá-
got az Egy-
házi fenyi-
ték által?
2. Mikor
kell bé-
tenni?

Mimodon rétetik-bé, és mi módon nyitta-
tik meg a' menyországot az Egyházi
fenyíték által?

a' menyországot semmi nem egyéb, hanem ki-
roksztat az embert a' szent gyülekezetből f. meg-
nyitni ismét, a' zón embert a' gyülekezethez kedvében venni b.

F E L E L E T.

Mikor a' Christushoz parantsolattya-
ból (1) azok a' kik jöhetnek hogy nével keres-
tyőnek a, de tudományokkal b, avagy éle-
tekkel ő magokat a' Christustól idegenekne-
lesni meg-tautatták c. (2) Minek utána egy-
néhányszor keresztyéni szeretetből és nagy
atyafiuságossá meg-internekd; tévelygésekből
ki-térni és bűnöknek véget vetni nem akart-
nak, végre osztán meg-jelentettek a' szent
gyülekezetnek: avagy azoknak, a' kik arra re-
deltek az Anyaszentegyházról e. Es hog-
ha azoknak intéseknél sem engednek f. ugya-
azonoktól a' Sacramentumoktól való el-tilt-
ást

SZABADULASAROL. 127

Ital a' szent Gyülekezetből g' és (g) így az I-
stentől-is ő magától a' Christushoz országá-
ból kirekesztettek b: De viszontag (4) ha
obbulásoknak bizonyos jelét adgyák i, mint
Christunak és az ő Anyaszentegyházának
tagjai bé-véttettek k.

Kik arra rendelkeztek Minéműck akar melly
Ecclesiában lévő Öreges és Presbiterek, kik
elsőben ő magoktól az Apostoloktól rendel-
tenek, mint meg-tetstik Tsel. 14. 23. és 15. 2.
6. 22. 23. 1. Cor. 12. 28. 1. Tim. 5. 27. Tit.
5. 1. Pét. 5. 1. Jác. 5. 14.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. 1. Cor. 5. 11. 12. 13. *Ha valaki holott a-
tyafiumnak neveztetik, parázna, s' a' t'. Lásd.
ilyeb a' 82-dik kérdés alatt.*

b. Rom. 16. 17. *Kérlek pedig titeket atyám-
ai, hogy meg-érettek eszeteiben a' kik háboru-
gnak és botránkozásnak okai volnának, kik
és tudományra tanítvának a' kívül a' mel-
let tanultatok, és azokat el-távoztassátok.*

Tit. 3. 10. *Az eretnek embere egy vagy két
kétség után el-kerüllyed.*

2. Ján. 10. v. 11. *Ha valaki ti hozzátok mé-
nyen és e' tudományt nem viszi hozzátok, ne
fogadjátok az házatokban, és ingyen se kö-
önnyetek neki. Mett a' ki közzön neki, an-
ak gonosz tselekedetiben részes lézen.*

c. 1. Cor. 5. 11. *Ha valaki holott atyafiumnak
neveztetik, parázna, vagy fősen, vagy bál-
ványimádo, vagy részeges, vagy ragadozó,
ilyenekkel mondom hogy ne- is egysetek,*

1. Matth. 18. 15. 16. 17. *Lásd. az 82. kérdés alatt.*
e. *Ha azoknak is szavokat nem fogadjsz,
mond-meg a' gyülekezetnek, ugya on-
f. Ha*

3. *Micsoda
haszna va-
gyon e'
bé-tétel-
nek?*
4. *Kiknek
kell ismét
a' menyor-
szágot
meg-nyit-
ni?*

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

f. Ha a' gyülekezetnek is nem fogadjuk szavát, legyen te előtredolgyan mint a' pogány avagy farkas *.

* Az az, ne tartassék keresztyénnek vagy atyáimnak.

† Tudniillika gyülekezetből ki-rekesztett Corinthusi paráznának, mi-nek után-na igazán meg-tért.

XXXII. UR NAP. Summája. Minnek-utánna a' Christus által meg-szabadítottunk, kel-jokat tseleked-nünk il-lyca négy okokért.

g. Ha Valaki a' gyülekezetnek névözterik, s' a' Istmet, Vessetek ki a' gonoszok közlése. b. Matt. 16. 19. Valamit meg-kötöndeszt földön, meg-leszen kötve az egekben.

Ismét, 1. Tim. 1. 20. Kik közül valo a' Hemenus és az Alexander, kiket a' Sánta meg-tanulják azt, hogy ne káromlyanak. Lásd-meg 1. Cor. 5. 3. s' a' t.

[† Valakit a' Sátánnak adni annyit tesz mint ki-rekeszteni az Ecclesiából és a' Christus országából a' melly kívül vagyona a' Sátán országa. 2. Tim. 2. 25. 26.]

i. 2. Cor. 2. 6. 7. 8. Elég ez illyen embernek ez mindenek által lőtt közönfészes dorgálás. Ugy annyira, hogy inkább szeszontag meg-keljen engednetek, és ötöt vigasztalnotok kell, hogy valamiképpen a' felettébe valo szomorúságot meg-ne eméltessék az illyen ember. Azért kérlek titeket, hogy yerdőstessetek meg az ő hű-zéséjébe való szerelmestek.

HARMADIK RESZ.

Az háladatosságról mellyel tartozunk Istennek a' meg-szabadulásért.

I. A' bűnösök igazán valo meg-térésben, és az Isten tövényéhez intézetett és a' szerint rendeltetett keresztyéni életben.

II. Az Istennek igazán valo segítségül hívásában, és a' Christus által előnkben írott imádságnak formája szerint valo szorgalmatos-köszöngésben.

LXXXVI. KERDES.

Mivel hogy minden mi bűneinkből és nyavalyáságinkból, a' mi érdemünk nélkül csak Istennek irgalmaságából, a' Christusért tartattunk meg, miért kell tehát jót tselekednünk?

1. Az Istenért. 2. Az Istenért. 3. Mi magunkért. 4. A' mi felebarátunkért.

FELELET.

(1) Mert a' Christus minék-utánna mindezt az ő vérevel meg-váltot, meg-is újjéltartunk az ő Szent Lelkével az ő ábrázattya-e végre a: (2) Hogy az ő mi velünk való nyújtások jótéteményért az Istenhez tellyes életünkben való halá-ado voltunkat meg-utassuk, és hogy ő dicséretfésék mi általunk Annak-utánna (3) hogy mi magunk-is ki-mind az ő igaz hitei felől annak gyümöl-éből bizonyosak legyünk c. Végezetre (4) hogy a' mi tökéletes jambor életünkkel egye-ket-is a' Christusnak meg-nyerjük d.

Szent irásbeli bizonyosságok. a. 1. Cor. 1. 30. A' Jesus Christus lőtt mi-nk Istenből bőségség igazság, szentség tság. Tit. 2. 14. Ki adta ő magát érettünk hogy váltana minket minden hamisságtól, és tisztítsana magának és nékünk is, hogy cse-vedetre igyekezzünk. Lásd. 1. Cor. 6. v. 11. Luc. 73. 74. 75. és 24. 47. Tsel. 5. 31. b. Mof. 25. k. 32. 6. Avagy ezzel fizetitek Istennek, bolond és esztelen nemzetiség? Avagy

1. A' meg-igazításnak és meg-szentelésnek egy mással való egybe-foglalásá- A' mi fele-

1. Miért a' meg-igazításnak és meg-szentelésnek öszve való foglalásá-sáért? 2. Miért az Istenért? 3. Miért magunkért? 4. Miért felebarátunkért?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

130 AZ EMBERNEK MEG-

Avagy nem őe a' te Atyád, a' te meg szabad
tód? Avagy nem ő tötté nagygyá és nem
erősítetté-meg tégedet. Lásd. Solt. 116. 1
Róm. 12. 1. 2. 1. Theff. 5. 18. Ján. 15. 8.

1. Pét. 1. 9. Ti pedig választott nemzetre
királyi Papság, szent nép vattok és olly ne
mellyet Isten kijáttjának tartt, hogy annak
talmas dolgait hirdesétek, a' ki titeket a' fere
ségből az ő tudálatos világosságra hívott.

1. Jác. 2. 18. Mutasd meg nekem a' te hit
det a' te tselekedetiből, en-is meg-mutat
neked az én hitemet az én tselekedetimből.

* Tudni-
illik az i-
gaz hit ál-
tal.

† Ezért
penig,
mert a'
Christus-
nak ismé-
retti, avagy
az ő benn
valo igaz
hiti felől
hamissá
dicskedik
vannak.

A' pœni-
tentia tar-
tatások
nem idve-
zülhetnek.

1. Bizo-
nyíts-meg
azt.

Ismét, 1. Ján. 2. 3. 4. Ezer által tudha-
nyak-meg hogy őtet ismerjék, ha az ő parants
latit meg-tartják. A' ki azt mondgya: Isten
rem őtet, és az ő parantsolatit meg-nem tar-
tya, hazug az, és abban nintsen igazság. 1
2. Pét. 1. 10.

1. Pét. 3. 1. 2. Az aszfzonyi állatok e-
gedelmessék legyenek az ő férjeknek, hogy
ha valakik nem engednek-is az igének, az ő
leségének Isten éietek által az ige mel-
meg-nyeressenek: minek utánna látandgy
a' ti tisztá, és Isteni félelemmel őszve köttet
egy mással valo társalkodástokat, Róm. 14. 1
Sid. 104 24. és 1. Pét. 2. 12.

LXXXVII. K E R D E S.

Nem üdvözülhetnek-e azok kik bál-
datlanok lévén, az ő bűnökben bátorsá-
gal meg-maradván, az ő gonofságok
Istenhez meg nem térnek?

F E L E L E T.

Semmi-képpen nem: (1) Mert mint
Írás bizonyítja, sem az szemérmetlen
16m

SZABADULASAROL. 131

m a' bálvány imádok, sem a' paráznak sem
lopok, sem a' fővények, sem a' részegesek,
m a' szitkozodok, sem a' ragadozok, az I-
ennek országát örökségül nem birhatták, a

Szent írásbeli bizonyságok.

1. 1. Cor. 6. 9. 10. Avagy nem tudgyátoké
t, hogy a' hamissá az Istennek országának
örökséget nem birják? Ne tévelyegjétek: Sem
paráznak, sem a' bálványimádok, sem a'
zasság rontok, sem ékzelelen puhák, sem a' kik
fiakkal tisztálatlanok, sem a' lopok, sem
fővények, sem a' részegesek, sem szidal-
azok, sem ragadozók, az Isten országának
örökséget nem birják. Lásd. Galat. 5. 19. 20. 21.
1. 21. 15. Luk. 13. 3. 5. Matth. 3. 10. és 7. 19.
25. 12. 30. 41. 46.

Eph. 5. 5. Mert ezt tudgyátok, hogy egy pa-
zának-is, avagy tisztálatannak, avagy
sűvénynek, ki bálvány imádo, nintsen öröksége
Christusnak és az Istennek országában.

1. Ján. 3. 15. Valaki gyűlöli atyafiat, gyil-
s az: és tudgyátok hogy egy gyilkosnak-is nin-
en magában lakozó örök élete.

LXXXVIII. K E R D E S.

Tány részekből áll az igaz pœnitentia, a-
vagy az embernek Istenhez valo
meg-térése?

F E L E L E T.

Kettőből: (1) Az ő embernek meg-ölé-
ből: (2) Az új embernek meg-élevenité-
ből a.

Szent írásbeli bizonyságok.

1. Eph. 4. 7. 22. 23. 24. Vetkőzzétek-le
maz régi élet szeréat valo ő embere, melly
meg-

XXXIII.

U R N A P.

Summa

Az ember-
nek bűn-
ből valo
ki-térése
két részek-
ből áll.

1. Mellyik

az első

2 Mellyik

a második

meg-

130 AZ EMBERNEK MEG-

Avagy nem őc a te Atyául, a te meg szabadítósd? Avagy nem őc tette nagygyá és nem erősítetté-meg tégedet. Lásd. Solt. 116. 12. Róm. 12. 1. 2. 1. Thefl. 5. 18. Ján. 15. 8.

1. Pé. 1. 9. Ti pedig választott nemzetiség királyi Papság, szent nép vartok és olly nemellyet Isten szájáttjának tartt, hogy annak halmas dolgaire hirdesetek, a kériselget a fereségből az ő tudálatos világoftágára hivatt.

1. Jác. 2. 18. Mutassd-meg nekem a te hitedet a te tselekedésidből, en-is meg-mert azom néked az én hitemet az én tselekedésidből.

1. Ján. 2. 3. 4. Esex által tudhatotok meg hogy őtet ismerjék, ha az ő parantsolatit meg-tartját. A ki azt mondgya: Ismért őtet, és az ő parantsolatit meg-nem tartja, hazug az, és abban niatsen igazság. 1. Pé. 1. 10.

1. Pé. 3. 1. 2. Az aszszonyi állatok engedelmessék legyenek az ő férjeknek, hogy az ő feleségének izent életet által az ige nekik meg-nyeressenek: minek utánna látandgyát a ti tisztá, és Isteni félelemmel őzve köttetett egy máffal való társalkodástokat, Róm. 14. 19. Sid. 104. 24. és 1. Pé. 2. 12.

LXXXVII. KERDES.

Nem üdvözülhetnek-e azok kik báládatlanok lévén, az ő bünökben vétorsággal meg-maradván, az ő gonofságokból Istenhez meg nem térnek?

FELELET.

Semmi-képpen nem: (1) Mert mint az Irás bizonyította, sem az szemérmetlenek, 16m a

* Tudni illik az igaz hit által.

† Eért pedig, mert a Christusnak ismérti, avagy az ő benne való igaz hiti felől hamissan dicskedik Summa. A poenitentia tartalnak nem üdvözülhetnek.

1. Bizonyíts meg azt.

SZABADULASAROL. 131

sem a bálvány imádok, sem a paráznák sem lopok, sem a fősvények, sem a részegesek, sem a szitkozodok, sem a ragadozok, az Istennek országát öröklégül nem birhattják. a

Szent írásbéli bizonyosságok.

1. Cor. 6. 9. 10. Avagy nem tudgyátok azt, hogy a hamissák az Istennek országának örökséget nem birják? Ne tévelyegjete: Sem a paráznák, sem a bálványimádok, sem a a szűrség rontok, sem éktelen puhák, sem a kik férfiakkal tisztátalanokodnak, sem a lopók, sem a fősvények, sem a részegesek, sem szidalmazok, sem ragadozók, az Isten országának örökséget nem birják. Lásd. Galat. 5. 19. 20. 21. Jel. 21. 15. Luk. 13. 3. 5. Matth. 3. 10. és 7. 19. és 25. 12. 30. 41. 46.

Eph. 5. 5. Mert ezt tudgyátok, hogy egy paráznának is, avagy tisztátalannak, avagy fősvénynek, ki bálvány imádo, niatsen öröksége a Christusnak és az Istennek országában.

1. Ján. 3. 15. Valaki gyűlöli attyafiat, gyűlökos az: és tudgyátok hogy egy gyűlökosnak is niatsen magában lakozo örök élete.

LXXXVIII. KERDES.

Hány részekből áll az igaz poenitentia, avagy az embernek Istenhez való meg-térése?

FELELET.

Kettőből: (1) Az ő embernek meg-öléséből: (2) Az új embernek meg-élevezítéséből a.

Szent írásbéli bizonyosságok.

1. Eph. 4. 7. 22. 23. 24. Verkozzátok-le az amaz régi élet szerent való ő embere, melly meg-

XXXIII.

URNAP. Summa. Az embernek bünből való ki-térése két részekből áll. 1. Mellyik az első? 2. Mellyik a második?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

* Az ő embernek megöldök-
lése által.
† Az új embernek meg-ele-
venítése által.

132 **AZ EMBERNEK MEG-**
meg-vész a' hitgető gonosz kívánságok mi-
att. Es meg-ujjullyatok a' ti elméteknek lel-
ke szerint: és fel-öltözzétek *amaz új embert* †
melly Isten szerint teremtett az igazságra,
és a' valóságos szent életre.

[* Az ő ember semmi nem egyéb, hanem
az Adámtól minden emberekre el-terje-
det bűn miatt meg-romlott és meg-vész-
tegettetett embernek természetű. † Az új
ember viszoatag, a' mi elménknék és aka-
ratunknak az Isten képeére való meg-ujju-
lása.] Lásd. Col. 3. 9. 10.

Esa. 1. 16. 17. *Mosdgyatok-meg, tisztullya-
tok-meg, Vigyeitek-el az én szemem elől a' ti
esolekedeteknek gonoszságát. szánnyetek-meg a'
gonoszságnak tselekedesitől * tanullyatok jót tse-
lekedni* † Rom. 6. 4. 5. 6. Solt. 34. 15. es 37. 27.

Summája

Az ő em-
bernek
megöldök-
lése két ré-
szekből áll.

1. Mellyik
az első?
2. Mellyik
a' máso-
dik?

* Az az,
valóban és
szívetek
szerént
bánkod-
gyatok a'

LXXXIX. KERDES.

Mitsoda az ő embernek meg-öldöklése?

F E L E L E T.

(1) Valósággal, és igazán szíved szerint
bánni, hogy Isten a' te bűneiddel meg-
bántottad a: (2) Es azokat napról napra
inkább gyűlölni és el-távoztatni b.

Szent írásbeli bizonyosságok.

1. Joel. 2. 12. 13. Es még színté monstán is
azt mondgya az Úr: Terjetekek-meg én hoz-
zam tellyes ti szívetek szerint, bűntőléssel is
írásból is keserűséggel is. *Es szaggassatok szí-
veteket nem zúhatok az ** s' terjetekek-meg a'
ti Uratokhoz ízentekhez, Jak. 4. 9.

2. Cor. 7. 10. *Mert az Isten szerént való
bánat időségre való panaszolás szerént, mel-
lyet job a az ember meg nem bán: De e' világi
bánat halált szerez.* Matth. 5. 3. 4.

Lásd.

SZABADULASAROL. 133

Lásd ennek példait, Solt. 51. 6. *Tenéked
csak tenéked vetkeztem, és gonoszságot tseleked-
tem a' te szemem előtt, mellyet meg-ismérek
*, hogy igaznak ítéltesél a' te beszédiben,
és tisztán légy mikor ítélsz.*

[* Mint ha mondaná a' Dávid: Hogy azo-
kat a' gonoszságokat és czégeres vétkeket,
mellyeket az emberektől el-rejthetek vala,
a' te szentséges tekinteted előtt tseleked-
tem, azon szívem szerint bánkodom.]

Matth. 26. 74. *Es Péter ki-menvén, keserű-
sen sira.* † Luk. 7. 38. és 16. 21. és 18. 13.
Tsel. 2. 37.

b. Rom. 12. 9. *Iszonyodgyatok a' gonoszol,
ragaszkodgyatok a' johoz.*

Amos. 5. 15. *Gyűlölyétek a' gonoszságot szeres-
sétek a' jót* Solt. 97. 10. és 119. 128. 163. Esa.
55. 7. Ezech. 18. 31. 2. Tim. 2. 19.

XC. KERDES.

Mitsoda az új embernek meg-elevenítése?

F E L E L E T.

(1) Az Istenben való igaz öröm a' Chri-
stus által a. Es (2) Embernek az ő életé-
nyugyan valóba és örömeit az Istennek aka-
ratya szerint rendelni, és magát minden jó
tselekedetekben gyakorlani b.

Igaz öröm) melly tudni-illik származik az
igaz hitből. Rom. 5. 1. Phil. 1. 25.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Nehem. 8. 10. *Ne bánkodyatok, ha-
nem az Urnak öröme legyen néktek örömségek.*

Solt. 51. 10. *Engedgyed hogy hallgyak öröme
és vigasztalást, és örömeimnek az én szí-
vemmel meg-romlottál. Isten, verf. 14. Add-
meg énnékem a' te időségesednek öröme,* és

szab-

ti bűneite-
ken.

† Ezért
tudni illik,
hogy a'
Christust
meg-ra-
gadván, az
Isten tse-
lette igen
meg-ban-
totta vala.

Summája

Az új em-
bernek
meg-ele-
venítése
két részek-
ből áll.

1. Mellyik
az első?
2. Mellyik
a' másodika?

az engedelemnek lelkével erősíts-meg engemet. Lásd Rom. 14. 17. Phil. 3. 1. és 4. 4. 7.

b. Solt. 119. 167. Meg-tartya az én lelkem a' te bizonyágidat, és azokat igen szerettem és 174. v. Kivánom a' te szabadításodat Uram, és a' te törvényed nekem minden gyönyörűségem.

Rom. 7. 21. Gyönyörködöm az Isten törvényében, a' belső ember szeretem.

Rom. 6. 12. Allásátok magatokat Istennek, mint a' Halából meg-élesztettek igazságának fegyvere gyanánt az * Istennek.

[* Az az, igazságának eszköze gyanánt, mindenkoron késznek legyenek a' ti tagaitok az Istennek igazságban való szolgálattára, és az ő akarattjának véghez vitelére: a' melly ténfakodás nélkül nem léfzen.]

Summája.

A' jo tselekedetnek három tulajdonsági vadnak.

1. Mellyek az első?

2. Mellyik a' második?

3. Mellyik a' harmadik?

4. Mellyik nem jo tselekedetek?

XCI. KERDES.

Mellyek azok a' jo tselekedetek?

FELELET.

Tsak azok (1) mellyek igaz hitből a, (2) az Istennek törvénye szerint lesznek b, és (3) tsak az ő szent nevének ditsőségre viternek c. Nem azok pedig (4) mellyeket mi gondolunk jonak alitván azokat d, sem azok a' mellyek emberi szerzésből lesznek e.

Szent irásbéli bizonyágok.

a. Rom. 14. 23. Valami hitből nem léfzen; bün az Lásd Sid. 11. 6. 4. Tit. 1. 15.

1. Tim. 1. 5. A' parantsolatnak vége pedig, a' tiszta szívűből, jo lelki ismertetből, és az igaz hitből való szeres.

b, Mos. 9. k. 12. 32. Annak-okaért Salamis én parantsolok tiéktek meg-érezzétek, hogy úgy tselekedgyetek. Semmis ahoz ne tegy. el fehégy abban.

Ezech.

Ezech. 20. 19. En vagyok a' ti Uratok Istenetek: az én parantsolatomban járjatok, és az én ítéletimet tartsdtok-meg, és azokat tselekedgyétek. Es 18. 9.

c. Matth. 5. v. 16. Ugy fények a' ti világosságtok az emberek előtt, hogy lássák a' ti jo tselekedeteket, és ditsóítsék a' ti mennyei Atyátokat.

1. Cor. 10. v. 31. Azért akar esztek, akar isztek, mindeneket az Isten ditsóságere műveljétek. Phil. 1. 11. 1. Pét. 2. 12.

d. Mos. 5. k. 12. 8. Ne tselekedgyetek ott a' szeres a' mint mi itt mostan tselekedünk; mindenik a' mi jonak setzik ő előtt. Mos. 4. k. 15. 39. 1. Sám. 15. 17. 23. Péld. 14. 12. és 16. 25.

e. Matth. 15. v. 9. Híjjában tiszteletnek peng az a' is ha oly tudományokat tanítanak, mellyek embereknek parantsolati. Ezech. 20. 18. Jer. 19. 5. Col. 2. 8. 18. 22. 23.

CXII. KERDES.

Mellyik az Istennek törvénye?

FELELET.

Meg-vagyon az irva Mos. 2. k. 20. dik részében, és 5. dik k. 5. dik részében, illyen-keppen. Szollá az Isten mind ezeket az igéket.

Első parantsolat.

En vagyok a' te Vrad Istened, ki tégedet ki-hoztalak Egyiptusnak földéből, a' szolgálatnak házábul. Ne legyenek tenéked idegen Istenid én előttem.

Második parantsolat.

Ne csinály magadnak faragot képet, és semmi

semmi hasonlatosságot azoknak formájára, mellyek odafel az égben vadnak, vagy itt alatt a földön, a föld alatt a vizekben: ne hajoly meg azokelött, és ne tisztelljed azokat. Mert én vagyok a te Urad Istened rös borszu álló, ki meg-látogatom az Atyáknak vétkeket a fiakban, harmad és negyed iziglen azokban a kik gyűlölnék engemet. Es irgalmaságot tselekeszem ezér iziglen azokkal, a kik engemet szeretnek, és meg-sarjyak az én parantsolatimat.

Harmadik parantsolat.

A te Uradnak Istenodnek nevét hijjába fel ne vedged, mert nem hadgya az Ur büntetés nélkül azt, a ki az ő nevét hijjába fel-veszi.

Negyedik parantsolat.

Meg-emlekezzél a Szombatnak napjáról hogy azt meg-szenteljed. Hat napon munkálkodgyál, és minden dolgaidat elvégezzed. De az hetedik napon a te Uradnak Istenednek Szombattya vagyon, semmi dolgot ne tegy, se te, se fiad, se leányod, se szolgálod, se szolgáló leányod, se barmod, se a te jövevényed, melly a te kapudon belől vagyó. Mert hat napokon teremsette az Ur a mennyet, és a földet, a tengert, és minden azokban lévő állatokat, és meg-nyugovék hetednapon, azért meg-áldá az Ur a szombatot, és meg-szentelé azt.

Eötö-

Eödödik parantsolat.

Tisztelljed a te Atyádat és Anyádat, hogy borszu ideig ély a földön, mellyet a te Urad Istened ad néked.

Hatodik parantsolat. Ne ölly.

Hetedik parantsolat.

Ne paráználhogyál.

Nyolczadik parantsolat. Ne lopj.

Kilenczedik parantsolat.

Ne mondgy a te felebarátod ellen hamis tanu-bizonyságot.

Tizedik parantsolat.

Ne kéványad a te felebarátodnak házát, ne kéványad a te felebarátodnak feleséget, se szolgálját, se szolgáló leányát, se ökyet, se szamarát, és semmi nemű marháját, valamellyek a te felebrátodéi.

Szóllá Isten) Minek előtte ez parantsolatot Isten ki adná, miket mondott Mósesnek, és mi módon adta ki meg olvashatni. Mos. 2. k. 19. 9. --- 18. és 5. k. 4. 11. 12.

Egyiptusból a szolgálatainak házából) Egyiptus mondatik az Izraelitáknak szolgálattya házának: mert ott mint szolgálak és el-vettett rabok úgy tartattanak, sok féle rabotás munkával és jobbágy szolgálattal nyomorgattattanak.

Kik oda-fel az égben vadnak) Tudni-illik a Napnak, Holdnak, Sillagoknak, és égi madaraknak formájára.

Kik itt alatt a földön vadnak) Ugy-mint az embereknek, oktalan állatoknak, vagy egyéb földön termőknek formájára.

kik a'

Két a' székben) Ugy-mint a' halaknak, é egyéb vizi állatoknak formájára. Lásd-meg bővebb magyarázatyát ezeknek. Mof. 5. k. 4. 15. 16. 17. 18. 19.

A' Szombatot) Az az, nyugodalomnak napjáról.

Hogy az meg-felcselljed) Az az, hogy azon a' napon nem csak nyugodgyál, hanem egy- szer s' mind szent szent és Isteni dolgoknak véghez vitelére rendellyed.

Minden dolgaidat) Ugy-mint minden kéz- béli vagy akarui egyéb közönséges dolgaidat.

A' ki a' te házában) Az az, a' ki a' te há- zorodban, vagy házában lakik, és tenéked enged, a' te hatalmad alatt vagyon.

Megnyugodék az Ur.) Ez szöllás ember- mod szerint való, mellynek értelme az. El- vé- geze az Ur a' teremtfűnek munkáját, és nyje- mü teremtett állatokat teremteni meg'szülnék.

Meg-szenteléd az Ur) Az az, Meg-választá az Ur a' szombatot egyéb napoktól, és szent s' Isteni dolgoknak véghez vitelére rendelé, hogy tudni-illik azon az Isteni tisztelet, és a' kegyesség munkáinak közönséges gyakorlása közönségesen véghez vitettetnek.

XCIII. KERDES.

Mi módon osztanak-el ezeka' paran- tsolatok?

FELELET.

Két táblákra a: Mellyek között (1) az első tábla négy parantsolatokkal arra tanit- meg minket, miképpen kellyen magunkat az Istenhez viselnünk b. (2) A' második tá- bla hat parantsolatokkal azt adgya előnk- ben felebarátunknak mivel tartozunk c.

Szent

Summája
A' Tiz
parantso-
latok két
táblákra
osztanak.
1. Mellyik
az első?
2. Mellyik
a' máso-
dik?

Szent írásbéli bizonyítgok.

a. Mof. 5. könyv. 10. 3. 4. *En* (Mofes) meg- írtam a' két köztáblákat. Es meg-írta Isten táblákra az első írás szerint a' tíz igéket, mellyeket szöllött vala az Ur ti veletek a' he- yen az tűznek közepiből, ama' gyülekezete- nek napján és adá az Ur azokat én kezemben. Mof. 2. k. 31. 18. és 32. 15. 16.

Matth. 21. 40. *Ez két parantsolatoktól az egész törvény függ és a' Propheták.*

b. Matth. 22. 27. 28. *Szeressed a' te Uradat minden töllyes szívedből, es töllyes te lelkedből, minden te gondolatidból. Ez az első es nagy parantsolat.*

c. Matth. 22. 39. *A' Második pedig hasonlo- szer, Szeressed felebarátodat mint te magadat.*

XCIV. KERDES.

Mit kíván Isten az első parantsolatban?
Az első parantsolatban az Isten négy vétkeket tilt-meg és, lenben nyolcz lelki jótárgos tselekedeteket parantsol.

FELELET.

Ezt hogy valamint lelkem idvességét sze- retem, színtén olyan szorgalmazással el-tá- roztatásak (1) minden bálványozást a, ördö- si mesterséget, varáslást b, büvölést bájo- zást, c, babonálást d, szenteknek avagy egyéb állatoknak segítségül való hívását e, (2) Az egygyetlen egy és igaz Istent penig igazán megismérjem f: csak ő benne bizzam g, nagy lázatolsággal h, és békefésséges türeffel i, ma- gamat keze alá borsállam: minden jót csak egyedül ő tölle várjak k végezetre hogy ő- nek szívemnek belső indulatyából szeressem

K

b. felg

XXXIV.

URNAP

Summája.

az első parantsolatban az Isten négy vétkeket tilt-meg és, lenben nyolcz lelki jótárgos tselekedeteket parantsol.

1. Mellyek azok a' meg-til- tott négy vétkek?
2. Mellyek azok a' paran- tsolatok, nyolcz jo- t-tárgos tse- lekedetek?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

3. Miké-
pé és med-
dig kell az
Istent sze-
retni, be-
tsülni és
tisztelni?
Tilalmaz-
tatik.

I. Bálvá-
nyozás.

II. Varáf-
lás, ördön-
gőség.

III. Bűvö-
lés, bájo-
lás, babo-
náság.

l, félyem m, és tisztellyem n: (3) ugy an-
nyira hogy minden teremtet állatok nélkül
el-legyek inkább, hogy nem mint csak leg-
kissebb dologban-is az ő akaratya ellen vét-
kezem o.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. Solt. 81. 10. Ne legyen néked idegen Istened,
és idegen Isten előtt ne hajoly-meg. 1. Ján. 5.
21. 1. Cor. 10. 7. 14.

1. Cor. 6. 9. Sem a' bálvány imádok az Isten-
nek urfőiségének örökségét nem bírják. Jel. 21. 8.

b. c. Mof. 3. k. 19. 7. 31. Ne menyetek a'
nézőkből, és ne tudakozzatok a' jövőndő mon-
dókat, hogy magatokat meg ne ferteztetsetek.
Es 7. 26. Es 20. v. 6. 27. Mich. 5. 11.

Esa. 8. 19. Hogy ha pedig azt mondgyák ti
néktek, tudakozzatok a' nézőktől, és a' jövőn-
dő mondóktól, kik furtogva szólnak, és ne en-
gedjetelek: Mert avagy nem az ő Istenétől kérde-
 minden nemzet tanátsot?

c. Mof. 5. k. 18. 10. 11. 12. Ne salátsa-
te közzted a' ki az ő fiát vagy leányát által vi-
retné a' tűzön, avagy jövőndő mondó, avagy
nap válogató: vagy madár szőlésből jövőndő-
lő, vagy varásló, se bábajos, se ördöngösök, se
rudakozó, se jegy magyarázó, se halottak ru-
dakozó. Mert utálja az Ur valaki ezeket
miveli, és ez ilyen utálatosságokért üziki a'
pogányokat a' te Urad Istened te előtted.

[* Nap válogató, a' ki babonálással magának
bizonyos jó szerentséjű orákat válogat dol-
gainak véghezvitelére. † Madár szőlésből
jövőndő, a' Bogány szokás szerent a' ma-
daroknak szőlésből, tsevegésből térsen-
itéletet jövőndőbéli vagy gonosz szeren-
tséjé-

tséjéről. * Halottól tudakozó, avagy a' Sidó
ige szerent, Halottól tanáts kérde, a' ki ba-
bonás mesterfégével azt tselekeszi, hogy a'
halottak szoljanak, kérdésekre feleletett
regyenek.]

d. Márk. 7. 5. Es a' piatzrol-is mikor hazá
mennek [tudni-illik a' Phariszusok, és Sidók]
nem esznek mig meg nem mosdának, és sok egyéb
dolgok-is vának mellyeket vesettek, hogy meg-
parátsák, mint pohároknak mosását, korsóknak,
érez edényeknek, nyoszolyáknak. Lád. Col. 2.
18. 21. 22. 23.

e. Jel. 19. 10. Es (én János) leborulék az
Angyalnak lábainál hogy imádnám őtet, de
őzt mondá nekem: Meg-lásd azt ne miveld te
szolga társod vagyok, a' te atyádfiai között
való, kiknél vagyok a' Jesusnak tanubizonyság
tétele. Istent imádgyad. 22. 8. 9.

Tsel. 10. 25. 26. Cornelius az ő lábánál leesvő
isztele őtet. A' Péter pedig fel emelé őtet mód-
ván: Kelljfel én is ember vagyok: Lád-meg ismét
a' Páinák és Barnabásnak példájár azon könyv-
nek 14. rész. 13. és következő versekben.

Mof. 5. k. 4. 15. 19. Meg-oltalmaztatok an-
nak-okáért a' ti lelkeitek szergalmassá. Fel-
ne emellyed a' te szemeidet az égre, hogy lát-
ván ott a' Napot, és Holdot, és a' tsillagokat, az-
égnek minden seregét, meg ne tsalattasál, és
meg ne hajtsad magadat azoknak, és ne tisztel-
yed azokat, mellyeket a' te Urad Istened köz-
öt minden népekkel kik az ég alatt vadnak.

Matth. 4. 10. A' te Uradat, Istenedet imád-
gyad, és csak egyedül őneki szolgály.

f. Ján. 17. v. 3. E' pedig az örök élet hogy
meg-ismérjenek tégedet amaz egyedül való
az Istennel lelni, és a' kit el-botsátottál
a' Jesus Christust.

I. V. Szent-
eknek
vag' egyéb
teremtett
állatoknak
segítségül
való hívása

Parantsola-
tatik.
I. Az Istene-
nek idves-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

séges ismé-
reti.

Jerem. 9. 24. Ebben dicsőkedjék a' ki dicső-
kedik hogy ismerjen és tudjon engemet, hogy
én vagyok az Ur kitszelekedem irgalmasságot,
ítéletet és igazságot e' földön; mert ezt aka-
rom, azt mondgya az Ur.

II. Az
Istenben
valo Hira-
vagy bizo-
dalom.

g. Jer. 17. 5. 7. Atkozot a' férfi ki birik az
emberben és erősiégét helyhezrti a' testben,
és az ő szive el-tavozot az Uról. Boldog a' fer-
fi ki bizik az Urban, és kinek az Ur az ő bi-
zodalma. Lásd. Solt. 118. 89. és 125. 1. és 146.
5. Péld. 3. 5. és 16. 20. és 29. 25.

III. Az
alázatos-
ság.

h. Esa. 57. 15. Ezt mondgya a' magasságos
és dicsőséges, ki örökké valóságban lakozik,
kinek neve szent: En magasságban és szent
helyen lakom, és a' töredelmes, alázatos szí-
vű emberrel is, hogy meg-elevenitsém az alá-
zatosoknak lelkeket, és meg-éleltszem a' tö-
redelmefeknek sziveket. Es 66. 1. 2.

1. Pet. 5. 5. Az Isten a' kevélyeknek ellenel-
áll: de az alázatosnak adgya az ő kegyelmét
Jac. 4. 6. 10.

IV. A' bé-
keféges
tűrés.

i. Luc. 21. 19. Békeféges tűrés által bírja-
tok a' ti lelkeiteket. Jac. 5. 7. 8.

Sid. 10. 36. Szűk szíveknek a' békeféges tű-
rés: hogy minnek-utánna az Istennek akaratyá-
tselekedéntitek, el-vegyétek annak igiretit.

V. A' Re-
ményég.

k. Jac. 1. 17. Minden jó adomány és minden
tökéltes ajándék, onnan felljki vagyon, mell-
le száll a' világozságnak atyától, kinek minsen-
változás, vagy változásnak árnyéka. Solt
121. 1. 2. és 123. 1. 2.

l. Mof. 5. k. 6. 5. Szeressed a' te Uradat I-
stenedet tellyes te szivedből, tellyes te elméd-
ből, és minden telhetségedből. Matth. 22. 37
Solt. 18. 2.

Ísmét, Mof. 5. k. 10. 12. Mostan annak-oka-
ért, oh Izrael, mit kíván a' te Urad Istened e-
gyebet

gyebet te tőled? Hanem hogy félljed a' te U-
radat Istenedet, és hogy járd minden ő után,
és hogy szeressed őtet, és tisztellyed a' te Ura-
dat Istenedet: tellyes szivedből, és tellyes lel-
kedből.

m. Solt. 34. 10. Félljed az Urat minden ő
szentes, mert nintsé szükségek az őtet féllőknek.

Prédik. 12. 7. 13. A' dofognak summája ez:
Az Isten félljed, és az ő parantsolatit meg-
tartsad, mert ez az embernek leg főbb dolga.
Péld. 1. 7.

n. Malac. 1. 6. A' futiszteli az ő atyát, és
a' szolgál az ő urát. Ha én atyátok vagyok bol
az én istenfélségem? Es ha én Ur vagyok, hol
az én félelmem? Ezt mondgya a' Ieregeknek
Ura 1. Sam. 2. 30. Es v. 37. A' ki szeresi atyát
vagy anyát félljed mint engemet, nem méltó az
én hozzáam.

o Matth. 10. 28. Ne félljétek azoktól kik
a' testet ölhetik meg, a' lelket pedig nem öl-
hetik: hanem attól félljétek inkább, a' ki mind
a' lelket mind a' testet el-vegyéti a' Gehennába.

Tsel. 5. 20. Engedni kell az Istennek inkább
mint az embereknek. Lásd ennek példait Mof.
1. k. 39. 9. és Dan. 3. 17. 18.

XCV. KERDES.

Micsoda a' bálványozás?

FELELET.

Az egy élő Istennek helyette, avagy, az
egyedül valo igaz Istennek kivüle, ki az ő
szent igéjében magát ki-jelentette a' vala-
mi más Istent gondolni, vagy tartani, kiben
reményégedet helyhezressed, avagy a' kiben
bizzal b.

K3

Szent

VII. Az
Isteni fé-
lelem.

VIII. Az
Istennek
betsüllése
avagy tisztelése.

Summája
Bálványo-
zás ember-
nek az egy
igaz Isten
helyet,
vagy kívül
valamiben
bizodal-
mát hely-
hezrteti.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Gal. 4. v. 8. Ti pedig még akkoron mikor az Istent nem tudátok, szolgálók vala azoknak kik természet szerint nem Istenek.

1. Pet. 4. 3. Mert elég minékünk hogy a' mi életünknek ez este való idejében, a' pogányoknak akarataiok szerint élünk; mikor jarnánk bujjalkodásokban, gonosz kívánságokban, részegségben, tobzodásokban, torkosságokban, és a' bálványoknak undok tiszteletiben.

1. Thess. 1. 9. Meg-tervétel az Istenhez a' bálványokat el-hagyván, hogy szolgállyatok az egy élő igaz Istennek. Tsel. 14. 15.

b. Matth. 6. 24. Senki nem szolgálhat két Uraknak: nem szolgálhattok Istennek és a' Mammonnak. 1. Kir. 18. 21.

Coloss. 3. 5. Eöldököllyétek meg azért a' ti testi tagaitokat, a' paráznaságot, tisztátsalanságot, gonosz kívánságot, bujjaságot, és a' fővényiséget, melly bálványimádás. Eph. 5. 5.

Phil. 3. 19. † Kiknek (A' Christus keresz-tének ellenséginek) vége veszedelem, kiknek Istenek az ő hasok †, és az ő ditséretük az ő gyálázattokra vagyon, kik a' testiekben böltsék.

[† Hasok Istenek, mert a' testnek gonosz kívánságot nagyobbra bethűllik az Istennél: és hasokrol viselnek inkább gondot, mint az Istenről.] Lásd. 2. Tim. 3. 4. Jac. 4. 4. 1. Ján. 2. 16. Esa. 31. 1. Es 36. 6. Solt. 20. 6. Ezech. 28. 2. 2. Chron. 16. 12.

* A' fővényiség méltán mondatik bálványimádásnak mert a' fővények az ő gazdagságokban biznak: az okáért azokat bálványokká is téstik és változtatják.

XXXV.

U R N A P.

Summája.

A' Második parantsolatban meg-tiltya az Isten. 1. az ő képek által való ki-ábrázolását. 2. az ő igéjében nem parantsolatott tisztelést b.

FELE-

F E L E L E T.

Hogy az Istent semmi némü képpel avagy ábrázattal ki ne formálljuk a: és valami egyéb féle módon ne tiszteljük, hanem csak úgy mint az ő igéjében parantsolta maga tiszteltetni b.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Mos. 5. k. 4. 23. 24. Meg-lásítok annak okáért, hogy a' ti Uratoknak Istenteknek szövegségéről, mellyet tört ti veletek, valami módon el ne felelkeztek, csináltván magatoknak faragot képet, avagy akár minémü állatoknak ábrázattát, a' miképpen meg-tiltotta neked a' te Úrad Istened. Mert a' te Úrad Istened meg-emészto tűz: Erős boszszu-állo Isten. Lásd. 7. 15. --- 19. Es 27. 15.

Rom. 1. 22. 23. Es mikor (a' pogányok) magokat böltséknek vallának lenni, bálványokká löttenek, mert a' halhatación Istennek ditsőségét el-változtatták, halando embereknek, madaraknak, négy lábú állatoknak, és mászo állatoknak ki-faragot ábrázattára.

b. Mos. 5. k. 12. 32. Valamit én parantsolok tinéktek, azt meg-örizzétek hogy úgy tselekedjétek: semmi ához ne tegy, se el ne tegy. Lásd. Mos. 3. k. 18. 4. Es Mos. 5. 4. v. 2. Es 4. k. 15. 39. Ezech. 20. 18. 19. Ján. 4. 24.

Matth. 15. v. 9. Hejában tisztelnek pedig engemet, ha olly tudományokat tanítanak, mellyek embereknek parantsolat:

XCVII. K E R D E S.

Semmi képet és ábrázatokat nem kellé csinálni?

FELE-

Is kell b, semmi módon ki ábrázolni. A' teremtett állatot ugyan ki-ábrázolni meg-lehet, két ok alatt:

Summája

Az Istent

nem-is le-

het a, nem

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.J./

Az Istent semmi módon nem kell ki-
részolni a, s' nem is lehet b. A' teremtett ál-
latokat pedig noha szabad ki-ábrázolni c
(1) mind-az-által meg-tilt az Isten hogy a
zoknak képeket ne csinállyuk d, se tartsu-
c' végre, avagy (s) az Istent a' képek álta-
imádnok f, avagy tisztelnök g.

*Az Istent nem is lehet ki-ábrázolni nem-
kell.* Nem lehet mert ő lélek. Rom. 1. 7. 20.
Ján. 4. 24. Nem is kell, mert azt mind c' má-
sodik parantsolatban mind egyébűtt helye-
helyel az írásban, meg-tiltotta. Es továbbá
az ő Isteni méltósága ccképpen kissebbül, mi-
dön az ő meg-romolhatatlan avagy el-változ-
hatatlan ditsősége romlando és változás al-
vertetett állatoknak ábrázatyára, változik.
Rom. 1. 7. 21. 22. 23. Solt. 106. 19. 20. Efa.
40. 7. 17. 18. 19.

Szems irásbeli bizonyságok.

a. Mof. 5. k. 4. v. 12. 15. 16. 17. 18. Szollot
az Ur tinétek a' tűznek közepből: az ő be-
szédének szavát ti is halljátok vala, de semmi
ábrázatot nem láttok vala a' szózatul meg-
válva. *Oltalmazatok-meg annak-okáért sor-
galmatossan a' ti lelkeitek,* mert semmi há-
sonlatosságot nem láttatok a' napon mellyen
tinétek szollot az Ur a' tűzből a' Horebne-
hegyen. Hogy meg ne ferteztetésétek magato-
kat, csinálván magatoknak valami faragott
képet, avagy valami bálványnak ábrázatyát
férfinak avagy aszszonyiállatnak képét. Avagy
akar minémű földi lelkes állatnak, és az ége-
repeső madárnak képét. Avagy akarmintem
földön tsuzzó mászó állatnak képét, avagy a'
föld

1. Mit tilt meg Isten a' teremtett állatokra nézve?
2. Mellyik az első?
3. Mellyik a' másik?

föld alatt a' vizekben lakozo akar mi hálnak
hásonlatosságát. Es Mof. 5. k. 4. 15. 16.

b. Efa. 40. 18. 25. *Mihez hasonlítottok te-
hát az erős Istent, és másodat hasonlítottok ő
hozza? Mihez hasonlítottok azért engemet,
hogy hasonlo volnék ahoz, azt mondgya a' Sz.
Es 46. 5.*

Tsel. 17. 29. Mivel hogy azért az Istennek
nemzeti vagyunk, nem kell az ő alisanunk, hogy
aranyhoz, ezüstöz, vagy kőhöz, mesterseges
faragáshoz, vagy emberi találmányhoz, az I-
sten hasonlatos volna. Lásd. Ján. 4. 24.

c. Mof. 2. k. 35. 30. 31. *Az Ur nevezet sze-
rént hitta Beszédre, kis bé-rőlört Istennel lel-
kével, böltséggel, értelemmel, tudománnyal és
minden mesterseggel. Hogy gondollyon mesterse-
ges találmányokat, tudgyon mi volni arányból
ezüstből, rézből, és kőveket faragni a' kő fogla-
lásokra, és tudgyon fát faragni, és minden tu-
dományban mesterseggel mivelni. Es v. 32. 33.
Lásd. Mof. 2. k. 31. 3. 4. 5.*

Igy Christus Urunk is, Matth. 22. 20. 21.
*A' képeknek késző es emberek között sokot kö-
zönseges hasznát javallja, midőn a' pénzre ki-
veretett Tsászárnak képéből inti a' Sidokat,
hogy adgyák-meg a' mi a' Tsászára a' Tsászár-
nak, és a' mi az Istené az Istennek.*

d. Mof. 5. k. 27. 25. *Aközött a' férfiu vala-
ki csinálend faragot es ővöte képet az Ur előtt
valo ntálatosságot, az áts mester kezének
munkáját, és helyheztetendi azt rejtekben.
Es mind a' fokaság felellyen, és mondgyák,
Amen.*

e. Mof. 5. k. 7. 5. *Az ő oltáraikat el-rontsá-
tok, az ő képeket el-sérjetez, és a' pogányok
Istienének tzentelt berkeket ki-vágjátok, az ő
bálványokat tűzzel meg-egofsetek.*

Láfd. Mof. 5. k. 12. 2. 3. Es 2. k. 23. 24. Es 4. k. 33. 52. A' mint ennek ditséretes példái láthatni Mofesben a' 2. k. 32. 20. Afa Királyban, 1. Kir. 15. 12. 13. Jehuban, 2. Kir. 10. 26. 27. Ezechiásban, ki az értz kigyót el-rontá, 2. Kir. 18. 4. Jofíasban, 2. Kir. 23. 45.

f. Solt. 97. 7. Szég yevállyonok, meg mind a' faragott képeknek szolgái, kik ditsékednek a' bálványokkal: imádgák őket mindé Angyalok.

g. Mof. 3. 26. 1. Ne tsinállyatok magatoknak bálványokat és faragott képet, vagy valami ofzlopot ne emelyletek magatoknak, sem penne faragot követ ne helyheztesetek a' tifföldötökben, hogy meg hajollyatok az előtt.

Mof. 5. k. 12. 4. Ne tselekedjétek így a' ti Uratokkal Istenekkel.

[* Hogy tudni illik őket tisztelnétek bálványok és képek által mint a' Pogányok. Ide tartozik az Arontól öntetett borjunak példája. Mof. 2. k. 32. 28. Ki által az Urat akarják vala, 3. Sidok tisztelni, és a' Jeroboámnak példája, 1. Kir. 12. 28. Sőt fokan a' Pogányok között is nem magát a' bálványt, hanem azok által akarták tisztelni az igaz Istent, mint az Apostol bizonyítja. Rom. 1. 21. Melly Istenre ismérvek ugyan, de úgy mint Isten nem ditsőtettek.]

XCVIII. K E R D E S.

Nem szabadé rebát a' templomokban képeket tartani, mellyek könyvek gyanánt lennének a' tudatlan községnek?

F E L E L E T.

Semmi-képpen nem szabad: (1) Mert nem illik nekünk böltsebeknek lennünk az Istennél, ki az ő Anyaszentszgyházat nem a képek-

Summája

A' képek a' templomokban is nem kell elszenvedni e' szin alatt mint ha a' köcségek könyvei volnának.

1. Miért nem kell elszenvedni?

képekkel a, hanem az ő Isten igéjének élő prédikálásával akarja tanítani b.

Szent irásbeli bizonyságok.

a. Jerem. 10. 8. A' pogányoknak böltsei mind egygyűlegyig bolondok; és bolondul tselekedznek, es híjában valóságra tanít a' fá. Láfd. az 14. 15. verseket-is. Ismét Esa. 41. 29.

Hab. 2. 18. 19. Mit használ tenéked a' faragott kép, hogy annak faragoja ki-faragta azt, vagy az öntött kép, melly hazugságra tanít, mivel hogy bizik annak faragoja annak tsinálmányában, hogy nema bálványokat tsinállyon? Aj a' ki a' fának azt mondgya: Serkeny-fel, vagy taníthaté az? Imé bé-burított arany és ezüsttel, de semmi lélek nintsen benne.

Zach. 10. 2. A' bálványok hazugságot solnak. b. Luc. 16. 29. Vagyon Mofesek es Propheciák halgassák azokat.

Ján. 5. 39. Visgallyátok az irásokat, mert azok tesznek bizonyságot enyolam.

Rom. 10. 17. A' hit a' hallásbol vagyon, hallás az Isten igéje által.

1. Tim. 3. 16. 17. A' töllyes Irás Istentől ihettett és hasznos a' tanításra, a' meg-jobbításra, a' a' figyelemre, melly igazságban vagyon. Hogy tökéletes légyen az Isten embere minden jó tselekedetekre tökéletesen fel-készített. Gal. 3. 1.

XCIX. K E R D E S.

Mit kíván Isten a' harmadik parantsolatban?

A' harmadik parantsolatban meg-tiltya az Isten az ő nevével való gonoszul avagy tiszteletlenül élést, és viszontag parantsollya azon ő nevének betsúlsttel való említését.

F E L E -

XXXVI.

U R N A P.

Summája

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

1. Miké-
pen említ-
tetik tisz-
teletlenül
az Isten
neve?

2. Miké-
pen említ-
tetik ismét
betsület-
tel?

Meg-tilt-
tatik.

I. Atko-
zodás.

II. Hamis
esküvés.

III. Szük-
ségtelen
esküvés.

Ezt hogy nem csak (1) átkozódással a
avagy hamis esküvéssel b, de még (szükségtel-
len esküvéssel is c. az Istennek nevére se ka-
romlyuk, se tiszteletlenül ne említsük, sem
ezekben a' rettenetes bűnökben csak halga-
tással, vagy hozzájok hunyorítással-is, ne-
részesüllyünk d; hanem (2) az Istennek szent-
ségés nevére nagy Isteni félelemmel és be-
tűléssel említsük e, hogy a' mi igaz és ál-
hatatos vallásunkal f, segítségre való hívá-
sunkal g, végeztetre minden beszédünk, s
tselekedetünköl ötet ditsirjuk és tiszteljük.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Mof. 3. k. 24. v. 15. 16. Az izrael fiaina
penig szolly ezt mondván: Valaki az Isten el-
len káromlést szol, az ő bűnének büntetését hor-
dozza, és Valaki szidalmazza az Urnak ne-
vét meg-ölettesék az.

b. Mof. 3. k. 19. v. 12. Ne esküdj yerek az
nevére hamissan: mert meg-fergetezted a
te Istenednek nevére. En vagyok az Ur. Lásd
Jer. 4. 2. Zach. 8. 17. és 54.

c. Mof. 3. k. 5. 4. 5. Mikor Galamoly ember
esküszik, az ő szájából ki-szalaszván hog-
gonoszt vagy jót tselekeszik, a' szerént a' mi
az ember szokott esküvéssel hirtelen szolliant
és azt nem tudja, hanem az után vette elzébe
hogy valamellyik beszédében vétkezett. E
ilyen ember mivel hogy valamely beszédében
vétkezett, szükség hogy meg-vallya azt a' mi
ben vétkezett.

Matth. 5. 34. 35. 36. En pedig azt mond-
játéktek, hogy semmi képpen ne esküdj yerek,

z égre, mivel hogy Istennek királyi széki,
em a' földre, mivel hogy Istennek lábainak lá-
nolya, se Jerusalembre, mivel hogy nagy Ki-
álynak városa, se a' te fejedre * ne esküdj yél,
mert nem teremthetsz egy fejér avagy fekete
hajszálat. Lásd Jac. 5. 12.

d. Mof. 3. k. 5. 1. Ha valamely ember vét-
kezendik, hogy ha hallotta a' káromlo beszédet,
s ő bizonyosság lehetne hogy hallotta, avagy
hogy bizonynal tudgya: ha meg nem mondgya
azt, annak bűne büntetéses hordozza.

e. Malac. 4. 2. Fel-támatatok kik az en ne-
met felitek az igazságnak napja. Lásd. Mof.
3. k. 28. 58. Nehem. 1. 11. Esa. 66. 2.

f. 1. Pet. 4. 11. A' ki szolli, szolly minis Isten-
ek beszédet, s' a' többi.

g. Matth. 10. 32. 33. Valaki azért vallást
teszen én rólam az emberek előtt, én is vallást
teszek arról az, én mennyei szent Atyám előtt,
s az egekben vagy on. Valaki pedig meg-taga-
dand engemet az emberek előtt, én is meg-
tagadom azt az én mennyei Atyám előtt, ki az
egekben vagy on.

1. Péter. 3. 15. Az Ur Istent szentelleyétek a' ti
sziveitekben. Legyetek pedig mindenkoron ké-
szek meg-felolni nagy alázatossággal és bersü-
léttel azoknak, a' kik számat akarnak venni a'
mi bennetek való reménségről. Lásd. Rom. 10.
1. 10. 2. Tim. 2. 12. 1. Pet. 2. 9.

g. Solt. 50. 15. Híj engemet segítségre a' te
nyomorúságodnak idején.

Solt. 50. 15. Segítségül hívott engemet, meg-
alगतom ötet; véle vagyok háboruságában,
meg-mentem és meg-ditsóittem. 1. Tim. 2. 8.

b. Coloss. 3. 17. Es valamit tselekesztek bo-
táddal vagy tselekedetteddel, az Ur Jészusnak nevébe
tselekedgyétek, halálat adván az Istennek és
az Atyának ő általa

2. Cor.

* Annál
inkább lel-
kedre.

IV. Má-
sok bűnére
való hu-
nyorítás
avagy réá
hagyása.
Parantsol-
tatik.

L. Az Isten-
nek nevé-
nek féle-
lemmel és
betsülettel
való emlí-
tése.

II. Az
igaz és ál-
hatatos
vallástétel.

III. Az
Istennek
segítségül
való hívá-
sa.

IV. Isten-
nek mind
szoval, s'
mind tse-
lekedetteddel
való ditsó-
feti,

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

2. Cor. 10. 31 Akar esztek az ert akar isrok, akar mit tselekestek, mindeneket Istennek ditsossegere misvevlyetek. Matth. 5. 16.

C. KERDES.

Summája.

Az Isten azokat-is meg-akarja büntetnetni, kik másoknak átkozódásokra, hamis esküvéseire hunyorítanak, azt csak reá hadgják.

- 1. Miért akarja?
- 2. Ebbéli akarattját az Isten mi képpen mutatya-meg?

Bizonyára felette igen nagy bün a: (1) Mert nintsen-is egy nagyobb bün; avagy a mellyel Isten inkább meg-bántatnék, min az ő szent Nevének meg-utálása, avagy annak meg-káromlása. Annak okáért (2) ugyan azt akarja hogy a rettenetes nagy bün, halállal-is meg-büntettesék b.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Mos. 3. k. 5. 1. Ha valamely ember vétkezendik, az az, ha hallotta a káromlo beszédet (avagy esküvést) és ő bizonyosság leherne hogy hallotta, avagy hogy bizonynal tudgya. Ha meg-nem mondgya azt annak, a bűnnek büntetését hordozza.

* Mert azzal a reá hogyállal Istennek haragját maga ellen el-indit-tya.

Péld. 29. 24. A ki hallya az átkozódást az meg-nem jelenti, gyűlöli magát.

b. Mos. 3. k. 24. 15. 16. Valaki az Isten ellen káromlást szoll, az ő bűnének büntetését hordozza, és valaki szidalmazza az Urnak nevet meg-öleltesék, az egész sokaság meg-kövezzo azt, akar jövevény, akar lakos, ha Isten

F E L E L E T.

nek nevét szidalmazza, meg-hallyon. Lásd a 10.---14. 23. verketet-is.

CL. KERDES.

Esküdhetik-e valaki kereszttyénimodra az Isten nevére?

F E L E L E T.

Meg-lehet: (1) mikor azt vagy a' Magistratus kívánnya, a: vagy pedig (2) valami zükség kényszerit rea, hogy hitelünket és gafságunkat esküvéssel erősítsük meg b. (3) hogy így mind az Istennek ditsossege ma-alzaltsásék c. mind pedig egyebeknek id-ességere használlyon d. (4) mert efféle esküvése az Istennek igéje tanit e, ezokáért a' zentek-is mind az ő s' mind az új Testa-mentomban igazán éltek véle f.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Mos. 2. k. 22. 10. 11. Ha valaki adánd az felebaráttjának szamárt vagy ökröt, vagy valami egyéb állatot tartani, és meg-halánd, vagy meg-sértetik, vagy ellenségitől el-haj-atik, úgy hogy senki nem látta, Bossárasfick dolog a két ember közös * az Istenre való esküvése, hogy az ő felebaráttjának marháját nem lopta, és az Ura a' marhának, annak itén elégedgyék meg, amaz semmit ne fizessék.

Eldr. 10. 5. Fel-kele annak-okáért Esdrás, es meg-esküvére a' Papoknak és a' lévítáknak fejo-elmit, és mind az egész Izraelt, hogy e' be-éd szerint tselekednének, és meg-esküvének.

b. Jos. 2. v. 12. † Mostan azért esküdgyerek meg nekem az Istenre, mivel hogy irgalmassá-ot tselekedtem veletek, hogy tselekeftetek is irgal-

XXXVII.

U R N A P.

Summája.

Az esküvés szabad két tekintetek alatt.

- 1. Mellyik az első?
- 2. Mellyik a' második?
- 3. Mi végre szabad meg-esküdni?
- 4. Bizonyíts-meg hogy az olyan esküvés szabad.

* Tudni-illik a' Magistratus elött, mine meg tetzik a' 9. vers.

† Ráháb így szoll a' két kémek-nek.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

† Kedvez- irgalmaságot az en Atyámnak házával †, és vén tudni- adtok énnékem erről bizonyos jelt.

c. Mof. 5. k. 10. 20. A' te Uradat Istenedet féltted, őtet tisztellyed, ő hozzá ragaszkod- gyál, és az ő nevére esküdjél. Es 6. 13.

d. Jos. 9. 19. * Mi meg- esküdtünk nektek az Izraalnek Urára Istenére: azért most az nem nyulhatunk hozzátok.

e. Esa. 45. 23. En magamra meg- eskütem, ki ment az én számból az igazságnak beszéde, és meg nem változik, minden térd énnékem hajol- meg, és minden nyelv reám esküszik.

Esa. 65. 16. Hogy a' ki magát áldgya e földön, áldgya magát az igaz Istenben, és a' ki eskü- dik e földön esküdjék az igaz Istenre, Jer. 4. 2.

Sid. 6. 16. Mert az emberek nálunknál mag yob- ra esküsznek, és ő nekiek mindé ver senegeknek sege- miudé dolgoknak meg- erősítésére az esküszet-

f. Mof. k. 21. 23. 31. Abrahám.

Mof. 1. k. 26. 31. Isák

Mof. 1. k. 31. 54. Jákob

I. Sám. 24. 22. 23. Dávid

Rom. 9. 1. Pál Apost.

Jel. 10. v. 5. 6. Az Angyal és többek.

Meg- eskü- ttemek

CII. KERDES.

Szabadé esküdni a' szentekre, avagy egyéb teremtetett állatokra?

F E L E L E T.

Nem szabad: (1) Mert a' törvény szerén- valo esküvés nem egyéb hanem Istennek ra- nu bizonyosságul és segítségül valo hívála. Mellyel azt kérjük, hogy ő úgy mint ki- (zivek)

Summája.

A' meg- holt szentekre avag' egyéb teremtetett állatokra esküdni nem szabad.

1. Miért nem szabad?

ziveknek egyedül valo által látoja, tégyen bizonyosságul az igazságról b: és az esküvőt meg- büntesse ha az tudva tsalni akar az esküvéssel, c. Továbbá pedig e' tisztesség sem- ni teremtetett állatot nem illet d.

Ez tisztesség) Tudni- illik a' segítségre va- hivatnak, minden tudóságnak, és minden- tudóságnak tisztelése.

Szent irásbéli bizonyosságok.

a. b. c. 2. Cor. 1. 23. En pedig (Pál) az I- tem bizonyosságul az en lelkem ellen *, hogy én azért nem mentem az ideig Chorin- usba, hogy nektek kedvezzek.

1. Kir. 8. 39. Te magad tudod egyedül minden- berek fiainak szívüket. Lásd. a' 31. 32. vers. Mof. 1. k. 17. 1. En vag yob az evés minden- to Isten, szüntelen járj en előttem, és légy kelletes.

Mof. 5. k. 32. 35. Enyim a' bőszen állás és meg- fizetés.

d. Esa. 45. 23. Énnékem hajol- meg minden- d, és minden nyelv en reám esküszik. Lásd. Mof. 5. k. 6. 13. Esa. 65. 16. Jer. 4. 2. Esa. 63. Jer. 5. 7. Jer. 12. 16. Amos. 8. 14. Soph. 1. 5.

CIII. KERDES.

Si parantsol az Isten a' negyedik paran- tsolatban?

negyedik parantsolatban, a' szombatnak kettős meg- inteltetését kívánnya, ugy- mint belseit és külsőt.

F E L E L E T.

(1) Először ezt, hogy az Atyaszentegy- zületben lévő Evangéliomi szolgálat, -és a' szom- bolak közöttünk meg- tartassanak a: és hogy én egyéb napokon- is, de főképpen az Ur- telelére

* Az az, hogy meg- büntesse az en lel- kemet- is ha tudván meg- tsal- lak benne- teket.

XXXVIII.

UR NAP.

Summája.

Az Isten, kettős meg-

1. A' szom- batnak külső- kép- pen valo meg- szent- telelére

Régi nyomtatványok, Matrica Slov., Martin: /308.ig.j./

mitsoda
dolgoz
szüksége-
sek?
2. Miért
kell a' Sz.
gyüleke-
zeteket
szombati
napon
szorgalma-
rossan gy-
korolni?
3. A' szö-
batnak bel-
ső-képpen
valo meg-
szentelé-

156 AZ EMBERNEK II A.

az Vrnak szombatyán, szorgalmatossan gy-
koroljam a' szent gyülekezeteket b. (2)
Az Istennek igéjét híven és figyelmetesen
halgassam c: a Sacramentumokkal éllyek
a' közönséges könyörgésekhez az én könyör-
gésemet is hozzá adgyam e; az én értékm
és tehetségem szerint a' szegényeket vala
mivel segitsem f. (3) Továbbá hogy telye
életembe a' gonosz tselekedetektől maga-
mat meg-örizzem g: az Vrnak engedvén-
hogy a' szent Lélek által az Ő munkáját sza-
badon én bennem tselekedgye h: és ekkép-
pen (4) amaz örökké valo szombatot, me-
ezen mostani életemben, el-kezdgyem.

4. Miért kell a' szombati napon meg-szentelni?

az Vrnak szombatyán) melly az Uj Testa-
mentumban az Apostolok idejétől fogva a'
hétnek első napja, a' mellyen az Ur Christus
fel-tamadott a' halálból, mint ezt szedeget
hetni Tsel. 20. 7. 1. Cor. 16. 2. Melly ez okáért
Ur napjának neveztetik. Jelen- 1. 10.

Gyakoroljam az szent gyülekezeteket) Eb-
ban áll a' szombati közönséges külső meg-
szentelése, a' mellyhez kell járulni az maga-
noson valo meg szentelésnek is a' kiváltkép-
pen valo kegyesség gyakorlás által a' nyilván-
valo közönséges egyben gyűlésnek mind elöt-
te, mind utána.

Amaz örökké valo szombat) A' melly lé-
vén a' más életben midőn minden bűneink-
től meg-nyugosunk, és az Istent tökéletes
szépségben és igazságban mind örökké tisztá-
szeljük.

157 L AD AT OSS A C AROL.

szeljük, és csak egyedül ő néki szolgálunk.
Es így a' szombati belső-képpen valo meg-
szentelése kettős. Egygyik el-kezdetik ez
életben: a' másik el-végeztetik, és tökéletes-
lé tétetik a' más életben.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Mos. 5. k. 12. 19. *Meg-lásd hogy első
hadgyad a' Leviták azon a' földön, életednek
minden napjaiban.*

1. Cor. 9. 14. Az Ur (Jesus) rendelte azok-
nak a' kik az Evangeliumot predikállyák, hogy
az Evangeliumból éllyenek.

Gal. 6. 6. Az olly ember pedig a' ki tanít-
atik az Evangelium tudományára, közöllye
minden javait az xal a' ki őset tanítja.

Hogy a' Scholáknak is (mint az Isten Anya-
zentegyházának veteményes kertjeinek) meg-
ellessék tartatniok, meg-teretők többi között
következő helyekben valo példákbol. 1. Sám.
9. 20. 2. Kir. 4. 38. és 5. 1. Luk. 2. 46. Tsel. 22. 5.
1. Sid. 10. 16. *El ne hadgyuk a' mi gyüleke-
zetünket, miképpen szokások némellyeknek,
anem intvén egy mást, annyival is inkább;
mivel hogy láttyatok hogy ama' nap el-közel-
et. Mos. 3. k. 23. 3.*

c. Prédik. 5. 1. *Eőrizzd meg mind a' te kés-
vélkedat mikoron mégy az Istennek házához,
hogy hajlando légy az halgatásra + inkább,
hogy nem mint bolondoknak modgyok sze-
dnt áldozatra. Lásd Luk. 4. 15. 16. 22. 31. 32.
Tsel. 13. 14. 15. 16. 42. 44. Es 15. 27.*

d. Tsel. 20. 7. A' hétnek pedig első nap-
ján, a' tanítványokat egybe gyűjtvén a' kenyér-
ek meg-Begezésére a' Pál prédikál vala, mivel
hogy másod napon el akars menni, és a' tani-
ást el-nyujtá szintén éjszélég. Es 2. 38. 41. 42.

e. Solt. 68. 27. *A' gyülekezetekben áldgyarok
az Ur*

Parantiol-
tatik ite

I. Az A-
nyaszent-
egyházbe-
li szolgál-
latnak

meg-tar-
tása.

* Menyid

vel inkább
az Evange-
liomnak
szolgait,
kiket Isten
az Uj testa-
mentóban,
a' kegye-
lemnek frí-
gyében
rendelt.

II. A' kö-
zönséges
Sz. gyüle-
kezetnek
gyakor-
lása.

+ Tudni-
illik, az
Istennek
igéjének
halgatá-
sára.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

* Az az, az Urvatso-
rájának ki-
szolgáta-
tására.

III. Az Isten igé-
jének szor-
galmatos
halgatása.

† Tudai-
illik, az
szükölködő
szegények
nek segít-
ségekre.

IV. Az Urvatso-
rájának ki-
szolgáta-
tására.

V. A' kö-
zönséges
kényörge-
sek.

VI. Az
alamisual-
kodás.

VII. A'
gonosz
tselekedé-
tektől va-
lo meg-
szűnés.

† Az az,
gonosz
tselekedé-
tidben.

az Ur Isten, az Israel magyából-valok.
Tsel. 1. 14. Ezek mind egyetemben foglal-
ások valának az imádkozásban, és a' kényör-
gesben, Es 2. 42. Es 16. 13. Esa. 56. 7. Zach. 8.
21. és 14. 17.

f. 1. Cor. 16. 2. A' hetnek első napján min-
den tegye-elmagában a' mit az Istennek aján-
dékából akar el-tenni, † hogy ne legyen ak-
kor annak ki-szedése mikor oda megyek.

g. Esa. 58. 13. Ha meg-tartoztatod a' te lá-
badat szombat napon, hogy azt ne mivellyed
a' miben gyönyörködöl az én Szent napomon,
és a' Szombatot gyönyörűségnek tartod, hogy
szenteltesd és tiszteltesd az Ur, és annak
tisztelteséget te jendesz, meg hogy nem leszel fog-
lalatos a' te uraidban †, és nem tselekezel sem
szólj oly beszédet melyben gyönyörködöl.

h. Mos. 2, k. 31. v. 13. Az én szombatimat
meg-tartásod, mert jel az én közöttöm, és ti
közöttetek nemzetségre, hogy meg-tudgyá-
tok hogy én vagyok a' Jehova ki titeket meg-
szentellek *.

[* Itt meg-jegyezheted, hogy a' szombat-
nak külsőképpen való meg-szentelése, mint
egyéb ő Testamentomi innepeknek-is meg-
tartása, Sacramentoma, avagy külső jele
volt a' belső meg-szenteltetésnek, mely ál-
tal az Isten meg-szenteli a' hiveknek szíve-
ket. Lásd-meg. Ezech. 10. v. 12. Coloss. 2.
16. 17.]

i. Esa. 66. v. 23. Es minden holnapról hol-
napra, és minden szombatról szombatra el-jő
minden test *, hogy az Ur at imádják †

[* Az az, minden el-választatott hivek. † Az
az, hogy a' hivek szenteltyék az örökké va-
lo szombatot avagy nyugodalmot, melyben
mind örökké engemet dicsérsenek.]

Sid. 4.

Sid. 4. v. 9. 10. 11. Annak-oháért vagyon
még valami szombattya az Isten népének. Mert
a' ki bé-meat az ő nyugodalmában, meg-
nyugott az-is az ő tselekedetétől miképpen
Isten-is az őveitől. Igyekezünk azért bé-
menni abban a' más nyugodalomban ** hogy
valaki azon meg-általkodott hihetlenség-
nek példájában ne essék.

[* Mellyet tudni-illik, ez életben el-kez-
dünk azért, hogy a' más életben azt örökké
birjuk.]

CIV. K E R D E S

Mit paratsol nekünk Isten az ötödik
parantsolatban, ?

Az ötödik parantsolatban az Isten előnkben írja és paran-
tsollja, 1. A' mi szüleinkhez, 2. Minden előttünk járo-
inkhoz való tiszteinket.

F E L E L E T.

Hogy szüleinknek és mindeneknek a' kik
mi előttünk járok, (1) a' mitőlünk érdem-
lett illendő tiszteiséget a: szeretetett b, és
hivséget meg-adgyuk c, és az ő hiveséges pa-
rantsolattyoknak és tanításoknak illendő
engedelmséggel magunkat alája adgyuk
d. Annakfelette hogy az ő fogyatkozásokat-
is, és nehéz erköltsöket békével el-rűrjük
e, (2) ezt mindenkor meg-gondolván,
hogy az Isten minket az ő kezek által akar
vezérleni és igazgatni f.

Mindenek kik mi előttünk járok (Minéműek
a' Tanitok, Eöreges, Scholákban tanitok,
Magistrátusok, Tutorok, Gazdák gazdasz-
szom-

L 3

VIII. Bel-
ső-képpen
való meg-
szentelése
a' szom-
batnak.
IX. Az ő-
rökke való
szóbatnak
emleke-
zete.

XXXIX.
U R N A P.
Summája.

1. Mitso-
da tiszte-
ket kell ő
hozzájok
véghez
vinnunk?

2. Miért
tartozunk
e' tisztek-
kelnek kik

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

* Az az, az Irvatos-rájának ki-szolgáltá-tására.

III. Az Isten igé-jének szor-galmatos halgatása.

† Tudai-illik, az szükölködő szegények nek segit-segekre.

IV. Az Irvatos-rájának ki-szolgáltata-sa.

V. A' kö-zönséges kényörgé-sék.

VI. Az alamimal-kodás.

VII. A' gonosz tseleked-ektől va-lo meg-szűnés.

† Az az, gonosz tseleked-e-tidben.

az Ur Isten, az Israel magyából-valok. Tsel. 1. 14. Ezek mind-egyerekből foglal-ások valának az imádkozásban, és a' kényör-gésben, Es 2. 42. Es 16. 13. Esa. 56. 7. Zach. 8. 21. és 14. 17.

f. 1. Cor. 16. 2. A' hetnek első napján min-den tege-elmagában a' mit az Istennek aján-dékából akar el-tenni, † hogy ne legyen ak-kor annak ki-szedése mikor oda megyek.

g. Esa. 58. 13. Ha meg-tartoztatod a' te lá-badat szombat napon, hogy aze ne mivelljed a' miben gyönyörködöl az én Szent napomon, és a' Szombatot gyönyörűségnek tartod, hogy szenteltesd és tiszteltesd az Ur, és annak tiszteltesd tejedesz, úgy hogy nem leszel fog-lalatos a' te utaidban †, és nem tselekezzel sem szolysz oly beszédet melyben gyönyörködöl.

h. Mos. 2. k. 31. v. 13. Az én szombatimat meg-tartásod, mert jel az én közöttem, és ti közöttek nevezetségre, hogy meg-tudgyátok hogy én vagyok a' Jehova ki titeket meg-szenteltek *.

[* Itt meg-jegyezheted, hogy a' szombat-nak külsőképpen való meg-szentelése, mint egyéb ő Testamentomi innepeknek-is meg-tartása, Sacramentoma, avagy külső jele volt a' belső meg-szentelésnek, mely ál-tal az Isten meg-szenteli a' hiveknek szive-ket. Lásd-meg. Ezech. 10. v. 12. Coloff. 2. 16. 17.]

i. Esa. 66. v. 23. Es minden holnapról hol-napra, és minden szombatról szombatra el-jő minden test *, hogy az Urat imádják †

[* Az az, minden el-választatott hivek. † Az az, hogy a' hivek szenteltyék az örökké va-lo szombatot avagy nyugodalmot, melyben mind örökké engemet dicsérjenek.]

Sjd. 4.

Sid. 4. v. 9. 10. 11. Annak-okéért vagyon meg-valami szombattya az Isten népének. Mert a' ki bé-meut az ő nyugodalmában, meg-nyugott az-is az ő tselekedetétől miképpen, Isten-is az őveitől. Igyekezünk azért bé-menni abban a' más nyugodalomban * hogy valaki azon meg-áltazkodott hihetelenség-nek példájában ne essék.

[* Mellyet tudni-illik, ez életben el-kez-dünk azért, hogy a' más életben azt örökké birjuk.]

CIV. KERDES

Mit paratsol nekünk Isten az ötödik parantsolatban, ?

Az ötödik parantsolatban az Isten előnkben írja és parantsollya, 1. A' mi szüleinkhez, 2. Minden előttünk járó-inkhoz való tiszteinket.

F E L E L E T.

Hogy szüleinknek és mindeneknek a' kik mi előttünk járok, (1) a' mitőlünk érdem-lett illendő tiszteséget a: szeretetett b, és hiveséget meg-adgyuk c, és az ő hiveséges pa-rantsolatnyoknak és tanításoknak illendő engedelmességgel magunkat alája adgyuk d. Annakfelette hogy az ő fogyatkozásokat-is, és nehéz erköltsöket békével el-tűrjük e, (2) ezt mindenkor meg-gondolván, hogy az Isten minket az ő kezek által akar vezérteni és igazgatni f.

Mindenek kik mi előttünk járok (Minéműek a' Tanítok, Eöreges, Scholákban tanítok, Magisztrátusok, Tutorok, Gazdák gazdasz-szon-

L 3

VIII. Bel-ső-képpen való meg-szentelése a' szom-batnak. IX. Az ő-rökké való szöbatnak emléke-zete.

XXXIX. UR NAP. Summája.

1. Mitso-da tiszte-ket kell ő hozzájok véghez vinnünk?

2. Miért tartozunk e' tisztek-kelnékiek

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j.j./

szonyok, és a' koros idős emberek. Mert mind ezekre szülei tisztelet bizon Istent, az alattól lévő halgatokhoz, tanítványokhoz, alattól való kötséghez, árvákhoz, szolgálkhoz, szolgálkhoz, iffiakhoz. A' honnan szüleknek-
avagy atyáknak mondatnak az irásban.

Példának-okaért A' Tanítók, 1. Cor. 4. 15. a. Király. 6. 21. Urak, 2. Király. 2. 12. és 5. 13. Magisztrátusok. Terem. 42. 43. 45. Tutorok. Elther. 2. 7. 15. Az Vének. 1. Tim. 5. 1. 2.

Továbbá az mások alatt lévőknél az ő előttök jároikhoz való tisztelet alatt, ott érte azoknak-is az ő alattok lévőkhöz való tisztelet mint meg-tetzik. Eph. 6. 4. 9. Col. 3. 21. és 4. 1.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Malach. 1. 6. A' Firtisztelet az ő anyját, és a' szolgál az ő Urát. Ha én Arya vagyok, hol az én betsületem? Ha én Ur vagyok, hol az én tőlem való félelem? Azt mondgya a' Seregeknek Ura.

Eph. 6. 2. 3. Tiszteletted az te anyádat és anyádat, (melly első parantsolat igéjettelen egyetemben) hogy jól legyen néked dolgod, és hozszu életü légy a' földön.

1. Tim. 5. 17. A' Presbyterek, (Vének) kijel jarnak elől kezdős tiszteletre melior szafanák: főképpen pedig azok, a' kik munkálodnak a' beszédben és a' tanításban.

Lájd 2. Kir. 23. 24. Mint jártak a' gyermekek kik az Elitzust tsufolták.
1. Pet. 2. 17. Az Istent félljétek, a' Király meg-börsüljétek.

1. Tim. 6. 1. Az iga alatt való szolgálk, az ő urokhoz minden szolgátsággal legyenek, hogy az Istének neve és a' tudomány ne káromoltsék.
Mof. 3. k. 19. 32. A' vén ember előtt felkelly, és a' vén embernek ortzáját meg-börsül-

Parantolatik.

LA' Tisztelettel: Szüleiné-
nek.

Tanítvány-
nak és

Presbytereknek.

Magisztrátusoknak, Urainknak,

Eőregembereinknek.

üllyed, és féllj a' te Uradtól Istentől. Job. 1. 4.

6. Matth. 10. 37. Ha Galaki szarosi anyját meg anyját * inkább hogy nem engemet-
em méltó az én hozzám.

1. Thefl. 5. 12. 13. Kérünk pedig titeket, a' yambai hogy meg-börsüljétek a' kik munkálodnak. a' köz-
te, és nektek alóttok jároik az Urban es imenekjütek. Es azokat fette igen szerelmeiteknek jartsátok az ő munkájokért.

c. Peid. 28. 24. A' kiel-predállyá az ő atyának és anyjának markaját, és azt monda, nem vétek, tárfa az, az öldéklő ember-
ak. Es 19. 26.

Tit. 2. 9. 10. A' szolgálkat imesed hogy az ő roknak engedelmessé legyenek, mindenekben roknak kedvesek legyenek, ne legyenek be-
éddel ellenkezők. Semmiben meg nem talál-
m őket hanem mindenben jó b-
nyan, hogy a' mi meg-tartó Istennünknek tu-
ományát ékesítsék mindenben. Lájd Jacob-
ségét a' Lábánnak való szolgálattában.
of. 1. k. 31. 6. 38. 39. 40.

Péld. 6. 20. 21. 22. Őrizd-meg szerelmes-
m a' te anyádnak parantsolattját. Es a' te anyádnak parantsolattját el ne hagyjad, Kősd azo-
t a' te szüledben mindenkor. fűggeszszad
okot a' te nyakadra: Valahová menédesz
venerel régedet mikoron aluszol meg-öriz-
gedet, mikor fel-serkenédesz az beszélgöt-
veted.

Eph. 6. 1. Fiak engedelmessé legyetek az-
ban a' születeknek: mert az az igaz do-
g. Lájd Col. 3. 20. Ezért ditsérte nek az
chabiták Jer. 35. 18. 19. Lájd ellenben az
gedetlen hák büntetését. Mof. 5. k. 21. 18. 21.

II. A' Szeret.

Szüleiné-
hez.

* Az az,

a' kit az

ember leg-
inkáb tar-
toznék

szeretni.

Tanítvány-
hoz.

III. Hü-
ség:

Fiaknak

az ő szü-
leikhez.

Szolgák-
nak és sol-
gáloknek

az ő Urok-
hoz és asz-
sanyokhoz.

IV. Engedelmesség:

Fiaknak

az ő szü-
leikhez.

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin: /308.ig.j./

Halgatoknak a' Tiszteletokhoz:
 Sid. 13. 17. Engedjétek a' ti elösteretek; mert vigyáznak ök a' ti lelkeitekért úgy-mint szám adok, hogy örömmel megvellyék azt és nem bánattal. mert az tinékte nem hasznos.
 Rom. 13. 1. Minden lélek a' felső hatalomságnak engedelmes legyen.
 Coloss. 3. 22. Ti szolgák engedelmesek legyetek mindenekben azoknak, kik nektek uraságot feleltetnek, nem csak szem előtt szolgálva, miat a' kik embereknek igyekeznek kedvedni, hanem tiszta szívvel félven az Istent.
 Lásd Eph. 6. 5. 6. 7. Tit. 2. 9.
 Péld. 1. 8. Halgassd szelvelmes fiám a' anyádnak böliseségét, és a' te anyádnak oktatását el ne hagyjad.
 Péld. 15. 5. Bolond valaki meg-utállja a' ő atyjának tanítását, a' ki pedig meg-böviselli a' dorgálást igen eszes. Es 12. 1. és 13. 1. 18. 15. 10. 31. 32. és 19. 20. és 23. 12. Sid. 12. 1. 1. Imét, Péld. 23. 22. Halgassd a' te atyádat a' ki nemzett tégedet: es meg-ne utállja mikor meg-velesztek a' ti anyád.
 Péld. 30. 17. A' ki meg-utállja atyját a' vagy meg-utállja anyjának tanítását, személt ki-ajják a' szőlőnek bollos, avagy meg-eszik őtet a' Sassefelyűnek fia. Es 20. 20. A' ki az ő atyját vagy anyját meg-utállja annak meg oltatik szőlőcsonka a' letétségnek homályosságában. Lásd Mos. 2. k. 20. 15. 17. Mos. 3. k. 20. 9. és 5. k. 27. 16. Ezért átkozták meg Cham Noécol az ő atyától, de az Sem és Japhet meg-áldaték, Mos. 1. k. 9. 23-26. Lásd ennek ditséretes példáit Jonathánban 1. Sam. 19. 1. 4. 5. 6. és 20. 30. 32. Dávidban 1. Sam. 19. 10. és 24. 5. 6. 7. és 26. 9-24. Jo-sephben ki az ő atyát táplálá az drága- idősben Mos.

Röfsegek a' Tiszteletokhoz:
 Szolgáknak az ő Urokhoz.

A' büntetésekben is a' meg-utállásos lenni.

Mos. 1. k. 47. 12. Azt tselekedvén a' mit hágy az Apostol 1. Tim. 5. 4.
 1. Pet. 2. 18. 19. Szolgák a' ti uraitoknak engedelmessek legyetek minden félelemmel, nem csak a' joknak és az alázatosoknak. hanem a' urakhoz.
 1. Eph. 6. 4. Ti atyák ne ingereljétek hágra a' ti magzatokat, hanem neveljétek az tudományban, es az Urnak beszédeinek mértékben.
 1. Pet. 2. 13. 14. Annakokáért engedelmesek legyetek minden emberi rendelésnek az Ur-ért, akár Királynak úgy-mint felső méltóság. ha helyhez teteznek; akár Tiszteletoknak úgy-mint kik attol (az Urtol) bossáttattanak mind a' gonosz révőknek büntetésékre, mind a' jó révőknek ditséretékre.
 Rom. 13. 1. 2. Minden lélek a' felső hatalomságnak engedelmes légyen, mert nintson hatalomság hanem Istentől, és a' minemű hatalomságok vadnak Istentől redoltertek. Azért valaki ellene támad az hatalomságnak az Isten rendelésének támad ellene, ő magok büntetést szereznek magoknak, s' a' t.
 CV. KERDES.
 Mit kíván Isten a' hatodik parantsolatban?
 A' hatodik parantsolatban melly vagon az ember-ölésről, két vétkeket tilt-meg az Isten.
 FELELET.
 Hogy felebarátomat (1) se gondolatommal a, se beszédeimmel b, se magam viselével c, nem hogy tselekedteimmel d, vagy magam vagy egyéb ember által e, (2) bossúság-

A' szolgáknak az ő Urokhoz.

VI. Atyáknak tisztelet a' fiakhoz.

VII. Tisztelet viselőknak tisztelet az ő alatta valokhoz.

XI. Ur NAP. Summája

I. Miképpen nem kell a' te felebarátodat bossúsággal

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

illetned, gyűlölnöd, vagy megbántanod? 2. Mitsoda hét vérték azok, melyeket meg tilt Isten e hatodik parantsolatban? 3. E parantsolatnak máltosága miképen tartatik-meg?

Hogy felebaratunkat né kell meg-bántanunk. Gonosz gondolatinkal; Rügalmazo beszédinkel.

Rendelése magunkéval; Magunk személyében, vagy más által való sértéssel.

szusággal avagy gyalázattal ne illessem f... avagy gyűlölyem g, vagy meg ne sértsem b. vagy meg ne öllyem i; de minden b... szuallásnak kivánságát tölem el-vefsem k... covábbá hogy magamnak is rontására ne járjak l, avagy tudván valami veszedelemben ne éjtssem magamat m. (3.) Es hogy vérontások közöttünk ne lennének, ezért adott fegyvert is a Tiszvisezőnek kezében n... 3. E parantsolatnak máltosága miképen tartatik-meg?

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Zach. 8. 17. Es senki az ő felebarátjára ellen az ő szájában gonosz ne gondoltjon. Matt. 15. 19. b. Matth. 5. 22. Valaki az ő atyafijának az a mondándgya: Bolond: méltó a' gencsának tőzere. Eph. 4. 31. Minden mérges beszéd, hitetlen való fel-gerjedés, harag, és kiáltás, eskáromlás és közszólások ki-gorcsok minden gonossággal. Péld. 12. 18. és 16. 17. Solt. 35. 22. és 57. 5. és 59. 8. Jer. 18. 18. c. Mos. 1. k. 5. 6. Akkor monda az Ur Caiinak: Miért gerjedet fel a' te haragod? Es miért eszt meg a' te orszad? Lásd Matth. 27. 39. d. Mos. 4. 35. 16. 17. 18. Hogy ha pedig valaki fegyverrel sértend meg valakit, és az meg-halánd, gyilkos az, meg-halván meg-hallyon az a gyilkos. Hogy ha kézből hagyása kővel hogy meg-hallyon, és az meg-halánd, gyilkos az, meg-halván meg-hallyon a' gyilkos. Avagy ha kézből fűvel sértend hogy meg-hallyon, és meg-halánd, gyilkos az, meg-halván meg-hallyon az a' gyilkos.

e. 2. Sam. 12. 9. * Az Uriás Hittensé fegyverrel sérted meg: meg-ölted őtet az Ammoniak fegyverek által.

[* A' Náthán Prophéta Dávidnak tulajdonította az Uriás Hittensének mások által való meg-ölését.] Lásd 1. Király. 21. 19. Tsel. 22. 20. Matth. 27. 27.

f. Solt. 15. 1. 3. Uram, ketsoda nyugozik meg te sátorodban, és ketsoda nyugozik meg a' szent hegyeden? A' ki nem rügalmaz nyelvel, nem tselekedik felebaratjának gonosz, és gyalázatos nem szerez felebaratjának Lásd 2. Sam. 10. 8. Matth. 22. 6. g. Mos. 3. k. 19. 17. Ne gyűlölyed a' te atyád a' te szivedben.

h. Mos. 3. k. 24. 9. A' ki az ő felebarátjára testét meg-sértém meg-kélygezi, a' mint tselekedes, ő vele is ugyszalekedgyenek, i. Mos. 3. k. 24. 17. Ha valaki meg-ölel a' szent meg-ölettefők az ő gyilkosságáért.

k. Mos. 3. k. 19. 18. Boszszu álló ne légy és ragot ne tarts a' te néped ellen, hanem sérted felebarátodat mint magadat. Lásd Péld. 22. Rom. 12. 19. 1. Pet. 3. 9. Matth. 5. 39. Theff. 5. 15.

l. Eph. 5. 29. Soka senki az ő tulajdon testét meg-ölel, hanem inkább nevel és táplálja.

m. Lásd Rom. 14. 7. Ezokáért utálatosoknak tselekedetek kik a' magok életét elgyatnyák. Mint Saul 1 Sam. 31. 4. Achitoel 2. Sam. 17. 23. és Judás Matth. 17. 5. Tsel. 18. Ekképpen a' magok életét sértégetik, vérszopo emberek. Solt. 55. 24. a' réizege-Péld. 23. 29. 30. a' buja tisztátalanok d. 31. 3.

n. Matth. 4. 7. Ne kíséressd a' te Uradat.

- Tilcsatnak I. Boszszuság tétel. II. Gyűlölség. III. Felebarátunknak meg-sértése. IV. Emberölés Gyilkosság. V. Boszszu-állás. VI. Maga testének sértésére való meg-bántás. VII. Vakmerőség. Istennek próbálása.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j.

[*Magadat tudni-illik, vakmerő-képpen
szedelemre vetvén vagy ejtvén, miképp
az ördög-is késérti vala a' Christust, ho-
a' Templom orofozattjáról le-ereszkedni
Matth. 4. 5. 6. Lásd Tsel. 27. 21.]

n. Mof. 1. k. 9. 6. *A' ki ki-onsándya az e-
bernek vérést, ember által onassék-ki an-
gyere.*

Kijöv. 21. 12. *Ha Valaki úgy Serend Vala
hogy a' meg hallyon, meg-ölessék az a' g-
kos. Matth. 26. 52. Jel. 13. 10. Mof. 4. k. 35.*

Rom. 13. 4. *Ha gonofzt tselekezzel fély
le (a' Magistruustól) mert nem oknékül
feli a' fegyvert, mert Isten bofszujának m-
állója az on a' ki gonofz tselekedik.*

Summája.

Az hatodik paran-
tsolatban
az Isten a' külső gyilkosságon kívül meg-tiltya az irigy-
get-is a' gyűlötséget b, haragot c bofszú-állásnak kívá-
ságát d, két okokért.

CVI. KERDES.

*Lám úgy teszitek hogy e' parantsolat tsa-
a' gyilkosságot tiltya-meg?*

FELELET.

Vgy vagyon, de midőn a' gyilkosságot
meg-tiltya akkor az Isten arra tanít, ho-
ő (1) az öldöklésnek gyökerét és eredet-
a, tudni-illik a' haragot b, az irigyléget
gyűlötséget d, és a' bofszú-állásnak kívá-
ságát-is gyűlöli e: és (2) mind azokat
öldöklés gyánánt tartya f.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Mof. 1. k. 37. 4. 11. 18. Mikor eszék-
vöttek volna a' Joseph bátyjai, hogy az ő at-
őtet minden bátyjainál fellyebb szeretné, g-
lőlk vala ősei, anyira hogy szép beszéd-

1. Mellyik
az első ok?

2. Mellyik
a' második?

nem szólhatnak vala, és 11. versben.
nykednek vala azért redja az ő bátyjai, és
vert: kik mikor látrák volna őtet távol,
ek előtte közelebb ment volna hozzájuk
égerék hogy őtet meg-ölnék.*

eremt. 34. 7. 25. *A' Jakob fiainak harag-
gen fel gerjede. Es Simeon, és Lévi a' Di-
ak bátyjai vőnek fegyvereket, és bátor-
gal bemenének a' városban, és minden fer-
meg-ölnék. Lásd Mof. 17. k. 4. 6. és 27. 43.
am. 18. 7. 10. és 25, 13. 33. 34. 2. Sam. 13.
Matth. 2. 16.*

Jak. 1. 19. *Lőnyen minden ember gyors a'
lásra, késedelmés a' szollásra, késedelmes
aragra. Col. 3. 8. Eph. 4. 26. 31.*

Gal. 5. 26. *Ne legyünk hívságos ditsőség-
kivánói, egymásnak ingerlői, egymásra
nykedők. Lásd 1. Pet. 2. 1. Péld. 14. 30.
Cor. 13. 4.*

Péld. 10. 12. *A' gyűlölség szerez Ser-
rest, és 15. 17. 1. Ján. 2. 9. és 4. 10. Lásd.
nd e' háromra, Gal. 5. 19. 20. 21.*

Rom 12. 19. *Magatokért bofszú ne ál-
tok szerelmestim, hanem adgyatok helyt az
on bofszú állásának, mert meg-vagyon ir-
Egyim a' bofszú-állás, én meg-fizetek azt
ndgya az Ur. Lásd. 1. Thefl. 5. 15. 1. Pet. 3. 9.
1. Ján. 3. 15. *Valaki gyűlöli az ő atyafias
kos az: tudgyatok penig hogy egy gyil-
nak-is nintsen magábá lakozo örök élet.
Matt. 5. 22. *Valaki meg-haragszik fele-
bátyjára ok nélkül, melto az ízeleire.***

CVII. KERDES.

*Ég-e tehát ha a' meg-mondott mód sze-
rént senkit meg-nem ölnék?
nden eredet tiltya-meg, hanem ellenben
ságokat-is parantsol.*

* Tudni-

illik Jo-
sephre va-
lo irigy-
ségből.

† Inditat-
ván tudni-
illik attol

a' haragtól
és gyűlöl-
ségtől mel-

lyet ger-
jelztettek
vala ma-

gokban a'
Sichemi-
ták ellen,

és a' bofszú-
állás-
nak kíván-

ságátol-is.

Summája

Az Isten
e' hatodik
parantso-
latbā nem
tsak a' gyil-
kosságot,
és annak
nyolcz lelkü

FELE.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

F E L E L E T.

Nem elég. Mert mikor az Isten a harag irig séget gyűlölséget kárhóztatya azzal a is kívánnya (1) hogy a mifelebarátunkat sz tén ugy szeressük mint magunkat a: és ho emberséggel szelid erkölssel, engedelm séggel, békefésséges türéssel irgalmasságtéte lél legyünk ő hozzá: Es ha miből néki ká következnék. a' mint tőlünk lehet őrola a el-hárítsuk c. Végezetre mindenekhez o szivel és akarattal legyünk, hogy még ellen ségünkkel-is jól tegyünk d.

r. Mallyak azok.

- Hagyatnak itt.
- I. Felebarátunknak szereteti.
- II. Emberség.
- III. Engedelmesség.
- IV. Szelidség.
- V. Békefésséges türés.
- VI. Könyörületesség, vagy irgalmasság tétel.
- VII. Felebarátunk kárának elterítése.
- a. Ok nél-

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Mof. 3. k. 19. 18. Szeressed a' te felebarátodat mint magadat. Matth. 22. 38. és 1. Ján. 4. 19.
 b. Coloff. 3. 12. 13. 15. Öltözzétek fel a' nek-okaért mint Istennek válatztotti, szent és szerelmetesek, a' könyörületofésségeknek indatlatyát, a' kegyelmességet, alázatoságot, szelidséget. El-tűrésen egymást és meg-engedve egymásnak, ha valakinek valaki ellen panaszra volna, miképpen a' Christus-is meg-engedet minékünk, azonképpen ti-is. Es az Isten nek békefésséga uralkodgyék a' ti sziveitekben melyre hivattatok-is egy testbe.
 Eph. 4. 1. 2. 3. Járjatok ugy mint illik a' hivataltokhoz, a' mellyel hivattartok, minden alázatosággal, és lelki kegyefséggel, a' szentvedém egy mást a' szeretesnek általa: a' gyekozsón meg-tartani a' léleknek egy yestéséget, a' békefésségnök kötele által.
 c. Péld. 24. 11. Szabadias-meg azokat kihalálva ragadtattak *: mert a' kik halálra vettettek azoktul meg-tartoztatnádé magad.

Esia 9

Esia. 58. 7. Az chezöknek m' segd a' te ke-
 eredet, és a' segény bujdosók at be-üg yed a' te
 adban, mikor meztirelent látst, meg-ruház-
 d: és a' te tested előt el ne vejjsd magadat.
 d. Matth. 5. 44. 45. Szeressétek ellenfégte-
 t, algyátok a' kik titeket dököznek; jól tegye-
 azokkal a' kik titeket gyűlölnék: Es imád-
 ztatok azokért a' kik titeket háborgatnak,
 gy legyetek a' ti mennyei Atyátoknak fiai,
 az ő napját feltámasztja mind a' jokra, és es-
 ad mind az igazaknak mind a' hamissaknak.
 Rom. 12. 17. 20. Ha dököz a' te ellenféged,
 y enni, ha szomszokozik adgy innya, ha
 t miveled az ő sejére szemet gyűjtst. Lásd
 Eld. 125. 21. 22.

kül és méltatlan. VIII. El-lenségün- kel valo jól tétel.

CVIII. K E R D E S.

XI.

U R N A P. Summája
 issoda a' hetedik parantsolatnak értelme? paráznaságról valo hetedik parantsolatban meg-tilt és al az Isten minden fertelmeskedést a, és ismét parantsol- a' mértékleteliséget és tisztaságot b.

F E L E L E T.

Ez, hogy az Isten minden fertelmességet hoz és utál a, ezokaért (1) minékünk-is yan valoban gyűlölnünk, és utálunak kell Viszontag mértékletesen, jimborul és tisztán c, (2) mind a' szent házasságban, mind on kívül valo állapokban kell élnünk d.

- 1. Miképpen tilt-még minden fertelmességet
- 2. Nemde csak a' Sz. házasságban kellé tisztán élnünk?
- I. Minden fertelmességektől

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Mof. 5. k. 27. 20. 22. 23. Atkozost valaki közködik az ő atyafianak felségevel. Atkozost valaki közködik az ő hugával. Atkozost valaki közködik napával.
 b. Mof. 3. k. 20. 10. 11. A' ki az ő felebarát- nak felségeét meg-fertoztost, meg-öltöfessék a' kee parázna, a' férhu és az alszonyi- állat

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

állat. A' ki az ő atya feleségével háland, min-
kerzen meg-ölettesének, az ő halálok oka ma-
gokban vagyon. Es 18. 6.--20. 24. 25.

Mof. 3. k. 19. 29. A' so leányodat meg ne ro-
tsad másnak ki-adván paráznaságra: hog-
ne paráznalkodgyék a' föld, és bé-tellyék go-
noszfjai.

II. Minden
tisztáta-
lanságtól.

b. Eph. 5. 3. A' paráznaság, és minden tisztá-
talanság, avagy fősvénység, ne-is nevezze-
tek köz-örteket; mint illik a' szentekhez. Préd.
7. 26. Péld. 22. 14. és 23. 27. 1. Cor. 6. 18.
10. 8. Sid. 12. 16.

* Az az,
testét.

c. 1. Theff. 4. 7. 3. 4. Az Isten akarattya en-
tudni-illik a' ti meg-szenteltestek, hogy meg-
óltalmaztatok magatokat a' paráznaságtól,
tudgya léki az ő edényit * birni szentségbe
és tiszteltségben. Rom. 13. 13.

d. 1. Cor. 7. 9. 10. Hogy ha magokat meg ne
tartoztathatgyátok, házasságban legyenek; Me-
jobb házasságban élni mint égni.

Sid. 13. 4. Tiszteltes midenei között a' ház-
asság, és a' fertelmesség nélkül való ágyas-
ház: A' paráznakat pedig, és a' házasság rom-
tokat az Isten meg-itéli.

Lásd Péld. 5. 15. 19. Préd. 9. 11. Mal. 2. 14.
15. 1. Cor. 7. 32. 34. 1. Tim. 5. 5.

Summája

E' paran-
tsolatban
meg-tilta-
tott fertel-
messég mivel
zért az Isten mind a' kettőt egyszer s' mind meg-tiltya

1. Miért
hogy Isten
mind a'

CIX. KERDES.

Semmitől egyébtől nem tilté-meg az Isten
parantsolatban, hanem csak a' paráznasá-
gtól és efféle egyéb fertelmességtől?

F E L E L E T.

(1) Mivel hogy a' mi testünk és lelkünk
Szent Léleknek templomi, azt akarja Isten
hog

gy mind a' kettőt szentül és tisztán birjuk
Ezokáért meg-tilt Isten minden tisztáta-
ntselekedeteket b, szemérem nélkül való
magunk viselését c, parázna beszédeket d,
(2) ékteleu gondolatokat e, (3) és mindent
valami embert efféle dologra hajráná g.

Valami embert efféle dologra hajráná.) A'
inéműek a' Részegek, vagy részegeskedés,
elly által Lót az ő maga leányával ékteleu-
e; a' Hivalkodás, melly szent Dávidot is
paráznalkodásra fel-gerjeszté. Isten a' test-
ek Baja öltözési és többek effélék.

Szent irásbéli bizonyságok.

a. 1. Cor. 6. v. 18. 19. 20. Távazasságok-
el paráznaságot: Minden bűn mellyet az em-
ter tselekeszik a' test körül vagyon; de a' ki pa-
ználkodik, az ő maga teste ellen vétkezik. A-
gy nem tudgyátoké hogy a' ti testetek a'
munkok lakozo Szent Léleknek temploma, mel-
et vettetek az Urtól, és hogy nem ti magato-
kátok? Mert árron vétettetek; Disszerté-
k azért az Isten a' ti testeitekben, és a' ti lel-
kitekben; mellyek az Istené. Lásd 1. Cor. 3.
5. 2. Cor. 7. 1.

b. Eph. 4. 17. 19. 20. Azt mondom annak,
káért, és kérlek az Urban hogy többé ne jár-
tok úgy mint egyéb Pogányok járnak az ő el-
tejeknek hájjában Valóságában: Kik minnek-
tánna a' bűnön való bánattul meg-szünte-
tek, s' magokat advák bujálkodásra, és minden
szátalanságnak nagy serénységgel való tsele-
edésére, a' fősvénységgel egybe. Ti pedig
em úgy tanuitátok a' Christust.

c. Péld. 5. 20. 21. Es miért bujdosnál sze-
elmes ham az idegen után, és miért ölelnéd
M mellyét

belső miné
a' külső
fertelmel-
séget meg-
tiltya?

2. Mit ér-
tesz a' kül-
ső tisztáta-
lanságon?
3. Mit ér-
tesz vizszo-
a' belsön?
4. Mit tilt-
meg to-
vábbá az
Isten?

Külsők.

I. Undok
tselekedé-
tek.

II. Szem-
telen ma-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

gunk vilc-
lése.

III. Paráz-
na beszé-
de.

Belső.
I. Ektele
gondola-
tok.

II. Fertel-
mes ki-
vanságok.

III. A' tisz-
tálatlan-
ságra ger-
jelző sz-
kötök.

172 AZ EMBERNEK H A

mellyét az idegennek? Holott az Urnak szem-
előtt legyenek mindennek utai, és kinek kin-
ősvényit elzében vézi. Lásd-meg ismét Pé-
7-dik részét, 6-dik versből fogva 23-dik vers
és 2. Pet. 2. 14.

2. Eph. 4. 29. Semmi tisztátalan meg-
szesz beszéd, a' tisztáitokból ki ne származ-
zék; hanem a' melly hasznos éppítésre, ho-
kedves legyen a' halgatoknál. 1. Cor. 15. 3.
Ismét, Eph. 5. 3. 4. A' parázناسág penig
minden tisztátalanság, avagy fősvénység, a'
gyen se vezetésekké közzetnek, mint illik
szentekhez. Es rutság és bolond beszéd,
a' trágárság, mellyek nem illenek, hanem
inkább az háladás.

es. Matth. 5. 28. Valaki asz szonyi állat-
tekintet gonosz kívánságnak okáért, immár po-
rúználkodott az ő szívében. Lásd. Máth. 1.
19. Péld. 6. 25. 1. Pet. 2. 12. és 2. Pet. 2. 13. 1.

1. Theff. 4. 4. 5. Tudgya mindenitek birni a'
az ő edényét szentségben és tisztességben. Nem
kívánságnak indulatjában miképpen a' pog-
nyok kik nem ismerik az Istent.

g. Eph. 5. 18. Meg ne részegedgyetek born-
miatta, mellyben bujaság vagyon, hanem in-
kább tellyesedgyetek-bé Szent Lélekkel.

Péld. 23. 31. 32. 33. Ne nézzed a' bors m-
kor Verefs: mikoron mutatya a' pohárban
ő színét, és mikor a' pohárban peleg, Végeze-
re mint a' kígyó meg-mar, és mint a' mély
kígyó meg-tsip. Es ugy a' te szemid nézik of-
tan az idegen asz szonyi állat, és a' te elméd gon-
gondol gonoszság. Péld. 7. 10. 2. Kir. 9. 30. Esa. 3. 1.

Mos. 5. k. 21. 5. Az asz szonyi állat ne
sallja a' férfitu segyverét, se a' férfitu ne öltö-
zék asz szony ember ruhájában: mert a' re-
Urának Istenednek előtte utálatos valakits

lel

LADATOSSÁG AROL. 173

kezzi azt. Lásd Péld. 5. 8. Jud. 7. 23. 1. Theff.
y. 22.

CX. KERDES.

Mit tilt-meg Isten a' nyolczadik pa-
rantsolatban?

XLII.

U R N A D
Simmája.

lopásról való nyolczadik parantsolatban meg-tiltya az
ten mind a' nyilván való mind a' tsalárd mesterséggel alat-
mban való lopást, a' fősvénységet és tékozlast.

F E L E L E T.

Nem tsak (1) azokat a' lopásokat és ra-
dozásokat mellyeket a' külső tiszt viselő
eg-büntet, a' hanem a' lopásnak neve alatt
foglal (2) az életnek keresésében való
indé féle gonosz mesterségeket, és pénz ha-
száfokat, mellyekkel másén kapdosunk, és
gy erőhatalommal b, avagy valami igaz-
ságnak színe alatt miénké akarjuk teñi c: Mi-
smük (3) a' hamis font, nem igaz sng,
gyenetlé mérték d, hitván marhának jó gya-
nt való el-árulása és ditsérése, ál és hamis
enze, usora f, avagy akarmi egyéb kereske-
snek uta és modgya, mellyet az Isten meg-
tott g. Ide számlaly, mindé fősvénységet h:
Isten ajándékinak sokképpé való el tékoz-
sát, és azokkal való gonoszul élést i.

Szent írásbeli bizonyságok.

4. Mos. 3. k. 19. v. 11. 13. Ne lopjatok. A' te
lebarátodat meg ne tsallyad, se Galamit ra-
dozással tölle el ne végy. Mos. 2. k. 21. 16. Es
2. 1. 2. 3. 4.

Péld. 20. 25. Malach. 3. 8. Jos. 7. 24. 25.
1. Cor. 6. 10. Sem a' lopók, sem a' fősvények.

M 2

Gm a

1. Mit ér-
tesz a' czé-
gérés és
nyilván va-
lo lopás?
2. Mit ér-
tesz ismét
az alattom-
ban való
lopáson?
3. Szám-
lally elő-
nékem es-
féle go-
nosz me-
sterségek-
nek ne-
meit.

Tiltatik itt
I. Nyilván
való lopás,
és ragado-
zás.

II. Erő-
szak tét el.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

fem a' részegesek, fem a' szitkozodók, fem a' ragadozók, az Isten országának örökségét, nem bírják.

* Erdvel
valamit tö-
le el-vén
† Tsalárd-
fággal ne
nyomor-
galsátok.
III. Fele-
barátunk-
nak meg-
tsaláfa.

IV. Hamis
mérték,
fing és font

V. Ali,
vagy ha-
mis pénz
és hitván
marhának
jó helyett
el-adása.

b. Luc. 3. 14. *Senki meg ne rontsátok*, senki ellen ne patvarkodgyatok: hanem meg-elégedgyetek a' ti földotokkal.

Ezech. 18. 12. 13. *A' ki a' másod erdővel el-vefzi, a' zálagot vizsgálja nem adgya, vallyon élé ez? Nem él.*

c. 1. Theff. 4. 6. *Senki meg ne nyomorítsa, se meg ne tsallya az ő felebarátját* valami do-logban, mert mind ezekért bocsizuallo az Ur.

d. Mos. 3. k. 19. 35. 26. *Ne tselekedgyetek hamisságot semmi itéletben, földnek mérésé-ben, fonban, sngben. Igaz mérték, igaz font, igaz kdből, igaz irze, (nagy pin) legyen köztetek.*

Mos. 5. k. 25. 13. 14. 15. *Ne legyen néked a' te síkodon kétfelo mérték, nagy és kicsiny. Ne legyen néked báz adban kétlombözök vékát, nagy és kicsiny, hogy meg-hozfzabítsad a' te mapidat azon a' földön, mellyet a' te Urad Istened ad néked.*

Péld. 11. 1. *Az álsók fontok utálatosok az Urnál, az igaz mérték pedig kedves ő néki.* Es. 16. 11. és 20. 10. 25. Ezech. 45. 10. Hof. 12. Mich. 6. 9. 10.

e. Amos 3. v. 4. 5. 6. 7. *Hallyátok-meg el-kik a' szegényeket bé-nyelitek, és a' földnek szükölködöt rontjátok, kik ezt mondgyátok: tsak mulnék-el az új holdnak innepé, hogy árulhatnok gobonánkat, és tsak mulnék-el szombat, hogy nyithatnok-meg buza vermeinket, kistsinyithetnök a' vékát, öregbirbenök árját, és hamis mértékeket szerzhethetnök. Hogy a' szegényeket pénzünkön rabjainká tehetnök, és a' szükölködöt egy öltő saruvá me-*

meg-kötelezheisük és, a' gabona orszáját pénz-en el-adhassuk. Meg-eskütt az Ur Jákobnak ditsősége, bátor ha soha el-felekezem ezek-nek minden ő gonofságoktól.

f. Mos. 2. k. 22. 25. *Ha pénzt adsz költsön az én népemnek, a' szegénynek ki te veled va-gyon, ne kérvény rajta usorás, mint az usorás szokot tselekedni.*

Solt. 15. 5. *A' ki pénzt nem adgya usorára, ajándékat ártatlan ellen nem vészen, meg-ma-rad mind örökké.*

Ezech. 18. 12. 13. *A' ki a' szükölködöt, és a' szegényt meg-nyomorítja, usorás ad és több-
bet vészen: vallyon élé ez? Nem él: mind ezeket az utálatoságokat tselekedte, halállal hal-meg: az ő vére rajta léfzen.* Lásd. Mos. 3. k. 25. 35. 36. 37. Mos. 5. k. 23. v. 19. 20. Péld. 18. 7. Luc. 6. 34. 35.

g. Jerem. 22. 13. *Jaj annak a' ki házat épít hamissan ő magának, és vatsoráló fel-házakat álnokul, és az ő felebarátjával ingyem szol-gálat, és munkájának bérét néki meg nem adgya.*

h. 1. Tim. 6. 9. 10. *A' kik pengig meg akar-nak gazdagulni, esnek késértebe, és törbe, sok balgatag kívánságokba, mellyek bé-meritik az embert veszedelembé, mert minden gonofság-nak gyökere a' pénznek szerelme, mellyet ne-mellyek a' kik kívánták el-tévelyedtenek a' hittől, és magokat által szegerték sok gon-dokkal.*

Luc. 12. 15. *Meg-oltalmazások magatok az a' fűsűnyegstől.* Lásd. Sid. 13. 5.

i. Ján. 6. 12. *Szegyétok-fel a' mi meg-ma-radott, hogy semmi ol ne vészen.*

Péld. 23. 20. 31. *Ne légy azok között, valo kik borsul meg-vefegednek, a' tobzodok között.*

VI. Ufóra.

VII. A-
karmi e-
gyéb ke-
reskedé-
nek meg-
tiltott és
nem szaba-
dos eszkö-
zei.
VIII. Fő-
vényfég.

IX. Tékoz-
lás.

es a' kik hullal hafokat meg-toltrik. Mert a' re-
szeges es tobzodo szegeny lefze, es szakadozott
rukakban oltoztet az aluvás. Ismeret a' 29. 30.
versben. Kinek jaj? Kinek ohajtás? Kinek há-
borgás? Kinek bün nélkül való sebek? Kinek
szemeknek vereése? A' bornál mulatoknak,
a' kik mennek a' jo bor kortsomájának keresése-
re. Es 21. 17. Efa. 5. 13. 12. Amos. 6. 3. 6.

Ide tartozik a' tekozlo fiának példája is mel-
lyet lás. Luc. 15. 11. es következő verfekben.

Summája

A' nyol-
czadik pa-
rantsolatban

CXI. KERDES.
Mellyek azok a' dolgok, mellyeket Isten
itt parantsol?

három keresztyéni tiszteket parantsol Isten.

F E L E L E T.

1. Mellyik
az első?
2. Mellyik
a' második?
3. Mellyik
a' harmadik?
Hagyatik
itt.

I. Feleba-
rátunk
hasznának
elő moz-
ditása?

(1) Hogy felebarátomnak hasznát es elő-
mentét a' menyére érdölem lehet segitsem
es öregbítsem a': (2) ő véle ugy tseleked-
gyem mint egyebektől kívánám, hogy én
velem tselekedgyenek b. (3) dolog tete-
lemben hűséges es szorgalmatos légyek,
hogy egyebeknek is az ő szükségekben es
nyomorúságokban segítségül lehessék c

Szent irásbeli bizonyosságok.

2. Mol. 5. k. 22. v. 1. 2. 3. Ha látandod a' te
atyád fiának ölyvét, es vagy juhát es belyegét, ne
menny-el azok mellől, hanem haza vigyed a-
zokat a' te atyádszállak. Ha pedig közel ni-
ssen reborzád a' te atyádsia vagy nem ismé-
red ötet, haszd a' barmokat a' te házadhoz
es legyenek a' rebáradnal, miglen meg-keressé
a' te atyádsia azokat, es akkor add meg azo-
kat neki. Es ekképpen tselekedgyél szamárá-
nak is, akképpen ruhájával is, ily tseleked-
gyél a'

gyél a' te atyádsiának minden el-veszett mar-
hájával a' melly el-veszett vála ő tőle, es meg-
találtad volna azt, el ne titkollyad azokat.

Phil. 2. 4. Ne nézze keki az ő maga hasz-
nát, hanem ki ki a' más hasznát is nézze,
1. Cor. 13. 5. Gal. 5. 13.

b. Matth. 7. 12. Valamit akartok hogy tsele-
kedgyenek az emberek ti veletek, azont tsele-
kedgyetek ti is azokkal: mert ez a' Törvény es a'
Profétak. Lásd Mos. 3. k. 19. 18. Matth. 22. 38.

e. Eph. 4. 28. A' ki ennek előtte lopott, to-
vább ne lopjon, hanem inkább munkálkodgyék,
selekedgyen az ő kezével azt a' mi jo, hogy lé-
gyen mit adni a' kinek szükség.

Sid. 13. 16. A' jo téteményről penig es mar-
hatoknak, egy mással való közléséről el ne felet-
keztek, mert ilyen áldozatokban gyönyör-
ködik az Isten. Lásd Mos. 1. k. 3. 19. Solt. 128. 2.
Péld. 6. 6. es 28. 9. es 22. 29. es 19. 17. Efa. 58. 7.
Matth. 25. 35. 36. 1. Ján. 4. 7. 17.

CXII. KERDES.

Mit kíván a' kilenczedik parantsolat?
A' hamis tanubizonyosság tételéről való kilenczedik parantsol-
atban hét vétkek tiltatnak meg, es visfontag őt jofrágos
tselekedetek parantsoltatnak.

F E L E L E T.

(1) Ezt hogy senki ellé hamis tanubizony-
ságot ne mondgyak a': senki beízedet hamis
értelemre ne magyarázzam b: senkit ne rágál-
mazzak c: se szidalmazzak d: senkit ok nélkül
es ügyet meg nem halván, ne kárhoztassak e:
hanem hogy mindenféle hazugságot f, tsa-
lárságot g, mint az (2) ördögnek faját mun-
kált b, ha az Istennek rettenetes haragját reám
nem.

M 4

I I. Fele-
barátom-
mal ugy,
mint ma-
gamnak
kivánt te-
lekedés.
III. Dolog
tétel es az
által kere-
fett jökből
másoknak
is adako-
zás.

XLIII. VA
N A P.
Summája.

1. Mellyek
azok a'
meg-tilra-
ott hét
vétkek?

2. Miért
keli a' ha-
mifágot

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin.
/308.ig.j./

és tsalárd-
fágot el-
távoztat-
ni?

3. Mellyek
azok a' pa-
rantsolta-
zott négy
lelki jofzá-
gok?

Tiltatnak.
I. Hamis
tanubi-
zonyság
tétel.

II. Más be-
szédnek
hamis ér-
telemre
valo ma-
gyarázása.
III. Rágai-
mazás.

IV. Szidal-
mazás, és

nem akarom gerjeszteni, minden f. orgalma-
tolsággal el-távoztassak: (3) Törvénykezés-
ben és egyéb dolgokban is igaz beszédű lé-
gyek, azt a' mint a' dolog nagyon, bizvaft b.
és áthatatosan meg-mondgyam m: annak-
felele egyebeknek hireket és tiltatásokat,
a' menyire. tölem lehet otalmazzam n, és
öregbitsem. o.

Szents irásbeli bizonyosságok.

Mof. 2. k. 23. 1. Hazug birt ne költs a' te
felebarátod ellen; és a' hamis embernek segít-
ségül ne légy, hogy hamissan mellette meg-ef-
késdél, vagy mellette hamis tanubizonyoságot
tennél.

Pel. 19. 5. A' hamiságnak bizonyítága bñn-
seetlen nem leszen, és a' huzugságoknak ta-
lálója meg nem szabadithattya magát. Lásd.
Mof. 5. k. 19. 16. 20. Péld. 24. 28. és 25. 18.
Péld. 1. Kir. 21. 13.

b. Péld. 4. 24. Vessd el róled a' szájnak gon-
noságát, és az ajándékoknak gonoságát messze
vessd te róled. Példái ennek. Mof. 1. k. 3. 4. és
Matth. 26. 60. 61. Öszve vetvén Ján. 2. 19. 21.
Ismét, Tsel. 6. 13. 14.

c. Mof. 3. k. 19. 16. Ne járj rágalmazással
a' te néped között.

Jac. 4. 11. Ne szoljatok egy más ellen atyám-
fiai, a' ki szoll az ő felebaráttya ellen és a' ki
kárhoztattya, a' törvény ellen szoll, és azt kár-
hoztattya, hogy ha penig a' törvényt kárhoz-
tatod, nem meg-tartója, hanem bírája vagy a'
törvénynek. Lásd. Solt. 15. 3. és 50. 19. és
110. 5. Rom. 1. 30. 2. Cor. 12. 20. 1. Pet. 2. 1.

d. Tit. 3. 1. 2. Inted őket hogy senki ne szid-
almazzanak. Lásd. Eph. 4. 31. Példák
2. Sám.

2. Sám. 16. 7. 1. Kir. 18. 17. Ján. 8. 48. Tsel. 2.
3. és 17. 6. és 24. 5.

e. Ján. 7. 50. 51. Mondanékiek (a' Phari-
teufoknak) Nicodemus: Nemde a' mi törvé-
nyünk kárhoztatásalaki, hanem ha annak szá-
ját meg-hallja, és meg-érti mit tselekedett,
Luc. 6. 37. Ne itellyetek, és nem iteltettek.

Ne kárhoztatjátok * és nem kárhoztattok.
meg-botsáítjátok, néktek-is meg-botsáítatik.
A' törvénytelen kárhoztatás tiltatik ite-
meg, midon maga gondolatlanul vakmerő-
léppen valakiről ítéletet tészünk. J Lásd.

Mof. 5. k. 1. 16. 17. és 16. 18. 19. 2. Chron.
9. 6. 7. Péld. 1. Sam. 1. 13. 1. Sam. 24. 10.
1. Sam. 16. 1. Esther. 3. 10. Tsel. 28. 4.

f. Mof. 3. k. 19. 11. Ne lopjátok, és ne ha-
zudgyatok, se az ő felebaráttyát álnoksággal
alaki meg-ne tsallya. Col. 3. 9. Solt. 101 7.
g. Rom. 3. 13. Az őtorkok mint a' meg-
yilatkozott koporsó, az ő nyelvekkel álnok-
ságot szolnak, az ő ajkuk alatt áspis kígyo-
berge nagyon Lásd Péld. 27. 6. Példák Mof.

1. k. 34. 13. 1. Sam. 18. 16. 2. Sam. 3. 27. és
o. 9. Matth. 26. 48. 49.

h. Ján. 8. 44. Mert az ördög hazug és ha-
zugságnak attya. Lásd. Solt. 12. 4. és 52. 4-7.
i. Solt. 5. 7. El-vesszed a' kék hazugságot
szolnak a' vér szopo és álnokságnak emberét
yülöli az Ur. Lásd Péld. 6. 16. 17. 19. és 12.
2. és 19. 5. 9. és 21. 28. 1. Cor. 6. 10. Jelen.
1. 8. 27. és 22. 15.

k. Zach. 8. 16. 19. Ezek a' dolgok, melyeket
elekedgyetek: szollyon kiki igazságot az ő fe-
lebaráttyával, igazságnak és békeségnek törvé-
nét szoljatok a' ti kapusokban. Azere szol-
játok az igazságot és a' békeséget.
l. Péld. 12. 16. 18. Igaz az szoll a' ki meg-
gelenti

M 5

V. Oknél-
kül valaki-
nek kár-
hoztatása.

VI. Ha-
zugság.

VII. Tsa-
lárdtság.

Hagyatnak
I. Igaz be-
szédnek
szereteti-

II. Az igaz-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

fágnak szá-
bados és
álhatatos
meg-val-
lása.

* Az az,
né vagyok
álhatatlan
beszédem-
ben, ha-
nem álha-
tatos min-
denkor.

III. Más jó
hírének
nevének
oltalma-
zása.

IV. Feleba-
rátunk jó
hírének
helyes ö-
regoitése.

XLIV.
UR NAP.

Summája

A' kivánságról való tizedik parantsolatban az Isten kettőt tilt-meg, és vizont két dolgokat-is parantsol.

I. Mitsoda
két dolgok
azok mel-
lyeket tilt

AZ EMBERNEK HA-

jelenté a' mi igaz, a' hamis bizonyosság penig szólnoktságot. Az igaz mondo a'jak meg erősödik mind örökke: az hazugságnak penig nyelve szem pillantásig tart. Lásd fellyebb Zach. 8.

Eph. 4. 25. Azért le-vetvén a' hazugságot, szollyon igazságot minden ember az ő felebarát-tyával. Solt. 15. 2. és 101. 6. 1. Cor. 13. v. 6. Péld. 12. 19.

m. 2. Cor. 1. 17. 18. Mikor azért arról gondolkodnám; avagy álhatatlanul tselekedtemé? Vagy a' mit végezek emberi mod szerint végezémé? Hogy én nálam légyen az Ugy, és Nem Ugy*, Sőt tudgya az igaz Isten, hogy nem volt az én beszédem, ti nálatok Ugy s Nem ugy.

n. 1. Sám. 19. 4. A' Jonathán penig jor szola a' Saulnak, az ő Atyjának a' Dávid felől, és monda néki. Ne igyekezzék véteni a' Király az ő szolgája ellen, a' Dávid ellen, mert nem vétet ő tenéked; hanem az ő szolgálattya felette hasznos volt tenéked. 1. Sám. 20. 32. Jer. 38. 8. 9. Luc. 23. 4. 15. 22. 40. 41.

o. 1. Sám. 16. 18. Akkor felele egy a' szolgá-
kőz szél és monda: Imé en láttam a' Berlehe-
ben lakozo Ifainak egy fiát, ki jól tud lantolni,
erős ember-is, szitcz ember, eges es szép terme-
st: és az Ur vagyon ő véle.

CXIII. KERDES.

Mit tilt-meg a' tizedik parantsolat?

A' kivánságról való tizedik parantsolatban az Isten kettőt tilt-meg, és vizont két dolgokat-is parantsol.

FELELET.

(1) Hogy csak valami kitsiny kivánság-
gal-is a, avagy gondolattal b, a' mi sziveink
soha ne

LADATOSSAG AROL. 181

ha ne vágyakzzanak avagy indullyanak
Istennek tsak egy parantsolattya ellen-is
arni. De (2) hogy mindenkoron szívünk
erént minden bünt utálljunk c, és ellen-
en minden igazságban gyönyörködgyünk d.
Hogy tsak valami kitsiny kivánsággal-is a-
egy gondolattal) Az az: Nem tsak azok a'
gonofz kivánságok, mellyeknek helyt adunk,
mellyeket véghez viinni; vagy bé-tellyesi-
ni vágyakozunk; vétkefek vagy vétkek: ha-
em azoknak még első rendeletlen mozdula-
is, ámbár akaratumk kívül legyenek-is, ez
zedik parantsolatnak értelme szerint vétkek-
ek tartatnak.

Szent írásbeli bizonyságok.

a. Rom. 7. 7. A' kivánságot nem tudtam,
olna*, ha a' törvény nem mondotta volna:
kivánságad.

b. Matth. 15. 18. A' szívből származnak-ki
gonofz gondolatok, öldöklések, paráznaságok,
zafság törések, lopások, hamis tanubizony-
g tételek átkozodások.

c. Gal. 5. 24. Valaki a' Christusei, a' reszet
g febitettek az ő indulatival es kivánságival.
Solt. 119. 104. A' te parantsolatidból böl-
löttem, annak-okáért gylölöm minden ha-
ságnak ősvényet, Es 5. 12. 8. 163.

d. Rom. 7. v. 22. Gyönyörködöm az Istennek
svényében, a' belső emberre képest.

Matth. 5. 48. Legyetek ti-is tökéletessek, mi-
ppen a' ti mennyei Atyátok-is tökéletes.

CXIV. KERDES.

Illyon azok, kik az Istenhez meg-tértenek
meg-tarthatták-e parantsolatokat?
-is, sőt még a' nagy szentek-is az Istennek törvényie-
g nem tarhatták tökéletesen.

Summája

Még a'
meg-tér-

meg-törvényie-
FELE-

2. Mitsoda
két dolgo-
kat parant-
solt?

Tiltatnak.
I. Gonofz
kivánsá-
gok.

* Tudni-
illik bün-
nek lenni,
II. Gonofz
gondola-
tok.
Parantsol-
tatnak.

I. A' bün-
nek gyü-
lölése.

II. Az igaz-
ságban va-
lo gyö-
nyörködés.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Semmiképpen nem a: mert még a' leg-
szentebbekben is, akar meddig élljenek e
világon, e' parantsolatokhoz való engedelmessé-
gnek csak kicsiny kezdeti vagyón b:
De mind azonáltal a' menyire ő tőlök lehet
(1) ugyan valóban és nem tettetés-képpen,
az Istennek nem csak egy-néhány, hanem
minden parantsolati szerént élni kezdenek e.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Préd. 7. 20. Nintsen csak egy igaz ember, a'
a' föllőn ki jött meledkedni, és ne vértelennek.
Jac. 3. 2. Sok dolgokban meg-esünk minnyájan.
1. Ján. 1. 8. 10. Ha azt mondjuk hogy bűn
mi bennünk nintsen, mi magunkat meg-tal-
lyuk, és igazság nintsen bennünk. Lásd 1. Kir. 8.
46. Péld. 20. 9.

Ezen tetstik meg a' szenteknek esetekből,
is ugy-mint Noának Mof. 1. k. 9. 21. Lóthnak
9. 33. 35. Mofesnek és Aháronnak, Mof. 4. k.
20. 12. Dávidnak 2. Sám. 11. 2. 4. 14. 15. Et.
24. 2. Jobnak. 3. 1. 19. Zachariásnak, Luc. 1. 20.
Péternek Matth. 26. 70. 74. Gal. 2. 14. s' több-
beknek.

b. Job. 9. 1. 2. 3. Felelvén Job monda: Igaz
dolog, jól tudom hogy ugy vagyok, mert mi-
m-don lehetne igaz az ember, ha az erős Isten-
hez hasonlítatnak? Ha az ember akar perleni
vele, neki ezer közül is egy meg nem felelhet.

Dávid.

Solt. 19. 13. Kicsoda tudhattya a' Geseket
Az én titkos bűneimből tisztíts meg engemet.

Pál.

Phil. 3. 13. Atyámfiai, nem alitom hogy e'
* Az az, még a' ezélt el-értem volna. *

hogy tö-
kélletese

c. Solt. 119. v. 60. 106. 127. 128. Sirotek, a'
nem balasztom, hogy meg-értem a' te pa-
rantsolati

parantsolatidat. Meg-esküttem és meg-állom, lörtem.
hogy meg-tartom a' te igazságodnak törvényis. volna.
Annak-okaért a' te parantsolatidat inkább sze-
vetem az igen tisztá aranyból. Azért minden
te parantsolatidat igazaknak mondom lenni.
és a' hamiságnak minden ösvényit gyűlöltöm.

Rom. 7. 22. Gyönyörködöm az Isten törvé-
nyében, a' belső emberre képelek.

Phil. 3. 14. Egy dolgot tselekezem pedig,
azokat mellyek háttam meget vadnak el-felejt-
vén, azokra pedig igyekezővén mellyek elől
vadnak, a' ezélfelé fusok, * az Istennek Chri-
stus Jébusban való mennyei hivatalának jutal-
mának el-vételére.

[* Mint a' kik pályát futnak, hátra nem néz-
nek; hanem a' célra sietnek, hogy azt el-
érjék: így én-is a' keresztvénségnek lelki
czellját, az az, az Istennek tökéletes ismé-
reit és a' tellyes szentséget kívánom.]

CXV. KERDES.

Miért hirdetteti tehát az Isten a' törvénye
ollyan keményen és tökéletesen, holott senki,
nintsen ki e' világi életben azt meg-
tarthatná?

Summája:

Noha mi
a' törvénye
tökéletes-
sen meg-
nem tart-
keményen

hattyuk még-is mindazáltal akarja az Isten azt
hirdettetni két okokért.

FELELET.

Előszér (1) azért hogy tellyes életünk-
ben, mind inkább inkább meg-ismérjük,
melly igen nagy hajlandosága légyen a' mi
természetünknek a' büntétele a: és annyi-
val inkább kívánnuk bűncinknek botsá-
nattyát, és a' Christusbán való meg-igazu-
lást b.

r. Mellyic
az első ok?

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.i.g.j./

2. Mellyik a' második ok?

3. Mikor érjük el a' tökéletességnek célját?

* Azt mondgya a' Christus

184 AZ EMBERNEK HAL

1. Ist b. Másodszor, (2) hogy mindenkor a' ra öröködjünk c, arról gondolkodjunk és az Atya Istentől a' Szent Léleknek a' ján dékát kérjük d, hogy naponként, az Isten nek abrázattára inkább inkább megújittal funke, mind addiglan mig ofztán végre (3) e világbol való ki költözésünknek utann a' mi előnkben tétetett tökéletességet, vi gan el érhesük f.

Szenti írásbeli bizonyosságok:

a. Rom. 3. 20. A' Törvény által vagyon a' bűnök meg-ismerése.

Rom. 4. 15. A' holott nintsen a' törvény, nintsen a' törvény ellen való tsekedet:

Rom. 5. 13. 20. A' Törvényig vala a' bűn e világon, a' bűn pedig nem tulajdonittatik az embernek mikor semmi törvény nintsen. A' Törvény pedig be jöt hogy a' bűn nevekedne. Lásd Rom. 7. 7. Gal. 3. 19. a' 3. kérdés alatt.

b. Rom. 10. 3. 4. A' Sidók az Istennek igazságát nem tudván, és az ő tulajdon igazságokat igyekeztvén állatni, az Isten igazságának nem adták magokat alája: Mert a' törvénynek vége a' Christus minden hívő embernek igazságára. Gal. 3. 24. A' törvény minékünk a' Christushoz vezérő mesterünk volt, hogy hitből meg-igazulhánk. Lásd Matth. 11. 28. Jöjjetek én hozzám * mindnyájan kik meg-fáradtatok, és meg-terhelttetek, és én meg-nyugotlak titeket.

c. Mos. 5. k. 31. 11. 12. 13. Mikor el jövend az egész Izrael, hogy meg jelenyék a' te Urad Istened előtt, azon a' helyen a' mellyen választánd, el olvassad a' törvénye az egész Izraelnek.

LADATOSSAG IROL. 185

1. Izrael előtt az ő hallásokra, gyűjts egyben a' épet, férniakat, és aszizonyi-állatokat, a' te tsinykéidet kik a' te kapud között vadnak; hogy hallják és tanulják, és fellyek a' ti Ura- tokat Istenteket. és őrizzek meg e' törvénynek minden igeit: Es azoknak fiait a' kik nem tud- nak e' törvént, hallják és tanulják felni a' ti Uratokat Istenteket, mind addig, a' mig éltek azon a' földön, a' mellyre majd által mentek. Jordánon által kelvén, hogy azt örökségül bírjátok.

d. Solt. 119. 4. 5. 33. 34. 35. 36. Te paran- soltad Uram hogy a' te parantsolatidat igen meg-őrizzük: Vajha igazgattatnának az én szaim a' te parantsolatidnak meg-őrizésére. Parants-meg Uram engemet a' te parantsola- tidnak utára, mellyet meg-őrizzek mind vé- diglen. Adgy énnékem oly értelmet hogy meg- őrizzem a' te törvényedet: és meg-tartsam a' te parantsolatidnak utáiban, mert abban győ- zőrködöm. Hajtsad az én szívemet a' te pa- antsolatidhoz, és nem a' telhetetlenséghez. Lásd ismét Solt. 51. 12. 13. 14. és 143. 10.

e. Rom. 12. 2. Ne szabjátok magatokat e' világhoz, hanem változzatok el a' ti elmétek- ek ujulása által, hogy kedvellyétek az Isten- nek ama' jó, kedves és tökéletes akarattját.

f. 1. Cor. 13. 9. 10. Rész szerint vagyon a' meg-ismernünk az isméret; rész szerint a' prophé- tálás. De minék utanna el-jövend a' tökéletes elljesség, el-töröltetik az, a' mi rész sze- rent vagyon.

1. Ján. 3. 2. Szerelmestim, mostan Isten fiait meg-ismeryünk, de meg nem jelent-meg mitteda lé- tünk: tudgyuk pedig hogy mikor ő meg-jele- ndik, hasonlatosok leszünk ő hozzája, mert meg-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j.

meg-láttuk őtet, a' mint vagy on. Lásd Sid. 12. 23. Luk. 20. 36.

A' K Ö N Y Ö R G E S R Ő L

Mely második része a' háladatosságnak.

CXVI. KERDES.

A' keresztyéneknek miért szükséges a' könyörgés?

F E L E L E T.

Mert a' könyörgés (1) fő és kiváltképp való része annak a' haladatosságnak, melly az Isten mi tőlünk kíván a: Annak felette (2) mert csak azoknak adgya az Isten az ő kegyelmét és Szent Lelkét, a' kik ezeket igazvalóságos fohászokdásokkal szüntelen őtől kérik h, és ezekért ő néki hálákat adnak.

Kivált-képpen való része annak a' haladatosságnak (3) Mivel hogy a' könyörgésben ismétjük meg, hogy egyedül csak az Isten mindjoknak kut feje és osztogatója avagy adoja, ezzel őtet, mint joltévő, kegyelmes, és egyes Atyánkat ditsirjük és magasztalljuk. honnét-is az I M A T K O Z A S N A K nevezte a' Szent írásban, a' résznek az egész dolog való vételének modgya szerént, gyakorta az Istennek egész tiszteletéért vétettetik. Mi Mof. 1. k. 4. 26. Solt. 79. 6. Ján. 4. 24. Es E. 56. 7. Az Isten háza neveztetett könyörgés házának.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Solt. 50. 14. 15. Aldozzál az Isten dicsérettel, és add-meg a' magasságban lakozó Istennek a' te fogadádat. Es híjongan...

XLV. UR NAP. Summája. A' könyörgés két okokért szükséges a' keresztyén embernek. 1. Mitsoda az első ok? 2. Mitsoda a' második?

ittéggül a' te nyomoruságodnak idején, megaditlak tégedet, és ditsóitesz engemet.

b. Mof. 5. k. 4. 29. Hogy ha pedig onné megrefed a' te Uradat Istenedet, tehát megtanod, hatelleges sziből és lélekből keresénded...

Matth. 7. 7. Kérjétek és meg-adattatik eitek, keressétek és meg talályátok, zörgésétek és meg-nyitattik néktek.

Luk. 11. 13. Ha ti gonofzok lévén tudtok a' fiaitoknak jo ajándékokat adni, mennyivel ább a' ti mennyei Atyátok ad Szent Lelketeknek a' kik őtől kérendik.

Jak. 1. 5. 6. Ha valamellyitek szükölködik szeség nélkül, kérje Istenét, ki adgya az adeneknek bőségget. Szemre való hányás, és meg-adattatik ő néki. De kérje hissemmit nem kételkedvén. Lásd Solt. 91. és 145. 18. Jer. 33. 3. Luk. 18. 1--7. Rom. 12. 13.

Solt. 50. 23. A' ki dicsérettel áldozik, az ditsóit engemet, a' ki az ő utait jol vezérli, meg-mutatom annak az Istennek szabadítását.

Sid. 13. 15. ő általa, (a' Christus által) szüntelen vigyünk Isten elciben dicséretnek áldatnyát, az az, az ő nevérol való vallás tévőnknek gyümölsét. Innet vagy on hogy a' könyörgés és háladás őlzve fogláttatik. Col. 4. Phil. 4. 6. 1. Theff. 5. 17. 18.

CXVII. KERDES.

Mely dolgok kívántatnak a'hoz az Imádat-hoz, a' mely az Isten elöt kedves, és a' mellyet ő meg-szókat halgatni?

ek legyenek, tőle meg-halgatassanak, három dolog-szükséges tudnunk, ugy-mint 1. kinek kol könyörgeni, 2. könyörgésünkben mit kellesek kérni, 3. miképpen kell könyörgeni.

Summája

Hogy az Isten elött imádságink ked-

gink ked-

N FE-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

1. Kinek
soll kö-
nyörge-
ni?
2. Mit kell
könyörgé-
künkben
kérni?
3. Mikép-
pen kell
könyörge-
ni?

4. Mikép-
pen vagy
bizonyos
ez ilyen
könyörgés-
nek meg-
hallgatta-
tása felől?

(1) Hogy egyedül csak az egy igaz Isten-
től, ki az ő szent igéjében magát ki-jelen-
tette a, (2) mindeneket a' mellyeket paran-
tsolt b, (3) szívünknek igaz indulatnyábol
c, ő tőle kerjük, a' mi szükölködésünket és
nyavalyás voltunkat belsőképpen valóban
meg-ismervén d, az Isteni felségnek elötte
mi magunkat alázatosfan le-borsáfluk e: és
ehez az erős fundamentomhoz ragaszkod-
gyunk, hogy mi az Istenről, noha méltatlan-
nok vagyunk, de mindazonáltal a' Chri-
stusért bizonynal meg-halgattatunk f: (4)
a' miképpen minékünk az ő szent igéjében
meg-igérté g.

Szent irásbeli bizonyosságok.

a. Solt. 81. 10. Ne légyen tenéked idegen
Istened, és idegen Isten előtt ne hajoly-meg.
Matth. 4. 10. A' te Uradat Istenedet imád-
gyad, és egyedül csak ő néki szolgálj. Lásd.
Solt. 50. 15. Efa. 45. 23. Matth. 6. 9. Rom. 8.
15. és 10. 14. Jel. 19. 10. és 22. 8. 9. Tsel. 14.
13. 14. 15. Jer. 2. 13. és 3. 23.
b. 1. Ján. 5. 14. Es ez az Istennél való bizo-
dalmunk, hogy ő valamit kérünk az ő akarat-
nya szerént ő tőle, minket meg-halgar. Lásd.
Rom. 8. 26. 27. Jac. 4. 7. Matth. 10. 22.
c. Siral. 3. 40. Emeljük-fel szívünket ke-
zeinkel egyetemben az égben az Istenhez.
Solt. 145. 18. Közel vagyok az Ur minde-
nekhez, kik őtet segítségül hívják, mindenk-
hez a' kik őtet köelleseféggel hívják. Es Solt.
19. 15. és 25. 1. Ján. 3. 19. Ján. 4. 23. Eph. 6.
18. Jac.

18. Jac. 5. 16. Rom. 15. 30. Hof. 12. 3. 4. Efa.
29. 13. Hof. 7. 14.

d. Luc. 18. 13. A' Publicánus penig távol
állván, nem akarja vala szemeit-is az egekre
fel-emelni, hanem veri vala az ő mellét, ezt
mondván: Isten, légy irgalmas ennekem bűnös
embernek.

Es Luc. 15. 17. 18. 19. Es mikor (a' tékoz-
lofu) magában tért volna, monda: Az én
atyámnak melly sok béresi bővölködnek ke-
nyerekkel! Expenig ekel halok meg. Fel kelvén
el-mégyek az én atyámhoz, és ezt mondom
néki: Atyám, vétkeztem az ég ellen és te el-
lened', nem-is vagyok méltó hogy többé te fi-
ának hivattalim. Lásd 2. Chron. 20. 12.

e. Esdr. 9. 6. En Istenem szegyenlem, és által-
tom te elődében fel emelni az én orczámat, mert
a' mi alnokságunk selyül haladtak a' mi fe-
lünk felett, és a' mi bűneink mind az égig né-
rekedrenek. Solt. 95. 6. Mos. 1. k. 18. 27. és
2. 50. Jof. 7. 6. 2. Sam. 7. 18.

f. Dan. 9. 17. 18. Es mostan halgasd meg
mi Istenünk, a' te szolgádnak könyörgését, és az
imátságát, és világosíts-meg a' te orczádat
te szent helyeden melly el-pusztítottatott,
az Urért *, -- Nem a' mi igazságunknak bizo-
dalmában vettyük elődbe a' mi könyörgésün-
ket, hanem a' te nagy irgalmaságidban bizván.
Eph. 3. 12. A' Christusbán vagyonszabad-
ságunk, és bizodalommal való menesetünk az ő
enne való hit által.

Sid. 10. 7. 19. 22. Mivel hogy azért atyám-
ai, szabadságunk vagyonszabad-
ságunkban való bé-menetelre, a' Jesusnak vére-
sége által. Járullyunk igaz szívvel és hűnek bizo-
nyos bizodalomával, a' gonosz lelki isméréttől
meg-tisztult szívvel.

* Az elő-
jövendő
Meg-válto-
Christu-
sért.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

† Az az: az én érdemenben és ígéretemben bizván.

Summary

Az Isten-től a Christi-nak parantsolat-tyából kér-nünk kell.
1. Lelki
jokat.
2. Testi
jokat.

g. Ján. 14. 13. Valamit kérendetek az én nevemben, és azt meg-tselekezzem, hogy meg-ditsóitessék az Atya a' Fiuban.

Ján. 15. 7. Ha én bennem maradtok, és az én beszédim-is ti bennetek maradnak, vala-mit akartok, kerjétek, és meg-adatik nektek.

Ján. 16. 23. Bizony bizony mondom nek-tök, valamiket kérendetek az Atyától az én ne-vemben, meg-adzja nektek. Lásd. 2. Cor. 1. 20.

CXVIII. KERDES.

Melleyek azok, a' miket az Isten parancsolta, hogy ő tőle kerjék?

FELELET.

Minden lelki a és testi b szükséges dol-gok, a' mellyeket a' mi Vrunk Jesus Christus bé-foglalt abban a' könyörgésben, a' mely-re ő maga minket tanított c.

Lelki szükséges dolgok) A' mellyek nézik 1. az Istennek ditsóségét, minéműek az első, második és harmadik kérésű a' könyörgő imád-ságnak. 2. A' mellyek tartoznak a' mi lelki-szükségeinknek bé-telleyesítésére, az ötödik és hatodik kérésekben.

Testi szükséges dolgok) Mellyek a' negyedik kérésben foglaltattanak-bé.

Szens irásbéli bizonyosságok.

a. Matth. 6. 13. Kéréseitek először az Istennek országát, és az ő igazságát, és mindezek meg-adatnak ti néktek.

b. Zach. 10. 1. Kerjétek az Urat első al-kalmatos időben, és az Ur felhőt szerez, és zápor első ad néktek, és kinek kinek füvet az ő mezejében. Lásd Mos. 1. k. 28. 1. 20. 21. 22. Így az Uri-imádságban is ilyen két rendbéli kérések vadnak.

3. Lásd

4. Lásd Matth. 6. 9---13. Luk. 11. 2. 3. 4.

CXIX. KERDES.

Melleyik az a' könyörgés?

FELELET.

Mi Atyánk, ki vagy a' mennyekben: Meg-Szenteltessek a' te neved:

Jöjjen-el a' te országod:

Légyen-meg a' te akaratod, miképpen mennyben, az onképpen e' földön-is:

A' mi minden napi kenyernünket add meg minékünk ma:

Es bocsásd-meg minékünk a' mi vétkeinket, miképpen mi-is meg-bocsásunk ellenünk vétetteknék:

Es ne vigy minket kísértetbe, de szabadsíts minket a' gonosztól.

Mert tiéd az ország, s' a' hatalom, és a' ditsóság mind örökké, AMEN.

Ki vagy a' mennyekben.) Tudni-illik a' har-madik egben. 2. Cor. 12. v. 2. a' holott ő az ő ditsóságos ditsóságát leg inkább ki-jelenti, Solt. 103. 19.

Szenteltessek) Szentnek ismértessék, val-tatassék és úgy mint szent. ditsértessék.

A' te neved) Az Istennek nevében a' szent-rásban maga az Isten értetik, és továbbá min-den ő tulajdonsági, tselekedeti avagy mun-dái; és mind a' valamivel az Isten magát mint valami névvel meg-ismérteti.

A' te országod) A' te mennyei és lelki or-szágod, melly az Ecclesia, mellynek mind ez-letben, mind a' következendőben való álla-tatya, ez hasonlatosság által iratik-le. Ki-válja

N 3

XLVI.

UR NAP.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.J./

rállya ez országnak a' Christus, alatta valók
a' kegyes hívek; kiknek tisztek hogy magok
a' Christus alá vessék, néki engedgyenek.
lenségek az ördög, és mind azok valakik álno-
sággal és tsalardsággal az Ecclesiát üldözi-
E' penig az ország ez életben el-kezdetik
melly kegyelemnek országának neveztetik; a'
más életben el-végeztetik, melly ditsőségné
országának mondatik.

A' te akarod) Nem a' miénk, melly meg-
vesztegettetett és gonosz.

Legyen-meg) Ugy tudni-illik, hogy miné-
künk-is tsak a' tetsék, mellyet te javallasz: e'
hogy tsak azt tselekedgyük, melly néked-
tetszik és nekünk parantsolsz.

Miképpen menyben) A' szent Angyaloktól
Solt. 109. 20. 21. és a' boldogult lelkektől
Sid. 12. v. 23.

A' földön-is) Mi tőlünk emberektől.

Bossásd-meg nekünk) Engedd-meg miné-
künk.

A' mi vétkeinket) avagy adosságinkat. Luk
11. v. 4.

Mi-is meg bossátunk) Az az, a' te bűn-bo-
csásó kegyelmednek munkálkodását, hathato-
képpen sziveinkben érezvén, készek vagyunk
mi-is annál inkább a' minket meg-bántó fele-
barátinknak vétkeket meg-engedni. Lásd oda-
alább a' 126. Kérdésben.

Ellenünk vétetteknek) az az, a' kik minket
meg-bántottak: avagy a' mi adosságunkat.
Luk. 11. v. 4.

Es ne higgy minket kifizetiben) Az az, ne-
adgy minket az ördögnek, a' világnak, s' a'
mi testünknek oly kifizetiben, hogy minket
bűnre hajthassanak. Lásd Jak. 1. 13. 14.

Mert ridd az ország) Ez rekeszti-bé e' kö-
nyör-

nyörgést, mind a' Gőrgőben meg-vayon.
Matt. 6. 13. Mind a' régi Syriai fordításban,
mellyet el nem kell hagynunk. Illik-is ez a'
könyörgéshez. Lásd 1. Chron. 29. 10. 13.

CXX. KERDES.

Miért parantsollya a' Christus, hogy az
Istent könyörgésünkben így szolitsuk-meg:
Mi Atyánk?

Urunk a' mi könyörgésünknek kezdetiben akar bennünk
szerezni, 1. Isten fiaihoz illendő tiszteletet a, a. Istenben
valo bizodalmost b.

F E L E L E T.

Hogy mindgyarást az imádságnak kezde-
ben Isten fiaihoz illendő tiszteletet a, és
Istenben valo bizodalmost b, szerezzen mi-
nünk: mellynek (1) fundamentomának

1. Miért-
szükséges
a' könyör-
gőknek ez
az Istenben
valo fiai-
bizodaló?
2. Miben
áll ez a' fi-
ui bizoda-
lom?

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Mof. 3. k. 19. 3. Az ő atyát minden em-
ber tisztelje*. Lásd 1. Pét. 1. 17.

b. Esa. 66. 2. Arra tékémentek a' ki szegény és
kedelmes szivü, és a' ki az én beszédemet
tettegi.

c. Esa. 63. 15. 16. 17. Tekénts alá az égből
nézz alá a' te szentségednek és ditsőséged-
nek hájlékából: hol vagy a' te buzgó sze-
delmed és hatalmaságod? A' te irgalmásá-
god-

Summája

Ez igék-
kel, Mi
Atyánk,
Christus

Christus
bennünk

1. Miért-
szükséges
a' könyör-
gőknek ez
az Istenben
valo fiai-
bizodaló?
2. Miben
áll ez a' fi-
ui bizoda-
lom?

* Ha azért
az Istent
Atyánknak
nevezzük
egyszer s'
mind azzal
az ő tőle
valo fiai fé-
lelmünket

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

godnak és kegyelmességednek soksága meg tartozotté én tőlem? *Mert te mi A T Y A N Vagy: ha az Abrahám nem tud-is minket, az Izrael nem ismér-isminket, mindazáltal Uram te mi A T Y A N K Vagy, és mi meg-szabaditonk, öröktől fogva a' te neved.*

Luc. 11. 11. Kítsoda az az Atya, ha az fia kérend ő tőle kenyeret, nem de követ adé neki? s' a' t.

c. Jac. 1. 6. 7. 8. 9. Kérje hittel semmis névelkedvén, mert a' ki kételkedik hasonlatos az a' tengernek habjához, melly a' szélvezéstől meg-mozdittatik és idestova hányattatik. Ne vélye azért az olyan ember, hogy ő Galat mit vélyen az Urtól, úgy-mint ki kettős fia, és álhatatlan minden ő utaiban.

d. Ján. 1. 12. Valakik pedig őtet bé-vevő ada azoknak illy méltóságos, hogy Istennek fia lennének, azoknak tudni-illik a' kik az ő nevében hisznek.

Eph. 1. 5. 6. Ki választott minket, kiket fiaival fogadna a' Jesus Christus által ő magában az ő akarattjának jó kedve szerént. Az ő először kegyelmességének dicséretire, melyből minket ingyen magának kedvesfokká tette ama' szerelmesben.

e. Matth. 7. 11. Ha azért igonosok leveti a' ti fiaitoknak tudtok jó ajándékokat adni, mennyel inkább a' ti mennyei Atyatok ad jöve azoknak a' kik ő tele kérik.

Solt. 103. 13. Míképpen könyörül az atya az ő fián, azonképpen könyörül az Ur az ő szolgáin.

Ela. 49. 15. 16. Váthyon el felekezberige az atya az ő kis gyermekéről, hogy ne könyörülne az ő méhének fián? Ha azok el felekezbernének-is, de én nem felekezem el te rólad.

CXXI. KERDES.

Miért térszi hozzá ezis: Ki vagy mennyekben.

ben, két okokért tétetnee a' könyörgésnek eleire.

F E L E L E T.

(1) Hogy az Istennek mennyei felségéről ne gondolkodgyunk úgy mint valami alatsón és földi dolog felől a: (2) Annak felette, hogy minden lelki és testi szükséges dolgokat az ő mindenhatóságától várjunk b.

Szent írásbéli bizonyítások.

a. 1. Király. 8. 27. Igazé ugyan hogy lakoz-zék Isten e' földön? Imé ő magok az egek, és az egeknek egei bé nem foghatnak tégedet, sokkal inkább ez ház, melyet építettem néked.

Tsel. 17. 24: 25. Az az Isten ki teremtette e' világot, és mindeneket mellyek e' világban vadnak, mivel hogy földnek Ura, kézzel tsimált templomban nem lakik. Embereknek-is kezektől nem tiszteltetik, mint ha valami nélkül szükölködnek. Lásd Préd. 5. 2. Mof. 1. k. 18. 27.

b. Solt. 115. v. 3. A' mi Istenünk a' mennyben Vagyon: és mindent a' mit akar meg-tselekeszik.

2. Chron. 20. 6. * Oh Uram mi Atyáinknak Istene, nem te Vagyé ez yedél Isten a' mennyben, és ki nralkodol a' pogányoknak minden országin? Te kezdedben az erőfeg, a' hatalom, és senki nintsen ki te ellened álhatna. Lásd Eph. 3. 20. Rom. 10. 12. Dan. 3. 17.

CXXII. KERDES.

Mellyik az első kérdés?

Ez első kérdésben kettőt kérűnc: 1. Hogy az Isten neve mi általunc szenteltesséc. 2. Hogy másoc mi általunc az meg-szenteltetésére édesítettessenec.

Summája. Ez igék, ké Vagy a' mennyek-

1. Mellyic az első ok? 2. Mellyic a' második ok?

* Josa-phát így könyörög.

XLVII. UR NAP. Summája.

E FEL

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

1. Mit ké-
rinc akkor
mikor az
Istennek
nevét ma-
gunk által
akarjuk
szentel-
zetni?
2. Az Isten
munkáiban
mit kell
magasztal-
nunk.
3. Mit ké-
rinc ak-
kor mikor
másokat
akarunk
magunk
példájával
az Isten
névének
szentelésé-
re indíta-
ni?

*Szenteltesd a te neved: azaz: (1) Ad-
gyad először, hogy tégedet igazán meg-
mérjünk a, és a te minden tselekedetiben
világoskodo (2) mindenhatóságodat b,
bölcsességedet c, jóvoltodat d, igazságodat e,
irgalmasságodat f, és igaz mondoságodat g,
meg-betsüllyük, hirdessük és magasztal-
lyuk h: Továbbá (3) hogy telyes életün-
ket, gondolatunkat, beszédünket, és tseleke-
detünket mindenkoron arra igazgassuk, hogy
a' te szentséges neved mi miattunk szidalom-
mal ne illettefsék i: de főnkább tisztelet-
tel és dicsérettel magasztaltassék k.*

Szent irásbeli bizonyítványok.
a. Eph. 1. 16. 17. Nem szünöm meg hálá-
kat adni ti érettetek, ti rólatok emlékezvén az
én könyörgésembé. Hogy a' mi Urunk Jesus Chri-
stusnak Istené, a' dicsőségnék amaz Atyya, ad-
gya nektek a' böltsességnek és jelenésnek telket
az ő ismeretiben. Lásd Ezech. 36. 23. és 38. 23.
b. Mof. 5. k. 3. v. 24. Kítsoda az erős Isten
vagy mennyen, vagy földön, a' ki követhetné
a' te tselekedésidet és a' te erősségedet?

Rom. 1. 19. 20. A' mit Isten felől tudhatnak
az emberek, nyilván nagyon ő benne; Mert
az Isten meg-jelentette nekik. Mert a' mi
Istenben láthatatlan tudni illik az ő örökke-
valo hatalmassága, és Istensége, e' világnak
alkotmányában és a' feremtett állatokból meg-
értetvén meg-láttatnak, e' végre hogy legye-
nek magok menthetetlenek.

c. Solt. 104. 24. Melly nagyok a' te tseleke-
sid Urami? Mindeneket böltsen teremtetted? bé-
tölt a'

tölt a' föld a' te gazdagsággoddal? Efa. 40. 28.
d. Solt. 136. * Mind örökke vagyon az ő jo-
volta, avagy kegyelmessége.

Solt. 25. v. 10. Minden utai az Urnak irgal-
masság és hűség, azokhoz kik az ő frigyét és
parantsolattját meg-örzik. Lásd. Mof. 1. k. 1.
v. 31. Tsel. 47. 24. 27. És 14. 17.
e. Dan. 9. v. 14. Igaz a' mi Urunk Istenünk
minden ő tselekedetiben mellyeket tseleke-
dett. Lásd. Mof. 5. k. 32. 34. Solt. 119. v. 137.
és 145. 17.

f. Solt. 103. v. 8. Irgalmas és kegyelmes az
Ur, késedelmes a' haragra és igen kegyelmes,
és 145. 8. 9. Jac. 5. 11.

g. Solt. 111. v. 7. Az ő kezeinek tselekedeti,
igaz mondas és ítélet; erőflek minden ő vége-
zéli. 1. Kir. 8. 15.

h. Solt. 36. 6. Uram az égiglen nagyon
a' te irgalmasságod, és a' te igaz mondasod a'
fölközz. Efa. 34. 16.

i. Solt. 51. 17. Uram az én ajakimat nyisd-
meg, és az én szájam hirdeti a' te dicsiretedet.
Es Solt. 71. 8. Meg-teljesedik az én szájam a'
te dicsireteddel, és a' te dicsőségeddel szünce-
len. Lásd. 1. Pét. 3. 15.

j. Solt. 31. v. 4. Te vagy az én köziklám
és én erősségem, a' te nevedert vezérrelly és vi-
sely engemet.

Matth. 5. v. 16. Ugy fények a' ti világossá-
tok az emberek előtt, hogy lássák a' ti jo tse-
lekedeteket, és dicsőítsék a' ti mennyei Atyá-
tokat. Lásd Ezech. 36. 20. 23. Rom. 2. v. 24.
Ián. 15. 8. 1. Pét. 2. 12.

CXXIII. KERDES.

Mellyik a' második kérdés?

Ez Második kérdésben kérjük az Isten országának hártmas
el-jövését, úgy-mint: 1. Kegyelemmel. 2. Hatalommal.
3. Dicsőséggel.

* Minden
versekben

XLVIII.

URNAP.

Summája.

FELE.

1. Mit ké-
rünk, mi-
dön akar-
juk hogy
az Isten or-
szága Ke-
gyelem-
mel jöj-
jön-el?
2. Mit ké-
rünk, mi-
dön az Iste
országát
Haralom-
mal el-jöni
kiványuc?
3. Mit ké-
rünk, mi-
kor az Iste
országát
Ditsőség-
kel el-jöni
kérjuc?

A' Sio-
non és Je-
rusálemen
az Irásban
hasonla-
toság sze-
rént érte-
ik az A-
nyaszent-
egyház.

Jöjjon-el a' te országod: Az az: (1) ugy
birj és igazgals minket a' te igéddel és Szent
Lelkoddal, hogy tenéked naprol napra in-
kább engedhesünk a: tarts-meg és öregbi-
ted a' te Anyaszentegyházadat b. (2) ronts-
el az Ördögnek tselekedetit c: és minden ha-
talmafságot melly a' te felséged ellen magát
fel-emeli d: tégy hujában valokká minden
tanátskozáfokat, mellyek a' te szent igéd el-
len léfzen e: miglen ofztán (3) tellyefség-
gel és volta-képpen országlasz f, mikor le-
szesz minden mindenekben g.

Szent irásbéli bizonyságok.
a. Solt. 143. v. 10. Tanits-meg engemet hog y
a' te akaratodat tegyem, mert én Istenem vagy
te. A' te jo Lelked vezérellye engemet egyenes utó.
Solt. 25. 4. 5. A' te utaidat mutatd-meg Uram
énneké, és a' te öfvenyidre tanits-meg engemet.
Viselty engemet a' te igazságodban, és tanits en-
gemet; mert te vagy énnékem szabadito Iste-
nem, tégedet várlak egész napon. Efa. 59. 21.
b. Solt. 51. 20. Tégy jol a' te jo akaratodból
a' Sionnal, és építs-meg a' Jerusálenek köfalait
Solt. 122. 6. 7. Könyörögjetek a' Jerusálem-
nek békeségéért, és legyenek szerentséffek a' kik
téged szeretnek. Legyen békeség a' te keritséd-
ben; és usendesség a' te tornyaidban. Es 74. 2. 19.
c. Rom. 16. 5. 20. A' békeségnek Iftene pedig
meg-rontya a' Sátánt a' ti lábaitok alatt ha-
mar. Láfd Eph. 6. 11. 18.
d. Solt. 129. 5. Meg-szégyenülnek és hátra-
járulnak mind azok, kik legvéltek a' Siont. Es 9.
v. 21

21. Kettents-meg Uram őket, ismérjék-meg
a' Foginyok hogy ok emberek. Láfd. Solt. 69.
25. 26. és 109. 29. Tsel. 4. 29.
e. Solt. 83. 4. 5. 6. 17. A' te néped ellen általok
tanátsot gondolnak, tanátskoznak a' te szárnyad
alatt el-rejtettek ellen: és azt mondgyák: Jer-
tek-el, veszessük-el ezeket, hogy ne legyen
nemzetség, és ne neveztessék többé Izraelnek
neve. Mert egy zenlő akaratival tanátsot tartot-
tak; és te ellened szövesseget törték. Tölts-bé
az ö orozájokat gyalázattal: hogy a' te ne-
ved kerestessék-meg, oh Uram.

Solt. 5. 11. Itéld-meg Isten őket, hogy tsa-
latkozzanak-meg az ö tanátsokban, az ö ha-
mifságoknak fokafágáért vesd-el őket, mert
engedetlenség te hozzád. 2. Sam. 15. 31.
f. Jelen. 22. 17. 20. A' Lélek-is és a' Meny-
aszfzony azt mondgyák: Jövel. A' ki hallya-ir
azt mondgya: Jövel. Azt mondgya a' ki ezek-
ről bizonyságot téfzen: Bizony hamar el-jö-
vök: Amen. Jövel azért Uram Jesus.
g. I. Cor. 15. v. 24. 28. Az után vég léfzen.
Mikoron kézehez adgya (Christus) az orzá-
got az Istennek, és az Atyának. hogy az Isten
mindenekben minden legyen.

CXXIV. KERDES.

Mellyik a' harmadik kérdés?

Az harmadik kérdésben ezeket kérjük az Istenöl: 1. Hogy
a' mi magunc akarattyát hátra hadgyuc. 2. Egyedül az I-
sten akarattyánac engedgyunc. 3. A' nekünc parantsolta-
tott dolgot húségesen véghez vigyuc, a' mint az Angya-
lok-is az égbent tselekesznee.

FELELET.

Légyen-meg a' te akaratod, miképpen
menyben azon-képpen e földön-is: Az az,
Adgyad, hogy mi és minden emberek an
mianem

XLIX.
UR NAP.
Summája.

d.
te
d.
am
mi

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

1. Mikép-
pen vízic-
véghhez az
Angyaloc
az ő tisz-
teket.

minnen akaratunkat hátra hagyván a, a' te akaratodnak, melly csak egyedül szent, ké-
fzen és minden zugolodás nélkül enged-
gyünk b: és így mindenikünk a' minékünk
parantsolatot dologban (1) hiven és vi-
gan el-járjunk c: miképpen az Angyalok-is
az égben tselekefsznek d.

A' magunk akaratját hátra hagyván.)
Természert szerént minden embernek akarat-
tya gonofz, meg-romlott, és az ilyen akarat-
tyával ellenkező. Szükség azért hogy a' mi
akaratinkat hátra vessük, az az, a' mi gonofz
kivánságinknak és bűnre való vétkes hajlan-
doságunknak, erőssen ellene álljunk: Azok-
kat a' menyire tőlünk lehet, el-rontsuk, és
tellyeséggel magunkban meg-fojtsuk.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Solt. 141. 4. Uram ne engedgyed hajlani
az én szívemet gonofzra, és hogy foglallyam
magamat hamisságnak tselekedetiben azok-
kal egybe kik hamisságot tselekefsznek, és ne
engedgyed hogy egyem az ő gyönyörűséges
étkekben. Lásd Máth. 16. 24. Solt. 191. 2.

b. Solt. 119. 33. 34. 35. 133. Taníts meg
Uram engemet, a' te parantsolatodnak utára,
mellyet meg-örizzec mind végiglen. Adgy én-
nekem értelmet: Akkor meg-örizzem a' te tör-
vényedet, és meg tartom azt tellyes szívemből.
Igazgass engemet a' te parantsolatodnak utá-
ban, mert abban gyönyörködöm. Az én nyai-
mat vezérellyed a' te beszédeddel; és ne en-
gedgyed hogy semmi hamisság erős veđen ura-
lódgyék én bennem.

6. A' Pál-
nak társai
egy szollá-
mak.

Tsel. 12. 14. * Légy az Urnak akaratya. Lásd
Rom. 12. 2. Solt. 40. 9. Jan. 4. 34. 1. Pet. 4. 2. 3.

6. Rom.

c. Rom. 12. 11. A' jo igyekezetben ne
legyetek restek. Lélekbea buzgók legyetek.
Az Urnak szolgállyatok.

Jelen. 3. 16. 19. Annakokáért mivel hogy
lágymelég vagy, és sem hev, sem hideg, ki-
okadlak tégedet az én számból. En a' kiket
szeretek meg-dorgálom és fanyargatom, legy
buzgóságos azért és térj-meg. Lásd, Eph. 4. 1.
d. Solt. 103. 10. 21. Aldgyátok az Urat ő
angyalai, kik erővel hatalmasok vattok, kik
az ő parantsolatját megelisek, engedvén az ő
beszédének szavának: Aldgyátok az Urat,
minden ő seregi, minden ő szolgái, kik az ő
akaratjának engedtek. Es 104. 4. Ugyan ez
világoflan ki-tetzi a' kérésnek igéjéből-is mi-
képpen mennyekben.

CXXV. KERDES

Mellyik a negyedik kérdés?

FELELET.

A' mi minden napi kenyerünket add-
meg nekünk ma. Az az: adgy-meg miné-
künk mindeneket mellyek ez életnek táplá-
lására szükségesek. (1) hogy azok által
ismérjünk tégedet egyetlen egy kur főnek
lenni: mellyből minden jók származnak b:
és vegyük észünkben, hogy ha te meg nem
áldasz, minden mi gondviselésünk és szor-
galmatosságnak, főt még a' te ajándékid-is
minékünk boldogtalanok és veszedelmessék
léfsznek, c. Adgyad annak-okaért, hogy a'
mi bizodalunkat minden teremtet állat-
tól el-fordítván, csak egyedül te benned
helyhezteszük d.

SZENT

L.
UR NAP.
Summája.

A' negye-
dik kérés-
ben ké-
rünk az
Istentől
életnek
táplálására
való min-
den szük-
séges dol-
gokat.
1. Mi vég-
re kérjuc
azokat az
Istentől?

d.
te
d-
ot-
am
mi

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Solt. 145. v. 15. 16. Mindeneknek szemé-
te veád néznek, és te adsz azoknak edelt al-
kalmatos időben, Meg-nyitod a' te kezedet, és
béröltesz minden lelkes állatot a' te jóvoldod-
ból, és 104. 14. 15. 27. 28.

Solt. 85. 10. 11. 12. 13. Lakozik a' ditsőség
a' mi földünkben. Az irgalmasság és az igat-
ság elől talállyác egy mált. Az igazság és a' bé-
keség egy mást szokollják. Az igaz mondás a'
földből gyümölséte teremte, és az igazság meny-
ből alá tekint. Az Ur-is minden jót ad, hogy a'
mi földünk meg-teremje az ő gyümölséte.

Péld. 30. 7. 8. Kettőt kerek te róled, ne tars-
meg addig én tolem mig élek. A' hijában va-
loságot és a' hazugságot megszűze távoztad én
tolem, szegénységet avagy gazdagságot ne-
adgy énnekem, táplály engemet hozzám ellen-
dó eledellel. Lásd. Mos. 1. k. 28. 5. 20. 21. 22.
1. Tim. 6. 3.

b. Solt. 65. 3. Oh Isten, ki meg-halgatod
a' könyörgést, te hozzad meg yon minden rest.

Tsel. 14. v. 15. 17. Amaz első igaz Isten, ki
teremtette a' mennyet a' földet, és a' tengert,
és minden azokban lévő állatot, nem hadta
magát bizonyság nélkül, adván minékünk jo-
kat menyből esőt, és termő időket, és béröltvén
eledellel, és örömmel a' mi szűveinket.

c. Mos. 5. k. 8. 3. Meg-sányargata tégedet,
és éhezni hagyta, annak-utánna pedig Man-
nával eltette, mellyet nem tudtál sem te, sem
a' te atyáid, hogy tudodra adná tenéked,
hogy az ember nem csak kenyérral él, hanem
mind az alél az ember, Galami származik
az Urnak szájából.

Solt. 127. 1. 2. Ha az Ur nem építi az há-
zat, hijában fáradsz a' kik az építik, ha
az Ur

az Ur nem építi a' várost, hijaba vigyáznak
az építők. Hijában való dolog néktek reggel ha-
mat fel-kelesetek, későn fekenetek-le, és nagy
fáraságai kenyerec emserek, bolott az Isten
az ő szívelemesinek enged álmat.

Péld. 10. 22. Az Urnak áldása gazdagsá-
g, és az azal semmi bántást nem serez az Ur.

Hag. 1. 8. Sokat vetettek, de keveset hozta-
nak-be abbap; eztek és nem elegezték meg,
és nem vesztették meg, ruhákban öl-
döztek, és nem melegezték meg, és a' ki mun-
kájának jutalmát vezí-be, mint ha meg-sza-
kadott fákat öltené azt. Lásd a' 2. rész. 16. 17.
18. 20. 5. 6. Prédik. 9. v. 11.
Solt. 37. 5. 16. Mos. 3. k. 26. 26. Esa. 3. 5. 1.
Ezech. 4. 16. és 14. 13.

d. Solt. 146. v. 3. 4. 5. 6. 7. Ne bizzatok
fejedelmekben, az emberek fiaiban, kikben nin-
sen szabadítáfra való erő, ki mégyen az ő lel-
tek, és ők földé léfznek, a' napon el-vezí min-
den ő gondolattyok. Boldog a' kinek segítője a'
Jáknak Istene, és a' kinek reménye vágyon
az ő Urában Istenben. Ki teremtette a' men-
nyet földet és tengert, és mind azokban valo
llatokat, és az igaz mondás meg-őrizi mind
rökké. A' nyomorultaknak itéletet szolgál-
tat, eledels ad az éhezőknek.

Solt. 45. 5. 23. Vessé az Ur a minden tar-
tedet, és ő gondot visel te rólad.

Solt. 62. 9. 11. Bizzatok ő benne mindenkor
népek, a' ti szíveteket töltésétek ki ő előtte,
az Isten oltalmunk minékünk. Ne bizzatok ő
eg yestenségben és a' ragadozásban, ne legye-
tek hijába valok, gazdagságot habzólkodite,
a' bizzatok azokban. Lásd. 106. 9. 13. 1. Tim.
5. 17.

Summája.

Mellyik az ötödik kérdés?

Az ötödik kérdésben kérjük a mi vétkeinknek avagy adof-
ságainknak bocsánattját, avagy meg-engedését.

F E L E L E T.

Botsásd-meg nekünk a mi vétkeinket,
miképpen mi-is meg-botsátunk ellenünk vét-
etteknek, Az az, minékünk nyavalyás bűn-
főknek (1) Minden mi-bűneinket a, és

1. Mit ér-
tefz az
adofság?

2. Mit té-
szen ezt az
adofszágot
meg-enged-
ni, avagy a
bűnöket
meg-bo-
tsátani?

3. Mit té-
szen az,
miképpen
mi-is meg-
botsátunk
azoknak
kik vétet-
tek ellen-
ünk?

4. Miké-
pen kell
felebará-
tinknak el-
tenünk va-
lo vétkei-
ket meg-
engedni?

amaz meg-romlott természet-is, avagy
bűnre hajlandoságot, melly még mostan-is
bennünk vagyon b, (2) a Christusnak vére-
ért bűnülne tulajdonítsad c: (3) mikép-
pen mi is e' te mi hozzánk való jo kedved-
nek bizonyosságát a mi sziveinkben érezzük,
hogy magunkba alhatatosan el-tökéltettük
ezt, hogy valaki minket meg-bántot (4) min-
dennek szívünk szerént d, meg-engedgyük e.

Szent írásbeli bizonyosságok.

a. Solt. 51. 7. 3. 4. 9. 11. Könyörülj én raj-
vam én Istenem a' te irgalmaságod szerént.
A' te irgalmaságodnak fokasága szerént tö-
röld-el az én bűneimet. Valóban mos-meg en-
gemet az én álnokságimból, és az én bűneimből
tisztíts-ki engemet. Mos-meg engemet Isóppal
és meg-tisztulok, mos-meg engemet és fejerb-
lészek a' honál. Rejts-el az én bűneimről a' te
örz-ádat, és minden én álnokságomat töröld-el.

Solt. 25. 7. Az én ifjuságomnak bűneiről, és
az én vesztésemről meg ne ontkezzél, hanem
inkább Uram a' te irgalmaságod szerént em-
lekezzél-meg én rolam, a' te jovoltodért. Es
7. 11. 18. Lál. Solt. 79. 8. és 143. 2. Luc. 18. 13.
Luc. 11.

LUCII. 4. Es botsásd-meg nekünk a' mi bűneinket
b. Solt. 51. 7. 6. 7. Tenéked, tsak tenéked
vértetem, és gonofságot tselekedtem a' te
szemeid előtt. Imé én álnokságban szület-
tem, és az én anyám bűnben melegített engemet.
Rom. 7. 23. 24. 25. Látsok az én tagaimban
más törvényt, melly az én elmémnek törvé-
nyével ellenkezik és engemet rabul ad a'
bűnnek törvényének, melly az én tagaimban
vagyon, Oh én nyavalyás ember! Kítsoda-
szabadít meg-engemet e' halálnak testéből. 2
Hálát adok Istennek a' mi Urunk Jesus Chri-
stus által.

c. Rom. 4. 7. 8. Boldog a' kinek meg-botsát-
atik az ő hamisságok és a' kiknek el-fedez-
tetik az ő bűnök, Boldog ember, a' kinek nem
tulajdonítja Isten a' bűnt.*

Matth. 26. 7. 28. Ez az én vérem új testa-
mentomnak vére, melly fokakért ki-ontatik
bűnöknek bocsánattjára. Lál. Solt. 51. 7. 9.
Dan. 9. 17. 18. Tsel. 10. 43. 2. Cor. 5. 19.
Eph. 1. 7. Col. 1. 14. 1. Ján. 1. 7. 1. Pet. 1.
8. 19. 13. Jel. 1. 5.

d. Matth. 18. 7. 36. Így tselekezzik az én
nennyei Atyám-is veletek, ha meg nem botsát-
na ki ki mind az ő felebaráttjának ellene való
ékkét az ő szíve szerént.

e. Luc. 11. v. 4. Botsásd-meg minékünk bű-
einket, miképpen t mi is meg-botsátunk el-
lünk vétetteknek.

[† Nem ugy kell ezt érteni, mint ha az em-
bernek meg-botsátása, szerző vagy érdem-
lő oka volna az Istennek meg-botsátatásá-
nak, mert Isten egyedül tsak ingyen kegye-
lemből bocsátja-meg a' mi vétkeinket.
Eph. 1. 7. Hanem így kel érteni az igéket:
hogy ne kételkedgyűnc a' mi bűneinknek

* Itt jo-
gyezd meg
hogy meg-
botsátani
a' bűnt,
el-fedezni,
nem tulaj-
donítani
vétkül,
egygye-
teszen.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Istentől való meg-botsáttatása felől; mert annak gyümölcseit a' mi sziveinkben ére- zük, midőn tudni-illik kézzel vagyunk a' mi felebarátunknac ellenünk való esetit jó szível meg-engedi, mint ez-is világosan tanítatik. 1. Ján. 3. v. 14.

LII. V R N A F. Summája

CXXVII. K E R D E S.

Mellyik a' hatodik kérdés?

Az hatodik kérdésben azt kérjük az Istentől, hogy minket a' mi lelki ellenséginc ellen védelmezzen és meg-örizzen, rajtok győzedelmet; nekünk engedgyen, két okokért.

F E L E L E T.

Ne vigy minket kísértetben, de szab-

1. Mellyik az első ok? dits-meg minket a' gonosztól. Az az, (1) Mivel hogy mi természet szerént olly igen gyarlók és erőtelenek vagyunk, hogy még csak egy szempillantásig-is meg nem állhatunk a. (2) a' mi nagy és ártalmas ellensé-

2. Mellyik a' második? gink pedig a' Sátán b, e' világo, és a' mite-

3. Ki által kerjuc hogy az Isten meg-tartson beűnkett? ftünk a, minket szüntelen ostromlanak: te-

4. Mi vég-re kerjuc hogy meg-tartson beűnkett? tart-s-meg minket c, (3) és a' te Sz. Lelked nek erejével erősíts-meg f, (4) hogy e' lelki tufakodásban meg ne győzettefsünk g,

hanem azoknak mind addig ellenek álljunk, mig nem vég-re minden ellenséginken-

tellyes diadalmat veszünk h.

Szent írásbéli bizonyosságok.

a. Matth. 26. 41. Vigyázzatok és imátkozzatok hogy kísértetben ne jussatok: Mert jól lehet a' lélek kéz, de a' test erőtelen.

Rom. 8. 26. Hasonlatos képpen a' Lélek is segít a' mi erőtelenséginken, mert mit kollyen kérnünk, a' mit kellene nem tudgyuc, de a' Lélek

Lélec esedezic mi éretűnc meg-mondhatat- lan szóházkodásokkal.

Ján. 15. 5. E' válam nélkül semmi nem te- lekedhetek. Lásd. 1. Cor. 10. v. 12. Gal. 6. 3. Solt. 62. v. 10.

b. 1. Pét. 5. 8. Iozanok legyetec; vigyázza- tok. Mert a' ti ellenségek az ördög mint az ardito Orofzlán szállyal jár, keresven kit el- nyelljen.

Luc. 22. 31. 32. Simon, Simon, imé a' Sa- tán kívánt titeket, hogy meg-vestálljon mint a' búzát, de én imátkoztam érted hogy el ne fodgyon a' te hited.

Eph. 6. 12. Mert nintsen nekünk tufakodá- sunk a' vér és test ellen, hanem a' birodalmok ellen, a' hatalmasságok ellen, e' világnak uras- ság ellen, az életnek felsőségének kezérei ellen, a' lelki gonofságok ellen, melyek a' magasságban vadnak.

c. Péld. 1. 10 Szerelmes fiam, ha a' bűnös- ök el-akarnak hitetni tégedet, ne engedgy nekik.

Ján. 15. 19. Mivel hogy nem e' világból va- tok vattok, hanem én választottalok titeket e' világ közzül, azért gyűlöl titeket e' világ.

1. Ján. 2. 15. 16. Ne szeresétek e' világot, e' azokat melyek e' világban vadnak, ha vala- mi szereti e' világot, nintsen abban az Atyának szerelme, mert valami e' világban vagyon, mind testnek kívánsága, szemeknek bujalkodá- sa, életnek kevélysége, nem az Atyától vagyon, hanem e' világtól. Lásd Solt. 17. 14. 1. Ján. 3. 13. és 5. 19. Jak. 4. 4.

d. Gal. 5. 17. A' test a' lélek ellen törekedik, lélec pedig a' test ellen. Ezek pedig egy- mással ellenkezec, hogy azokat ne tseleked- eséc melyeket akartoc.

Jac. 1. 14. Minden ember pedig kísértetik; mikor

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin. /308.ig.j./

ed. re ed- ot- ram mi

nikor az ő tulajdon kédságától el-vonattatik és meg-talattatik.

e. 2. Cor. 12. v. 8. 9. Adatott énnékem he- gyés őszön, melly az én testemhez ragadott, a' Sárány Angyala, hogy engemet tsapdofna, hogy felettéb el ne hidgyem magamat. Ezért háromszor könyörgöttem az Urnak, hogy én tö- kem el-távozzék. De azt mondá nekem: Elég néked az én kegyelem, mert az én erőm erőtlenység által végezsetik-el.

f. Eph. 3. 14. 16. Meg-három az én térdoi- met a' mi Urunk, Jesus Christusnak Attya előtt, hogy adgya-meg nektek az ő gazdag ditsősé- géért, hogy álhataróssan erőssodgyetek-meg a' sz. Lélek által a' belső emberben, Solt. 138. 3.

g. Eph. 6. v. 10. 11. 12. Végezetre atyámfiat legyetek erőfiek az Urban, és az ő hatalmas erejében. Eöltözzétek-fel az Istenne minden fegyverét, hogy meg-álhassatok az ördögnek álnoksági ellen, hogy ellene álhassatok a' vesze- delmes időben, és mindenkézet jól végehez övéen. meg-álhassatok.

h. Rom. 16. 20. A' békeségnek Istene penit meg-ronyja a' Sáránt, a' ei lábaitok alatt ha- mar.

i. Theff. 3. 12. Az Ur tselohedgye azt, hogy a' ei sz. Összetekes meg-erősítse az ártatlanság- ban, Isten előt való izentségben, a' mi Urunk, Jesus Christusnak el-jövetelére, mind az ő szen- tül-egetemben.

j. Theff. 5. 4. 23. A' békeségnek Istene penit szentellen-meg eireket mindencsől, hogy a' ti elméiteket épségben, lelkeitek, testetek, ártatlan- ságban tartassanak-meg, a' mi Urunk, Jesus Christusnak el-jövetelére. Lásd 2. Cor. 10. 3. 4

Minemű igekkel rekeszted bé a' te imádságodat?

Imádságnac bé-rekesztő igéi arra intene, hogy mi e' fel- yül elő ízámlált jo teteményeket három okokra nézve kér- jük Istentől.

FELELET.

Mert tiéd az ország, s' a' hatalom és a' ditsőség mind örökké. Az az, mind eze- ket azért kérjük te tőled: (1) mert mivel hogy te mi Királyunk, (2) és mindenható vagy, minékünk mindent meg akar szadni, és meg-is adhat sz, b (3) és ezeket annak- okáért kérjük, hogy ezek által nem mi re- künk, hanem a' te szent nevedre térjen min- den ditsőség c.

Mivel hogy te mi Királyunk, &c.) Ez igékből a' két első kérdétskékre így kel felelni. 1. Mi- vel ő, mint mi Királyunk minékünk minden jo- kat akar adni. 2. Mivel ő mint mindenható, minékünk minden jokat adhat.

Szent irásbeli bizonyosságok

a. Solt. 5. v. 3. Figyelmezzel az én kiáltá- sának számára, én Királyom, és én Istenem, mert éntened könyörgök. Lásd. Solt. 74. 12.

b. 2. Chron. 20. 6. Oh Uram, mi Aryánknek Istene, nem te vagyé egyedül Isten a' mennyben, ste uralkodol a' pogányoknak minden orszá- ban, te kezdedben az erősség és a' hatalom, és enki nintsen ki te ellened álhato.

1. Cor. 29. 11. 12. Oh Uram tiéd a' nagyság, a' hatalom, ditsőség, örökké valóság és mélt- oság. Mert minden valami a' mennyben és a' földön vagyon, tiéd. Tied oh Uram az ország, te ma-

Summája.

Az Urtol tanult kö- nyörgő

hogy mi e' fel- yül elő ízámlált jo teteményeket három okokra nézve kér- jük Istentől.

- 1. Mellyic az első ok?
- 2. Mellyic a' másodica?
- 3. Mellyic a' harmadik?

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin: /308.ig.j./

d. ite ed- ot- ram mi

209 AZ EMBERNEK HA-

te magafatalod-fel magadat, hogy légy minden fejedelmeknek fölette. A' gazdagság és ditsőség mind te föléd vadnak, és te uralkodol mindeneken: A' te kezédben vagyon mind az erőfő, mind a' biradalom, mindeneknek fel-magassalása és meg-erősítése. Lásd. Solt. 115. v. 3. Eph. 3. 20. Dan. 3. 17. Rom. 4. 20. 21.

Sena- cheribnek ki te elled támadott-fel.

e. Solt. 115. 1. Nem nekűnc Uram, nem nekűnc, hanem a' te nevednek adgyad a' ditsőséget, a' te irgalmaságodért és a' te igazságodért. Efa 37. 20. Mostan azért Uram mi Istenűnc, szabadíts-meg minket az ő kezéből * hogy e földnek minden országi ismérjék-meg, hogy e gyedűl se vagy az Ur.

Samaja. Az Amen igétske minket bizonyosokká téfzen a' mi könyörgésűnknek meghalgtatása fölől. 1. Miképpé téfzen bizonyosá? 2. Mit kell hined a' te könyörgésűnk meghalgtatása fölől

Dan. 7. 19. Uram halgass-meg, Uram légy kegyelmes, Uram légy figyelmes, és tseleked-meg, és ne kéfédelmessél te magadért én Istenem, mert a' te nevedről nevezteric a' te várasod és a' te néped. Lásd. Jer. 14. 21.

CXXIX. KERDES.

Mire való ez igétske: AMEN?

FELELET.

Az Amen (1) azt bizonyítja-meg, hogy a' dolog általa fogva és bizonyoson-meg-teszen a, mert (2) az én könyörgésem fokkal bizonyosabban meg-halgtatott Istenből, hogy nem mint az én szivemben érezem, hogy én azt sziből kívánom. b.

Szent irásbeli bizonyosságok. Jer. 28. 6. Akkor monda Jeremiás Propheeta: AMEN, úgy tselekedgyék az Ur, a' te se befűdidee mellyekkel Propheetál.

2. Cor.

LAD ATOSSAGAROL: 003

2. Cor. 1. 20. Mert az Istennek Galaményi ívreti vadnak, ő benne (a' Crhistusban) ugya- ok és AMENEK, az Isten ditsőségeré- mi általunc. Lásd Mos. 5. k. 27. v. 15---26. Neh. 8. 7. 1. Cor. 14. 16.

b. Efa. 65. 24. Es minek előre kijáltanának én meg-halgtatom, még mikor szollanának, én meg-hallom.

Eph. 3. 20. Az Isten véghetetlen bőséggel mindeneket meg-tselekedhetik fellébb hogy nem mint kerjük, vagy elménkben be-fogjuk, a' mi bennűnk munkálkodo erő szerent. Lásd Ján. 16. 23. 1. Ján. 5. 14.

VEGE A' CATECHISMVSNAK.

ANA-

id. ite ed. or- ram mi

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

ANALYSIS GENERALIS:

az az,

Ez Catechismus Rendinek kö-zönséges fel-fejtegetése, avagy meg-mutogatása.

Ez Catechismus meg-mutattya nekünk.

Az I. Kér-désben.

I. Azt a *Véget* avagy *szelt*, a' mellyre minket igazgatni és vinni akar.

II. Az *eszközöket*, a' mellyek által azt a véget, avagy *szelt* elérhetjük.

VEGE, és *szeltya* e' Catechismusnak, és minden idvőséges tudománynak mi reánk nézve ez, hogy mind életünkben, halálunkban, álhataratos *vigasztalásunk* lehessen. E' *vigasztalásról* meg-mondgya a' Catechismus:

1. Mellyik legyen az embernek fő *vigasztalása*, tudni-illik a' felelő való bizonyossá lé-rele, hogy ő testestől, lelkestől, életében és halálában a' Jéhus Christushnak tulajdona.

2. Mit tegyen a' Jéhus Christushnak tulajdo-nává lenni? Tudni-illik 1. A' Christush vére-nek érdeme által az ördög hatalmából meg-szabadulni. 2. Az Atya, Fiu, és Szent Lélek Istennek kiválképpen való oltalma és gond-viselése alá vétetni.

2. k.

Ez *vigasztalásnak* el-érésére három *eszköz* mutat: tudni-illik 1. a' mi Nyavalyásá-gunknak. 2. Még-szabadulásunknak. 3. A' mi köteles Háládatosságunknak, igaz és valósá-gos hathatos ismeret, tudását; a' mellyek szerént

szérent három részre is vadnak e' Catechis-musnak.

Az Nyavalyáságnak Ismeretiről. I. Rész.

Erről azt mutattya-meg a Catechismus:

I. Mitsoda eszköz által ismértefsék-meg. 3. 4. Kérdés

II. Miben állyon e' Nyavalyáság.

Az eszköz mellyből az Nyavalyáság meg-ismerterik az Istennek *Törvénye*.

Az *Nyavalyáság*, mely a' törvényből is-mérterik-meg, két dologban áll:

1. A' mi *veszességünkben*, bűnös voltunk-ban.

2. A' mi *kárhozásunkban* vagy büntette-tésünkben.

A' mi *veszességünk*ről hármat tanít:

Először, miben állyon: tudni-illik hogy a' törvént meg nem tarthattuk, hanem termé-zet szerént hajlandók vagyunk annak meg-tontására. 5. k.

Másodszor, honná származik az; tudni-illik?

1. Nem a' teremtségből, okát is adván an-nak. 6. k.

2. Hanem az Adámnak és Evának bűnökből. 7. k.

Harmadszor, menyire terjedgyen a' ki, mellyet 1. Meg-mutat; tudni-illik *anyira*, 8. k.

hogy a' miatt tellyességgel alkalmatlanok le-gyünk minden igaz lelki jora, és hajlandók minden gonoszra. 2. Meg-állit és orósi-t 9. k.

egy ellenverés ellen.

A' mi *kárhozásunkról* és bűnnödsünkéről.

1. Azt mutatva-meg miben állyon az. 2. 10. k.

Annak bizonyos voltát állattya egy ellenve-tés ellen. 11. k.

A' meg-szabadulásnak ismeretiről. II. Rész.

Az Nyavalyáságnak ismereti magában nem *vigasztalásnak*, hanem inkább rettentésnek

eszköz.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

id. te ed. ot-ram mi

eszköze, ha ahhoz nem járulna az abból való Meg-szabadulásnak ismereti, tudása. Annak okáért ez Meg-szabadulás-jelöl három dolgot tanít a' Catechismus.

I. Miképpen szerzett nekünk e' meg-szabadulás.

II. Mi módon jelentetett meg nekünk.

III. Miképpen kell azt magunkra szabni alkalmaztatni.

Ez Szabadulásnak meg-szerzéséről hat dolog fundamentomos dolgokat tanít a' Catechismus.

12. Kérdés

1. Hogy az meg-veszett, és kárhozatban bé esett ember különbben abból meg nem szabadulhat, s' nem idvözülhet, hanem ha az Isten törvényének, és az ő igazságának tökéletesen elég-tétetetik. (Az Sociniánusok ellen.)

13. k.

2. Hogy a' veszett ember ő maga sem egészen, sem valami részből eleget nem tehet. (A' Pápiák ellen.)

14. k.

3. Sem egyéb pusztán teremtett állat a' bünnös emberért, eleget nem tehet, okaival együtt. (Ugyan azok ellen.)

15. 16.

17. k.

4. Ez elég-tétel csak egyedül olyan közben-járok által lehetett-meg, a' ki igaz Isten, és valóságos, igaz ember-is volna egyszer s' mind; okaival együtt. (Az Sidosok és Sociniánusok ellen.)

18. k.

5. Aza' közben-járok, ki ez elég-tételt végben vitte, egyedül csak a' Jésus Christus. (Ugyan azok ellen.)

6. Ez elég-tétel és szabadítás, mellyet a' Jésus Christus végben vitt, abban áll, hogy ő minékünk Istentől ajándékozott, hogy lennünk minékünk böltsességünk, igazságunk, szentségünk, és válságunk.

Ez Szabadulásnak Meg-jelentetéséről, ki nyilat-

nyilatkoztatásáról, azt tanította, hogy a' Isten az Evangéliom által, és a' két-képpen. 1. Az Propheciáknak és példázatoknak prédikálása által. 2. Azoknak bé-teljesedéseknek prédikálása által.

A' Christus által meg-szerzettetett, és az Evangéliom által ki-jelentetett Meg-szabadulásnak *teremtés szabása*, alkalmaztatása, vagy miénké-tétele, léfzen *Hit* által. Ez *Hit*ről azért tanít immár a' Catechismus a' huszadik Kérdéstől fogva, a' 86-dik. Arról pedig őt kiváltképpen való dolgokat ad előnkben; úgy-mint: *Elsőben: A' Hitnek szükséges voltát.*

10. k.

Mellyről azt tanította, hogy e' meg-szabadítás és elég-tétele a' Christusnak, csak azoknak használ, a' kik azt igaz hittel bé-vezik, magokévé téstik.

Másodszor: A' Hitnek természet vagy formáját.

11. k.

Meg-magyarázta-itt, s' le-írja mi legyen az igaz Hit, a' mellyel ember a' Christus érdemet, s' elég-tételét magájévé teheti.

Harmadszor: A' Hitnek czélját vagy Materiáját.

22. 23.

Meg-mutatván mitsoda dolgokat kellesték innánk; tudni-illik az Apostoli *Credóban* vagy *Hitnek* formájában bé-foglaltatott tudományt. a' mellyben ezek foglaltatnak-bé.

24. k.

I. A' Szent Máromságról való tudomány.

25. k.

II. Az Atya Istentől való tudomány. *Az elsőben* személyéről, miért hogy az Isten-égben lévő első személy Atyának neveztetik; mert tudni-illik az. 1. Az Christusnak Atya. 2. Mindeneknek teremtője. 3. Minden állatoknak meg-tartója és igazgatója. 4. Minden hívők

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

12. Kérdés

híveknek gondvifelője és oltalmazója. *Másodszor*, annak munkáiról, tudni-illik a' Teremtéstől és Gondvifeléstől. Melly ágazatoknak meg-mondgya 1. Ertelmét. 2. Hasznát.

III. A' Fiu Istenről való tudomány. A' ki-ről három dolgok adának előnkben :

29. 30. 31. *Előszőr*, az ő *Tiszta*, ez három nevezetekben: *Jesus, Christus, mi Urunk*.

32. 33. k. *Másodszor*, az ő *személye*; tudni-illik: 1. az 34. k. örökké való Istensége; mikor nevezi Istennek *egyszülött Fiának*. 2. Az ő meg-terfeszülése, vagy emberré létele: *Fogantaték Szent Lélektől Születék Száz Máriától*.

35. 36. k. *Harmadszor*, az ő *munkái*; tudni-illik: 1. Az ő meg-aláztatásának munkái; úgy-mint: *Szenvede Pontius Pilátus alatt*;

37. 38. k. *Megfeszítettek*;

30. k. *Megbála*.

40. 42. 43. *Eltemették*;

41. k. *Szálla alá pokolra*.

44. k. 2. Az ő fel-magasztaltatásának munkái. *Három napon halottai-ból fel-támadt*.

45. k. *Fel-méne mennyekben*.

46. 47. 48. *Ült a' a' mindenható Atya Istennek jobbjára*.

49. k. *Onnan léfzen ol-jevendő íselni élőseneket és*

50. 51. k. *holtakat*.

52. k. IV. Az Sz. Lélek Istentől való tudomány; tudni-illik. 1. Annak személyéről: *Híszék Sz. Lélekben*. 2. Annak munkájáról az *Anyaszentegyházról*, a' mellynek gyűjtögetésére a' Sz. Lélek küldetett.

53. k. Ez Anyaszentegyházról három dolgok ra- 34. k. itatnak. 1. Annak mineműségi és tulajdon- sági. *Közösleges, keresztyén Anyaszentegyház*. 2. Annak belső meg-eggyenezése, egyben körtetése, a' melly által egygyé léfzen: *Összeteknek egygyóségos*. 3. Azok a' jök' és jö-

retemé-

retemények, a' mellyekre az gyűjtögettetik és hivattatik, tudni-illik:

Bűnöknek bocsánatya.

Testnek fel-támadása, és

Az örök élet.

Negyedször A' Hitnek munkáját, avagy hasznát és gyűjtögetését.

I. Ezt előnkben terjeltti; tudni-illik: hogy mi az által meg-igazulunk, és az örök életnek örökösivé léfzünk.

II. Meg-világosíttya; meg-mutatván, és magyarázván, miképpen igazullyn-meg a' bűnös ember hit által, Istennek előtte.

III. Meg-állatya és erősíti, meg-vertén és czáfolván némellyeknek tévelygéseket e' felől; úgy-mint: 1. A' Socinianusokét, kik azt tanították, hogy maga a' hit, a' menyiben jofzágos tselekedet, vagy munka, tulajdonittasék mi nekünk igazságul. 2. A' Pápi- stákét, kik a' jofselekedeteket tartják ők igazságoknak.

Eőrdőször a' Hitnek eredetét.

A' Hitnek eredeti felől hármat mutat-meg. I. Annak szerző okát: *A' Szent Lélek*.

II. Annak szeteszetetésének módgyát; tudni-illik: hogy *az fel-gyűjtatik, s' az után meg-erősítetik*.

III. Az *eszközök*, a' mellyek által ezt a' Sz. Lélek véghez viszi; mellyek szám-szerént kettők: 1. A' hitet szerző és munkálódó *eszköz*; az *Evangeliumnak predikálása*, avagy az *Ige*. 2. Azt meg-erősítő *eszköz*: a' *Sacramentumok*. Mivel az Igerül vagy az Evangeliumról szólott a' 19. kérdésben, itt már csak a' Sacramentumokrul tanít, mellyet nyen reu- deli cselekszik:

I. Közös-

56. Kérdés.

57. k.

58. k.

59. k.

60. k.

61. k.

62. 63. 64. kérdés.

65. kérd.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

67. k. I. Közönségesen le-irja a' Sacramentumok kar.

68. k. II. Meg-mondgya miben egygyezzenek meg az ige, és a' Sacramentumok, és miben különbözzenek egy mástól.

III. Számát téfzi-le a' Sacramentumoknak.

IV. Külön tanít mindenik Sacramentumról. *Elsőben. A' Keresztiségről. Mellyről ezeket tanittya.*

69. k. 1. Miben áll tulajdonul ez Sacramentumnak ereje; tudni-illik hogy meg-persélti, vagy erősíti a' bűnöknek el-mosását.

70. k. 2. Mi legyen a' bűnöknek el-mosása.

71. k. 3. Honnan vagy on a' keresztiségnek ez ereje, tudni-illik a' Christus rendeléséből.

72. 73. k. 4. Meg-tsáfollja azt a' tévelygést, melly azt állattya, hogy a' keresztiség nem csak meg-persélti; hanem ugyan maga szerzi, és végben viszi a' bűnöknek el-mosását.

74. k. 5. Kiket kellyen meg-keresztelni.

Másodszor az Ur Vátsorájáról. A' mellyről ezeket tanittya.

75. k. 1. Mit különbözzön e' Sacramentum az el-sőtől, és miben álljon ennek tulajdon ereje; tudni-illik hogy bizonyossá tegyen minket arról, hogy a' Christusnak meg-feszített teste, és ki-ontatott vére, ételül és italul adataratik nekünk, a' mi lelki életünkben való tápláltatásunkra.

76. k. 2. Miért ueveztetik a' Christus teste és vére mi ételünknek, és italunknak; avagy mi legyen a' Christus testét enni, és az ő vére innya.

77. k. 3. Honnan legyen az Ur Vátsorájának illyen ereje, tudni-illik a' Christus rendeléséből.

4. Az

4. Az Ur Vátsorájáról való igaz értelem ellen való két tévelygések lezáfoltatnak-meg: tudni-illik:

Az első, ez Sacramentumnak természetiről, mint ha abban állat szerént való el-változás lenne, avagy helyly szerént egygyesülne a' kenyér és a' Christus teste, a' bor, és az ő vére.

A' második e' Sacramentumnak erejéről, és hasznáról, mint ha a, bűnökért való engesztelő áldozat volna a' többi.

5. Kiknek, és minéműveknek kell az Ur Vátsorájához járulniok, s azt venniük.

6. Miképpen kell azokkal bántani a' kik nem illyan indulattal és készülettel vadnak; tudni-illik egyházi fenytékekkel kell azok ellen élni, mellynek természeti és ereje meg-irattatik.

Az Háládatosságnak ismertetiről.

Az Háládatosságról, mellyet ez nagy szabadságért kell Istenhez meg-mutatnunk, kettőt tanít a' Catechismus. 1. Miért legyen az szük-séges. 2. Miképpen kellyen azt meg-mutatnunk. Tudni-illik három-képpen kell annak enni.

I. Szívvel. Mert az egész szívnek meg-kell változni, és Istenhez térni; melly meg-térést illat az ő embernek le-vetkezésében, s-az Új-szak fel-öltözésében.

II. Kétső jó tselekedetekkel. Mellyeknek három tulajdonságit mutatya. 1. Hogy hitből származzanak. 2. Hogy az Isten ditsőségeire tselessenek. 3. Hogy az Isten törvénye szerént egyenek: a' melly végre két dolgot tselekszik tovább a' Catechismus.

Elsőben, az Istennek törvényét magyarázza, meg-mutatván mindenik parantsolatban mit kívánnyon Isten, és mit tilalmazzon.

Másodszor, meg-mutatya a' törvénynek hasznát.

78. 79. k.

80. k.

81. k.

82. 83. 84.

85. k.

III. Rész.

86. 87. k.

88. 89.

90. k.

91. k.

a' 92. k.

déltől a'

113-dikig.

114-115. k.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

hasznát, és mennyire tarthatták vagy nem tarthatták azt, meg az hívek.

III. Szajunkal, tudni-illik a' könyörgés által. A' holott a' Catechismus e' négy dolgokat adja előnkben.

- 116. Kérd. 1. Szükséges voltat mutattya-meg a' könyörgésnek.
- 217. k. 2. Az igaz könyörgésre meg-kivántatott dolgokat.
- 118. k. 3. A' könyörgésben kérendő dolgokat.
- 119. k. 4. A' könyörgésnek példáját, az *Uri imád.*
- 220. Kérd. *figor.* A' mellynek Elöl-járo beszédét, és abban lévő hat Kéréseket, a' bé-rekesztésével együtt meg-magyarázza, s' úgy végezi-el.

Arrol valo TANETASÉS OKTATÁS,
mint kellyen a' Catechesis Tanulokat, cz
Catechesisben-lévő Ut-MUTATÁS szerént az
Magyar Nemzetben TANETANI ÉS
GYAKOROLNI.

Mivel nagy akadályink vannak még nekünk ez Nemzetben, mellyek miatt nem lehetni oly szaporán elő a' Catechesis' Tudományban, mint az egyéb Nemzetekbéli tudós és épjebb rendű Ecclesiákban; minéművek mind két nemnek Ferfinak és Leányiak olvasásra nem szoktatása, a' Catechesisnek még e' kedig nagy részént csak pusztá szavaira-valo tanetas s' többek. Ennek-okaért ez: **UT MUTATÁS** T e'hez az állapotunkhoz szabni igen szükséges, hogy ebben a' szent gyülekezetben sem magunkat hijában ne faragsszunk, sem gyebeket oly nehézségekbé ne egyvelítsünk, mellyekkel elidegenéttetnének inkább a' tanulok, hogy nem mint az Tanetas **MODIAHOZ** édesednének: Melyhez képest, **LET FORMABAN** adattatik itt ki az **UT-MUTATÁS**. **ELSŐ** az, mellyel ez mi Nemzetünkben kell élni, az mléret fogyatozásokhoz képest.

Az **MASODIK** az a' mint egyéb nemzetekben kiválteppen az Belgiomi Ecclesiákban vagyon. Melly mind ettő a' valóságra nézve ugyan azon, a' modjokban esik egy kis külömbség. Hogy azért mi e' Nemzetben hasznal építsünk; **HAROM** Clasisban **RENDBEN** állatjuk az Tanulokat.

ELSŐ REND.

ARROL Az **ELSŐ** RENDEN így tanitjuk őket: 1. Fel-gyülekeztvén az Iffiu Rend, az Leányi külön, külön az Férfiús (közönséges gyülekezet kívül lévén a' tanítás;) *legelső* kérdést kell nekik hagyni: mellyet az Catechesis-Tanetónak

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

tónak fel-szóval, szép magyarul, s' meg-külömböztetve el kell előtők olvasni; s' az után vélek együtt mondan kétszer háromszor. 2. Meg-tanulván egyen egyen a' kérdést bizonyos hagyot orára, egyenként el kell mondani velök, nagyon magyarul szép meg-külömböztetve. 3. Ugyanakkor az szókat a' hol kívántatik s' az Tanulóknak gyengeségek bé-vehetik, kívásképpen a' hol fel-vagyon jegyezve meg-kell magyarázni, de a' menyére lehet, tsak egy egyszóval, s' könnyededen. 4. Az kérdés summáját könyv nélkül hagyni s' mondatni. 5. Az könyv szélén valo kérdétskéket kel elő venni rendel, és meg-mutogatni mint felelőnek meg-mindenikre az Catechesis szavaiból, mert ugyanem-is kell még meg-engedni hogy más szókkal felellyenek. 6. Megint meg-kell azon kérdésekre torni, és a' mabbol azszélén valo kérdétskére feleltenek, azt kell kérdésben venni, melyre az kérdétskét feleljék.

PELDA. Vegyük elő az Catechesisnek Első kérdésémmel el-mondatván az Tanulókkal, legelsőben-is ezeket kérdezze-meg tőlök. *Misoda szó a' Catechesis? Felelet, Görög szó. Mit részén? Első nyelvvel Galogyakor tanult, s' tanult, szakadatlan kérdésekben és feleletekben minémü az vizsza hangzás szókat az hangos helyeken tött kiáltáskor lenni, mint ha kétszer mondanának minden szót, melyet Görögül s' Deákul, is híjnak Echoná honnan vagyon az szószó, honnan az Catechesis. Ha a' vallás mit részén? Isteni tisztelnek modgyát. A' keresztényi vallás? Oly Isteni tisztelnek mondyát; meg egyedül az ő szent Igéjében adatik előnkben, s' több effélek. Ezentül a' kérdétsnek summáját kérdem-el; s' mindegyárt az Könyv szélén valo Első kérdétskére menek; *Mé képpen vagy Christus tulajdona? Fel. Az Catechesis szavaiból, mint az egyes szám meg-mutattya; mind lelkeftől testestől vagy elek vagy halok.* Megyek ismét az második kérdétskére: *Hogy tött téged Christus maga tulajdonává? Fel: A' mint a' kettős számra mutat, ki az ő drágalmával vérevel mindennémű bűneimért helyeséggel, &c.* Hogy így az kérdétskéket mind el-kérdezem; ismét elővőszem az El*

Első kérdéskét, s' így kérdem: *Hány képpen vagy Christus tulajdona? Felel. Két képpen. 1. Lelkeftől testestől. 2. Vagy elek vagy halok.* Megyek ismét a' Második kérdétskére: *Hogy tött téged Christus maga tulajdonává? Két képpen: 1. Az ő drágalmával vérevel minden en bűneimért eleget tevének. Engemet az, öröögnek minden hatalmával meg szabott. A' Harmadik kérdétskét-is e' szerént: Hány képpen tart-meg: Felelet, két képpen: 1. Az én menes szent Atyámnak akaratya nélkül meg tsak egy hajál sem eshetik-el fejemről. 2. Szükség hogy mindenek az én képpen részén téged bizonyosítá ez igaztalas felől? Felel. két képpen. 1. Belső képpen, engemet az ő szent kevel bizonyosítá részén az örök élet felől. 2. Külső képpen, és arra indet hogy ez után öröög az ő kedve s' akaratya szerént, &c.*

Végezetre meg neki térek, s' a' mit ők énnékem felelnek én kérdem ő tőlök, s' ők vizont az én kérdétemből felelnek így: *Ez cikkely Lelkeftől, Testestől vagy elek vagy halok &c. Mire tanit? Felel. Arra, Méképpen vagyok Christus tulajdona.* Így a' többit-is. *Igy tezik e' mi Catechismusonban Nemzetünkben, minden elég, hatsak így vizsziuk-is egy előző által az Rendet az Catechismuson; úgy hogy e' legyen mint nyebb meg-jegyzök, az ELŐ CLASSIS REND. Almasint fognak-is nevedekai tsak ezek szerént-is az Catechismus értelmében.*

MASODIK CLASSIS REND.

Amekutánna a' Catechesis Tanulók, már ezekben főleg megint elől kell az Catechist kezdetni; és osztán a' cikkelyeket egyenként az szent Irásból meg kell bizonyítani. PELDANAK OKABRT, kérd-el az Első kérdésnek summáját, s' ottan mindegyárt kérd-meg azt-is az valók ott az különös betűk a' szók közt? Felelet: *Amma; az Locufokra szent Irás helyeire mutatnak ugy-*
P 3

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.3./

id. te ed- or- ram mi

mond azok, mellyekből az Summánák azok a' czikkel bizonyíttatnak, ugy mint az 1. Cor. 3. v. 22. és az 2. The 3. 3. v. 3. Kérdjed azért már tölle ez czitkelyt az Summánában. *Az en egy gyetlen egy fő igazságtalásom ez, hogy az én meg tarto Jhesus Christusomnak vagyok tulajdon honnon bizonyítod? Felelet. A' Conrinthusban irt E levélnek 6. dik részéből az 20. dik versből, mond el igéket? Felel. Ditsóítsétek az Istent testetekben és lelkekben mellyek az Istent. Kérdjed ismét: Mire valok a' lönös betűk a' szokban? Felel. Azt jelentik hogy az olyan szokban áll kiváltképpn az bizonyítátnak ereje Kérdjed azért, mellyek hát azok az szók? Felel. Ezek testetekben és lelkekben, mellyek az Istent. Igy mikor szélen valo kérdésetkére juetz, mint példának okáért Elsőre, Mint vagy Christus tulajdona; s' Hány képpen Felel. 1. Lelektől testestől. Kérd azon nyomban, Honnan bizonyítod? Felel. 1. Cor. 6. v. 20. &c. Mellyik szókban vagy szokban áll a' bizonyítátnak ereje? Felel. Ezekben, a' vi testetekben és lelkekben &c. 2. Mint vagy Christus tulajdona? Felel. vagy elék vagy halok. Kérd mért mindjárt utánna: Honnan bizonyítod? Felelet. Rom. 14. v. 7. 8. bol. Mondhacza-el? Felel. Mert egyikünk sem él ő magának &c. Akar éljünk azért ak vagy haljunk &c. Mellyik szókban vagy szokban áll az bizonyítás; Felel, &c. Igy a' többi is. Ez már légyen MASODIK CLASIS avagy REND.*

HARMADIK CLASIS avagy REND.

Még is hogy ugyan derekassán tudhassuk, ha a' Catechesis Tanulók érriké fundamentumból mind ezeket; Négy forma Istent kell őket meg-probálni, melly már derék GYAKORIAS, és az HARMADIK CLASIS vagy RENDRE valo.

Első Ue avagy Mód, hogy a' levél szélén valo Kérdésekkel szókban változást régyen az Tanító. Azon kérdés más de világos szókbal és azon értelmussal kérdvén-el. Második Mód, hogy az levél szélén lévő kérdéset hely

helyett, másokat kérdjen, de a, mellyeket nem akar honnan; hanem vagy a' Catechesis szavaiból, vagy az jegyzékekből, vagy a' Summából, vagy a' SZ: Irásnak ott valo bizonyosságából, vagy pedig azoknak gyakor helyen feljegyzett magyarázatiból vegyenek; e végre hogy azokból illendő keppen könnyen meg-felelhesse a' Tanuló. Mert egyébként ha új dolgokat kérdenek, mellyek máliává valók, ezeket vezttik azoknak, meg-terhelik őket, és el-tsüggednek.

Harmadik Ue, hogy az szent Irás bizonyságának hol egy gyetlen szóból mástikát mondásá, tsak az eleiben mondván valamit meg: és egy szerf. mind meg-kérdje mellyik Catechesis tudományának vagy tanuságnak bizonyítására való az; és mellyik szókban vagyon tulajdonul a' bizonyításnak ereje vagy fundamentuma.

Nyegedik Ue, hogy ellenben ismét egy szer egyik cikkelyet vagy tudományát az Catechesisnak, mászor mástikát mondja elő, s' kérdje mindgyárt, micsoda szent Irásbeli hely bizonyíttatásék az a' Catechesisben.

Teljes PÉLDAI ezeknek.

Az első Módnak Példaja, Midőn az levél szélén valo kérdésetkéek más szókbal kérdetnek.

Az 31. dik Kérdésben első kérdésetské az szélén, Kérdjenetett fel Christus, ezt így változtathadd: Ki kent meg Christust? Felel. Az Atya Isten. Az Második kérdésetskét. Micsoda avagy miben áll az ő Profetái tiszti, gy változtathatni: Mint vízfi végben az ő Prophetái tiszti? Felel. Nekünk az ő Atyának tiszos tanítását, es minden akarattját meg-jelentven: avagy így. Mit mivel Christus a' menyiben mi Prophetának? Felel. Tökellelessen gy jelenti nekünk az Atyának &c. Az Harmadik kérdésetskét. Micsoda az ő Papi tiszti, változtasd így; Miben áll az ő Papi tiszti? Felel. Ebben hogy ő minket az ő testek egyetlen egy áldoz atyával meg-váltott. Vagy még-is gy? Mit mivel Christus menyiben mi fő Papunk? Felel. Minket egy gyetlen egy áldoz atyával meg-váltott. 2. Tökellek erettünk &c. A' Nyegedik Kérdésetskét: Micsoda

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

az ő Királyi Tiszti, így változtathad: Miben áll az Királyi Tiszti? Felelet. Ebben hogy 1. minket az ő igéje-
vel és Szent Lelkével igazgat, &c. Vagy így: Mit minket
Christus mint mi Királyunk? Felelet. 1. Igazgat minket, &c.
2. őriz és meg-tart.

Az Második Módnak Példája, Midőn a levél se-
először is az Catechismusnak Summájából azon 31. di-
Kérdés felett. Mit tészen az C H R I S T U S név? Felelet.

1. Kenettetett. Mire kenettetett meg az Isten Fia? Fel. Há-
mas Tiszte; hogy legyen Prophetánk? Papunk. 3. Kirá-
lyunk. Mit jegyez az Christus név? Felelet. Az ő Tiszteit,
Hány féle az Christus Tiszti? Felelet. Háromféle 1. Prophe-
tai, 2. Papi. 3. Királyi.

Másodszor az Catechesis szavaiból. Mivel kenettetett
fel Christus? Felelet, Szent Lelkével. Kítsoda a' mi fő Pro-
phetánk? Felelet, Christus az Isten Fia, Kítsoda a' mi egy-
gyetlen egy fő Papunk? &c. Kítsoda háznor véstünc m-
a' mi Christus Prophetánktól? Királyunktól? Papunktól
Fel. Azt hogy nékünk az Isten tiszos tanátsát, &c. Hogy m-
inket az ő igéjével és Szent Lelkével igazgat, &c. Kítsoda
külömbőség vagyon Christus a' mi Prophetánk, más Pro-
pheták és Doctorok között? Christus Papsága, Királysága
I-egyéb Papságok s Királyságok között? Fel. Christus
Propheta, Fő Pap, örökke való Király, &c. Mivel áldo-
zott Christus? Felelet. Az ő maga testével, &c. A' Papok
könyörgöttének a' Népert; hat Christus a' mi fő Pa-
punk? &c. Kínél ő mi Szószóllónk? &c. Mivel? Felelet.
Törekedésével. Hányszor? Felelet, Szüntelen, &c. Christus
Király mivel bir és igazgat minket? &c. Es így a' többit-
mind addig kérdezkedvén, mig semmi nem marad az Ca-
techesisben a' mit el nem kérdeztünk volna.

Harmadszor, az Catechesisre való jegyzésekből és ma-
gyarázatokból. Kítsoda a' M E S S I A S? Felelet. Szent
Fő. Mit tészen? Felelet. Christust, az az, meg-kenetett
Mint bizonyítod hogy ezek azt tészik? Felelet. Ján 4. 34.

21. vsból

21. vsból: Tudom hogy el jő az MESSIAS és CHRIS-
tus név szavak mondatik. Isten, Ján. 1. v. 42. lásd. Minemü
személyeket szoktak volt az Óv Testámentumban fel-
kenni? Felelet. Prophetákat, Papokat, és Királyokat. Mi
okon kenettetettnek azok az három rendbeli Tisztek? Fel.
Az a' kenet ő nekik bizonyosság vala igaz hivataljok felől;
es hogy őket az Isten az ő tisztekhez illendő ajándékok-
kal, &c. Mit jegyez vala az olyan ceremonia? Felelet.
Azoknak rendszer hivataljok, &c. Mi végre vala vala az
Propheták, Papok, &c. Fel-kenettetések? Felelet. Jegyül
vala nekik 1. hogy igaz az ő hivataljok, 2. &c. Vallyon
tsak kívül kenettetnek vala-e meg-azok? Felelet. Belől-is,
az az, tisztekhez illendő szentes ajándékokkal, &c. Hon-
nan bizonyítod azt? Fel. Sam. 1. könyv. 16. 12. láld.

Negyedszer, az szent Irásnak bizonyágiból s azoknak
Magyarázatiból. Ebben az helyben Tselek. 2. 36. Bizon-
nyul tudja azert egész az Izrael háza, hogy Isten ezt törté-
Ürrá, es Christusá ezt a' Jesust kit meg-feszítettetek;
Mint érted ezt, Isten ezt törté Ürrá es Christusá? Felelet,
Isten ez Jesust rendelte, hogy ő mi Christusunk, az az, mi
Prophetának, Papunk, és Királyunk legyen. Hát ebben
Sid. 1. v. 9. Solt. 45. v. 6. Annak-okért meg-kenetted
oh Isten a' te Istened, vigasztagnak olajjal tarsaid felett;
ez Istennek kétféres neven, oh Isten a' te Istened, mit kell
érteni? Felelet. Az első érttem az Fiúrol, a' másikat az
Atyárol. Ez a' meg-kenés olajjal lézen vala, vallyon mi-
tsoda olaj az mellyel Christus meg-kenetett; Vagy. Mi-
tsoda olajjal kenetett meg Christus? Felelet. Az az olaj a'
Szent Lelék. Ebben hat Mos. 5. könyv. 18. 1. az 15. 16. &c.
versekben, Prophetát rámászt teneked az te Ur ad Istened te
közöled, a' te atyádsai közöl a' miképpen engemet, az
Prophetán kit kell érteni? Felelet. Az több Moses után va-
lo Prophetákkal együtt Christust, a' mi fő Prophetánkat,
mint meg-tetszik Tselek. 3. 22. és 7. v. 37. Ebben Matth.
17. 5. Ez amaz én szerelmes Fiam, kiben meg-bekeltem,
éte halgassatok; Kítsoda a' kit halgatunk hágy a' mi men-
yei Atyánk? Felelet: Az ő szerelmes Fia Christus a' mi fő

P 5

Prophe-

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Prophétánk. Itt Ján. 15. v. 15. *Valamit hallottam az én Atyámtól, meg-Jelenttem nektek, mit Jelent-meg nekünk Christus; Felel. Valamit az ő Atyától hallot. Hogy ezt mondgya, Sid. 7. 24. Mivel az örökké meg-marad, örökké való Papsága vagyon; Vallyon minémő Papsága vagyon Christusnak; Felel. örökké való. Mi okon? Felel. Mert örökké meg-marad. Itt Solt. 2. v. 6. *Fel-kentem az én Királyomat Sionon, az én szentegemnek hegyen; Ki szoll kiról? Felelet. Az Atya a Fiuról. Kirsoda hát e Király? Felel. Christus az Isten Fia. Ebben Solt. 110. v. 2. A te birodalmadnak pálczáját ki borsáttya az Ur Sionból; Mirtsodás Királyi pálczája értetik Christusnak? Fel. Az Christus Királyi pálczája az Evangeliomnak prédikállása. Ján. 16. v. 7. *Ha el-menéndek el küldöm ötet (tudni illik a Vigasztalot) ki Minden igazságban bé viszen titeket v. 13. Kirsoda ez a vigasztaló? Felel. Az Szent Lélek. Ján. 10. v. 28. 29. *Senki azokat (az én juhaimat) az én kezemből ki nem ragadgya; Ki szoll itt? Felelet. A mi örökké-
való Királyunk Christus.****

Az Harmadik Módnak Példája, tudni illik *Mit bizonyítson az Catechesisben ez vagy amaz?*

Mond-el ez helyet, Luc. 1. v. 18. Esaiabstól 61. v. 1. *Az Urnak Lelke én rajtam. Felelet. Az Urnak Lelke én rajtam, mivel, hogy meg-kent engemet; azert küldöt engem hogy az szegényeknek az Evangeliomot hirdessem, hogy meg-gyógyítsam az töredelmes szívűeket &c. Mit bizonyítasz ez helyből? Felel. Hogy Christus az Atyától rendeltetett és az Szent Lélektől meg-kenetetett mi fő Prophétánk és Doctorunk. Melly szokban áll kiváltképpen ennek bizonyága? Felel. Ő (az az, az Ur) meg-kent engemet küldöt engem Evangeliom hirdetni az szegényeknek. Mond-el ezt. Sid. 5. v. 5. 6. ben lévő helyet; Christus nem maga vőtte magának ez tisztességet. Felelet. Christus nem maga vőtte magának ez tisztességet hogy Papi Fejedelem lenne, hanem az a kjeze mondotta való neki: *En Fiam vagy te én ma szültelek tögedet. Míkeppen másut is mondta, &c. Ebből a mondásból mit bizonyítasz? Felel. Hogy**

Hogy Christus nem maga tötte magát fő Pappá, hanem az Atya rendeite őtet arra.

Mond-el Sid. 10. v. 14. *Christus egyetlen egy áldozat-
táival. Felel. Christus egyetlen egy áldozat-
táival tötte mind örökké azokat, kik meg-szentelgetnek; Mit bizonyítasz ezzel? Felel. Hogy Christus az ő Papi Tisztit úgy vegben vőtte, hogy minket testének egy áldozattáival meg-szabadított.*

Mond-el Sid. 1. v. 3. az 45. dik Solt. az 7. dik v. ből. *Az Fiuról pedig. Felel. Az Fiuról pedig: a te Királyi szé-
ked Isten mind örökkön örökké, igazságnak pálczája a te országodnak pálczája. Mit bizonyítasz ebből? Felelet, Hogy Christus örökké-
való Király: Mely szokban áll kiváltképpen az bizonyításnak ereje? Felel. Ezekben: *Az te Királyi széked Isten, mind örökkön örökké.**

Az Negyedik Módnak Példája, tudni illik, *Mint bizonyítatik a Catechismusnak ez vagy amaz Tanúsága.*

Mirtsoda bizonyosságból állatod, hogy Christus mi Prophétánk? Felelet. Mos. 5. k. 18. r. az 15. 16. v. ből: *Prophetát támasztok ő nekiek az ő Atyok fia közöl, mint te geder &c. Isten Luc. 4. az 18. v. *Az Urnak Lelke én rajtam &c. Honnan bizonyítod hogy Christus úgy tselekedt a te fia az ő Propétai tisztit, hogy az Istennek titkos tanítását és minden akaratját nekünk meg-jelenti? Felel. Ján. 1. r. az 18. dik v. ből: *Az Isteni soha senki nem látta, amaz egyetlen egy szülöt Fin, ki az Atyának kebeleben vagyon az beszélte-meg minékünk, az 15. dik r. 15. v: *Mindeneket a mellyeket hallottam az én Atyámtól, meg-jelenttem nektek.****

Mirtsoda bizonyosságból állatod hogy Christus mi Pá-
punk; Felel. Sid 5. v. 6. *Te vagy örökké való Pap. Melchisedeknek rendi szerent, és az 10 dik v. ben: *Nevezőse-
Istentől Melchisedek rendi szerent való Pappak.**

Mint bizonyítod hogy Christus úgy téfzi az ő tisztit, hogy minket testének egy áldozattáival meg-váltott legyen; Felel. Sid. 10. v. 10. *Mely akaratnak általa meg-váltottam mi*

Szenteltünk, a' Iesus Christus testének egysevi áldozat-
nyának általa, Es a' 14-dik v. Egy yertez egy áldozatnyá-
val, tökéletessekké tette mind örökké azokat az kik meg-
szenteltetnek.

Mitsoda bizonyossággal bizonyítod, hogy Christus mi fõ
Papunk, imádkozik-is éretünk? Felel. Roman. 8. v. 34.
Mitsoda a' ki kárhozatna? Christus az a' ki meg-halt' söt
a' ki fel-támadott, ki az Istennek jobján-is vagyon a' ki ese-
dezik mi éretünk.

Honnan bizonyítod hogy Christus mi Királyunk legyen?
Felel. Solt. 2. 6. En pedig választottam az én Királyomat
Sionon az én szent hegyemen.

Honnan állatod hogy Christus a' mi Királyunk minket
az õ igéjével igazgat? Felel Solt. 110. v. 2. A' te birodal-
madnak pálcáját ki-bocsátja az Ur, &c.

Honnan bizonyítod hogy Christus a' mi Királyunk a'
minékünk szerzett idvességét oltalmazza és meg-tartja?
Felel. 2. Theff. 3. 3. Hát az Ur, ki meg-erősít titeket, és
meg-õriz ama gonoszul. Ismét, Jan. 10. 28. Soba senki ké-
sem ragadja az én juhaimat az én kezembõl.

Es igye GYAKORLAS, csak apodonként az Tanu-
ók szokdoggallyák meg, könnyü és gyönyörüséges léfzen;
s az õ értelmeket; az Isteni dolgoknak értésében jeles mó-
don köszörülük. Minek-okáért kezdetben a' Catechesis
anitik az szókat magok adgyák a' Tanulni kezdõnek
szájokban; és mennyire leher azoknak szavokat jól ma-
yarázzák, semmit ne mivellyenek fél kedvel, hara-
osfan, unalmasan, csak imigy amigy, ríjjogatra, bé-
s-képpen &c; hanem jó kedvel, szeleden, frissen, &c.
ogy a' Tanulókat annál inkább a' tanuláshoz édes-
tessék.

Ha mikor nem jól felelnek-is, legyenek azon hogy õket
jó felelésre segélgessék, mindigart más kérdést vetvén
eikben, melybõl azontul érthessék hogy nem jól felel-
nek. Mint Példának-okáért. Az 25-dik Kérdésben, ha
érdem, Hány az Isten; s a' Tanuló így felel: Három; én
megént

megént ezt kértem tölle: mellyel az jó felelésre nyitok
utat neki: Hát így többek az Isteni állatok? Ismét ha kér-
dem, Hány a' személy, s azt feleli hogy Edgy, én mindigart
ez kérdéssel igazitom utban: Hát az Atya Fiú és Szent
Lélek csak egy személy-e? Megént ha kérdem, Az Atya
más Isten-e a' Fiúval és Szent Lélekkel; s õ roszítul felel.
Más ugy-mond, így hozom észére: Így hát több Istenek
vadnak? Ha azt kérdem: Az Atya más személy-e a' Fiú-
val és Szent Lélekkel; s õ Nem-mel felel; ilyen kérdéssel
vételem észében nem jól felelését: Hát nem három sze-
mely vagyon, az egy Isteni állatban? Így a' többit-is. A'
több Tanúságokat tekints-meg a' következendõ Formá-
ban az utollyán végig: mellyeket szorul-szora ide-is tudj;
mi szükség két helyen meg-írni.

Mellyekhez hozzájok adni ezeket-is igen szükséges.

Ha midõn a' Catechesis prédikálás-is el-indéttat hatnék
minden Vasárnaponként dellyest, a' mint egyéb Reformatz
Ecclesiákban vagyon, s' mikor ugyan azon kérdést kellene
magyarázni, a' mellyet akkor az Ifju Rend tanulna: az ak-
kori Prédikatio szerént-is gyakorlani kellene a' Tanulókat,
hogy annál nagyobb gyükeret verne az mennyei tudomány
szivekben. Mely hogy mentül épületesben lenne, igen meg-
is kívántatnék hogy a' Prédikátor szinteden szinte a' szerént
intézné az Catechesisbéli Prédicatioját, valamint akkor az
Ifjuság tanittatik, vagy az Elsõ Classisban Rendben s vagy a'
többiben valo Mõdszerént. Melynek-is utty, hírnkel-és-
vén hogy kívándgyák, a' kik e' szent dolgot a magokat rá
fogják magokat adni, készek léfzünk Isten karattyából a'
mi talentomotskanc szerént ki-adni.

Az-is nagy épületet fog szolgáltatni, ha midõn osztán a'
ki-adott Mõdok szerént a' Tanulók jól elõl tudnak dolgokba
menni, akarmely akkor tájban lõt Prédicationak Tanúságát
meg-tudják mellyik Catechesis Tudományra, vagy az Ca-
techesisnek mellyik Részire valo, hová tartozik. Es ha az Ca-
techesisben lévõ bizonyítás felet, más valamely emlékeze-
tes-is hallatott az Prédicatioiba; fel kell vellek jegyeztetni
s' meg-tanultatni.

Es vég-

Elvégtére osztán, hogy ugyan derekas bővülködés lenne az Tanulóknak az mennyei Tudományban, arra is meg kellene őket tanítani, az Catechesisnek mellyik *Reszéből missonda Tevélyes czáfoltatik-meg.* Ugyan akkor az ellenkezőknek mind az *Szent Irás helyeire Való-fogásokat*, s' mind az akadékosb *Ellenvezeseket* elikben kellene adni, az reájok világos, könnyű fontos &c. s' ha lehetne az Catechesisbéli fundamentumok szerént való *Feleletekkel* együtt: mind addig, míg jól és kélzen meg-tanulnák s' tudnák azokat.

Ez illyen *Módon* való Tanétásra pedig minden hetenként egész estendőt által, Télben, Nyárban, *Háromszor, Negyszer*, a' mint a' Helyeknek állapotja meg-engedi, félben-hagyás nélkül öszve kell gyűlni; hogy mentül írtamarebb fundamentumot vehessen az Isten népe az Mennyei Tudományban. Mely nélkül-is, *Kevés szaporája*, ha egyébként minden nap *Prédikatiokat* halgat-is, mint az e' kédig-*való állapotok* meg-mutatták.

Mint hogy pedig Isten áldása nélkül, leg-kissebb jó ügyekezetünk-is haszontalan; ha valamely dolgunkban, ebben valóban szükség áhítatos könyörgéseken kezdenünk és végeznünk. Melly mind kettőre szép *Ut-mutatásokat* és *könyörgéseket* találhatni a' *LELKI A-BE-CE*-ben s' talám itt alább-is vege; ha annyira való *űresség* fog maradni. Mindeneket valamelly *SOLTAN*-nak *el-énaklésevel*, *rendel* vagy *valogarva* az akkori Tanúsághoz illendő-képpen kellene bé-rekesztetni. Melly után *Aldás-mondás* kívántatnék; s' így kellene el-bocsátani az Tanulókat.

V E G E.

MASODIK FORMA UT-MUTATÁS, melly a' *Belgiumi Reformata Ecclesiáké*, mind egy *Spiljard János* nevű *Belga Tanító*nak, azon a' nyelven való *Catechiséből* nyelvünkre fordítottatott, a' mellyből az *ELSŐ FORMA*-is vétette-tett.

RÓVID

R Ó V I D O K T A T Á S,

Miképpen ez Catechesis szerént a' kisdedeket kel-
lessek. 1. tanítani. 2. abban gyakorlani.

I. *Mint kelljen őket tanítani?*

EZ tanításban illy rendet kell szorgalmatosán tartani. 1. Minek-utánna az tanulók azt a' kérdést a' mellyből taníttatniok kell, világoson, szép halkal, és értelmesen akadozás nélkül el-mondgyák, akkor a' Tanító azon kérdésnek szavait a' kérdés után való jegyzéseknek igazgatások szerént (ha lésznek afféle alatt) rövideden és együgyüképpen magyarázza-meg. 2. Azon kérdésnek summáját könyv nélkül mondassa-el, és Szent irásbéli bizonyságokkal erőssítesse-meg. 3. Akkor fogjon a' könyv karéján (szélin) való kérdéshez, és mutassa-meg miképpen kelljen azokra a' Catechesis szavaiból meg-felelni, és azokat az oda tartozó Szent irásbéli bizonyságokkal meg-erősíteni. A' holott egyszer s' mind a' Szent irás bizonyságiban azokat a' szókat nevezet szerént meg-mutassa a' mellyekben tulajdonul a' bizonyásnac ereje vagyon és azoknac értelmeke a' könyv szélin való jegyzésekből magyarázza-meg.

II. *Miképpen kelljen a' tanulókat gyakorlani e' Catechismusból?*

A' mi nézi ez gyakorlást, hogy abból meg ismértessék ha a' tanulók értiké azt valójában s' igazán a' mit a' Catechisiből tanulnac meg-magyarázni és meg-bizonyítani, tehát e' gyakorlást kell intézni ez négy különböző módok szerént. *Első Módon*, hogy a' könyv szélin való kérdésekben némely szókat el-kell változtatni, azon kérdést más fokcal kell formálni, de ugyan azon értelemmel.

Második mód az, hogy a' könyv szélin való kérdések helyett más egyéb kérdéseket kell tenni, de olyakat a' mellyek vetésének magából a' Catechismusból vagy annak summájából, vagy magyarázatyából, vagy a' Szent irás bizonyságiból, hogy így alkalmazatosan azokra meg-felelhessenek. Mert ha valami egyéb más dologról való kérdések

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

sek hozatnac elő, meg-háborodik a' gyengéknek elméjé, és meg terheltetvén el-ijednek.

Harmadik mód ez, hogy, hol ez, hol amiaz Szent írás-béli bizonyoságot az első szókon el-kezdvén, mondasson-elvek, és kérgye-meg mit kell ayal bizonyítani, és melyik szókban vagyon ereje a' bizonyoságnak.

Negyedik mód még-is ilyen, hogy végye elő hol egyik, hol másik cikkelyét a' Catechismus-béli tudományac, és kérdezze mitsoda szent Írás-béli helyvel bizonyítsák az meg. Hogy pedig ez tanításnac és gyacortásnac mód-gya jobban meg-értethessék, bőven és világossan meg-mutatattatik az minden résziben a' következő példában ama' nevezetes 31-dik kérdés felett, melly vagyon a' mi Id-vezítőknek Tisztiról.

I. P E L D A. *Miképpen kellesték a' kisdedeket ez Catechismusbol tanítani, az 31. kérdés felett?*

Minekutáanna a' Tanulók az 31. Kérdést el-mondották, akkor a' Catechismus tanító, akar legyen az a' tselédes gaz-da, akar Oskola mester, avagy az Egyházi szolga ekképpen szolhat a' Tanuloknac: Immár Catechizállac (tanítalac elő szoval) titeket a' kérdésből, hogy azt igazán érthessétek, és szent írásbéli helyekkel meg-bizonyíthassátoc.

Elsőben azért, ez kérdés körül a' Catechismusnac némely szavait kell meg-értenetec, ugy-mint, mitsoda szó a' *Christus*, és mit téfzen. A' *Christus*, Görög szó, és annyit téfzen, mint Sidoul a' Mesiás, tudni-illie: Meg-kenettetett. Mikor azért azt kérdem: Mitsoda szó a' *Christus* és Mesiás, akkor azt felellyetec, hogy a' *Christus* Görög szó, a' *Mesiás* pedig Sidó szó. Ha tovább kérdem mit téfzen ezec a' szók, azt mondgyátoc: mind edgyet téfzenec, tudni-illie meg-kenettetett.

Továbbá, e' kérdés körül tudnotoc kell, miért következék a' *Christus* nevezetiből, hogy az Isten Fia legyen mi-künc Prophétánc, fő Papunc és Királyunc? Ez pedig ilyen módon következie: mert az ó Testamentumban a' Prophé-ták, a' Papoc és Királyoc meg-kenettetec vala; mind ezec pedig a' *Christus*nac voltanac példázoi. Azért nevez-

tetic té-

tetic tehát ó *Christus*nac, az az, meg-kenettetetec, hogy azal jelentéséce hogy mind azoknac a' példázatoknac ó enne vagyon teillyésége; hogy tudni-illie ó legyen amaz az meg-kenet Prophéta, fő Pap, és Király. Hogy pedig az Testamentumbi Prophétác, fő Papoc és Királyoc meg-ke-erttenec, az nem ok nélkül lótt, mert az az ó meg-keneté-k bizonyoságot téfzen vala ó nékiec ezekről. 1. Hogy ók mindellen hivattanak arra az ó tisztekre. 2. Hogy az Isten ket az ó hivattal yokhoz szükséges ajándékokkal fel-ruházná; mint ki tetfzik 1. Sám. 16. 12. a' holott az monda-k Dávid Királyrol, hogy *mikor meg-kenetett volna, az-ának Lelke szálla ó red.*

Mikor azért immár azt kérdem; Miért következie ez, hogy az Istennek Fia *Christus*nac, az az, meg-kenettetec nevezetec, azért ó minékünc Prophétánc, fő Papunc és Királyunc? Igy felellyetec: azért következie mert az ó Te-amentumbéli Prophétác, Papoc és Királyoc meg-kenete-tetec vala, kik a' *Christus*nac ábrázoloi valánac.

Mikor továbbá azt kérdem: mit jelentet ó nékiec az a' kenet? Azt felellyetec: az a' kenet bizonyoságot tótt arról hogy ók igazán hivattattac arra a' tisztre, és hogy az Isten minden szükséges ajándékokkal óket fel-ruházta.

Ennek felette, figyelmezetec kell ez kérdésnek summá-ra, és miképpen kellesték meg-felelnetec a' könyv szelín alo kérdésekre; hasonlatos képpen mint kellyen ezt mind ettót meg-probálnotoc.

Ez kérdésnek summája imez: *Az Isten Fia Christusnac, az az, meg-kenettetec nevezetec, mert hármastisztró-mentetec-fel, tudni-illie, 1. Prophétai, d) 2. Papi, f) 3. Királyi i) tisztekre.*

Ez summát így bizonyítsátoc-meg. Hogy az Isten Fia *Mi Prophétánc és Doctoránc legyen* d) lásd annac bizony-gát az d) betű alatt, Luc. 4. 18. Esa. 61. v. 1. Az Urnac elke én rajtam, *azért kent-meg engemet, hogy a' szeg é-neknek Evangeliumot hirdessék; küldött engemet, és ho gy-tőredelmes szívűeket bé-kötőzzem.* Itt meg-kell jeg y-tenetec az igéket a' mellyekben vagyon a' bizonyoságnak

ed.
a' te
ed-
tot-
ram
mi

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

ereje; tudni-illik ez igékben: *meg-kent, kildött engem* hogy a' szegényeknek *Evangeliomot* hirdessék. Ez igékkel meg-bizonyítottatik hogy a' Christus minékünk *Prophétán* Azon dolog meg-bizonyítottatik, *Mos. 5. k. 18. 15. 18. Pr*phetát *amafsz* tenéked a' te Urad *Isened te közzéled,* te atyád fiai között a' miképpen engemet: Melly hogy *Christuro!* mondatott legyen meg-tetszik. *Tsel. 3. 22. es* *5. 37.* Azon tették ki az Atyának amaz szavából, *Matt* 17. 5. *Éret halgassátok:* Es *Col. 2. 3.* *Hogy a' Christusbán* vagy az ő tudományában, *Vanak a' böltsességnek es ism*retnek minden kintsei el-rejtve.

Hogy a' Christus 2. *Mi fő Papunk legyen,* meg-bizonyítottatik az f) betű alatt *Sid. 5. 5.* *A' Christus nem tala*lítottatik *észreféget magának,* hogy fő Pap lenne, ha nem a' *ki ezt mondotta neki* (tudni-illik *Solt. 2. 7.*) *En fia* vagy te, én ma szüitelek tégedet. Melly igékkel meg-bizonyítottatik hogy a' Christus rendesen tértett az Atyától fő Pappá, *Isuét 5. 6.* *Te vagy fő Pap örökké &c.* *Es 5. 10.* *Nevezetett Istentől* Melchisedech rendi szerént való fő Pappnak. Megint *Sid. 7. 5. 24.* *Ennek,* mivel hogy örökké meg-naprad, *örökké való Papsága* vagyon, melly igék az tanították hogy ő mi fő Papunk.

Hogy a' Christus 3. *mi Királyunk legyen i)* meg-bizonyítottatik az i) betű alatt, *Solt. 2. 6.* ez igékből, *meg-kentem az én Királyomat a' Sionra.* Es *Sid. 1. 8.* az 45. *Sid. 7. 5.* meg-bizonyítottatik, hogy ő mi örökké való királyunk az igékkel: *A' te Királyi fejed mind örökkön örökké* vagyon.

Ez immár a' kérdésnek Summája meg-bizonyításáért együtt. Ha azért azt kérdem: micsoda Summája e' kérdésnek: ezt mondgyátok: Summája e' kérdésnek az: Hogy az *IséFis* nevezetett *Christus* az az meg-kenetettnek,

Következne a' könyv *Bélm* való kérdések. (azért mert, &c.)

I. Kizöl kenetett-meg a' Christus?

Felelet. *Az Atya Istentől.* Ez meg-bizonyítottatik, *Tsel. 4. v. 27.* Bizonyal *őszve gyűltet a' te szent Fiad a' Jesus* *ten,* a' *ki meg-kentel.* Jól eszettekbe vogyétek hogy e' szövegben: *a' Jesus* *ellen,* *ki meg-kentel,* bizonyítottatik hogy Christus az Atyától meg-kenetett.

II. M

II. Miképpen kenetett-meg a' Christus?

Felelet. Ekképpen: 1. *Hogy rendeltetett.* 2. *A' Sz. Lélekkel meg-kenetett* (Jegyezétek-meg itt hogy ez ilyen kérdésre. *Miképpen,* a' feleletnek kell lenni ilyen szóval. *Ekképpen.* Meg-ismét az ilyen kérdésre. *Hányszor* így kell felelni: *egyszer* vagy *kétszer,* &c. Így ha kérdic: *Miert?* Felelni kell, *azért,* mert, &c.

Következik e' feleletnek bizonyosága.

1. *Hogy a' Christus az Atyától rendeltetett,* így bizonyítottatik-meg. *Ján. 7. 5. 28.* *En magamtól sem jöttem,* és *Ján. 5. 43.* *En jöttem az én Atyámnak nevében,* és *Ján. 6. v. 27.* *Ezt az Atya meg-petsélete.* Megint *Tsel. 2. v. 36.* *Ez Jesus* *tötte az Isten Urrá és Christussá.*

2. *Hogy a' Christus Szent Lélekkel meg-kenetett,* meg-bizonyítottatik, *Sid. 1. 9.* *Solt. 45. 8.* ez igékből. *Oh Isten!* a' *te Istened meg-meg-kent tégedet* *vigaságnak olajjával.* *Jegyezétek-meg itt,* hogy e' szóval; *Oh Isten,* meg-ismélttítta az Isten Fiát; e' szon penig: a' te Istened, értetic az Atya; ez igékkel penig; *vigaságnak olajával,* jelentetic a' *Szent Lélec.* Azon meg-bizonyosodic, *Tsel. 10. 38.* *Az Isten meg-kenete Jesus* *Szent Lélekkel,* és *Ján. 3. 34.*

Harmadic kérdés a' könyv szölin ez:

Miképpen yakorollja az ő Prophetai ritzit? Fel. *Hogy a' mi váltásunk felől az Istennel titkos tanásait és minden akaratját* tökéletesen meg-jelentette. Melly meg-bizonyítottatik, *Ján. 1. 18.* *Amaz egyetlen egy szülött Fiu* *szelleste-meg.* Es *Ján. 15. 15.* *Mindeneket a' mellyeket hálaltam az én Atyámtól meg-jelentetem* *tinétek.*

Negyedic kérdés ez:

Miképpen vizit végbe az ő Papi ritzit? Fel. Ekképpen, 1. *Hogy minket az ő testének egyszer* *való áldozatjával meg-váltot.* 2. *Hogy éreitünk szüntelen esedezik az Atyának.* *Első része a' Christus Papi ritzitinek nyilván kintettic,* *Sid. 7. 27. és 9. 25. 28. és 10. 10. 12. 14.* *Hogy egyetlen egy ez ő áldozatya nyilván vagyon,* *Sid. 7. 27. és 9. 25.* *Hogy pedig azzal az ő egyszeri áldozatjával minket meg-váltott,* meg-bizonyosodic. *Sid. 9. 28. és 10. 10. 12. 14.*

Q2

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.i.g.j./

12. 14. Második része az ő Papi tisztinec meg-bizonyittatic. Rom. 8. 36. A' Christus a' ki mi éretünk esedezik.

Utolsó kérdés e' könyv szelín ez: Miképpen gyakorolja az ő királyi tisztit? Fel. Ekképpen, 1. Hogy ő minket az ő igéjével es Szent Lelkével bír igazgat. 2. Hogy az nekünk keresett idősége oltalmazza es meg-tartya.

Hogy a' Christus az ő királyi tisztit ugy gyakorolja hogy minket az ő igéjével bír igazgat, meg-bizonyittatic. Solt. 110. 2. ez igéből: A' te Királyi palczadat ki-borsáttya az Ur. E' palcza az Evangeliumnac predikaitatása, mint kitettség, Esa. 2. 3. Stonbol megyen ki a' törvény.

Hogy a' Christus az ő királyi tisztit ugy gyakorolja, hogy minket az ő lelkével igazgasson, meg tetzik. Solt. 143. 10. A' te jó lelkeddel vezerey engem, es Jan. 16. 7. 13. A' vigasztalo vezerey titeket minden igazságra.

Hogy a' Christus az ő királyi tisztit ugy gyakorolja hogy a' minkünk keresett idősége oltalmazza es meg-tartya, meg bizonyittatic. 2. Tineff. 3. 4. 3. Az Ur meg-erősit titeket, es meg-öriz ama' gonosztol, es Jan. 10. 18. 29. Senki az en juharnat az en kezemből ki nem ragadgya.

Ugyan e' szerént kell minden egyéb kérdésekben is a' Tanulokkal tselekedni. Es mivel soe volna ha mind egy-szer ezeket eleikben adnác, tehát tsac lassatska es részec szerént kell ezt tselekedni az ő elméjec szerént, hogy igy készitessene a' közönséges Catechizatiokra, hogy ott kétszen mindenece meg-felelhesene, mikor immár ez elöt effele oktatás által meg-tanittattac, miképpen kelle-sóc azokra a' kérdesekre meg-felelniee.

Szorgalmatoson rá kell penig vigyázni, hogy valamit a' Catechismus tanulóc tanulnac, azt jól meg-is értséc es eszekben vegyéc, ez okáért a' Catechismus tudományt mind addig világoson eleikbe kell terjesztreni, mig eszünkben vesztzic, hogy azt jól meg-fogtác elméjekben, es meg-értettéc.

II. P E L D A Y. Miképpen kellesek az oda fel meg-nevezet négy modok szerént a' Catechismusokat gyakorolani.

Az Első modnak példája, mikor tudni-illie a' könyv szelín valo kérdesek maskeppen formaltatnac.

A' könyv szelín valo kérdesek magok.	Azon kérdesek el-valtoztatva.	Azokra valo felelet.
1. Kito' kene-tett-meg a' Christus?	Ki kente-meg a' Christust?	Az Atya Isten!
2. Miképpé ke-netett-meg?	Mitsoda a' Christus meg-kenetése?	Az hogy 1. rendelteter. 2. a' Sz. Lélekkel meg-kenetett.
	Vagy így: Mit érteiz a Christus meg-kenésén?	Hogy 1. rendel-tetett. 2. Az. Lé-lekkel meg-ke-nerett.
3. Miképpé gya-korolja az ő Profétai tisztit?	Miben áll az ő Profétai tisztit? Vagy így: Mitsoda az ő Profétai tisztit? Vagy hogy így: Mit ismál a Christus a' menyibé mi Profétánk?	Abban hogy az Istennek titkos, &c. Az hogy az ő At-tyánk tanatsa, s a' többi. Meg-jelenti az I-sten tanatsát, &c.
4. Miképpen vi-gyáz ve ben az ő Papi tisztit?	Miben áll az ő Papi tisztit? Vagy így: Mitsoda az ő Papi tisztit? Vagy meg-is így. Mit ismál a' Christus a' menyiben mi fő Pá-punk?	Abban hogy egy ál-dozattyaival, &c. Az hogy az ő edgyizeri, &c. 1. Az ő aldzat-tyával, &c. 2. E-sedezik, &c.
5. Miképpé gya-korolja az ő Ki-rályi tisztit?	Miben áll a' Christus Királyi tisztit?	Abban hogy, &c.

Régi nyomtatványok, Metica Slov., Martin: /308.ig.j./

rályi tisztit? Mitsoda az ő Királyi
tisztai? Az hogy, &c.
1. Bir, igazgat,
Mit tselekezik a' Chri- 1. Oltalmaz, &c.
stus a' méyibé Király?
A' második módnak példája. Mikor a' könyv szélén való
kérdések helyibe más kérdések vétetnek.

I. A' Catechismus Summájából.

Kérdések.

Feleletek.

Mit jegyez e' Izó Christus? Jegyez meg-kentet.
Mire kénetet-meg az Isten Három tisztre, hogy lenne
Fia? mi 1. Profétánk 2. Papunk
és Királyunk.
Mit jelent a' Christusnak ne- Az ő tisztit.
vezeti?
Hány féle az ő tisztit? Három féle, Profétai, Papi
és Királyi.

II. A' Catechismus Szavaiból.

Kérdések.

Feleletek.

Mivel kénettet-meg a' Chri- Szent Lélekkel.
stus?
Mitsoda a' mi fő Profétánk? A' Christus, az Istennek Fia.
Ki a' mi örök Királyunk? A' Christus.
Ki a' mi örökkévaló fő Pa- A' Christus.
punk?
Mitsoda külömbség vagyon A' Christus minékünk fő
a' Christus között, ki mi Profétánk és Doctorunk.
Profétánk, és egyéb Pro-
féták a' Doctorok között?
Mi jót veszünk a' Christus- Hogy az Atyának titkos ta-
tol mi Profétánktól? nátsát nekünk ki-jelenti.
Hány fő Papunk vagyon mi- Tsak egy fő Papunk vagyon,
nekünk, ki a' Christus.
Mivel a' Papoknak áldoz- Az ő testét áldozta-meg é-
niok kelle, a' Christus rettünk.
mit áldozott érettünk?
Mit használ nekünk hogy a' Az ő áldozattyával minket
Christus

Christus a' mi fő Papunk ma- meg-váltott.
gat érettünk meg áldozta?

Avagy így:

liért kelle a' Christusnak
az ő testét érettünk meg-
áldozni?

Hogy az ő testének áldozat-
tyával minket meg-váltana-
Igen-is, szószóllónk ő miné-
künk most-is az Atyánál
érettünk esedezvén.

Papoknak könyörgeni
kelle a' népért: könyör-
gő a' Christus-is érettünk?
inél ő szószóllónk?

Az Atyánál.
Az ő esedezésével.

si dologgal?
Mennyifer?

Szüntelenül.
A' Christus örökké való Ki-
rály.

Mitsoda külömbség van a'
Király Christus, és egyéb
királyok között?

Az ő igéjével, és Szent Lél-
kéve.

A' királyok igazgattya az
alattok valokat: miképpen
igazgattya a' Christus az
alatta valokat?

A' Christus, a' nekünk szer-
zet idvelséget meg-tar-
tya és oltalmazza.

A' Christus minékünk vál-
tságot nyert, de mimó-
don marad-meg nekünk
az a' váltság?

A' Christus, a' nekünk szer-
zet idvelséget meg-tar-
tya és oltalmazza.

III. A' Catechismusnak magyarázatjából, és meg-világosításából.

Kérdések.

Feleletek.

Mitsoda szó a' Messiás?
Mit téstén?

Sido szó.
Azt a' mit a' Christus.

Hogy bizonyitod-meg hogy
ezek egyet téstének?

Ján. 4. 25. Tudom hogy el-jő
a' Messiás, ki mondatik
Christusnak. Es Ján. 1. 42.

Mitsoda személyek kéné-
tetek-meg az ő Testá-
mentumban?

A' Proféták, Papok, és Ki-
rályok.

Mitsoda példázattott az hár-
mas személyek által?

A' Christus, amaz valóságos
Proféta, Pap, és Király.

Q₄ Miért

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

Miért kenetnek meg az három rendbeli személyek? Az a' kenet bizonyosságot tő az ő hivatalyokról? &c.

Mit jelentetnek az a' ceremónia? Az ő rendes hivatalyokat és hogy, &c.

Mit haszna volt annak a' meg-kenésnek? Két haszna volt: 1. jegyzett az ő hivatalyokat, 2. szűkeg ajándék, &c.

Tsak külsőképpé kenettek meg az ő Testamentumi Proféták, Papok, és Királyok? Nem, hanem belől is miköz az Istétől szükséges ajándékokkal felruháztattanak.

Honnan bizonyított azt meg? 1. Sam. 16. 12. a' hol olvasunk a' David megkenetettéről.

IV. A Szent irás bizonyosságiból, és azoknak magyarázatyokból.

Bizonyosságok.	Kérdések.	Feleletek.
Tsel. 2. 36. Bizonyosságok.	Mint érted ezt?	Az az, az Isten e' Jéhu rendelte hogy Izrael háza, hog' az Isten ezt tette Urra és Christusa, e' Jéhu kit meg felkentetnek.
Sid. 1. 9. és Solt. 45. 3. Anakokáért két meg tégedet oh Isten a' te Istened vigasztágnak olajával a' te társaid felett.	Itt az Isté neve két szer emlittetik, mint érted azt? Az a' kenés lőtt olajjal, mitsoda olaj az?	Az első érttem a' Fiuról, a' második kor az Atyáról. A' Szent Lélek az az olaj.
Sid. 5. 18. 19. 18. Profétát támaszt a' te Urad Istened tenéked te közüled, mit engemet, e' te atyádfiat közüled.	Mitsoda olajjal kenetert meg a' Christus?	Vigasztágnak olajával, az az, Szent Lélekkel. A' mi fő Profétánk a' Christus mint, ki testzik. Tsel. 3. 22. és 7. 37. Matth.

Matth. 17. 5. Ez az én szerelmes Fiá libé meg-nyugottam ötet halgassátok. Valamit hallottam az én Atyámtól meg-jelenttettem néktek. Sid. 7. v. 24. Ennek mivel hogy örökké meg-marad, örökké valo Papsága vagyon. Solt. 2. 6. Meg-kenem az én Királyomat, az én Szent hegyemre Sionra. Solt. 110. v. 2. A' te erődnek pálczáját küldi az Ur Sionból. Jan. 29. 7. Ha én elmegyek, el-küldöm ötet (tudni-illik a' Vigasztalot) ti hozzatok. Es v. 13. vezérel titeket minden igazságra. Jan. 10. 29. 29. Senki azokat (tudni-illik az én juhaimat) ki nem ragadgya az én kezemből. Az harmadik modnak példája, a' tanulóknak gyakorolásra, tudni-illik mitsoda bizonyítassék meg ez vagy azaz a' Szent irásbeli hellyel.

Kit parantsol a' mi mennyei Atyánk hogy halgassuk azt? Mit jelentet meg nekünk a' Christus?

Minémü Papsága vagyon a' Christusnak? Mjért? Ki szoll itt? Kiről szoll?

Kitsoda ez a' Király? A' Királyoknak pálczájae vag' ő, mitsoda pálczája van a' Christusnak?

Kitsoda ez a' Vigasztalo?

Ki szoll itten? A' mi örök Királyunk a' Christus.

Az ő szerelmes Fiát, a' Christust, mint, mi fő profétánkat. Valamit az Atyától hallottam. Örökké valo. Mert mind örök-ké meg-marad. Az Atya Isten. Az ő Fiáról a' Christusrol. Az Christus az Istennek Fiá? A' Christus pálczája az Evangelionnak predikálása. A' Szent Lélek.

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

ed. a' te red-ram mi

Kérdések.

Mond-e' Sz. irásbéli helyet; Luc. 4. 18. Esa. 61. 1. Az Urnak lelke én rajtam, &c.

Mit bizonyítasz-meg e' mondásból?

Mellyik szokban vagydon tulajdonul annak bizonyossága?

Mondhatza-e' helyet: Sid. 4. 5. 6. A' Christus nem magz, &c.

Mit bizonyítasz-meg ebből?

Mond-e' Sid. 10. 5. 14. A' Christus egyszeri, &c.

Mit bizonyít e' hely?

Mond-e' Sid. 1. 3. Sola. 45. 7. A' Fiunc pedig, &c.

Mit bizonyítasz innét?

Melly igékben vagydon teje a' bizonyosságnac?

Feleletek.

Az Urnak lelke én rajtam, azért kent-meg engemet, hogy a' szegényeknek Evangeliumot hirdessek küldött engemet, hogy a' töredelmés sziveket be-kötöz-zen.

Hogy a' Christus az Atyától rendeltetett és az Szent Lélektől meg-kenetett, mi Prophétánká, és Doctorunká.

Ezekben: ő, tudni-illik a' Jehova, meg-kenet engemet, hogy a' szegényeknek Evangeliumot hirdessek.

A' Christus nem tulajdonította e' tisztességet magának hogy lenne fő Pappá, hanem az a' ki ezt mondotta neki: én fiam vagy te, én ma szültelec téged.

Hogy a' Christus nem tette magát fő Pappá, hanem az Atyától rendeltetett arra.

A' Christus egyszeri áldozat-tyával tökéletesen el-végezte azokat a' kik meg-szenteltetnek.

Hogy a' Christus az ő Papi tisztit úgy vitte végben, hogy az ő testének egyszeri áldozat-tyával minket meg-szabadított.

A' Fiunc pedig mond: A' te Királyi széked ő Isten mind örök-kön örökké, igazságnac pálczája a' te országodnac pálczája.

Hogy a' Christus örökké való Király.

Ezekben: A' te Királyi széked mind örökkön örökké.

A' negyedik modnak példája, tudni-illik miképpen bizonyítassék-meg ez vagy amaz Catechismusi tudomány.

Kérdések.

Honnét bizonyítod-meg hogy a' Christus mi Prophétánk?

Honnán bizonyítod, hogy a' Christus úgy gyakorolja az ő Prophétai tisztit, hogy az Istennek a' mi váltáságunc felől való tükös tanácsát tökéletesen meg-jelentse?

Mivel bizonyítod hogy a' Christus mi fő Pappunk?

Bizonyíts-meg hogy a' Christus az ő Papi tisztit úgy gyakorolja, hogy minket az ő testének egyszeri áldozat-tyával meg-váltott?

Mivel bizonyítod hogy a' mi fő Pappunc a' Christus esedezik éretünk?

Bizonyíts-meg hogy a' Christus mi Királyunc?

Honnán bizonyítod hogy a' mi Királyunc a' Christus igazgat minket az ő beszédevel.

Feleletek.

Mos. 5. k. 18. 15. 18. Profétát tá-maszt te néked a' te Urad Istened te közzéled, a' te atyádfiai köz-zül, a' miképpen engemet, azt halgasátok.

Jan. 1. 18. Az Istent soha senki nem látta, amaz egy-jetlen egy szülött Fiuk az Atyának kebelébe vagyon, az jelentette-meg, Ismet, Jan. 15. 5. Valamit az Atyámtól hallottam, meg-jelenttem néktek.

Sid. 5. 6. Te vagy örökké való fő Pap Melchisedech rendi szerint. Es 5. 10. Neveztetett Isten-től fő Pappnak, a' Melchisedech rendi szerint.

Sid. 10. 10. Melly akaratnak általa meg-szenteltettünk a' Jesus Christusnak testének egyszer való áldozat-tyának általa. Es 5. 14. Mert egyetlen egy áldozat-tyával tökéletesekké tette mind örökké azokat a' kik meg-szenteltetnek.

Rom. 8. 34. Ki az Atyának job-ján vagyon, a' ki esedezik-is minkertünk.

Sola. 2. 6. Fel-kentem az én Királyomat, az én szent hegyem-re a' Sionra.

Sola. 110. 2. Ki-botsáttya az Ur a' te erősedgedne pálczáját.

Miből

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

Miből bizonyítod, hogy a' mi Királyunk a' Christus a' minékünk szerzet id vétségét meg-tartya és oltalmazza?

E' pedig a' gyakorlás, hogy ha a' tanulok egy kevesé hozzá szoknak, igen könnyű és gyönyörűséges leszén és, az az ő elméjüket az Istenes dolgoknak értelmére igen élelti.

Minek-okaért a' Tanítók egy először a' Tanuloknak ugyan szájokba adgyák a' szokot, és azoknak-is szavokat a' mennyiben lehetséges jól magyarázzák, hogy így meg-táborítsak őket.

Ha mikor pedig roszszul felelnek, igyekezzenek a' Tanítók őket segíteni a' jó feleletre, más kédést támasztván eleikben, mellyből ezekben vehetsék az előbbi feleleteknek rosz voltát, Mint példának-okaért vegyük-fel a' 25. kérdést a' módnak meg mutatására.

Példa, miképpen a' Tanulók a' rosz feleletből fel segítsenek a' jó feleletre, más kérdések által.

Kérdések.	Rosz feleletek.	Más kérdések.
Hány Isten vagyon?	Három.	Vadnak-e hat több Isteni állatok?
Hány Isteni személy vagyon?	Egy.	Hát az Atya, Fiu és Szent Lélek csak egy személye?
Az Atya más Istené a' Fiu és Szent Lélektől?	Ugy.	Több Istenek vadnake tehát?
Az Atya más személye a' Fiu és Szent Lélektől?	Nem.	Avagy nem három személy vagyóné az egy Isteni állatban?
Az Atya leheté Fiu és Szent Lélek?	Ugy.	Hát az Atya, Fiu és Szent Lélek nem külön személyeke?
Az Atya idővel előbb való a' Fiu és Szent Léleknél?	Ugy.	Tehát a' Fiu és Szent Lélek nem örökké való Istené?

Es más

Ez más kérdés a' tanulókat igazgattyác a' jó feleletre, és meg-mutatgyác nékik miképpen láthatzác az ő előbbi feleleteknek vetkéségét.

Továbbá, mivel hogy a' hol sok Tanuló vadnac nem mindeniket kérdezheti meg ember, affelet mivel a' közönséges Catechization sokan csak halgatnac, nem felelnek, ennek-okaért meg kell inteni mindeneket, hogy ha a' Catechizatiót nagy hasonnal akarják halgatni, tehát szorgalmasan figyelmezzenek reá mitse da kérdéset támasztanak mások eleikben, és vizsgálgyák-meg magokban mit felelhetnek magoc arra a' kérdésre, és oltán figyelmetesen halgassanak az igaz feleletre, ez annyit teszén mint ha külön-külön mindeniket kérdeznéc.

Végezetre mind ezekben a' gyakorlásokban nem kell semmiképpen el-szenvedni hogy valaki mást meg-neveessen vagy tsufollyon, hanem felelhet, vagy jól nem felel: hanem az egész tselekedetnek kell lenni az Isteni felséghez való nagy betsülettel, a' kinek munkája ez, és a' Tanulokhoz való nagy indulattal, kik ennélkül igen szükölködacc az ő idvétségekre és lelkeknek állandó vizáztatására, hogy így e' kegyes buzgó igazgatás által a' gyenge szivec meg-indittassanak, és az Istennek felelme mélyen jó idején ő benne meg-gyökerezzéc.

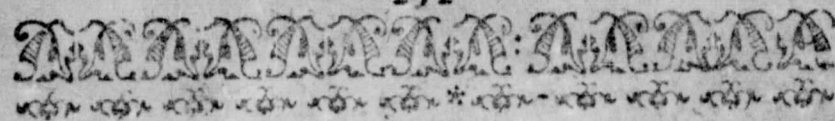
Ennek-okaért a' Tanulókat mindenkor kell inteni az alázatolásra, hogy szorgalmasan reá vigyázzanak, hogy valaha az ő tudományokkal fel ne suvalkodgyanak, hanem inkább inkább magokat meg-alázzác, meg-gondolván meg melly sokat nem tudnak, és tudván hogy az Isten a' kevélyeknek ellene áll: és az alázatosoknak adgya az ő legyelmét, 1. Pet. 5. 5. Es hogy ők-is mindenec felett kívánnyác a' kegyeséget, melly nélkül minden ő tudományoc híjában való, és az ő hitec holt állat, Jac. 2. 14. 17. 20. 26. Ez végre azért Idvezitőknek amaz hűséges mondálát jól bé kell azoknac szivekben nyomni.

Ha ezeket tudgyatok boldogok lesztek ha tselekeditek az ő parancsokat Jan. 13. 4. 17.

NB. Catechizationibus utiliter pramitti potest repetitio concionis proxima vice habitae.

V E G E,

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin: /308.ig.j./

Catechismus tanulás előtt való

Könyörgés.

UR Isten mi mennyei szent Atyánk, tökéletes a' te beszéded, és meg téríti a' lelkeket: igaz a' te bizonyosság-tétele, és böltseséget ad a' tudatlanoknak, megvilágosítja a' vakoknak szemeket, mivel hatalmas esz-köz az idvességre minden hívőknek: annak okáért Vram mi kik természet szerint a' lelkiekből vakok, és mindé jora alkalmatlanok vagyunk, kérünk tégedet ki csak az alázatos és töredelmes szívűeket szoktad meg-segíteni, hogy a' mi elméinket a' te szent Lelkoddal világosítsad meg, és adgy minékünk olly alázatos szívet, a' melyből mindé kevélység és testi böltsesség el-távozzék, hogy halván a' te beszédedet, azt igazán meg érthessük, és annak kívánsága szerint életünket rendelhessük. Téríts meg-kegyelmesen azokat is kik a' te igazságod kívül révelyegnek, világosítsd meg azokat a' kik lelki ferettségben vadnak, hogy még azokkal együtt igazságban és valóságos szentségben tenéked szolgálhassunk életünknek minden napjaiban, fiadért az Vr Jesus Christusért. Amen.

Más.

OH mi Vram Istenünk a' kinek áldása nélkül minden szándékok és erőlködés csak hasontalan: adgy böltséget áldást oná fellyül mostani igyekezetünkre. Böltséggel nélkül erőlködünk Vram mi annak okáért a' te böltséggel áldtaníts meg minket. Adgyad hogy a' te szent beszédedet

színta tejét mint mostan születet esztsemők kívánhassuk, hogy az által mind az értelemben, s' mind az Istenes szent életben inkább inkább nevedhessünk, az Vr Jesus Christus által. Amen.

Catechismus tanulás után mondando.

Könyörgés.

Rgalmas Istenünk, az Vr Jesus Christusból szerelmes Atyánk, hálát adunk tenéked, hogy né csak mi magunkat, hanem a' mi kisdédűnk is a' te frigyedbe veñi méltattál, mellyet né csak a' szent keresztséggel erősítettél meg, hanem naponként is mutogat, midőn azoknak jókál által ditsőited te magadot, hogy így e' világnak böltségét megszégyenítsed. Kérünk Vram tégedet nevelyed be nek a' te kegyelmedet, hogy a' te fiadban az Vr Christusban szüntelen való öregbülés által nevedhessenek, iglő az ő tökéletes állapotára juthassanak mindé böltséggel és igazságban. Adgyad minékünk is a' te kegyelmedet, hogy a' te ismeretedben és félelmedben őket oktassuk a' te parantsolatod szerint, hogy az ő kegyes élet által az ördög országa romoljon a' Jesus Christus orra épüllyön, a' te ditsőségedre és az ő örök idvességekre, a' Jesus Christus által. AMEN.

Más.

Idott légyen Vram a' te ditsőséges szent neved, hogy meg-jelentted te magadot minékünk a' te szent igédben, és el-híván minket a' te igaz ismereted-gyermekférgűnkől fogva mind ez ideiglen tanított minket az idvességgnek után. Légy kegyelmes Vram a' mi

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./

274
a' mi bűnös lelkeinknek, és a' te jó lelkeddel vezérel
minket minden igazságra; nevelj minket napról napra;
és a' te idvességés ilmeretedben és félelmedben. A
gyas szentséges Atyánk hogy a' te áldott igédnek ne
csak halloj, hanem tselekedői-is lehessünk a' te dicsi
ségedre; Anyaszentegyházadnak épületire, és
minkünk idvességünkre, fiadért... az
Vr. Jéfas Christusért...
A M E N.

édedne
tife

Régi nyomtatványok, Matica Slov., Martin:
/308.ig.j./